

Správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 - 2017 za rok 2017

Cieľom Národného akčného plánu a jeho aktualizácií je, prostredníctvom úloh a opatrení v ňom obsiahnutých, prispieť k budovaniu a rozvoju uceleného a účinného systému na ochranu práv a záujmov detí a zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí podľa Dohovoru OSN pre práva dieťaťa. Predkladaný materiál je piatou a poslednou priebežnou správou o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti, pričom dokumentuje plnenie úloh za obdobie roka 2017. Do prípravy podkladov boli okrem ústredných orgánov štátnej správy zapojené aj ďalšie inštitúcie a poradné orgány vlády SR (splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti), Generálna prokuratúra SR, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Únia miest Slovenska a samosprávne kraje.

Prílohu materiálu tvorí aktualizovaný prehľad dlhodobých (stratégie, koncepcie), strednodobých (programy, akčné plány) a krátkodobých nástrojov podporne prispievajúcich k implementácii práv dieťaťa a tiež konsolidovaná verzia Národného akčného plánu pre deti, ktorá obsahuje odpočty rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov sumárne za roky 2013 až 2017 dokumentuje tak priebeh monitoringu a implementácie jednotlivých úloh v dlhodobejšom časovom horizonte.

Vysvetlivky:

*označuje, že v parametroch cieľa/úlohy došlo k zmene;
pre zmenený parameter je v texte použitý formát *italic*

1. Prierezovo uplatňované princípy

Strategický cieľ: Zvýšenie povedomia o obsahu a praktických aspektoch uplatňovania prierezových princíпов dohovoru, dosahovanie pokroku pri ich uplatňovaní všetkými aktérmi zapojenými do implementácie práv dieťaťa (prierezovo uplatňované princípy podrobnejšie rozpracúvajú ďalšie časti Národného akčného plánu pre deti)

Čiastkové ciele:

*1.1. Zadefinovanie a identifikácia osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín detí s cieľom zamerať opatrenia a zvýšiť ochranu pred diskrimináciou takto ohrozených detí

Spôsob plnenia: Aktívna identifikácia orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami skupín detí, u ktorých si realizácia práv a začlenenie do spoločnosti vyžaduje prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a vypracovanie konkrétnych postupov pre ich implementáciu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovední gestor: ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, MS SR

***Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, SNSLP, MVO

Indikátor: počet identifikovaných skupín detí kvalifikujúcich sa pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení; rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.); aktualizovaný Atlas rómskych komunít;

***Odporúčanie k spôsobu plnenia pre MV SR, MPSVR SR a MS SR:** V spolupráci so ZMOS, SNSLP, ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, územnou samosprávou a MVO spracovať odporúčaný postup pre orgány územnej samosprávy pri identifikácii osobitne ohrozených a znevýhodnených detí a odporúčaný postup aplikácie DVO v podmienkach územnej samosprávy

Odpočet plnenia za rok 2017 – čiastočne sa plní:

V roku 2017 uskutočnilo MV SR viacero bilaterálnych rokovaní na úrovni **Pracovnej skupiny pre azyl zriadenej pri Riadiacom výbore pre migráciu a integráciu cudzincov**, najmä s MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MDaV SR, MZ SR a mimovládny sektorom týkajúcich sa vypracovania Integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Termín na vypracovanie Integračného programu bol z dôvodu potreby ďalšej spolupráce medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, v ktorých pôsobnosti je integrácia cudzincov do spoločnosti, predĺžený do 30. júna 2018. Integračný proces osôb s udelenou medzinárodnou ochranou bol v roku 2017 riešený najmä zo zdrojov EÚ, z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a bol zabezpečený integračným projektom mimovládnej organizácie Marginal pre oblasť stredného Slovenska a východného Slovenska v partnerstve s mimovládnu organizáciou ADRA, pre oblasť západného Slovenska pod názvom „STEP 3“. Projekt je zameraný špeciálne na pomoc zraniteľným skupinám osôb. MÚ MV SR ako vecný garant projektu metodicky riadi a vykonáva supervíziu aktivít projektu.

MV SR sa v hodnotenom období zaoberalo aj rómskou problematikou, kde príslušníci PZ zaoberajúci sa rómskou problematikou vykonávali a aj vykonávajú činnosti týkajúce sa usmerňovania vzájomných vzťahov medzi PZ a rómskou komunitou/menšinovou komunitou. Taktiež sa zaoberajú činnosťami v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality, spolupracujú s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a komunitnými centrami, mimovládnymi organizáciami a záujmovými združeniami, právnickými a fyzickými osobami, ktoré sa zaoberajú problematikou rómskych komunít/menšinových komunít, ako aj s predstaviteľmi rómskych komunít/menšinových komunít, aj so zameraním na deti žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách.

USVRK v závere roka 2017 vyhlásil **výzvu na predloženie Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít**. Sieť regionálnych koordinátorov intenzívne komunikovala s obcami v rámci 150 oprávnených užívateľov programu a pripravovala komunitu na zvýšenú účasť rómskych detí v materskej škole (senzibilizácia a osвета).

Rozhodnutie Okresného súdu v Prešove týkajúce sa Základnej školy v Šarišských Michalánoch bolo pre ministerstvo signálom, že školy potrebujú väčšiu pomoc. Od roku 2012 ministerstvo vyhlasuje výzvu na rozvojový projekt – Podpora vytvárania pozitívnej sociálnej klímy a motivácie v multikultúrnych triedach základných škôl, resp. Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách. Prioritnou oblasťou podpory sú aktivity prispievajúce k vyrovnávaniu sociálneho znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí v praxi spočívajúce v podporovaní záujmu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia o vzdelávanie.

Rok	Počet podporených rozvojových projektov ZŠ	Suma
2012	23	60 500,- Eur
2013	16	52 437,- Eur
2014	21	50 000,- Eur
2015	20	50 000,- Eur
2016	15	33 484,- Eur
2017	23	49 000,- Eur

Zároveň od roku 2016 MŠVVaŠ SR vyčlenilo účelové finančné prostriedky na financovanie rozvojových projektov „Regionálna a multikultúrna výchova žiakov patriacich k národnostným menšinám“ pre základné a stredné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny. Prioritnou oblasťou podpory boli aktivity, ktoré prispievajú k vzájomnému spoznávaniu, multikultúrnemu dialógu, odbúraniu predsudkov voči iným a podpore regionálneho vzdelávania.

Rok	Počet podporených rozvojových projektov ZŠ	Suma
2016	12	19 690,- Eur
2017	12	20 790,- Eur

V rámci plánovanej činnosti MŠVVŠ SR v spolupráci s Európskou komisiou, pracovnej skupiny ET 2020 na Podporu občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania, sa v septembri 2017 uskutočnilo pracovné stretnutie – **Peer learning aktivita na tému „Identifikácia výziev a spôsobov prevencie diskriminácie a segregácie vo vzdelávaní“**. Účastníci z krajín EÚ spoločne skúmali, vymieňali si poznatky a skúseností a hľadali riešenie aj na rezidentnú segregáciu s dôrazom na zabezpečenie rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, sociálnemu začleneniu a úsiliu bojovať proti diskriminácii vo vzdelávaní. V súčasnosti EK spracováva výstupy. Výstupy pracovnej skupiny, ktoré sa majú predložiť do júna 2018, sú: vytvorenie on-line compendia dobrej praxe a kľúčové prvky politického rámca na podporu efektívnych politík v oblasti vzdelávania občanov a inkluzívneho vzdelávania. Súčasťou prezentácie SR na tejto aktivite bol aj **národný projekt „Škola otvorená všetkým“**, ktorý sa realizuje v rámci OP IZ, ktorý okrem zabezpečenia inkluzívneho vzdelávania v 150 školách je aj vypracovanie **lokálnych desegregačných plánov**. Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku medzi poskytovateľom a prijímateľom nadobudla účinnosť dňa 18. februára.2017. Alokácia pre národný projekt je určená vo výške 29 882 756,- EUR.

ŠŠI už viac rokov dôsledne poukazuje na prípady konkrétnych segregačných praktík v školách s následným udelením opatrení na zlepšenie nápravy. Správy ŠŠI sú verejne dostupné s uvedením konkrétnych škôl, čo má postupne vplyv na správanie aj ďalších škôl. **ŠŠI v šk r. 2016/2017 zistila v 3 kontrolovaných školách znaky segregačných praktík**¹. ŠŠI ako nezávislý orgán spolupracuje so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva, ktorému do kompetencii spadá aj monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a s Poradňou pre občianske a ľudské práva, ktorá vykonáva prieskumné a monitorovacie aktivity.

SNSLP naďalej vystupuje v zmysle antidiskriminačného zákona v pozícii prijímateľa správ k opodstatnenosti existencie DVO, pričom téme je naďalej venovaná samostatná kapitola Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike.² Nakoľko **prijímatelia DVO si svoju zákonnú notifikačnú povinnosť voči Stredisku opakovane neplnili ani v roku 2017**, Stredisko čerpá informácie o projektoch a programoch DVO na základe informácií, s ktorými sa stretne pri svojej činnosti a z odpovedí

¹ Všetky správy ŠŠI aj za predchádzajúce roky sú verejne dostupné na <http://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=3&lang=sk/>

² Dostupná na: http://www.snspl.sk/CCMS/files/Spr%C3%A1va_o_%C4%BDP_2016_FINAL.pdf

vybraných inštitúcií (najmä ústredných orgánov štátnej správy), ktoré každoročne začiatkom roka oslovuje s otázkami, týkajúcimi sa realizácie DVO za uplynulý rok.

V roku 2017 boli naďalej ako podporné opatrenie pre zvýšenie ochrany detí ohrozených sociálnym vylúčením poskytované dotácie v zmysle zákona č. 544/2010 o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, a to **dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením** a **dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením**. Dotačný program je dlhodobou fungujúcim nástrojom na podporu dočasných vyrovnávacích opatrení, ktorý umožňuje naplňať podporu účasti detí na výchovnovzdelávacom procese. Ich účelom je podpora vzdelávania detí z rodín v hmotnej núdzi, ako aj detí z rodín, ktorých príjem je najviac vo výške životného minima, ak sa zúčastňujú výchovnovzdelávacieho procesu v základnej škole alebo v predškolskom zariadení. Podľa údajov ÚPSVR bola dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením v roku 2017 priemerne mesačne poskytnutá 63 393 deťom a dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností 82 350 deťom.

MK SR v roku 2017 v rámci dotačného programu **Kultúra znevýhodnených skupín**, ktorý je stabilným finančným mechanizmom na podporu kultúry zraniteľných skupín obyvateľstva, prerozdeleno na projekty (od tvorivých dielní, festivalov, prehliadok, umeleckej tvorby, výstav, benefičných koncertov, návštev divadla, publikácií až po webové stránky na podporu interkultúrneho dialógu) pre rôzne skupiny detí a mládeže sumu 216 500 € (**nárast oproti roku 2016 o 151,45%**).³ Obdobne ako v predchádzajúcich rokoch, boli niektoré podporené kultúrne aktivity určené aj deťom s viacnásobným znevýhodnením (napr. deti z marginalizovaných rómskych komunít trpiace zdravotným postihnutím a pod.).

(KSK) V rámci plnenia Akčného plánu realizácie Východísk pre integráciu marginalizovaných rómskych komunít v KSK na roky 2016-2017, začal aktívnejšou spoluprácou s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja, ktorého aktivity a možnosti využitia dobrovoľníkov združených v tomto centre, boli prezentované na 7. Pracovnom stretnutí partnerskej siete registrovaných komunitných centier Košického kraja. Bol predstavený aj *Týždeň dobrovoľníctva 2017* - poukázané na možnosti spolupráce Dobrovoľníckeho centra Košického kraja s komunitnými centrami a využitie potenciálu dobrovoľníkov pri činnosti komunitných centier. Súčasne bola komunitným centrom prezentovaná *„Metodika kontrolnej činnosti úrovně poskytovanej sociálnej služby v komunitných centrách“* (oboznámenie komunitných centier s vypracovanou metodikou - prehľadom kritérií, štandardov a indikátorov, ktoré tvoria Prílohu č. 2 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a ktoré by mal každý registrovaný poskytovateľ sociálnej služby komunitného centra v zmysle štandardov kvality v sociálnych službách od 1. januára 2018 spĺňať). KSK bol v roku 2017 aj partnerom projektu *PAKA – Partnerstvom k aktívnej spolupráci na zlepšení kvality života Rómov v Košickom kraji*. Pilotný projekt s názvom *„A goodstart-dobrý začiatok“* pre 4 komunitné centrá v Košickom kraji, bol v novembri 2017 schválený ako úspešný projekt a bude financovaný z rozpočtu KSK a Rómskeho vzdelávacieho fondu.

*1.2. Umožnenie aktívneho vyjadrovania sa detí a mladých ľudí k politikám, ktoré sa ich týkajú a vytváranie a rozvoj mechanizmov zaručujúcich zohľadnenie ich názorov

Spôsob plnenia: Vytvorenie detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: návrh – koordinovane s prípravou revízie štatútu Výboru pre deti a mládež; uvedenie do činnosti - 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: vytvorenie a uvedenie do činnosti detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Zmena časového harmonogramu plnenia úlohy vytvorila priestor pre nové vedenie pracovnej skupiny (činnosť ktorej bola v nadväznosti na rekonštrukciu Výboru pre deti a mládež obnovená) zadefinovať koncom roka 2017 novú víziu mechanizmu, prostredníctvom ktorého by mali deti a mladí ľudia možnosť vstupovať do procesov tvorby verejných politík, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú. Návrh vízie bol predmetom viacerých pracovných stretnutí, výstupom ktorých bol **revidovaný pracovný návrh Stratégie na participáciu detí a mládeže**. Návrh

³ Štatistiky pre verejnosť a zoznamy podporených a nepodporených projektov sú dostupné na webovom sídle MK SR na adrese https://dotacie.culture.gov.sk/granty2017/statistiky_verejne.php.

bude prezentovaný a ďalej upravovaný v priebehu roka 2018, pričom vedenie pracovnej skupiny počíta s užšou spoluprácou s úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a využitím potenciálu pripravovaného Národného projektu "Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti".

2. Všeobecné vykonávacie opatrenia

Strategický cieľ: Využívanie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti zabezpečením vykonávania Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Čiastkové ciele:

*2.1. Adekvátne zapracovanie všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa do všetkých právnych predpisov ako i všetkých materiálov, ktoré majú vplyv na deti

Spôsob plnenia:

1. Pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy, projektov, programov a služieb, ktoré majú vplyv na deti naďalej dôsledne premietat princíp najlepšieho záujmu dieťaťa

2. Pri aktualizácii Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov analyzovať možnosť rozpracovania doložky posudzovania sociálnych vplyvov o aspekt posudzovania vplyvov na deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. priebežne; v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa; 2. 2014

Zodpovedný gestor: 1. MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, 2. MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: 1. ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS, ÚSVMŠ, RVLPNMRR 2. MH SR

Spolupracujúce subjekty: 1. územná samospráva, GP SR, SNSLP, MVO, Komisár pre deti

Indikátor: 1. konkrétne zhodnotenie v rámci výročného odpočtu plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti (zohľadnenie pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy); rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.) a postupov hodnotiacich/výberových komisií k projektom 2. zapracovanie posudzovania vplyvov na deti do doložky sociálnych vplyvov Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov

Odpočet plnenia za rok 2014 – 2. splnená

Odpočet plnenia za rok 2017 – 1. plní sa

K 1.

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k legislatívnym zmenám (vrátane Európskej legislatívy, na tvorbe ktorej sa podieľali vecne príslušné útvary jednotlivých rezortov) uskutočneným v priebehu roka 2017 uviesť :

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

a) Zrýchlenie a zefektívnenie súdnych konaní a zároveň eliminácia prieťahov v súdnych konaniach

V priebehu roka 2017 boli prijaté viaceré legislatívne opatrenia, ktorých cieľom bolo zrýchlenie a zefektívnenie súdnych konaní a zároveň eliminácia prieťahov v súdnych konaniach. Napriek tomu, že išlo najmä o obchodnoprávnu a exekučnú oblasť právnej úpravy, vykonanými opatreniami sa sudy vo všeobecnosti odbremenili od vedenia zdĺhavejších niekedy i zložitých konaní (najmä konkurzných, exekučných aj agendy platobných rozkazov), čím sa uvoľnil časový i kapacitný priestor, v rámci ktorého sa sudcovia môžu venovať rozhodovaniu inej agendy vrátane občianskoprávných vecí, ako aj poručenských vecí, čo prispieva k lepšiemu prístupu k spravodlivosti vo všeobecnosti a v prípade poručenských vecí i k ochrane princípu najlepšieho záujmu dieťaťa. Na tento účel boli prijaté nasledovné legislatívne opatrenia:

1. Zákon č. 2/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Novelou Exekučného poriadku došlo s účinnosťou od 1. apríla 2017 k zásadným zmenám v exekučných konaniach. Vykonané zmeny by mali prispieť k **odľahčeniu všeobecných súdov** a k **zmenšeniu prietahov v súdnych konaniach**. Najpodstatnejšou zmenou je v tomto smere **zriadenie jediného exekučného súdu a to okresného súdu v Banskej Bystrici**. Koncentrácia všetkých exekučných konaní na jednom súde bola spojená s navýšením počtu zamestnancov o 149, z toho 9 sudcov a 118 zamestnancov, ktorí patria priamo pod aparát sudcu. Zmena vedie okrem iného i k špecializácii sudcov a ostatných zamestnancov nového exekučného súdu, čo v konečnom dôsledku prispeje k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu vybavovaniu exekučných vecí. Ostatné súdy sa tým odbremenili od exekučnej agendy resp. od množstva administratívnej agendy spojenej s exekučnými konaniami. Súdy sa preto môžu venovať tomu, na čo sú primárne určené a síce rozhodovaniu sporov, čo prispeje k lepšiemu prístupu k spravodlivosti vôbec.

Okrem vzniku nového osobitného exekučného súdu by k odľahčeniu všeobecných súdov a k redukcii prietahov v súdnych konaniach ako takých malo výrazne prispieť aj **zavedenie paušálnych nákladov**, či **posilnenie elektronickej komunikácie**.

2. Zákon č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

Novelou zákona č. 7/2005 Z. z. a súčasne i zákona č. 327/2005 Z. z. došlo s účinnosťou od 1. marca 2017 k zásadným zmenám v úprave konania o oddĺžení resp. v spôsobe riešenia úpadku fyzických osôb. Obdobne, ako zmeny v Exekučnom poriadku opísané v predchádzajúcom bode, možno konštatovať, že i zmeny vykonané v právnom poriadku zákonom č. 377/2016 Z. z. **by mali prispieť k odľahčeniu všeobecných súdov a k redukcii prietahov v súdnych konaniach**. Zámerom predmetnej novely bolo vytvoriť na účely oddĺženia fyzickej osoby relatívne jednoduché a rýchle konanie, s ktorým nebudú spojené vysoké náklady. **Osobný bankrot** po novom už nemá dve fázy (vyhlásenie konkurzu a oddĺženie), ale namiesto toho má dve rôzne formy. Dlužník – fyzická osoba sa môže zbaviť dlhov buď konkurzom alebo prostredníctvom splátkového kalendára. Pri oboch formách dôjde automaticky aj k oddĺženiu dlžníka. Domáhať sa zbavenia dlhov jednou z týchto dvoch foriem bude môcť dlžník iba raz za 10 rokov. Ide o významný krok v zlepšovaní prístupu k spravodlivosti. Osobný bankrot sa stal vďaka podstatne nižším nákladom potrebným na začatie konania o oddĺžení pre fyzické osoby (dlžníkov) dostupnejším, na strane druhej zmeny vedú k rýchlejšiemu vymáhaniu nárokov. Ak dlžník nedisponuje potrebnou sumou, tieto trovy mu môže poskytnúť Centrum právnej pomoci za predpokladu splnenia zákonných podmienok na poskytnutie pomoci od Centra právnej pomoci. Úprava však počíta aj s pohľadávkami, ktoré napriek osobnému bankrotu budú musieť byť uspokojené v plnej výške, napríklad trestné sankcie, výživné, zabezpečená pohľadávka zo záložného práva atď.

Súdy sa v značnej miere „oslobodili“ od vedenia zdĺhavejších a zložitejších „klasických“ konkurzných konaní. Čím sa uvoľnil časový i kapacitný priestor, v rámci ktorého sa môžu venovať rozhodovaniu iných vecí vrátane občianskoprávných, poručenských, čo prispieva k lepšiemu prístupu k spravodlivosti vôbec.

3. Zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov

Tento zákon nadobudol účinnosť 1. februára 2017. Nová úprava bola vypracovaná z dôvodu potreby urýchlenia konania o veľkom množstve podávaných návrhov na vydanie platobných rozkazov zameraných na uspokojovanie peňažných pohľadávok žalobcov. Zákon nezaviedol do právneho poriadku Slovenskej republiky výlučné elektronické konanie, v ktorom sa rozhoduje o vydaní platobného rozkazu, ale **vytvára elektronickú alternatívu k už existujúcemu režimu platobného rozkazu**, ktorý je upravený v ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Ďalším prvkom, ktorého cieľom je zvýšenie kvality konania, je koncentrácia elektronickej agendy platobných rozkazov na jeden súd, ktorým je Okresný súd v Banskej Bystrici. Výrazný vplyv na rýchlosť upomínacieho konania má aj spôsob doručovania písomností a rozhodnutí elektronickými prostriedkami medzi súdom na jednej strane a žalobcom a žalovaným na druhej strane.

Aj týmto zákonom došlo k výraznému odbremeneniu sústavy okresných súdov, na ktoré sa dovtedy podávali návrhy v rôznych formách, čo im sťažovalo prácu. Vydanie platobného rozkazu trvalo dlhšie. Žalobca musel čakať na výzvu, aby uhradil súdny poplatok. Prostredníctvom klasickej pošty trvala procedúra s odstupom času i týždne.

4. Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)

Elektronické doručovanie ako také možno tiež považovať za opatrenie, ktoré zrýchľuje konanie. Dňa 1. novembra 2017 nadobudla účinnosť novela tohto zákona vykonaná zákonom č. 238/2017 Z. z. Predkladateľom zákona bol Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu.

Ministerstvo spravodlivosti SR prispelo do prípravy uvedenej novely resp. k zefektívneniu pôvodne predloženého návrhu zákona formou pripomienok (vrátane zásadných) vznesených v priebehu medzirezortného pripomienkového konania a tiež následne presadzovaním ďalších modifikácií v ostatných štádiách legislatívneho procesu. Inicované modifikácie si osvojili poslanci pri prerokovaní návrhu novely zákona v Národnej rade Slovenskej republiky. V tomto štádiu bola napríklad upravená fikcia doručenia v ustanovení § 32 ods. 7, čím sa umožnilo aplikovať fikciu doručenia aj v prípadoch, kde to dovedy nebolo možné z dôvodu, že podľa osobitných predpisov bolo náhradné doručenie vylúčené. Použitie fikcie doručenia bolo rozšírené i na situácie, kedy sa osoba do schránky vôbec neprihlási. Touto zmenou sa zefektívnilo doručovanie úradných dokumentov.

b) Legislatívne opatrenia k neprípustnosti telesných trestov zo strany rodičov aj v domácom prostredí

V slovenskom právnom poriadku je už dnes ukotvená neprípustnosť telesných trestov zo strany rodičov aj v domácom prostredí. To platí bez ohľadu na to, či v právnom poriadku nájdeme zmienku o výslovnom alebo implicitnom zákaze. V tejto súvislosti je potrebné brať na zreteľ to, že správanie sa rodičov k deťom nie je upravené len normami rodinného práva t.j. zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine. Právo a právny systém je komplexný systém noriem správania sa, ktorý vplýva na správanie sa všetkých osôb, ktoré sa nachádzajú na teritóriu SR. Tieto normy platia v domácom prostredí či na verejnosti. Z pohľadu pôsobnosti noriem práva je preto výskyt dieťaťa nepodstatný. V slovenskom práve existujú normy trestného práva a administratívneho práva, ktoré zakazujú telesné tresty, ktoré sú spôsobilé dieťaťu ublížiť na zdraví alebo zasiahnuť do dôstojnosti. Napríklad zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch definuje osobitne priestupky týkajúce sa zásahov do integrity blízkej osoby (vrátane dieťaťa) a osoby, ktorá bola páchatelovi zverená do starostlivosti alebo výchovy (§ 49 ods. 1 písm. e). Medzi sankcionovateľné konania v tejto súvislosti patrí aj vyhrážanie sa ujmu na zdraví, drobné ublíženie na zdraví, schválnosti a iné hrubé správanie. Opakované spáchanie takéhoto priestupku v priebehu 12 mesiacov je v zmysle novely Trestného zákona č. 316/2016 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2017 kvalifikované ako trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby. Z tohto dôvodu je potrebné systém ochrany práv detí vnímať komplexne z hľadiska všetkých odvetví práva (civilné, administratívne aj trestné). Vzhľadom k tomu, že zásahy do integrity (psychickej aj fyzickej) detí v prípadoch použitia neprimeraných výchovných prostriedkov sú v zmysle priestupkového (resp. trestného) zákona nielen neprípustné, ale aj sankcionovateľné, máme za to, že právna úprava v oblasti administratívneho a trestného práva v nadväznosti na aktuálnu právnu úpravu zákona o rodine vytvára dostatočnú právnu garanciu práv detí v tejto oblasti.

Vzhľadom k tomu, že zákon o rodine je normou súkromného práva a nemal by obsahovať z legislatívno-filozofického hľadiska zákazové normy, bola zvolená iná taktika s rovnakým výsledným efektom. Novelou zákona o rodine č. 175/2015 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť dňa 1. januára 2016 zákonodarca vymedzil v súlade s bodom č. 50 Všeobecného komentára č. 14 (Všeobecný komentár č. 14 Výboru OSN pre práva dieťaťa o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu) kritériá najlepšieho záujmu dieťaťa. Konkrétne sú relevantné najmä kritéria uvedené v článku 5 písm.:

b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,

c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,

e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou.

Od 1. januára 2016 musí byť vo svetle čl. 5 zákona o rodine, ktorý má slúžiť ako základné interpretačné pravidlo, vykladané aj ustanovenie § 30 ods. 3 zákona o rodine podľa ktorého „Rodičia majú právo použiť pri výchove dieťaťa primerané výchovné prostriedky tak, aby nebolo ohrozené zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin dieťaťa.“ Pojem „primerané výchovné prostriedky“ preto od 1. januára 2016 treba vykladať veľmi

reštriktívne. Preto platná právna úprava telesné tresty už teraz netoleruje v domácom prostredí. Fyzické tresty sú spôsobilé vyvolať práve ohrozenie hodnôt, ktoré chráni nový čl. 5, t. j. zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin. **Úprava preto definitívne vyčleňuje pod legálnych a primeraných výchovných opatrení pojem „násilie“, tak ako ho interpretuje Výbor vo všeobecnom komentári č. 13.**

Rodič nesmie voči dieťaťu použiť akúkoľvek formu telesného alebo duševného násillia, ubližovania, zneužívania, zanedbávania alebo nedbanlivého zaobchádzania, trýznenia. Slovenský právny poriadok tak od 1. januára 2016 necháva rodičom len veľmi malú mieru intervencie (zásahu) voči integrite a dôstojnosti dieťaťa. Samozrejme možnosť používať výchovné prostriedky je zachovaná. Kontrola rodičov zo strany štátu (súdov) pri výchove detí zostáva stále prítomná a to cez kritérium primeranosti. Toto kritérium je však veľmi zúžené. Toto kritérium má umožniť rodičovi zohľadniť osobitosti a potreby jednotlivých rodín a detí. Má umožniť rodičom vybrať také výchovné prostriedky aby si dieťa osvojilo základné morálne povedomie a morálne hodnoty. Slovenský zákonodarca sa tak rozhodol aj s ohľadom na samotný Výbor OSN pre práva dieťaťa, ktorý pripúšťa v bode 14 Všeobecného komentára č. 8 (2006) danú skutočnosť „rodičovstvo a starostlivosť o deti, najmä o dojčatá a malé deti, si vyžaduje časté fyzické zásahy a intervencie na ich ochranu. Tieto sa zásadne líšia od zámerného trestajúceho použitia sily na spôsobenie určitého stupňa bolesti, nepohodlia alebo poníženia.“ Na základe vyššie uvedeného možno skonštatovať, že ustanovenie článku 5 zákona o rodine spolu s ustanovením § 30 ods. 3 zákona o rodine ako aj normy trestného či administratívneho práva tak vplývajú generálne prevenčne na schopnosť dospelých a rodičov rozoznať rozdiel medzi ochranným fyzickým zákrokom a trestajúcim útokom.

c) Pokrok v posilňovaní práv detí ako obzvlášť zraniteľnej obeť trestných činov

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa 12. októbra 2017 **zákon č. 247/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.** Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2018. Na účely tohto zákona sa obzvlášť zraniteľnú obeť považuje dieťa. Orgány činné v trestnom konaní, súdy a subjekty poskytujúce pomoc obetiam sú povinné v prípade obzvlášť zraniteľnej obeť, ktorou je dieťa, prihliadať na najlepší záujem dieťaťa. Zákonom o obetiach trestných činov sa úplne transponovala do slovenského právneho poriadku smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EU z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obeť trestných činov. Vo vzťahu k detským obeť trestných činov, ako obzvlášť zraniteľným obeť, zákon upravuje osobitné opatrenia na ochranu a podporu takýchto obeť a zároveň upravuje povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, súdov a subjektov poskytujúcich pomoc obetiam v týchto prípadoch vždy prihliadať na najlepší záujem dieťaťa.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Novelizáciou zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. septembra 2017 sa upravil § 4e v odseku 7, do ktorého sa zo školského zákona presunula časť ohľadom poskytovania **príspevku na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.** Zároveň sa v ustanovení § 9f ustanovilo „*Na účely poskytovania príspevku na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa od 1. septembra 2017 do 31. decembra 2018 považuje za žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia aj žiak, ktorý je členom domácnosti, ktorej členovi sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a zákonný zástupca žiaka túto skutočnosť preukáže riaditeľovi základnej školy.*“ Tento príspevok je nad rámec bežného normatívu na žiaka.

Podľa údajov EDUZBERu 2017: počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia je 22 148, ktorí sa nachádzajú v 776 základných školách; počet žiakov v hmotnej núdzi 19 504, ktorí sú 1 356 základných školách. V roku 2017 je výška príspevku na žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia 260,- € a pred legislatívnymi zmenami napr. v roku 2016 to bolo 109,- €. Príspevok na rok 2017 je v celkovej sume 7 343 141,- €.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ochrana maloletých sa aj naďalej uplatňuje prostredníctvom jednotného systému označovania, určovania a zverejňovania vekovej vhodnosti, obmedzenia prístupu k audiovizuálnemu dielu určenému len dospelým, zvukovému záznamu umeleckého výkonu určenému len dospelým a multimediálnemu dielu určenému len dospelým, ochrany pred uverejňovaním nevhodnej reklamy a obmedzenia umiestňovania produktov v audiovizuálnych dielach, klasifikovaných ako vhodné pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, ktoré sú upravené v zákone č. 40/2015 Z. z. o audiovizii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona

č. 278/2015 Z. z. Podrobnosti o jednotnom systéme označovania aj naďalej upravuje vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 589/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania.

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

MDV SR premietlo princíp najlepšieho záujmu dieťaťa sprostredkované v zákone č. 244/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov. Prostredníctvom novej právnej úpravy bola **doplnená skupina fyzických osôb, pre ktorých sa poskytuje podpora zo Štátneho fondu rozvoja bývania**, o „osamelého rodiča s nezaopatreným dieťaťom vo veku najviac 15 rokov alebo osamelú fyzickú osobu, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ak sa osobne stará o dieťa vo veku najviac 15 rokov" (§ 10 ods. 5 písm. e) zákona).

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Naďalej je aktuálne vyhodnotenie za rok 2016. V legislatívnej oblasti v pôsobnosti rezortu ministerstva obrany nedošlo k zmenám a naďalej ostávajú v platnosti ustanovenia, ktoré reflektujú na hájenie najlepšie záujmu dieťaťa.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Za odpočtové obdobie nebol prijatý právny predpis v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ktorý by upravoval práva dieťaťa.

Vo vzťahu k nelegislatívnym materiálom, vnútro-rezortným príkazom, pokynom alebo iným metodickým usmerneniam vydaným či zmeneným v priebehu roka 2017 možno uviesť:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Dňa 11. októbra 2017 vláda Slovenskej republiky uznesením č. 474 schválila **aktualizáciu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím**, ktorá si za svoje ciele kladie plnenie nových úloh v rámci svojich dlhodobých strategických cieľov. Príprava aktualizácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím prebiehala od januára 2017 v spolupráci s určenými zástupcami zodpovedných rezortov, Generálnej prokuratúry SR a za aktívnej účasti zástupcov mimovládnych organizácií. Aj s ohľadom na predmetu problematiku je v rámci ďalšej implementácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím kľúčové ďalej rozvíjať systém koordinácie ochrany detí pred násilím na národnej a miestnej úrovni s dôrazom na posilňovanie prevencie, kontinuálne podporovať systémové vzdelávanie zamestnancov dotknutých subjektov, ako aj informovanosť o problematike násillia na deťoch s dôrazom na propagáciu nástrojov pomoci a budovať kapacity v oblasti podporných služieb pre detské obeť násillia. Dôležitými výzvami v rámci plnenia aktualizovanej stratégie je i plánované zriadenie a prevádzkovanie národnej linky na pomoc detským obetiam násillia a príprava koncepcie ochrany a podpory detí v online prostredí reflektujúca aktuálne trendy v Európe.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MS SR vyvíja **maximálne úsilie, aby sa vytvorili podmienky pre špecializáciu súdov a sudcov s agendou rodinných vecí**. MS SR postupuje v medziach personálnych, technických a finančných možností súdov⁴. Napríklad v oblasti legislatívnej zmeny bola prijatá vyhláška MS SR č. 206/2016 Z. z. z 24. júna 2016, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov. Novela vyhlášky nadobudla účinnosť 1. júla 2016 a v záujme umožniť väčšiu špecializáciu sudcov na mimosporové konania podľa Civilného mimosporového poriadku, **sa zriadil nový súdny register okresného súdu „Pc“**. **Do tohto registra sa zapisujú veci podľa zákona o rodine**, ktoré sa pôvodne zapisovali do súdneho registra „C“. Od 1. júla 2016 sa **súdny register okresného súdu „P“ týka výhradne vecí maloletých detí**.

⁴ ďalší text MS SR dopĺňa informáciu z odpočtu za rok 2016

MS SR sa k otázke ochrany práv detí vo vykonávacom konaní nevenuje len na legislatívnej úrovni alebo lektorskej úrovni. Zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva, zverejnila na webovom sídle MS SR **vyhlásenie k sankciám v súvislosti s výkonom práva styku rodiča s maloletým**. Upozornila na to, že zaznamenáva čoraz viac oznámení o prípadoch automatického ukladania pokút za to, že sa nedarí uskutočniť stretnutie rodiča s dieťaťom aj napriek rozhodnutiu súdu. K ukladaniu týchto sankcií pritom dochádza bez predchádzajúceho skúmania dôvodov, prečo k stretnutiu nedošlo, zohľadňujúc pritom správanie oprávneného, povinného, ako aj maloletého. Vzhľadom na uvedené sa zástupkyňa rozhodla upozorniť na relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Uviedla *inter alia*, že vo všeobecnosti platí, že vnútroštátne orgány musia vyvíjať snahu, aby napomohli spolupráci rodičov k výkonu práva styku. Ich povinnosť využiť donucovacie opatrenia však nemôže byť neobmedzená; musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb a osobitne na najlepší záujem dieťaťa a jeho práva, ktoré mu priznáva článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. **Najlepší záujem dieťaťa môže v závislosti na svojej povahe a závažnosti prevážiť nad záujmom rodiča**. Európsky súd pre ľudské práva v tomto ohľade opakovane konštatoval, že článok 8 v žiadnom prípade neoprávňuje rodiča, aby žiadal prijatie takých opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa. Použitie donucovacích opatrení za účelom výkonu práva styku je v tejto chúlостivej oblasti nežiaduce. Bude odôvodnené iba v prípade zjavne nezákonného konania rodiča, s ktorým dieťa žije (napr. Zavřel proti Českej republike, rozsudok z 18. januára 2007, ods. 52). Ide o prípady, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, aktívne bráni styku druhého rodiča s dieťaťom. Iná je však situácia, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, v styku druhého rodiča s dieťaťom aktívne nebráni, avšak dieťa vyslovene styk odmieta. Osobitne významným je tento aspekt v prípadoch, ak je odmietanie rodiča dieťaťom zapríčinené správaním tohto rodiča, teda ak sa tento rodič nechoval vo vzťahu k dieťaťu vždy vhodne a empaticky (napr. Pedovič proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 112). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je použitie donucovacích opatrení v takýchto prípadoch kontraproduktívne, a to práve z dôvodu, že môže mať za následok degradáciu vzťahov medzi dieťaťom a neempatickým rodičom (napr. Kapr proti Českej republike, rozhodnutie z 28. marca 2006). V nadväznosti na závery z **odborného stretnutia na tému „Syndróm zavrhnutého rodiča a rozhodovanie o maloletých“**, cieľom ktorého bolo upozorniť na to, že koncept „syndróm zavrhnutého rodiča“ prenikol do slovenskej klinickej, sociálnej a súdnej praxe a negatívne ovplyvňuje rozhodovanie orgánov verejnej moci a súdov vo veciach týkajúcich sa maloletých, sú

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MŠVVŠ SR vydalo ako ďalšie z opatrení na dôslednú aplikačnú integráciu žiakov do bežných tried základných škôl rezortný predpis, v ktorom ministerstvo jednoznačne vyjadruje odmietavý postoj k segregácii - Pedagogicko-organizačné pokyny na príslušný školský rok počnúc školským rokom 2012/2013 v časti 1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredia, cudzinci, diskriminácia. Napríklad v školskom roku 2017/2018 v časti 1.5.4.3. Diskriminácia

1. V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných detí a žiakov. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou.
2. Realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov, u ktorých je takéto vzdelávanie vhodné, vo všetkých materských, základných a stredných školách, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby.
3. Pri zavádzaní inkluzívneho vzdelávania angažovať pedagogických zamestnancov do implementovania zásad a cieľov inklúzie, vzájomne kooperovať pri vytváraní klímy školy. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie rôznorodosti detí a žiakov, na odhaľovanie ich skrytého potenciálu vo vzdelávaní, na odstraňovanie prekážok vo vzdelávaní identifikovaním rizikových faktorov. Uplatňovaním vhodných pedagogických intervencií znižovať mieru vyčleňovania žiakov z hlavného vzdelávacieho prúdu.

MŠVVŠ SR dňa 24. apríla 2017 schválilo **Rámcový učebný plán pre žiakov s vývinovými poruchami učenia pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny** ako súčasť Vzdelávacieho programu pre žiakov s vývinovými poruchami učenia ISCED1, ISCED 2 s platnosťou od 1. septembra 2017.

MŠVVŠ SR schválilo ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá s platnosťou od 1. septembra 2017 **Rámcový učebný plán pre gymnáziá so štvorročným štúdiom s vyučovaním jazyka národnostnej**

menšiny a **Rámcový učebný plán pre gymnáziá s osemročným štúdiom s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny**. MŠVVŠ vydal Dodatok č. 1, ktorým sa mení **Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny** s účinnosťou od 1. septembra 2017 začínajúc prvým ročníkom.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZ SR v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 388 zo dňa 8. júla 2015 predložilo koncom roka 2017 na rokovanie vlády Slovenskej republiky iniciatívny materiál „**Aktualizácia Národného programu duševného zdravia a Plán realizácie úloh Národného programu duševného zdravia na roky 2017 – 2018**“, ktorý vláda Slovenskej republiky schválila uznesením č. 4 dňa 10. januára 2018.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Vláda SR schválila na svojom zasadnutí 29. novembra 2017 materiál **Koncepcia rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy** s cieľom zriadenia **Centra literatúry pre deti a mládež a podpory čítania**, ktorý vypracovalo MK SR na základe plnenia úlohy č. 3 z Akčného plánu na roky 2015 – 2017 k Stratégii rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Materiál **Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 - 2018 pre oblasti:** D.2.1 Oblasť vzdelávania, D.2.2 Oblasť zamestnanosti, D.2.3 Oblasť zdravia, D.2.4 Oblasť bývania a nový akčný plán pre oblasť D.2.5 Oblasť finančného začlenenia bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 87 z 22. februára 2017. Akčné plány sa globálne zameriavajú na zlepšenie prístupu detí z marginalizovaných rómskych komunit/žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia ku kvalitnému vzdelaniu na všetkých vzdelávacích stupňoch; zlepšenie kvality a dostupnosti opatrení aktívnej politiky trhu práce, prepojenia odbornej prípravy a vzdelávania s trhom práce, podpory uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení v praxi; zlepšenie prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a životných podmienok; skvalitnenie bývania marginalizovaných rómskych komunit prostredníctvom prístupu k základnej infraštruktúre a vybavenosti. Rovnako sa zameriava aj na podporu finančnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunit prostredníctvom zvýšenia finančnej gramotnosti a sprístupnenia nástrojov oddľžovania. Relevantný materiál z Aktualizovaných akčných plánov Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018, ktorý má vplyv na deti je Akčný plán D.2.1 Oblasť vzdelávania, ktorý sa zameriava na zvýšenie dostupnosti a reálnej účasti rómskych detí na predprimárnom vzdelávaní a to podporou infraštruktúry materských škôl, odstraňovaním finančných bariér, spojených s ich navštevovaním a skvalitnením personálnych, odborných a materiálnych podmienok vzdelávania. Akčný plán D.2.1 Oblasť vzdelávania je komplexný materiál, ktorý sa taktiež zameriava na podporu výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a ich umiestnenie v úspešne overenom celodennom výchovno-vzdelávacom systéme.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny pri vypracovaní materiálov legislatívnej a nelegislatívnej povahy sleduje vo vzťahu k príslušníkom národnostných menšín aj princíp najlepšieho záujmu dieťaťa. Tento princíp bol v plnej miere zohľadnený aj v **Akčnom pláne ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020**⁵, ktorý schválila vláda SR 26. októbra 2016 na uznesení č. 492/2016. Akčný plán v rámci operačného cieľa zameraného na účinnejšie zohľadnenie špecifík výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zahŕňa viaceré úlohy zamerané na deti a mládež príslušníkov národnostných menšín vrátane:

- posilnenia procesu zohľadňovania špecifík výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám vychádzajúcich z rozdielnych podmienok a požiadaviek, vrátane spôsobov riešenia vzdelávania ich príslušníkov v materinskom jazyku;
- účinnejšieho vytvárania možností výchovy a vzdelávania rómskych detí v ich materinskom rómskom jazyku;

⁵ Akčný plán je dostupný na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny: http://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/6765_akcny-plan-ochrany-prav-osob-patriacich-k-narodnostnym-mensinam-a-etnickym-skupinam-na-roky-2016-%E2%80%93-2020.pdf; informácia dopĺňa odpočet za rok 2016

- posilnenia výchovy a vzdelávania detí a mládeže v duchu ideí tolerance, interkultúrneho a interetnického dialógu;
- posilnenia vzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov škôl a školských zariadení v oblasti vzdelávania osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám, inkluzívneho vzdelávania, interkultúrneho a interetnického dialógu;
- tvorby učebného materiálu so zameraním na históriu a kultúru národnostných menšín v Slovenskej republike
- a tvorby obsahových a výkonových štandardov a učebníc pre špecifické vyučovacie predmety primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania s vyučovacím jazykom národnostných menšín (hudobná výchova, vlastiveda, dejepis) a pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra pre primárne a nižšie sekundárne vzdelanie s vyučovacím jazykom národnostných menšín podľa úrovni SERR.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

V roku 2017 bol uznesením vlády SR č. 105 schválený Akčný plán Konceptie rozvoja občianskej spoločnosti na roky 2017 – 2018, v rámci ktorého má ÚSVROS v spolupráci s MŠVVŠ úlohu (B.10.) zameranú na vytvorenie **Konceptie výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu**. Jej cieľom je prostredníctvom vzdelávania viesť deti a mladých ľudí k dobrovoľníckej činnosti, k aktívnej participácii, k proaktívnemu prístupu pri riešení problémov spoločnosti, k inkluzívnemu správaniu, k prosociálnym postojom a hodnotám. V rámci plnenia danej úlohy vznikla pracovná skupina zložená zo zástupcov vybraných odborov MŠVVaŠ, luventy, učiteľov základných škôl, zástupcov dobrovoľníckych centier, zástupcov MNO a USV ROS, ktorá na svojom zasadnutí v decembri 2017 odštartovala prípravu predmetnej konceptie. Príprava Konceptie výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu bude prebiehať aj v roku 2018 s tým, že návrh konceptie má byť následne implementovaný do praxe.

Vo vzťahu k projektom, programom, službám a konkrétnym prípadom ktoré majú vplyv na deti možno za rok 2017 uviesť:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Odbor prevencie kriminality KMV SR poskytuje prostredníctvom Výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality, Výzvy Ministerstva vnútra SR v oblasti prevencie kriminality a Výzvy KMV **dotácie na projekty zamerané na prevenciu kriminality**, pričom tieto prihladajú na priority Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020 (priorita č. 3 prevencia kriminality v rizikových skupinách, priorita č. 4 pomoc obetiam trestných činov). Na Výzvu RVPK je každoročne narozpočtovaných 1 328 000€ a na Výzvu KMV 95 000€. V mesiaci november 2017 bol sekcii európskych programov MV SR predložený **projekt pod názvom „Špeciálne výsluchové miestnosti pre obeť trestných činov“**. Zámerom projektu je predovšetkým vytvorenie vhodných podmienok pre procesné úkony s detskými obeťami a ďalšími obzvlášť zraniteľnými obeťami trestných činov s cieľom minimalizovania sekundárnej a opakovanej viktimizácie takýchto obetí (napr. minimalizovanie počtu osôb prítomných priamo v miestnosti, kde je vypočúvaná obeť, zamedzenie priameho kontaktu obeť s páchatelom počas procesných úkonov prípravného konania, voľba vhodného spôsobu komunikácie s takouto obeťou, vhodný spôsob poučenia takejto obeť, zaznamenávanie výsluchu pomocou technického zariadenia). V nadväznosti na vybudovanie špeciálnych výsluchových miestností v počte 14 miestností a 1 výuková miestnosť bude v rámci predmetného projektu realizovaný systém akreditovaného špecializovaného vzdelávania príslušníkov Policajného zboru (vyšetrovateľov Policajného zboru) na Akadémii Policajného zboru v Bratislave k problematike vedenia výsluchu a komunikácie s detskými obeťami a ďalšími obzvlášť zraniteľnými obeťami.

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Princíp najlepšieho záujmu dieťaťa bol riešený aj v rámci nasledujúcich projektov a programov:

- vyhlásenie **2. ročníka celoslovenskej kampane „Do školy na bicykli 2017“** v súlade s Národnou stratégiou rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (ďalej len „Cyklostratégia“). Do kampane, ktorá sa uskutočnila 12. – 16. júna 2017, sa zapojilo 161 základných škôl. Cieľom podujatia bolo podporiť budovanie bezpečnej cyklistickej infraštruktúry v okolí škôl a

- školských zariadení a podporiť detskú dopravnú výchovu s dôrazom na využívanie bicykla pri každodennom dochádzaní do školy,
- aktivity v rámci plnenia Stratégie zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike v rokoch 2011 – 2020 (Národný plán SR pre BECEP 2011 – 2020), konkrétne organizovanie a podpora projektov/programov zameraných na zvyšovanie bezpečnosti detí v cestnej premávke (napr. podpora športovo-vedomostnej súťaže pre deti Divínsky Boyard 2017, vzdelávacie podujatia pre žiakov ZŠ o zvýšení bezpečnosti na cestách, vytvorenie vzdelávacej publikácie vo forme pracovného zošita pre žiakov ZŠ),
 - koordinačné zabezpečenie dní kariérneho poradenstva pre žiakov základných škôl (ďalej len „ZŠ“) Kam po skončení základnej školy – ŠTUDUJ DOPRAVU so sprievodným programom vrátane možnosti vyskúšania okuliarov simulujúcich požitie alkoholu, ukážok prvej pomoci, cyklokvízu, prezentácie o právach detí a ochrane práv osôb so zdravotným postihnutím. Podujatie sa uskutočnilo vo Vrútkach, v Košiciach a v Bratislave,
 - podpora 46. ročníka celosvetovej súťaže v písaní listov detí, ktorú vyhlasuje Medzinárodný úrad Svetovej poštovej únie s cieľom podporiť písomnú komunikáciu mladých ľudí a poukázať na jej dôležitosť v medziľudských vzťahoch. Do súťaže s témou „Napíš list generálnemu tajomníkovi OSN. Ktoré svetové problémy by ste mu pomohli riešiť najprv a ako?“ boli zapojené aj školy pre deti so zdravotným postihnutím a triedy pre deti z marginalizovaných skupín,
 - Železnice Slovenskej republiky, a. s. realizovali „Projekty zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou k službám osobnej železničnej dopravy“ (budovanie bezbariérových prístupov), ktoré boli určené aj pre deti a mládež.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Stredisko pri konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany práv detí v zmysle zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov, striktnie dbá na princíp najlepších záujmov dieťaťa, zákaz diskriminácie a prejavov, ktoré ohrozujú zdravý morálny vývin dieťaťa. **Stredisko v roku 2017 signalizovalo problém v nadväznosti na riešenie konkrétneho prípadu, v ktorom identifikovalo prejavy xenofóbie.** Stredisko v tomto prípade prešetrovalo postup a hodnotilo konanie štatutárneho orgánu základnej školy za porušenie zákazu diskriminácie z dôvodu iného postavenia v oblasti prístupu k vzdelávaniu žiaka. Konanie riaditeľky školy vykazovalo známky diskriminácie z dôvodu vydania rozhodnutia pod nátlakom rodičov žiakov, v zmysle ktorého odporučila zákonnému zástupcovi maloletého dieťaťa, aby dieťa nenavštevovalo školu po dobu, dokým sa situácia neupokojí. Rodičia detí vyslovili obavy z nebezpečenstva, vzhľadom k skutočnosti, že otec dieťaťa pochádza z krajiny „tretieho sveta“. Zástupca Strediska a vedenie školy sa dohodlo po vzájomnej komunikácii a osobnom stretnutí na odstránení protiprávneho stavu a zrušení predmetného rozhodnutia, nakoľko došlo v zmysle zákona č. 365/2004 Z. z. Zákon o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Antidiskriminačný zákon) k jeho porušeniu a zároveň sa dohodli na verejnom ospravedlnení dotknutému maloletému a jeho zákonnej zástupkyňi.

2.2. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politik na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy

<p>Spôsob plnenia: Zabezpečenie efektívneho prepojenia cieľov, úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike pri zohľadnení komplementárne uplatňovaných úloh a opatrení iných rezortných stratégií a plánov</p>
<p>Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 Zodpovedný gestor: MZVEZ SR Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR Indikátor: prijatie Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike</p>

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

*2.3. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politik na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy

Spôsob plnenia: Rozpracovanie cieľov a opatrení Národného akčného plánu pre deti v regionálnych odvetvových koncepciách rozvoja a lokálnych plánovacích dokumentoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: každoročne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, RVLPNMRR, MŽP SR, ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS

Indikátor: počet plánovacích dokumentov do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti

***Odporúčania k spôsobu plnenia pre orgány územnej samosprávy:**

1. *aktívne zapájať orgány ústrednej štátnej správy a poradné orgány vlády (splnomocnencov vlády, RVLPNMRR) do tvorby regionálnych a lokálnych plánovacích dokumentov*

2. *rozšíriť plánovacie dokumenty o finančné a vecné nástroje na podporu implementácie (publicita, diseminácia, workshopy, vzdelávanie, konkrétna identifikácia zdrojov - vrátane zdrojov EŠIF a dotačných programov štátu podporujúcich naplnenie cieľa), nástroje pre zber dát o implementácii (zdroje štatistických ukazovateľov, identifikácia zdrojov dát, spracovanie dostupných dát, kvalitatívny výskum...) a aktualizácia plánovacích dokumentov na podklade podnetov od zainteresovaných subjektov, ako aj na základe reflexie takto získaných dát*

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Participatívne metódy prípravy plánovacích dokumentov nachádzajú svoje uplatnenie aj na úrovni samosprávy, ilustratívne možno uviesť príklad Mesta Trnava, ktoré zabezpečilo spracovanie **Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnavy na roky 2016 – 2020** (KPSS), ktorý bol schválený uznesením Mestského zastupiteľstva mesta Trnava č. 571 dňa 28. 2. 2017. **Dokument bol spracovaný participatívnou metódou** za účasti verejných a neverených poskytovateľov sociálnych služieb pôsobiach na území mesta. Súčasťou strategického dokumentu je samostatná časť venovaná cieľovej skupine Deti, mládež a rodina, v rámci ktorej sú zadefinované priority a opatrenia zamerané na podporu fungovania rodín žijúcich v meste s ohľadom na ich špecifické požiadavky a sociálnu situáciu. V KPSS sú pre cieľovú skupinu Deti, mládež a rodina naplánované aktivity v rámci troch základných okruhov, ich realizácia jednotlivých aktivít je naplánovaná v horizonte rokov 2017 -2020:

- krízová intervencia, terénna sociálna práca a výkon opatrení SPODaSK zameraný na riešenie krízových situácií a sanácii rodiny, preventívne, osvetové a podporné aktivity zamerané na predchádzanie nežiaducim situáciám v rodine s dôrazom na mladé a viacpočetné rodiny, neúplné rodiny, rodiny s deťmi s poruchami správania, zdravotne a sociálne znevýhodnenými deťmi, rodiny ohrozené chudobou a sociálny vylúčením a pod.
- Podpora inklúzie detí, mladých ľudí a rodín
- Širšia sociálno-ekonomická podpora mladých rodín (sociálne bývanie)

V roku 2017 začal USVROS implementovať národný projekt zameraný na **podporu partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politik**. Jeho príprava (2016 – 2017) resp. plán realizovať ho sa odrazilo aj odpočte NAP v roku 2016. Praktická činnosť pilotných projektov začala v polovici roka 2017 a bola limitovaná budovaním odborných tímov zo strany dotknutých orgánov verejnej správy ako aj zo strany zástupcov MVO. Z toho dôvodu došlo v implementácii NP k časovým oneskoreniam, preto bude možné formulovať relevantné výstupy k zneniu úlohy až za obdobie roku 2018. Napriek vyššie uvedeným objektívnym skutočnostiam boli v roku 2017 realizované niektoré aktivity, ktoré môžu byť čiastkovým príspevkom k zneniu úlohy. **V rámci pilotného projektu zameraného na rozvoj práce s mládežou** sa realizoval zber dát a informácií, poukazujúcich na súčasný stav práce s mládežou, kvalite ich práce, funkčnosti systému finančnej podpory a hodnotenia. Jedná sa predovšetkým o:

- realizáciu prieskumu medzi mladými ľuďmi zachytávajúceho ich postoje a potreby,
- identifikáciu kritérií pre posudzovanie kvality práce s mládežou,
- analýzu zapojenia verejných, súkromných a občianskych aktérov do práce s mládežou,
- analýzu spôsobov a foriem financovania práce s mládežou.

Vyššie spomínané čiastkové poklady a priebežné analytické a metodické príspevky budú slúžiť na vypracovanie rôznych analýz slúžiacich ako teoretická a praktická poznatková základňa pre prípravu novej verejnej politiky – **Zákon o podpore detí a mládeže**. Jeho príprava sa bude realizovať participatívnym spôsobom v roku 2018.

V rámci **implementácie pilotného projektu zameraného na integráciu marginalizovaných skupín do procesu a tvorby verejných politík na lokálnej úrovni** bolo v roku 2017 realizovaných viacero aktivít:

- séria výskumných kvalitatívnych rozhovorov s rôznymi aktérmi pôsobiacimi na úrovni mesta, zamerané na: vnímanie mesta – kvalita života, vzťahy, možnosti uplatnenia, životná úroveň rôznych skupín obyvateľov; vnímanie témy rozmanitosti – ako je rozmanitosť prítomná v meste a ako je reflektovaná, tvorba verejných politík na úrovni mesta – rozhodovacie procesy; participácia a jej vnímanie jednotlivými aktérmi; situácia menšín v meste a možnosti ich participácie (seniori, deti a mladí, Rómovia, Rusíni/Ukrajinci, ľudia so zdravotným postihnutím a pod).
- 11 individuálnych rozhovorov výsledkom ktorých sa ukázalo, že téma participácie nie je vo Svidníku veľmi reflektovaná a pochopená. Samotné tvorby verejných politík nie sú odborne rozpracované a efektívne, participácia je akoby vyšším stupňom tvorby verejných politík, na ktorom budú musieť jednotliví aktéri ešte výrazne pracovať. Napriek tomu sa však ukázalo, že zapájanie rozmanitých skupín obyvateľstva vnímajú jednotliví aktéri ako veľmi dôležitý nástroj pri tvorbe verejných politík, ale aj pri fungovaní a komunikácii mesta voči svojim obyvateľom.
- 3 fokusové skupiny s rôznymi skupinami obyvateľov – seniormi, mladými ľuďmi (študentmi gymnázia) a Rómami, ktoré ukázali, že téma participácie je aj u bežných obyvateľov veľmi neznámou témou, napriek tomu však považujú možnosť prejavíť svoje názory a potreby za veľmi dôležitú. V rámci rozhovorov sa ukázalo, že mladí ľudia nevnímajú Svidník ako miesto, kde by chceli žiť. Väčšina plánuje odísť minimálne na štúdiá preč a vrátiť by sa chceli len za podmienky, že by sa výrazne zlepšili pracovné príležitosti a ak by mesto viac "ožilo".

Zrealizované aktivity sú čiastkovými príspevkami k zneniu danej úlohy ako aj k predmetnému pilotnému projektu. Jeho podstatná časť bude realizovaná v nasledujúcom období a preto bude možné predložiť relevantné výstupy k zneniu úlohy až za obdobie roku 2018.

*2.4. Inštitucionalizácia verejnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov

Spôsob plnenia: Príprava a rozpracovanie návrhu riešenia inštitucionálnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov s prihliadnutím na riešenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR, MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, MVO

Indikátor: finalizácia prípravy právnej úpravy súvisiacej so zriadením nezávislej národnej inštitúcie pre ľudské práva na pravidelné sledovanie vykonávania dohovoru na celoštátnom a miestnom stupni, s mandátom prijímať a preskúmať individuálne sťažnosti detí alebo ich zástupcov o porušeníach ich práv, fungujúcej v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

*2.5. Transparentné, zreteľné a ľahko identifikovateľné určenie, pridelovanie a sledovanie finančných prostriedkov na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Spoluzodpovedný gestor: MF SR; Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MF SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, ŠÚ SR

Indikátor: závery pracovnej skupiny

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V priebehu roka 2017 sa ukončila rekonštrukcia Výboru pre deti a mládež, ktorého nové zloženie potvrdilo opodstatnenosť zachovania pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín a obnovilo mandát pracovnej skupiny na ďalšie obdobie. Súvisiace pracovné stretnutie zástupcov rezortu financií a sekretariátu Výboru pre deti a mládež (ako spolugestorov úlohy) a Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch (ako gestora implementácie Dohovoru o právach dieťaťa), bolo vedené s cieľom konkrétnejšieho zafinancovania mandátu pracovnej skupiny a identifikácie budúcich zástupcov – členov a členiek pracovnej skupiny. MF SR nedisponuje v rámci rozpočtového informačného systému údajmi o výdavkoch kapitol štátneho rozpočtu, ktoré sa priamo vynakladajú z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín, zároveň pri príprave výdavkových limitov jednotlivých rozpočtových kapitol nekvantifikuje sumu výdavkov, ktorá by sa mala z úrovne príslušného rezortu alokovať na implementáciu práv detí. Podstatnou, z hľadiska sfunkčnenia pracovnej skupiny, je tiež skutočnosť, že tieto výdavky nepatria medzi záväzné ukazovatele štátneho rozpočtu, preto o nich nemá MF SR informácie a ani nemá nástroje na ich sledovanie. Nakoľko je plne v pôsobnosti a na rozhodovacej úrovni príslušného ministerstva rozpísať, koľko výdavkov bude smerovať na tieto činnosti, **bude sa pozornosť pracovnej skupiny v ďalšom období** (presahujúcom platnosť aktuálneho akčného plánu pre deti) **sústrediť na identifikáciu rozpočtových položiek na úrovni jednotlivých rozpočtových kapitol rezortov**, prostredníctvom ktorých by bolo možné výdavky na realizáciu práv dieťaťa sledovať. Pre účely aktuálneho odpočtu zostáva v platnosti konštatovanie o tom, že niektoré rezorty potrebu identifikácie sledovania a alokácie zdrojov zo štátneho rozpočtu na podporu a ochranu práv detí premietli vo vzťahu k dotačným titulom v ich zodpovedajúcej gescii.

MK SR prostredníctvom **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** v roku 2017 prerozdeleno v rámci podpory znevýhodnených skupín detí a mládeže 216 500 eur (nárast oproti roku 2016 o 151,45%). Prostredníctvom **dotačného programu Kultúrne poukazy** v roku 2017 prerozdeleno MK SR 2 297 997 eur. Cieľmi dotačného programu sú najmä podpora prístupu detí a mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže.

V roku 2017 podporil Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny v rámci priority 1.5. vzdelávacie projekty (podprogram 1. podpora zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín) realizovaných 131 projektov v celkovej sume 366 455 Eur; v rámci priority 2.1 podpora výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín (podprogram 2. výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín) bolo v roku 2017 realizovaných 12 projektov v celkovej sume 50 695 Eur; a v rámci priority 3.5 podpora výmenných programov, pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných a umeleckých súťaží pre deti a mládež z rôznych národnostných a jazykových skupín (podprogram 3. interetnický a interkultúrny dialóg a porozumenie medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami) boli realizované 2 projekty v celkovej sume 3 000 Eur. Jednotlivé projekty sú dostupné na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny⁶.

V roku 2017 USVRK podporil **v súvislosti s finančným zabezpečením plnenia Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020** z rozpočtu verejnej správy nasledovné oblasti:

- Podpora údržby, opráv, rekonštrukcií a modernizácie nájomných bytov, v bytových domoch a rodinných domoch, v obciach s rómskym osídlením, § 2a písm. b) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 123 500,00 EUR.
- Podpora vybudovania, dobudovania, opravy a rekonštrukcie technickej vybavenosti v osídleniach s marginalizovanými rómskymi komunitami, § 2a písm. b) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 220 500, 00 EUR.
- Podpora na projektovú dokumentáciu pre projekty v obciach s rómskym osídlením, § 2a písm. a), b), c), d), e), m) a n) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 25 100, 00 €
- Podpora zriaďovania strieborných klubov a aktivít žien strieborného veku v marginalizovaných rómskych komunitách, § 2a písm. c), e), m) a n) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 21 900, 00 €.

⁶ http://dotacie.vlada.gov.sk/2017/statistiky_verejne.php

- **Podpora aktivít zameraných na posilnenie postavenia rómskej mládeže**, § 2a písm. c) e), m) a n) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 52 000, 00 €
- Podpora pilotného programu asistencie pri legalizácii/dodatočnom povolení technicky vyhovujúcich obytných stavieb v marginalizovaných rómskych komunitách, § 2a písm. l), m) a n) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 30 000, 00 €.
- Podpora budovania partnerstiev a spolupráce pri riešení sociálnych a kultúrnych potrieb a riešení mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity, § 2a písm. h) zákona č. 526/2010 Z. z. Celková suma na schválené žiadosti: 133 000, 00 €.

Podpora aktivít zameraných na posilnenie postavenia rómskej mládeže bola v roku 2017 vyhlásená vo výzvy po prvýkrát a to na základe požiadaviek priamo od mladých ľudí, ktorí sa zúčastnili konzultačných stretnutí „Dielňa budúcnosti“.

V roku 2017 rezort zdravotníctva vyčlenil finančné prostriedky **na podporu protidrogových aktivít** vo výške 537 764 eur. V rámci uvedeného boli v roku 2017 z rozpočtovej kapitoly poskytnuté dotácie na podporu protidrogových aktivít pre cieľovú skupinu detí a mládež v celkovej výške 217 783 eur. Predmetom aktivít boli športové podujatia, dokumentárne filmy, odborné semináre, divadelné predstavenia, súťaže atď.

Na podporu duševného zdravia všetkých občanov Slovenskej republiky vrátane detí, osôb so zdravotným postihnutím nevynímajúc, alokovalo MZ SR z rozpočtovej kapitoly rezortu na rok 2017 položku 98 331 eur na realizáciu projektov v oblasti zvyšovania povedomia o prevencii a o ochrane duševného zdravia jednotlivcov a rodín, vytvárania vzťahovej väzby v ranom detstve, prevencii demencie, suicídií a destigmatizácie formou vzdelávacích programov, kampaní, iniciatív a aktivít určených pre laickú verejnosť. Pre cieľovú skupinu detí a mládeže v celkovej výške 69 620 eur.

MDV SR vyčlenilo v roku 2017 finančné prostriedky na podporu nasledujúcich projektov/programov určených primárne deťom:

- vzdelávanie v oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky (podpora športovo-vedomostnej súťaže pre deti „Divínsky Boyard 2017“, vzdelávacie podujatia pre žiakov ZŠ o zvýšení bezpečnosti na cestách, vytvorenie vzdelávacej publikácie vo forme pracovného zošita pre žiakov ZŠ, výroba magnetiek a vzdelávacích magnetických hier s dopravnou tematikou, výroba detských reflexných viest, výroba pexesa pre deti s dopravnou tematikou). Celkové náklady (pre všetky cieľové skupiny vrátane detí) predstavovali 54 272,12 eur
- podpora kampane Do školy na bicykli 2017 v hodnote 7 055,- eur
- podpora rozvoja detskej a mládežníckej filatelie (nákup pomôcok na tvorbu filatelistických exponátov, podpora filatelickej olympiády, výstav, aktivít) v hodnote 5 000,- eur
- podpora organizačného zabezpečenia dní kariérneho poradenstva Kam po skončení základnej školy – ŠTUDUJ DOPRAVU (určené prednostne pre žiakov ZŠ) v hodnote 2 822,60 eur.

2.6. Efektívne využívanie relevantných investičných priorít operačných programov nového programového obdobia pre roky 2014-2020 pre posilnenie ochrany a podpory práv detí

Spôsob plnenia: V novom programovom období vytvoriť podmienky na realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: príslušný RO

Spoluzodpovedný gestor: ÚPPVII (Centrálny koordinačný orgán)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MDV SR, MŽP SR, územná samospráva

Indikátor: počet projektov podporených v novom programovom období a rozsah finančnej alokácie; počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Nižšie uvádzame národné projekty a dopytovo orientované projekty, ktoré boli realizované v roku 2017 ako súčasť nového programového obdobia:

- **Národný projekt Príspevok na starostlivosť o dieťa vo viac rozvinutom regióne**
(od januára 2015 do decembra 2022), OPLZ
k parametrom podrobne v odpočte za rok 2015
- **Národný projekt Príspevok na starostlivosť o dieťa v menej rozvinutom regióne**
(od decembra 2015 do novembra 2022), OPLZ
k parametrom podrobne v odpočte za rok 2016
- **Národný projekt Podpora ochrany detí pred násilím**
(od septembra 2017 do decembra 2022), OP LZ

Cieľ: Systémová podpora ochrany detí pred násilím.

Aktivity: Hlavnou aktivitou projektu je vytvorenie podmienok pre systémovú podporu ochrany detí pred násilím.

Hlavná aktivita bude realizovaná prostredníctvom nasledovných podaktivít:

Podaktivita A) Podpora koordinácie postupov na ochranu detí pred násilím na regionálnej úrovni.

Podaktivita B) – Multidisciplinárne vzdelávacie aktivity/ školenia subjektov pôsobiach v oblasti ochrany detí pred násilím.

Podaktivita C) – Zvyšovanie povedomia verejnosti o problematike násilia na deťoch.

Podaktivita D) – Zriadenie Národnej linky na pomoc deťom obetiam.

Podaktivita E) – Zriadenie riadiaceho výboru národného projektu.

Podaktivita F) – Evaluácia projektu.

Celková zazmluvnená suma: 12 594 722,17 Eur

Národný projekt na podporu ochrany detí pred násilím je zameraný na zefektívnenie systému ochrany detí pred násilím prostredníctvom nastavenia systémovej koordinácie subjektov participujúcich na úlohách súvisiacich s ochranou detí (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Policajný zbor SR, prokuratúra, školy a školské zariadenia, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, subjekty akreditovaných podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov, obce, súdy) s cieľom zvýšenia efektivity daných subjektov pri riešení problematiky násilia na deťoch (v oblasti prevencie, identifikácie a intervencie). Z analýzy koordinačných stretnutí realizovaných od obdobia schválenia stratégie vyplynulo viacero nedostatkov v rámci vzájomnej koordinácie i v rámci samostatných systémových činností jednotlivých subjektov. V mnohých prípadoch sú postupy a konania dotknutých subjektov neefektívne a nedostatočné, neraz dochádza k sekundárnej viktimizácii detskej obeť. Vzhľadom na uvedené je ambíciou národného projektu vytvorenie a personálne zabezpečenie pozícií miestnych koordinátorov, ktorí budú v územných obvodoch ÚPSVaR podporovať a rozvíjať komunikáciu medzi subjektmi dotknutými problematikou ochrany detí pred násilím, organizovať a facilitovať pracovné stretnutia týchto subjektov za účelom prehlbovania ich spolupráce vo všeobecnej rovine, ako aj v rovine jednotlivých prípadov, zabezpečovať preventívne osvetové a vzdelávacie aktivity s podporou predmetných subjektov, analyzovať situáciu v oblasti výskytu násilia na deťoch v územnom obvode a to s dôrazom na fungovanie identifikácie a intervencie, ako aj spolupracovať a poskytovať súčinnosť daným subjektom, a tiež aktívne komunikovať s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch za účelom budovania národného koordinačného rámca na ochranu detí pred násilím, podporovať realizáciu opatrení v súvislosti s plnením Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na celonárodnej úrovni a plniť ďalšie súvisiace úlohy. Od októbra 2017 prebieha intenzívne vzdelávanie novoprijatých koordinátorov ochrany detí pred násilím, zamerané na rozličné oblasti problematiky ochrany detí pred násilím (príslušná legislatíva, CAN syndróm- Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbávaného dieťaťa, CSA Sexuálne zneužívanie dieťaťa, koordinácia ochrany detí pred násilím) a zdokonaľovanie sa v rovine tzv. jemných zručností (efektívna komunikácia, prezentácia, plánovanie, facilitácia, vyjednávanie a ďalšie).

V súlade s Odporúčaním Rady (EÚ) o zavedení záruky pre mladých ľudí a s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v SR začalo MPSVR SR prostredníctvom Prioritnej osi 2 Operačného programu Ľudské zdroje realizovať **opatrenia na podporu zamestnateľnosti a zamestnanosti mladých ľudí do 29 rokov** formou národných projektov (NP) realizovaných Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a výziev implementovaných Implementačnou agentúrou MPSVR SR.

- **NP „Praxou k zamestnaniu“** podporuje vytváranie pracovných miest prostredníctvom mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa.
- **NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“** umožňuje vykonávanie absolventskej praxe u zamestnávateľa a následnej možnosti získania pracovného miesta u toho istého zamestnávateľa.
- **NP „Úspešne na trhu práce“** podporuje možnosť získania prvého pravidelne plateného zamestnania alebo zamestnania sa prostredníctvom samozamestnania.
- **NP „Reštart pre mladých uchádzačov o zamestnanie (UoZ)“** zabezpečuje individualizované poradenstvo pre mladých UoZ, vrátane navýšenia počtu odborných poradcov na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny. NP taktiež umožňuje poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí sú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu preukázaného nástupu do zamestnania.
- **NP „Šanca pre mladých“** podporuje vytváranie pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov zamestnávateľovi.
- **NP „Vzdelávanie mladých UoZ“** podporuje zamestnateľnosť mladých ľudí prostredníctvom prípravy pre trh práce formou vzdelávania a prípravy z vlastnej iniciatívy UoZ alebo rekvalifikačných a kompetenčných kurzov.
- **NP „Vybrané aktívne opatrenia na trhu práce pre mladých UoZ“** podporuje zamestnanosť mladých ľudí prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení na trhu práce v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Implementačná agentúra MPSVR SR vyhlásila tri **výzvy na predkladanie dopytovo orientovaných projektov**.

Cieľom **výzvy „Nové alebo inovatívne programy na zlepšenie samozamestnania mladých ľudí“** bola pomoc mladým ľuďom do 29 rokov pri príprave na začatie podnikania a samozamestnania prostredníctvom teoretického a praktického vzdelávania.

Výzva „Podpora vstupu vybraných skupín mladých ľudí na trh práce“ poskytovala podporu zraniteľným skupinám mladých ľudí formou vypracovania individuálneho kariérneho plánu. Na jeho základe sa zvolili vhodné aktivity potrebné pre uľahčenie vstupu mladého človeka z cieľovej skupiny na trh práce.

Výzva „Aktivizácia a podpora mladých NEET“ si dala za cieľ podporiť mladých NEET do 29 rokov, a to nielen tých, ktorí sú v evidencii UoZ úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj tých mladých ľudí, ktorí nie sú v tejto evidencii vedení. Podpora mladých ľudí sa realizuje najmä vyhľadávaním, aktivizáciou a motivovaním mladých ľudí k zapojeniu sa do vzdelávania alebo odbornej prípravy alebo k hľadaniu a následnému vstupu do zamestnania. Taktiež sú im poskytované informačné aktivity, školenia, poradenstvo a sprevádzanie.

Prostredníctvom vyššie uvedených NP a výziev bolo ku koncu roka 2017 podporených viac ako 40 000 mladých ľudí vo veku do 29 rokov. K 31. decembru 2017 sa v evidencii UoZ nachádzalo 47 473 UoZ vo veku do 29 rokov, čo v porovnaní s januárom 2013 (140 629 UoZ) predstavuje pokles o 93 156 UoZ (66,24%).

Fond pre azyl, migráciu a integráciu na roky 2014 - 2020 sa zameriava na maloleté osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín v rámci jednotlivých špecifických cieľov 1 až 3. Ostatné typy pomoci v rámci jednotlivých špecifických cieľov sú poskytované príslušnej cieľovej skupine bez rozlíšenia veku.

V období kalendárneho roka 2017 bola v rámci:

- **špecifického cieľa 1 – Azyl** (zabezpečenie povinnej školskej dochádzky) pomoc zabezpečená projektom Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II, implementovaným Slovenskou humanitnou

radou v partnerstve s obcou Rovné (realizácia projektu začala 1. januára 2017 a bude ukončená 31. decembra 2019),

- **špecifického cieľa 2 - Legálna migrácia/Integrácia** (zabezpečenie prístupu k vzdelaniu maloletých osôb, integračné poradenstvo pre maloletých bez sprievodu a poskytovanie právnej pomoci maloletým bez sprievodu) z projektu STEP 3 realizovaného OZ Marginal (realizácia projektu začala 1. decembra 2016 a bude ukončená 31. decembra 2019) a projektu Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX) prijímateľa IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu (od 1. januára 2017 do 31. decembra 2019) a
- **špecifického cieľa 3 – Návrat** (zabezpečenie prístupu k vzdelaniu maloletých osôb) boli maloletým bez sprievodu uvedené služby poskytované z projektu KOMPAS II realizovaného Slovenskou humanitnou radou (realizácia projektu začala od 1. decembra 2016 a bude ukončená 31. decembra 2019).

MŠVVŠ SR ako sprostredkovateľský orgán pre prioritnú os Vzdelávanie operačného programu Ľudské zdroje zverejnil výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na zvýšenie inkluzívnosti vzdelávania „**V základnej škole úspešnejší**“ s alokáciou finančných prostriedkov 1,5 mil. € pre Bratislavský kraj a 50mil. € pre ostatné kraje. Prioritou projektu je zníženie a zabránenie predčasného skončenia školskej dochádzky a podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a stredoškolskému vzdelávaniu vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania za účelom opätovného začlenenia do vzdelávania a prípravy. Špecifickým cieľom je zvýšenie inkluzívnosti a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšenie výsledkov a kompetencií detí a žiakov. Oprávneným žiadateľom sú základné školy, ktoré môžu finančné prostriedky využiť na vytvorenie pracovných miest pre asistentov učiteľa, pedagogických asistentov či inkluzívny tím (špeciálny pedagóg, školský psychológ, sociálny pedagóg).

MPC realizuje od 1. februára 2016 **Národný projekt „Škola otvorená všetkým“**, ktorého cieľom je podporou inkluzívneho vzdelávania a skvalitnením profesijných kompetencií PZ a OZ zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov. NP nadväzuje na výsledky troch predchádzajúcich národných projektov implementovaných MPC v minulom programovom období (MRK1, MRK2, PRINED) a jeho jedinečnosť spočíva vo vytvorení efektívneho modelu spolupráce viacerých zložiek vzdelávacieho systému: podpora a vzájomná spolupráca pedagógov a odborných zamestnancov materských a základných škôl vrátane pedagogických asistentov, odborných zamestnancov z CPPPaP, ako aj učiteľov zabezpečujúcich neformálne vzdelávanie detí predškolského veku mimo vzdelávacieho systému spolu s ich tútormi (rodičia týchto detí). Do NP bolo v roku 2017 zapojených 128 škôl realizujúcich celodenný výchovno-vzdelávací systém s 13 170 žiakmi. V rámci NP ŠOV bol v roku 2017 akreditovaný vzdelávací program **Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov**, ktorého cieľovou skupinou sú aj učitelia a pedagogickí asistenti materských škôl. Vzdelávanie v tomto programe sa začalo realizovať v decembri 2017. NP ŠOV realizuje aj neformálne vzdelávanie detí predškolského veku, ktoré nenavštevujú materskú školu. V 50 lokalitách (skupinách) je vzdelávaných 468 detí z MRK (je vypracovaný 1 stimulačný program).

Projekty Operačného programu Integrovaná infraštruktúra obsahujú v rámci horizontálnych princípov aj opatrenia, ktoré sú orientované na chránené skupiny obyvateľstva vrátane detí. Ide predovšetkým o technické opatrenia zamerané na osoby s obmedzenou mobilitou a orientáciou (zdravotne, telesne a zmyslovo postihnuté osoby, starší ľudia, mamičky s deťmi a pod.). Opatrenia sa realizujú najmä v rámci projektov zameraných na nákup a modernizáciu dráhových vozidiel (električiek, trolejbusov, elektrických jednotiek, motorových jednotiek a osobných vozňov), modernizáciu dráhovej infraštruktúry a ďalších súvisiacich opatrení (modernizáciu električkových a trolejbusových tratí, železničných tratí, nákup a inštaláciu technických prostriedkov na podporu osôb s obmedzenou mobilitou). V roku 2017 bolo zakúpených 8 kusov trolejbusov pre Žilinu, 15 kusov trolejbusov pre Prešov a 10 kusov električiek pre Košice.

*2.7. Posilnenie systému zberu súhrnných údajov ako základu pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa

Spôsob plnenia: Vypracovanie/zosúladenie rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠÚ SR

Spolupracujúce subjekty: PS RVLPMNRR, ÚSVRK, ÚSVNM, územná samospráva

Indikátor: rezortné návrhy systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch zosúladené s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V súvislosti s vypracovaním resp. zosúladením rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa Analytické centrum MS SR za oblasť štatistického zisťovania detailne preštudovalo Správy o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 - 2017 za rok 2013 aj za rok 2016; požiadavky Výboru OSN pre práva dieťaťa; ako aj koncepčný a metodický rámec uvedený v správe Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva s názvom *Indikátory ľudských práv: príručka pre meranie a implementáciu* (Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation). Z požiadaviek Výboru OSN pre práva dieťaťa; ako aj z koncepčného a metodického rámca, ktorý je uvedený v správe Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva s názvom *Indikátory ľudských práv: príručka pre meranie a implementáciu* (Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation), ale najmä z publikácie *Indikátory ľudských práv: príručka pre meranie a implementáciu* (Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation), ktorá bola odporučená Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva na implementáciu pri definovaní, zbere a šírení štatistických informácií nevyplývala potreba zmeny zavedených metód zberu, nakoľko prevažne sa týkajú gescie iných rezortov než MS SR a pôsobenia Analytického centra MS SR.

V roku 2017 došlo k **čiastkovým aktualizáciám** informačného systému migrácia a medzinárodná ochrana (MIGRA), a to k nepriamemu prepojeniu MIGRY s centrálnym systémom EURODAC v určitých transakciách. **Rozhodnutie o schválení** žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre projekt „**Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politik a ich dopad na marginalizované rómske komunity**“, ktorý bol schválený Komisiou pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje pre prioritné osi č. 5 a 6 dňa 15. decembra 2016, **nadobudlo platnosť 23. októbra 2017**. Podrobnejšie k NP pozri odpočet za rok 2016.

Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny v zmysle čl. 4 svojho štatútu raz za dva roky predkladá vláde SR Správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín. Predmetná **správa bola za rok 2016 schválená vládou SR 14. júna 2017 uznesením č. 289/2017**. Správa v časti Výchova a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín poskytuje informácie a dáta aj v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov patriacich k národnostným menšinám. Uvedená časť obsahuje analýzu dát poskytnutých rezortom školstva.

Štatistický úrad SR participoval na plnení úlohy analogickým spôsobom ako v roku 2016. Prehľad štatistických zdrojov uvedený v predchádzajúcich odpočtoch zostáva aktuálny. Údaje z demografie a sociálnych štatistík, ktoré sa týkajú problematiky detí sa pravidelne aktualizujú vo verejne dostupných databázach STATdat. a DATAcube Štatistického úradu SR. V roku 2017 vydal Štatistický úrad SR publikácie, ktoré obsahujú aktualizované údaje o deťoch:

Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2016 – analytická publikácia popisujúca hlavné trendy populačného vývoja v Slovenskej republike v roku 2016 v rámci demografických procesov (sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, plodnosť, potratovosť, úmrtnosť, sťahovanie) a demografických štruktúr obyvateľstva.

My v číslach: Zahraničné sťahovanie 2016 – informácie o zahraničnej migrácii podľa európskych indikátorov poskytujúca prehľad o tokoch a stavoch migrantov a udelených štátnych občianstvach SR cudzincom vrátane prisťahovaných / vysťahovaných detí vo veku 0 – 14 rokov na územie SR podľa štátneho občianstva, pohlavia, veku, krajiny narodenia, predchádzajúceho /nasledujúceho pobytu.

Príjmy, výdavky súkromných domácností SR za rok 2016 (simulované údaje) – údaje sú odhadnuté simuláciou mikroúdajov výberového zisťovania rodinných účtov za rok 2015 pomocou dostupných externých informácií, prognóz a kvalifikovaných odhadov vybraných demografických, sociálnych a ekonomických ukazovateľov za rok 2016. Poskytuje simulované údaje o peňažných a naturálnych príjmoch a výdavkoch rôznych typov súkromných hospodáriacich domácností v SR vrátane domácností s nezaopatrenými deťmi.

EU SILC 2016 – Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR – poskytuje, o. i., aj vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, percentuálne zastúpenie jednotlivých zložiek príjmu v celkovom hrubom ekvivalentnom príjme domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné ekvivalentné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy na osobu podľa počtu závislých detí, rozdelenie domácností podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí, rozdelenie osôb podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí.

EU SILC 2016 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia – dvojjazyčný, slovensko-anglický prehľad o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR zostavený na základe výsledkov harmonizovaného výberového zisťovania EU SILC; zistené údaje umožňujú na národnej úrovni sledovať chudobu a sociálne vylúčenie z viacerých aspektov a dimenzií.

Rodová rovnosť 2017 – dvojjazyčný, slovensko-anglický komplexný prehľad štatistických informácií, charakterizujúci postavenie žien a mužov v súčasnej slovenskej spoločnosti počínajúc detstvom.

*2.8. Zlepšenie povedomia a informovanosti o Dohovore o právach dieťaťa medzi tvorcami politík

Spôsob plnenia: Iniciovanie tradície "Dňa práv dieťaťa" v Národnej rade Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl.

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MVO, médiá, poslanci NR SR a regionálnych a miestnych územných samospráv

Indikátor: uskutočnenie tematického dňa v NR SR s cieľom priblížiť výklad princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí

Odpočet plnenia za rok 2017 – nesplnená:

Proces rekonštrukcie Výboru pre deti a mládež bol v roku 2017 ukončený výberom nových členov a členiek výboru zastúpených v komore za mimovládne neziskové organizácie, pričom podliehal výberovému procesu na základe výzvy. Do výzvy sa mohla platne zapojiť každá mimovládna nezisková organizácia, resp. akademická inštitúcia, ktorá pôsobí v súlade so základnými zásadami činnosti výboru a vyvíja v danej oblasti výskumnú, analytickú, publikačnú, vzdelávaciu, projektovú alebo inú obdobnú činnosť s cieľom skvalitňovania verejných politík. Odborná spôsobilosť a motivácia sa individuálne posudzovala aj u nominanta/nominantky mimovládnej neziskovej organizácie, resp. akademickej inštitúcie. Novým členom a členkám výboru započal časovo obmedzený mandát (5 rokov) plynúť v apríli 2017, v rámci plánu aktivít však nebolo diskutované iniciovanie tradície „Dňa práv dieťaťa“ v Národnej rade Slovenskej republiky a z uvedeného dôvodu ani zaradené medzi prioritne riešené okruhy úloh. Zachovanie čiastkového cieľa pre ďalšie obdobie bude predmetom diskusie k príprave nového Národného akčného plánu pre deti na ďalšie obdobie.

*2.9. Zvýšenie záujmu a znalostí o Dohovore o právach dieťaťa, jeho opčných protokoloch a pochopenia všetkých jeho ustanovení a princípov dospelými a deťmi

Spôsob plnenia: Tvorba programu, cieľom ktorého je šírenie informácií pre implementáciu Dohovoru medzi deťmi a rodičmi, občianskou spoločnosťou a všetkými sektormi a stupňami štátnej správy prostredníctvom osvetových aktivít, školení a odborných seminárov pre odborníkov pracujúcich s deťmi a podpora realizácie obdobných osvetových aktivít a školení pre miestnych poslancov regionálnych a miestnych územných samospráv

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spoluzodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO, Komisár pre deti

Indikátor: základné rámce komplexného programu rozširovania informácií o dohovore zameraného na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

MŠVVŠ SR aj v roku 2017 do priorit výzvy rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosti v školách 2017“ opätovne zaradilo ako samostatnú prioritu zapojenie sa škôl do programu UNICEF „Škola priateľská deťom“ s cieľom podporiť a zvýšiť informovanosť detí a žiakov o Dohovore a zážitkovými formami a zlepšiť atmosféru v školách v zmysle demokratizácie, ako aj podpory participácie detí na živote školy. **Podporených bolo spolu 20 projektov v sume 35 000€.**

Odporúčané nástroje šírenia informácií o Dohovore a jeho opčných protokoloch (ako aj ďalších ľudsko-právnych dokumentov a tém) primerané veku detí a žiakov obsahujú aj **Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2017/2018**, okrem iného :

- V odseku 1.5.4 Ľudské práva, práva detí, diskriminácia, národnostné menšiny, cudzinci 1.5.4.1 Ľudské práva 1. V súlade s medzinárodnými záväzkami SR v problematike ľudských práv a Celoštátnou stratégiou ochrany a podpory ľudských práv v SR, schválenou vládou SR uznesením číslo 71/2015: a) naďalej uskutočňovať Olympiádu ľudských práv pre žiakov základných škôl, b) zapájať sa do Olympiády ľudských práv ako celoštátnej súťaže žiakov stredných škôl; viac informácií je dostupných na www.olympiady.sk, www.olp.sk, c) výchovu k ľudským právam v triede a škole usmerňovať tak, aby sa stala integrálnou súčasťou celoživotného procesu podpory a ochrany ľudských práv, aby podporila hodnotu človeka ako ľudského jedinca a rozvoj medziľudských vzťahov v demokratickej spoločnosti, d) vzhľadom na potrebu plánovania procesu výchovy k ľudským právam ich ochranu a implementáciu zabezpečiť efektívnou spolupracou školy, zákonných zástupcov, mimovládnych organizácií a miestnej komunity, e) zapájať deti a žiakov do aktivít v oblasti výchovy k ľudským právam organizovaním besied, súťaží, stretnutí, tematických výstav, návštev divadelných predstavení s tematikou ľudských práv, f) vytvoriť podmienky na zabezpečenie kontinuálneho vzdelávania na získanie multietnických a multikultúrnych kompetencií učiteľov, g) vytvárať priaznivé multikultúrne prostredie v školách (prostredníctvom chápaného a kritického spôsobu štúdia jednotlivých kultúr napomôcť žiakom porozumieť iným kultúram).
- 2. Do ŠKVP zapracovať povinné témy súvisiace s multikultúrnou výchovou, výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, práv osôb so zdravotným postihnutím, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie, extrémizmu a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie.
- 3. viesť žiakov k aktívnej účasti pri kreovaní žiackej školskej rady a podporovať participáciu žiakov a ich zákonných zástupcov na tvorbe školského poriadku; pristupovať dôsledne k napĺňaniu výchovy k ľudským právam.
- V súlade so Stratégiou SR pre mládež na roky 2014 – 2020 a Národným akčným plánom pre deti na roky 2013 – 2017 využiť vo výchovno-vzdelávacom procese informácie a metodické námety orientované na globálne témy a hodnotovú výchovu vo výučbe rôznych vyučovacích predmetov a odborného-metodického materiálu Globalizácia, aktívne ľudské práva, radikalizmus, extrémizmus, migračná kríza. V textoch pod názvom „Nové výzvy a potreby globalizovaného sveta vo vzdelávaní“ alebo „Ako reagovať v škole na tieto naliehavé a aktuálne témy“ sú odborné informácie, metodické i praktické námety a tiež podnetné inšpirácie a zdroje na uvedené témy – dostupné na www.statpedu.sk.
- Poskytnúť žiakom informácie o inštitúciách a mimovládnych neziskových organizáciách pôsobiach v oblasti ochrany ľudských práv (verejný ochranca práv, prokuratúra, komisár pre deti) a o možnosti vykonávať dobrovoľnícku činnosť v lokalite školy, komunitne, regiónne.
- Vo výchovno-vzdelávacej činnosti rešpektovať Dohovor o právach dieťaťa. Veku primeranou formou oboznamovať deti a žiakov s ich právami a povinnosťami v zmysle tohto dokumentu s využívaním aktivizujúcich metód. V materských školách sa odporúča využívať piktogramy.
- Odporúča sa veku primeraným spôsobom informovať žiakov o zmysle a príslušných ustanoveniach Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, Opčného protokolu o procedúre oznámení, o Dohovore Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním detí a Dohovore o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“).
- V súlade s Koncepciou boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 sa odporúča využiť metodické materiály na www.minedu.sk, www.statpedu.sk a www.vudpap.sk.

- Pre zvýšenie informovanosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení sa na webovom sídle www.statpedu a www.bezpre.sk nachádzajú relevantné informácie, metodiky a príklady dobrej praxe.
- Do ŠkVP zapracovať povinné témy súvisiace s právami dieťaťa, ako aj výchovy k demokratickému občianstvu a prevencie násilia, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie a rasizmu.
- Školám sa odporúča využiť informácie v texte Metodická pomoc k téme osobnostný a sociálny rozvoj žiakov, vyučovaniu psychologických tém v škole a rozvíjaniu emocionálnej inteligencie, ktorý obsahuje inšpirácie a zdroje k rozvíjaniu emocionálnej inteligencie žiakov. Materiál je dostupný na www.statpedu.sk a je možné ho využiť pri vyučovaní voliteľného predmetu psychológia a predmetov, v ktorých sú psychologické témy integrované, pri uplatňovaní prierezovej témy osobnostný a sociálny rozvoj a tiež v rámci triednických hodín.
- V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných detí a žiakov. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou.
- Realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov, u ktorých je takéto vzdelávanie vhodné, vo všetkých materských, základných a stredných školách, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby.
- Pri zavádzaní inkluzívneho vzdelávania angažovať pedagogických zamestnancov do implementovania zásad a cieľov inklúzie, vzájomne kooperovať pri vytváraní klímy školy. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie rôznorodosti detí a žiakov, na odhaľovanie ich skrytého potenciálu vo vzdelávaní, na odstraňovanie prekážok vo vzdelávaní identifikovaním rizikových faktorov. Uplatňovaním vhodných pedagogických intervencií znižovať mieru vyčleňovania žiakov z hlavného vzdelávacieho prúdu.

MV SR uskutočňuje **školiace aktivity, preventívne a osvetové kampane, ako aj vydávanie propagačných materiálov** (zborníky, metodické pomôcky, brožúry, letáky a pod.) za účelom zvýšenia povedomia predovšetkým v súvislosti s problematikou Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii. Naďalej spolupracuje s rôznymi medzinárodnými organizáciami, napr. s IOM, UNHCR a ďalšími, pričom podľa potreby poskytuje súčinnosť v rámci problematiky a svojej vecnej pôsobnosti.

Informácia o činnosti MK SR v oblasti šírenia povedomia o právach dieťaťa pre odborníkov pracujúcich s deťmi (konkrétne pre pracovníkov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti) sú súčasťou odpočtu čiastkového cieľa č. 6.8, bod. 2 – aktivity sa realizujú v zmysle zákona č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti.

*2.10. Zabezpečenie širokej dostupnosti informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa

<p>Spôsob plnenia: Zabezpečenie prístupu k informáciám o Dohovore a súvisiacich dokumentoch s osobitným dôrazom na sprístupnenie informácií deťom v im zrozumiteľnej podobe (jazyk, formát)</p> <p>Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne</p> <p>Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR</p> <p>Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, RTVS, MVO, Komisar pre deti</p> <p>Indikátory: počet dokumentov dostupných v jazyku priateľskom k deťom; počet dokumentov preložených do slovenského jazyka; počet dokumentov dostupných v jazykoch národnostných menšín; počet mediálnych správ priamo sa týkajúcich či odkazujúcich na Dohovor o právach dieťaťa a súvisiace dokumenty; počet zrealizovaných programov zameraných na osvetu v oblasti práv detí v produkcii verejnoprávnych a súkromných médií; verejná diskusia k dohovoru, jeho implementácii a monitorovaniu</p>

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V spolupráci s Kanceláriou zástupkyne Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva pre potreby slovenskej praxe v Bulletine Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pravidelne uverejňované **slovenské**

preklady prehľadov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo vybraných oblastiach, ktoré zverejňuje tlačový odbor Európskeho súdu pre ľudské práva na internetovej stránke tohto medzinárodného súdneho orgánu v anglickom jazyku a vo francúzskom jazyku. Prehľady budú tematicky vybrané podľa aktuálnych potrieb a miery využiteľnosti v slovenskej praxi. Prehľady nemajú záväzný charakter a nepredstavujú vyčerpávajúcu informáciu o rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva, sú však významnou pomôckou pri hľadaní relevantných rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva ku konkrétnej problematike.

V *Bulletine Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1/2017 (VI. ročník)* je uverejnený slovenský preklad prehľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva **k otázke domáceho násillia a prehľad judikatúry týkajúci sa maloletých**.

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch (ďalej len „NKS pre RPNnD“) aj v roku 2017 upozorňovalo verejnosť na **medzinárodné dni týkajúce sa práv dieťaťa**, ako aj na problematiku násillia páchaného na deťoch bezprostredne súvisiacu s právami dieťaťa. Pri príležitosti Európskeho dňa na ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním vyhlásilo 18. novembra 2017 NKS pre RPNnD v spolupráci s Divadlom Nová Scéna súťaž **Ochrana detí pred násillím**.

MŠVVŠ SR aj v roku 2017 podporilo aktualizáciu webovej stránky **www.bezpre.sk**, ktorá je sprevádzkovaná od roku 2011 Metodicko-pedagogickým centrom – Regionálnym pracoviskom v Prešove.

ŠPÚ poníma problematiku ochrany detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním prierezovo, t.j. nielen v rámci vyučovania predmetov, ale aj celkovým prístupom školy, jej klímou. Prioritne sa však sústredili na predmety etická výchova a občianska náuka. Vo vzdelávacích štandardoch týchto predmetov je téma ľudských práv a práv detí implementovaná v obsahovom, aj výkonovom štandarde. V posudzovanom období v tomto kontexte pripravili **v školskej praxi osvedčené ukážky vyučovacích hodín, metodických námetov a aktivít**, ktoré môžu učitelia a vychovávateľa využívať najmä pri aplikácii článku 5 Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním. Na vypracovaní týchto inšpiratívnych ukážok sa priamo podieľali učitelia z praxe, ktorí majú skúsenosti s výučbou ľudských práv a práv detí v rámci vyučovania etickej výchovy. **Vypracované metodické námety** sú však vhodnou pomôckou a inšpiráciou pre všetkých učiteľov a vychovávateľov; prispievajú k ich scitliveniu v ohľade na senzitivnú problematiku detských práv, resp. sexuálneho vykorisťovania či zneužívania detí. Metodické ukážky sú sprístupnené na webovom sídle ŠPU www.statpedu.sk.

MV SR prostredníctvom odboru prevencie kriminality KMV SR, v rámci osvetu v oblasti práv detí a prevencie kriminality rozdistribuovalo 55 000 ks DVD a brožúrok **ZáchranáRik**⁷ všetkým prvákom na ZŠ po celom Slovensku. Projekt bol podporený z dotácií a krátke filmy boli odvysielané v televízii. Oddelenie komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru nezabezpečuje dokumenty dostupné v jazyku priateľskom k deťom, ktoré sa týkajú, či priamo odkazujú na Dohovor o právach dieťaťa, avšak vykonáva **preventívne a vzdelávacie aktivity** v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a v reedukačných zariadeniach formou prednášok i besied (bližšie pozri vyhodnotenie čiastkového cieľa 7.22).

Aktivity zamerané na mimoškolskú environmentálnu výchovu zabezpečuje MŽP SR v zmysle *Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania* prijatej uznesením vlády SR č. 849/1997 a *rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025*. Realizujú sa programy a projekty pre deti a mládež prostredníctvom organizácií rezortu životného prostredia, najmä Slovenskej agentúry životného prostredia, Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, ZOO Bojnice, Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva a Slovenského banského múzea. Poskytovanie informácií je v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a v súlade so zákonom č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí.

⁷ ZáchranáRik sa venuje témam ako bezpečnosť na internete, drogy, zloději, cigarety a oheň, nebezpeční ľudia, atď

*2.11. Zvýšenie informovania detí o ich právach

Spôsob plnenia: Informačné materiály v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín) o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR, MV SR, MK SR, Komisár pre deti

Indikátor: informačné letáky v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín)

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci plnenia strategického cieľa *zvyšovanie informovanosti o problematike násilia páchaného na deťoch* Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím prebiehala v auguste a v novembri 2017 **on-line kampaň** (Google, Facebook, Youtube) zameraná na zvyšovanie povedomia o problematike ochrany detí pred násilím, a to aj prostredníctvom propagovania informačných materiálov v jazyku detí - *práva detí vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa – detskou rečou* sú uverejnené na webovom sídle www.detstvobeznasilia.gov.sk v sekcii „Som dieťa & tínedžer“ (herná aplikácia [Cesta hrdinov](#), [Dohovor o právach dieťaťa v detskom jazyku](#), [youtube kanál NKS pre RPNnD](#)). V novembri 2017 bola spustená aj **rozhlasová kampaň** propagujúca **spoty** týkajúce sa ochrany detí pred násilím v jazyku detí. Pri príležitosti Európskeho dňa na ochranu detí pred sexuálnym zneužívaním a sexuálnym vykorisťovaním, 18. novembra, NKS pre RPNnD vyhlásilo **súťaž k problematike bezpečného správania sa detí v online priestore** (na svojom webovom sídle a oficiálnom profile na Facebook-u). Úlohou detí bolo zamyslieť sa, ako by sa deti a mládež mali správať vo svete internetu a sociálnych sietí, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a násiliu v on-line prostredí. Do súťaže sa zapojilo 44 detí z rôznych miest Slovenska (vrátane detí zo SOŠ Senica, Základnej školy Janka Matúšku v Dolnom Kubíne či detského domova v Gelnici). Po skončení súťaže a vyhodnotení výhercov boli ako poďakovanie všetkým účastníkom, ktorí sa do súťaže zapojili, zaslané reklamné predmety NKS pre RPNnD, vrátane letákov poskytujúcich základné informácie o telesnom, zdravotnom, psychickom a emocionálnom zanedbávaní a sexuálnom zneužívaní detí spolu s odkazom na webovú stránku NKS pre RPNnD a informáciami, kde hľadať pomoc a na koho sa obrátiť v prípade podozrenia na zanedbávanie alebo sexuálne zneužívanie dieťaťa. Príspevky detí, ktoré sa do súťaže zapojili, boli následne zverejňované na oficiálnom účte Facebook spravovanom NKS pre RPNnD.

V roku 2017 pokračovala **aktivita „Poznaj svoje práva“** zameraná na ďalšie zvyšovanie právneho povedomia detí a mladých dospelých v detských domovoch. Nadväzovala na aktivitu z roku 2016, kedy deti získali základné informácie o Dohovore o právach detí a jeho opčných protokoloch (opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení, opčný protokol k Dohovoru o právach detí v ozbrojených konfliktoch a opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o obchodovaní s deťmi, detskej prostitúcii)

Ústredie PSVR, v zariadeniach v spolupráci s Fórom riaditeľov a zamestnancov DeD zrealizoval v auguste 2017 **letný tábor** pre 90 detí zo zariadení SPOD a SK, kde jedným z cieľov bolo v rámci pripravených workshopov vytvoriť materiály (plagáty, kresby, texty...) k uvedenej problematike. Následne deti a mladí dospelí prezentovali takto spracované informácie ďalším deťom a mladým dospelým. Aktivita vyvrcholila návrhom a spracovaním edukatívnych pomôcok (300 ks plagátov a 600 ks pexies) pre deti a mladých dospelých v zariadeniach s názvom: *Kódex detských práv*. Pod záštitou Ústredia PSVR v rámci aktivít NAP pre deti a mládež sa edukatívne pomôcky vytlačili a distribuovali do zariadení.

MV SR ako spolupracujúci subjekt prostredníctvom Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality aj v roku 2017 v rámci svojich kompetencií pokračovalo vo zvyšovaní informovanosti o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc. Jednotlivé prednášky boli zamerané na identifikáciu potenciálnych rizík hlavne v súvislosti s cestovaním za prácou alebo brigádou. V rámci pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, boli prednášky prezentované pre študentov na viacerých školách Bratislavského kraja. MV SR naďalej zabezpečuje prevádzku **Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818**. V rámci prednášok boli študenti v jednoduchšej reči informovaní o probléme obchodovania s ľuďmi a boli distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnych rád. V rámci *Dňa polície 2017* boli uvedené informácie deťom sprostredkované v komiksovej podobe. Policajní preventisti MV SR počas realizácie preventívnych projektov a aktivít na prednáškach a besedách poskytujú deťom aj informácie o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa a na koho sa

môžu obrátiť v prípade, že potrebujú pomoc. V hodnotenom období oddelenie komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru zabezpečilo realizáciu celoslovenských preventívnych projektov a aktivít pracovne zošity a informačné letáky v slovenskom jazyku. Informačné letáky v jazyku národnostných menšín oddelenie komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru nezabezpečuje.

2.12. Posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi (vzdelávanie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám)

Spôsob plnenia: Zahnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, (najmä učiteľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti a v špeciálnych výchovných zariadeniach, zdravotníckych pracovníkov, vrátane psychológov, zákonodarcov, sudcov, prokurátorov, advokátov, ochrancov verejného poriadku, štátnych zamestnancov, predstaviteľov miestnej správy) náuku o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, GP SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, územná samospráva, MVO, profesné združenia

Indikátor: počet preškolených odborníkov; počet a rôznorodosť zrealizovaných tréningov a seminárov, webových seminárov, materiálov pre profesionálov; počet fakúlt, kde je podstata Dohovoru a výklad jeho princípov súčasťou povinných predmetov; počet ponúkaných akreditovaných školení pre učiteľov; počet vyškolených pedagógov

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 Akreditačná komisia MPSVR SR pre oblasť vzdelávania udelila prvú akreditáciu na špecializačný vzdelávací program Sociálna kuratela žiadateľovi – vzdelávacej inštitúcii - Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Inštitút ďalšieho vzdelávania, n. o. **Špecializačný vzdelávací program Sociálna kuratela** je súčasťou sústavy špecializovaných odborov sociálnej práce, ktoré ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 5/2016 ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Súčasťou štandardu tohto vzdelávacieho programu je aj Sociálna kuratela detí a jej východiská vrátane koncepčných a strategických dokumentov.

V záujme napĺňania obsahu práce a vnútorných procesov v detských domovoch v súlade so strategickými úlohami Koncepcie DI sú vytvorené a neustále skvalitňované dané podmienky pre systematické vzdelávanie zamestnancov detských domovov a prehlbovanie ich odbornosti a kvalifikovanosti. Na napĺňaní tejto úlohy sa aktívne podieľalo aj Fórum riaditeľov a zamestnancov DeD v spolupráci so subjektmi z blízokych odvetví, v rámci celoživotného vzdelávania zamestnancov detských domovov v roku 2017 na základe identifikovaných potrieb cez odborné sekcie fóra zorganizovalo vzdelávacie podujatia a semináre v oblasti sociálnej práce, vychovávateľstva, činnosti odborných zamestnancov DeD (psychológovia, špeciálni a liečební pedagógovia) a ošetrovateľskej starostlivosti (zdravotné sestry). Obsah uvedených metodicko-vzdelávacích podujatí bol o. i. zameraný na uplatňovanie základných princípov Dohovoru o právach dieťaťa.

V **oblasti psychologickkej činnosti, špeciálnej a liečebnej pedagogiky** sa vypracovala a do praxe zaviedlo usmernenie: *Zásady práce odborných zamestnancov v zariadeniach SPODaSK*, kde sa nastavili štandardy práce jednotlivých odborných zamestnancov. Konalo sa 8 metodických stretnutí s odbornými zamestnancami s cieľom overovania si aplikácie internej normy do praxe s účasťou 120 odborných zamestnancov.

V **oblasti výkonu profesionálneho rodičovstva** prebiehali metodické a vzdelávacie stretnutia na krajskej a regionálnej úrovni (účasť 200 PR) zamerané na

- vedenie spisovej dokumentácie dieťaťa v profesionálnej rodine a ďalších náležitostí vyplývajúcich zo zákonov a súvisiacich predpisov
- udržateľnosť PR, podpora PR, vzdelávanie a supervízia PR
- spolupráca PR a biologickej rodiny dieťaťa
- starostlivosť o dieťa s problémovým správaním v PR

Uskutočnilo sa 6 metodických návštev s cieľom overenia postupov práce profesionálnych rodičov a dodržiavanie práv detí v profesionálnych rodinách. **Úspešne sa do praxe zaviedol model mentoringu**, kedy zariadenie, ktoré je aj Centrom podpory pre profesionálnych rodičov je mentorom pre ďalšie zariadenia, ktoré majú sieť PR. Úlohou mentorujúceho zariadenia je metodicky sprevádzať zamestnancov pri výkone práce práve v oblasti výkonu profesionálneho rodičovstva a starostlivosti o deti v PR.

V oblasti činnosti **pedagogických zamestnancov a ďalších zamestnancov priameho kontaktu s deťmi** (vychovávateľov, pomocných vychovávateľov a vedúcich úsekov starostlivosti o dieťa) sa v DeD venovalo témam:

- aktívna účasť dieťaťa na plánovaní a prihlíadaní na názor dieťaťa
- celoživotné a kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, návrh obsahového štandardu (spolupráca s Metodicko pedagogickým centrom a MŠVVaŠ SR)
- agresia a agresivita detí v zariadeniach, zvládanie problémového správania detí
- práva detí a Dohovor k právam detí

Uskutočnilo sa 18 krajských metodických stretnutí s účasťou v priemere 30 zamestnancov na jednom stretnutí, (spolu cca 540) a 15 metodických návštev v zariadeniach s cieľom individuálnej podpory a overenia si správnych postupov pri práci s dieťaťom s ohľadom na jeho aktuálnu situáciu, individuálne potreby a najlepší záujem.

V oblasti **činnosti sociálnych pracovníkov** sa zorganizovalo 8 metodických krajských stretnutí s účasťou sociálnych pracovníkov 150. V rámci konzultačnej metodickej činnosti boli usmerňovaní sociálni pracovníci zariadení na základe ich požiadania najmä smerom k úhradám, platenie výživného, krátkodobých pobytov detí mimo DeD a problematiky mladých dospelých. V roku 2017 sa uskutočnilo v zariadeniach 20 metodických návštev podporného charakteru zameraných na oblasť pôsobenia sociálneho pracovníka nevynímajúc dodržiavanie Dohovoru o právach detí .

V záujme čo najkvalitnejšej starostlivosti a prístupu k deťom a ich rodinám s ohľadom na ich najlepší záujem, začali pracovať skupiny zložené zo zamestnancov zariadení **na tvorbe programov**, ktoré budú slúžiť ako metodická pomôcka pre ďalšiu prácu v prierezových oblastiach, a to:

- Program práce s biologickou rodinou dieťaťa
- Program podpory a udržateľnosti profesionálnych rodičov
- Program práce s maloletou matkou a dospelou matkou s dieťaťom umiestnenou v zariadení SPOD a SK
- Program práce s dieťaťom a mladým dospelým v procese osamostatnenia sa
- Program zameraný na starostlivosť o deti s poruchami správania umiestnené v zariadeniach SPOD a SK

Súčasťou každého programu je aj náuka o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu v jednotlivých obsahových oblastiach programov.

V roku 2017 absolvovalo 48 zamestnancov orgánov SPODaSK **5 trojdňových vzdelávaní na tému „Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých detí“**, ktoré je realizované Justičnou akadémiou SR v spolupráci s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, a to pre vyšších súdnych úradníkov, justičných čakaťelov a zamestnancov oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov PSVaR. Časový harmonogram predmetného vzdelávania je plánovaný až do roku 2020 a mali by ho absolvovať všetci zamestnanci oddelení SPODaSK na úradoch PSVaR, mimo zamestnancov prijatých v rámci národných projektov.

V rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti bolo v roku 2017 zrealizované **vzdelávanie na tému zisťovania názoru dieťaťa a vedenia rozhovoru s dieťaťom**, ktoré absolvovalo 255 zamestnancov oddelení SPODaSK a referátov poradensko-psychologických služieb na úradoch PSVaR.

V roku 2017 bolo zrealizovaných **34 metodických stretnutí na tému podpora práce s dieťaťom a jeho rodinou** v intenciách projektu a otázky s tým súvisiace pre rodinných asistentov a členov odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a podporu náhradnej rodinnej starostlivosti, prijatých v rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

Pre zamestnancov oddelení SPODaSK pôsobiacich v Bratislavskom, Trenčianskom, Trnavskom, Žilinskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji, ktorí pracujú s agendou sociálnej kurately detí, boli v roku 2017 zrealizované **dve dvojdnové interaktívne pracovné stretnutia „Výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti v praxi“** so zameraním na posudzovanie životnej situácie maloletých detí, zanedbávanie povinnej školskej dochádzky, závislosti na omamných látkach a trestnú činnosť mladistvých. Pracovné stretnutie absolvovalo celkovo 55 zamestnancov, v prvom štvrtroku roka 2018 je naplánované predmetné pracovné stretnutie pre zamestnancov na úradoch PSVaR pôsobiacich v Prešovskom a Košickom kraji.

Mimo vyššie uvedených aktivít boli **v priebehu celého roka organizované pracovné stretnutia a metodické dni** zamerané na oblasť vyhodnocovania potrieb detí a životnej situácie dieťaťa, plánovanie sociálnej práce s rodinou, v ktorých je identifikované ohrozenie dieťaťa, zisťovania názoru dieťaťa, ďalej na oblasť náhradnej rodinnej starostlivosti a poskytovania súčinnosti orgánov SPODaSK v zmysle vyhlášky č. 207/2016, ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých.

V rámci rozvoja referenčného mechanizmu, IC MV SR pokračovalo v realizovaní školení a v adekvátnom a systematickom odbornom vzdelávaní všetkých profesijných skupín v súlade s Národným programom boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018, ktorý bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 52 zo 4. februára 2015. V druhom polroku 2017 boli realizované školenia pre zamestnancov Národných inšpektorátov práce a takisto zamestnancov univerzitných nemocníc a zamestnancov operačných stredísk záchranných zdravotných služieb. V priebehu mesiaca december prebehli aj školenia pre operatívnych pracovníkov NJBPNM ÚHCP P PZ, ako aj preventistov P PZ.

MDV SR prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky (ďalej len „oddelenie BECEP“) ako národného koordinátora bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike pokračovalo v uskutočňovaní osvetových a vzdelávacích aktivít o bezpečnosti na cestách priamo v školských zariadeniach. Aktivity boli zabezpečované v spolupráci s príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky, mestskej polície, dobrovoľníkmi siete VAMOS a poukázali najmä na dôležitosť dopravnej výchovy na školách. Učiteľom boli poskytnuté informácie aj prostredníctvom vzdelávacích a propagačných materiálov, ktoré oddelenie BECEP bezodplatne dodalo školám.

V rámci dní kariérneho poradenstva Kam po skončení základnej školy – ŠTUDUJ DOPRAVU (Bratislava 6. – 7. októbra 2017) sa uskutočnila **interaktívna prednáška na tému Ľudské práva, práva detí a nediskriminácia v doprave**, ktorú zabezpečilo Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Cieľom prednášky bolo budovanie povedomia účastníkov podujatia o ľudských právach, právach detí, o ochrane práv osôb so zdravotným postihnutím a bezbariérovosti v doprave. V spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva pripravilo MDV SR pre zamestnancov **odborný seminár s názvom Debarierizácia prostredia a práce, osobná mobilita, rovnosť a nediskriminácia ako záväzky SR voči osobám so zdravotným postihnutím** (20. apríla 2017). Obsah seminára zahrňoval informácie o osobnej mobilite, rovnosti a nediskriminácii a Dohovore o ochrane práv osôb so zdravotným postihnutím vrátane detí. Seminári bol určený najmä pre zamestnancov MDV SR, ktorí pracujú pre deti a s deťmi (osobný úrad, oddelenie BECEP, národný cyklokoordinátor).

V spolupráci s MO SR bola problematika obchodovania s ľuďmi aj v roku 2017 zaradená do pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia a zároveň bolo v priestoroch výcvikovej jednotky vojenských misí v Martine **vyškolených 14 nových školiteľov z radov príslušníkov ozbrojených síl**, čo pomôže rozšíriť okruh kapacít v oblasti obchodovania s ľuďmi medzi vojakmi vysielanými na zahraničné misie do krajín ako Cyprus, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Afganistan, či na Golanské výšiny. V minulosti sa takáto aktivita osvedčila a v roku 2016 práve školitelia vyškolení IC MV SR odovzdali svoje vedomosti v oblasti obchodovania s ľuďmi viac ako 500 príslušníkom ozbrojených síl vysielaných do zahraničia. Vzhľadom na to, že táto problematika je súčasťou komplexného programu školení v rámci **predvýjazdovej prípravy MZVaEZ SR**, MV SR v spolupráci s lektormi Slovenskej katolíckej charity (SKCH) uskutočnili v roku 2017 nadväzujúce školenia pre vybraných zamestnancov rezortu v súvislosti s ich vysielaním a pôsobením na konzulárnych úsekoch zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

Agenda dodržiavania práv dieťaťa bola aj v roku 2017 regulárnou agendou v rámci rezortného vzdelávania zamestnancov MZVaEZ SR, vrátane jeho zástupcov právnej služby. V kontexte ochrany práv maloletých sa MZVaEZ SR stretáva najmä s rodičovskými únosmi detí, ako aj odobratím detí zo starostlivosti rodičov

sociálnymi úradmi v zahraničí. Participácia slovenských zastupiteľských úradov je podmienená skutočnosťou, či krajina v pôsobnosti zastupiteľského úradu je zmluvnou stranu Haagskych dohovorov o právne ochrane maloletých. V krajinách, ktoré sú signatármi Haagskych dohovorov, kompetencie v riešení prípadu preberá Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v Bratislave, ktorému slovenské zastupiteľské úrady poskytujú súčinnosť. V štátoch, ktoré nie sú zmluvnými stranami dohovorov, sú prípady ochrany maloletých riešené na úrovni zastupiteľského úradu SR a konzulárneho odboru ministerstva.

Zamestnanci MÚ MV SR sa aj v roku 2017 zúčastnili rôznych vzdelávacích aktivít týkajúcich sa ochrany ľudských práv a slobôd žiadateľov o udelenie azylu a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou školenia týkajúceho sa ochrany osobných údajov, aktivít spojených s prevenciou kriminality, prevenciou možného obchodovania s ľuďmi, čím sa do určitej miery predchádza možným excesom kriminality v azylových zariadeniach. Zamestnanci MÚ MV SR v rámci aktivít na prevenciu kriminality organizujú prednášky týkajúce sa problematiky azylu a integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou do slovenskej spoločnosti. Zamestnanci MÚ MV SR a zamestnanci mimovládnych organizácií, ktorí sú v priamom kontakte so žiadateľmi o udelenie azylu alebo s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou sa v roku 2017 zúčastnili internej porady MÚ MV SR, ktorá bola primárne zameraná na prácu so zraniteľnými skupinami medzi, ktoré patria aj maloletí so sprievodom ako aj maloletí bez sprievodu.

MÚ MV SR aj naďalej **pokračoval v aktivitách Európskeho azylového podporného úradu (EASO)**. V rámci vysielania EASO expertov sa zamestnanci MÚ MV SR zúčastnili viacerých služobných ciest a pôsobili v utečeneckých táborech v Grécku, na Cypre a v Taliansku, kde prichádzali do kontaktu najmä so zraniteľnými skupinami a tým prehľbovali svoje poznatky o tejto cieľovej skupine. Pracovníci MÚ MV SR sa aktívne zúčastnili viacerých medzinárodných podujatí súvisiacich s problematikou maloletých žiadateľov o azyl a maloletých s udelenou medzinárodnou ochranou (EASO stretnutie národných kontaktných bodov v Bruseli týkajúce sa vypracovania príručky v oblasti príjmu maloletých bez sprievodu, Workshop Európskej platformy prijímacích organizácií (EPRA) a EASO k príjmu maloletých bez sprievodu konaný v Štokholme).

Na základe spolupráce s organizátormi podujatia sa zástupcovia IC MV SR zúčastnili akcie JobExpo 2017 v Nitre. V rámci prednášok boli študenti v jednoduchej reči informovaní o probléme obchodovania s ľuďmi a boli distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnych rád. V roku 2017 IC MV SR vydalo 27 nových tlačových správ s cieľom osloviť a informovať širokú verejnosť o obchodovaní s ľuďmi nielen v Slovenskej republike. Prostredníctvom týchto informačných kanálov bola informovaná široká verejnosť o nových trendoch nie len v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí. Aktivity IC MV SR boli zamerané na priblíženie informácií o trestnom čine obchodovania s ľuďmi, identifikáciu obchodovania s ľuďmi, ale aj možnosti pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a Programe ochrany a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi. V daných aktivitách bude IC MV SR pokračovať aj naďalej.

V oblasti vzdelávania sudcov MS SR zorganizovalo **viacero vzdelávacích a diskusných aktivít**, ktoré boli okrem iného venované otázkam násilia na deťoch. Dva krát za rok sa v Inštitúte vzdelávania Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v Omšeni uskutočňujú pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu „P“ v kooperácií so Spoločnosťou priateľov detí a detských domovov – Úsmev ako dar na tému práv detí a aplikačných problémov spojených s konaniami, ktoré sa týkajú maloletých.

Na MS SR sa konalo **stretnutie na tému „Znalecká činnosť v súvislosti s rozhodovaním o maloletých“**, ktoré iniciovala zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva. Cieľom stretnutia bola **výmena skúseností za účelom skvalitnenia aplikačnej praxe** a prediskutovanie potreby prijatia legislatívnych zmien. Stretnutia sa zúčastnili sudcovia, prokurátori, vyšetrovatelia, súdni znalci, advokáti, psychológovia, psychoterapeuti, komisárka pre deti, zástupca riaditeľa odboru vyšetrovania úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, zástupcovia MPSVR SR, MS SR, Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, Asociácie krízových stredísk, zástupcovia Koalície pre deti Slovensko a OZ Labyrint. Zástupcovia Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, A. Heretik, R. Máthé a K. Haidová na stretnutí upozornili na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťajú orgány verejnej moci pri kladení otázok v nadväznosti na rozhodovanie o maloletých a chyby, ktorých sa dopúšťajú znalci pri vyhotovovaní znaleckých posudkov o maloletých. S príspevkom „Štrukturované protokoly aplikované v zahraničí pri posudzovaní prípadov suspektného sexuálneho zneužívania maloletých“ vystúpila S. Karkošková z Vysokej školy zdravotníctva sociálnej práce sv. Alžbety. V následnej diskusii priblížili svoje poznatky z praxe aj komisárka pre deti a Doc. MUDr. Igor Škodáček, prednosta oddelenia detskej psychiatrie Detskej fakultnej nemocnice Bratislava a zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva, ktorá upozornila na **potrebu zosúladenia vnútroštátnej**

praxe so štandardami Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s cieľom odhaliť a eliminovať násilie na deťoch.

MS SR zorganizovalo v októbri 2017 v spolupráci s Koordinačno-metodickým centrom pre rodovo podmienené a domáce násilie vzdelávacie podujatie - **seminár „Vybrané aspekty posudzovania v prípadoch násillia na ženách a domáceho násillia“** na témy: Násillie v párových vzťahoch a poručenské spory o deti: kontext, dôsledky, výzvy; Možnosti a limity psychodiagnostiky v kontexte posúdenia domáceho násillia; Nebezpečenstvo, ako faktor v prípadoch násillia na ženách a možnosti jeho kvalifikovaného odhadu a Sociálno-intervenčné programy pre páchatelov násillia na ženách ako súčasť primeraných obmedzení alebo povinností.

Justičná akadémia Slovenskej republiky spolu s MS SR od októbra 2017 ponúka sudcom, vyšším súdnym úradníkom a justičným čakateľom **špecializovaný trojdňový seminár s názvom „Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých detí“**. Seminár je plánovaný na obdobie, aby každý sudca alebo vyšší súdny úradník venujúci sa poručenskej agenda mal možnosť ho absolvovať. Hlavné ciele seminára sú osvojiť si vedomosti o prejavoch správania detí s ohľadom na emočné reakcie v súvislosti napr. s vekom dieťaťa a aktuálnou situáciou dieťaťa, rozvinúť zručnosti konštruktívnej komunikácie s dieťaťom a s ďalšími účastníkmi výkonu súdneho rozhodnutia (oprávnený, povinný, iné fyzické osoby) v závislosti od veku dieťaťa, aktuálnej situácie atď. výkonu rozhodnutia, zdokonaľiť zručností potrebné na pozitívne zvládnutie krízovej situácie výkonu súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých detí, osvojiť si zručnosti potrebné na identifikáciu a objektívne posúdenie možného vzniku posttraumatickej stresovej reakcie u jednotlivých účastníkov výkonu súdneho rozhodnutia (dieťa, oprávnený, povinný, iné fyzické osoby), získať zručností v spoločnom plánovaní zabezpečenia výkonu súdneho rozhodnutia a zaistení koordinovaného postupu pri výkone rozhodnutia (súd, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately), rozvinúť zručnosti pre zabezpečenie efektívnej subordinácie, koordinácie a spolupráce subjektov účastných na výkone súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých, posilniť sebaregulačné mechanizmy u účastníkov vzdelávania smerom k zvládaniu záťažových situácií, stresu, frustrácie a konfliktu.

V nadväznosti na uvedené informácie Justičná akadémia Slovenskej republiky zrealizovala v roku 2017 **viaceré vzdelávacie podujatia**, okrem iného na témy ako „Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých detí“, „Psychológia výsluchu dospelých a komunikácia s osobami s duševnou poruchou“, „Právomoc súdov v rodinných veciach (rozvody, výživné, únosy detí, zisťovanie obvyklého pobytu, zisťovanie najlepšieho záujmu dieťaťa a iné)“. Justičná akadémia Slovenskej republiky ďalej organizovala vzdelávacie podujatia aj pre účastníkov z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci implementácie projektu z Operačného programu Efektívna verejná správa pod názvom „Rozvoj systému špecializovaného vzdelávania sudcov a justičných zamestnancov“.

V roku 2017 uskutočnila Generálna prokuratúra SR viacero aktivít v uvedenej oblasti, zamerané na posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, predovšetkým aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám. Generálna prokuratúra SR v roku 2017 venovala uvedenej oblasti zvýšenú pozornosť, čo sa prejavilo aj vo **zvýšenom počte aktivít**. Podľa Plánu odbornej prípravy a vzdelávania prokuratúry Slovenskej republiky sú každoročne organizované porady prokurátorov špecialistov v súlade s Príkazom generálneho prokurátora SR por. č. 1/2013 z 18. januára 2013 o zriadení špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách. Takéto pravidelné porady boli realizované aj v roku 2017. Prokurátori špecialisti sa v priebehu roka 2017 taktiež zúčastňovali pracovných porád a seminárov organizovaných Generálnou prokuratúrou SR a Justičnou akadémiou.

V apríli 2017 realizovala GP SR **pracovný seminár na tému „Znalecké dokazovanie pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby“**, určený pre prokurátorov špecialistov, ktorého cieľom bolo zamerať pozornosť orgánov činných v trestnom konaní na účinné odhaľovanie a postih páchatelov tzv. domáceho násillia. Seminára sa zúčastnili aj znalci z odboru psychológie a znalci z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie. V máji 2017 sa prokurátori špecialisti zúčastnili **seminára** organizovaného Justičnou akadémiou Slovenskej republiky na tému **„Blízke osoby a násillná kriminalita (domáce násillie)“**, v rámci ktorého boli riešené možnosti psychodiagnostiky obete a páchatela a procesných postupov pri vyšetrovaní trestných činov súvisiacich s domácim násillím. V novembri 2017 sa uskutočnila **pracovná porada** prokurátorov špecialistov, organizovaná Generálnou prokuratúrou SR, **zameraná na tému „Problematika domáceho násillia, trestná činnosť mladistvých osôb, aplikačné problémy v súvislosti s § 208 Trestného zákona“**, v rámci ktorej bola osobitne venovaná pozornosť aj problematike ochrany práv maloletých, vedeniu výsluchu osoby maloletej, osobitne maloletým obetiam

trestnej činnosti. Zároveň bola konzultovaná aj problematika ochrany práv detí podľa nového civilného mimosporového poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z.) v súvislosti s oprávnením prokurátora vo veciach starostlivosti súdu o maloletých v súvislosti (oprávnenie prokurátora podať návrh súdu na začatie konania, vstup prokurátora do prebiehajúceho konania, podanie návrhu prokurátorom na uloženie výchovných opatrení). Pozornosť bola venovaná aj zákonu č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V danej oblasti bola v roku 2017 realizovaná aj **súčinnosť s partnerským orgánom Českej republiky**, keď v júni 2017 sa prokurátori špecialisti Generálnej prokuratúry SR zúčastnili pracovného seminára organizovaného Justičnou akadémiou Českej republiky v Kroměříži na tému „Domáce násilie a jeho psychologické aspekty“. Pracovné stretnutie výrazne prispelo k výmene odborných poznatkov pri objasňovaní trestnej činnosti súvisiacej s domácim násilím.

V roku 2017 prokurátori špecialisti úzko spolupracovali s príslušnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v trestných veciach, pri ktorých konzultovali svoje možnosti a zosúladovali ďalšie kroky. Zúčastňovali sa súčinnosťných porád s vedúcimi pracovníkmi príslušných Okresných riaditeľstiev Policajného zboru, riešili aktuálne problémy týkajúce sa ich špecializácie a spoločný postup v konkrétnych trestných veciach.

Prokuratúra v roku 2017 v uvedenej oblasti spolupracovala s ďalšími inštitúciami a tretím sektorom. Zástupca prokuratúry sa v novembri 2017 zúčastnil workshopu organizovaného občianskym združením Brána do života v rámci projektu „Odmietame násilie“, ktorý bol venovaný otázkam súvisiacim s domácim násilím, vrátane násilia páchaného na deťoch. Okresná prokuratúra Malacky mala v roku 2017 pravidelnú a aktívnu spoluprácu so školami formou prednášok na miestnych gymnáziách a v rámci prevencie oboznámila študentov s problémami násilnej trestnej činnosti vrátane sexuálneho násilia páchaného na deťoch.

V roku 2017 vyvíjali aktívnu činnosť aj jednotlivé krajské prokuratúry. V obvode Krajskej prokuratúry Žilina boli vytvárané **medzirezortné koordinačné skupiny** za účelom urýchleného riešenia prípadov násilia na deťoch, zložené aj zo zástupcov súdu, príslušných úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Okresná prokuratúra Nové Zámky v novembri 2017 zorganizovala pracovné stretnutie so zástupcami úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, odboru sociálnych vecí, oddelenia sociálnoprávnej kurately zamerané na dôsledné uplatňovanie procesných práv maloletých osôb v trestnom konaní.

V rezorte zdravotníctva v roku 2017 na vzdelávacích ustanovizniach, ktoré majú akreditované študijné programy v príslušných špecializačných odboroch, ukončilo **študijný program v špecializačnom odbore pediatria** 38 lekárov, študijný program v špecializačnom odbore detská chirurgia 3 lekári, študijný program v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo 38 lekárov, študijný program v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii 31 sestier, študijný program v špecializačnom odbore pôrodná asistencia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite 9 pôrodných asistentiek, študijný program v špecializačnom odbore klinická psychológia 22 psychológov a študijný program v špecializačnom odbore poradenská psychológia 2 psychológovia.

Metodicko-pedagogické centrum (MPC) realizovalo v roku 2017 súvisiace aktivity v rámci kontinuálneho vzdelávania, neakreditovaného vzdelávania, národného projektu Škola otvorená všetkým (NP ŠOV) a Rómskeho vzdelávacieho centra (ROCEPO).

Kontinuálne vzdelávanie

MPC poskytuje kontinuálne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov (PZ) a odborných zamestnancov (OZ) regionálneho školstva prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov (AVP). V roku 2017 boli realizované AVP zamerané na problematiku ľudských práv vrátane práv detí, ktorých sa zúčastnilo 683 pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

AVP s problematikou ľudských práv vrátane počtu účastníkov za rok 2017

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR	Počet účastníkov
1.	Dieťa a žiak s autizmom v pedagogickej praxi	aktualizačné	718/2012-KV	17
2.	Intervenčné stratégie a techniky riešenia výchovných problémov	aktualizačné	719/2012-KV	56
3.	Metodika tvorby individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v primárnom a sekundárnom vzdelávaní	aktualizačné	783/2012-KV	30
4.	Informačná bezpečnosť v škole	aktualizačné	812/2012-KV	34
5.	Špecifické metódy a formy práce so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia	aktualizačné	843/2012-KV	45
6.	Kreativizácia osobnosti učiteľa	inovačné	857/2012-KV	70
7.	Odborní zamestnanci a edukácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením	inovačné	1055/2013-KV	40
8.	Aplikácia metód aktívneho učenia sa detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s dôrazom na rozvíjanie psychomotorických schopností a zručností	aktualizačné	1404/2014-KV	78
9.	Multikultúrnou výchovou proti predsudkom a rasizmu	aktualizačné	1467/2015-KV	27
10.	Revízia obsahu predprimárneho vzdelávania: Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť	aktualizačné	1499/2015-KV	21
11.	Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít	aktualizačné	1044/2013-KV	36
12.	Informačno-komunikačné technológie v celodennom výchovnom systéme	aktualizačné	1062/2013-KV	34
13.	Kooperatívne učenie a vyučovanie v kontexte tvorby inkluzívneho prostredia školy	inovačné	1444/2014-KV	16
14.	Aktivizujúce metódy vo výchove (ich význam pre formovanie hodnotového systému s dôrazom na oblasť mediálnej gramotnosti)	inovačné	1407/2014-KV	42
15.	Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov	aktualizačné	1684/2017-KV	137
	Spolu:			683

Neakreditované vzdelávanie

MPC realizovalo v roku 2017 vzdelávanie PZ a OZ v neakreditovaných vzdelávacích programoch formou odborných seminárov, workshopov, metodických dní a konferencií s uvedenou problematikou.

Neakreditované vzdelávanie v oblasti ľudských práv vrátane počtu účastníkov za rok 2017

P. č.	Neakreditované vzdelávanie – názov aktivity	Počet účastníkov
1.	Zvyšovanie informovanosti o WEB stránke www.bezpre.sk a možnosti prezentovania dobrej praxe z edukačného procesu	113
2.	Primárna prevencia domáceho násillia	158
3.	Domáce násillie	18

4.	Problematika domáceho násilia	23
5.	Odborný seminár ROCEPO	50
6.	Bez predsudkov– odborný seminár spojený s premietaním filmu <i>RYTMUS sídliskový sen</i>	121
7.	Klub učiteľov nultého ročníka	70
8.	Predchádzanie a zvládanie agresivity	45
9.	Domáce násilie – seminár pre triednych učiteľov, výchovných poradcov a školských psychologov	35
10.	Extrémizmus a radikalizácia – odborný seminár	30
11.	Prejavy radikalizmu a šíriaceho sa extrémizmu a možnosti ich prevencie	26
12.	Slovensko a extrémizmus	152
13.	Slovensko a extrémizmus – seminár pre riadiacich pracovníkov	68
14.	Žiak s autistickými prejavmi správania v materskej škole	51
15.	Prevenia kriminality	29
16.	Prevenia drogových závislostí	23
17.	Hyperaktívny žiak v škole	21
18.	Workshop školských logopédov	48
19.	Syndróm naučenej bezmocnosti ako pedagogický a psychologický problém	29
20.	Vzdorujeme extrémizmu – medzinárodná konferencia	80
	Spolu:	1190

Národný projekt „Škola otvorená všetkým“

Do NP bolo v roku 2017 zapojených 128 škôl realizujúcich celodenný výchovno-vzdelávací systém s 13 170 žiakmi. V rámci NP ŠOV bol v roku 2017 akreditovaný vzdelávací program **Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov**, ktorého cieľovou skupinou sú aj učitelia a pedagogickí asistenti materských škôl. Vzdelávanie v tomto programe sa začalo realizovať v decembri 2017. NP ŠOV realizuje aj neformálne vzdelávanie detí predškolského veku, ktoré nenavštevujú materskú školu. V 50 lokalitách (skupinách) je vzdelávaných 468 detí z MRK (je vypracovaný 1 stimulačný program).

Rómske vzdelávacie centrum (ROCEPO)

ROCEPO je **integrálnou súčasťou regionálneho pracoviska MPC Prešov s celoslovenskou pôsobnosťou**. K jeho hlavným činnostiam patrí realizácia kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení s vysokým zastúpením detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP) a z prostredia z marginalizovaných rómskych komunít (MRK) a poskytovanie odbornometodologickej pomoci týmto školám a školským zariadeniam v oblasti výchovy a vzdelávania. V rámci vzdelávacej oblasti realizovalo ROCEPO v roku 2017 tieto akreditované vzdelávacie programy zamerané na uvedenú problematiku:

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR	Počet účastníkov
1.	Metódy a formy práce podporujúce rozvoj kritického myslenia u žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	inovačné	841/2012-KV	80
2.	Aplikácia metód aktívneho učenia sa detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s dôrazom na rozvíjanie psychomotorických schopností a zručností	aktualizačné	1404/2014-KV	78
3.	Globálne vzdelávanie a jeho aplikácia v edukačnom procese	aktualizačné	917/2012-KV	42
4.	Multikultúrnou výchovou proti predsudkom a rasizmu	aktualizačné	1467/2015-KV	27
5.	Odborní zamestnanci a edukácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením	inovačné	1055/2013-KV	31
	Spolu:			258

AVP s uvedenou problematikou realizované v rámci udržateľnosti národných projektov Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (MRK1) a Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (MRK2):

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR	Počet účastníkov
1.	Pedagogický asistent v inkluzívnej škole a jeho práca s deťmi a žiakmi z marginalizovaných rómskych komunít	inovačné	1008/2012-KV	12
2.	Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít	aktualizačné	1044/2013	36
3.	Spolupráca rodiny z marginalizovaných rómskych komunít a školy v edukácii	aktualizačné	1009/2012-KV	29
4.	Informačno-komunikačné technológie v celodennom výchovno-vzdelávacom systéme	aktualizačné	1062/2013-KV	34
5.	Spolupráca odborných zamestnancov s rodinou žiaka z marginalizovaných rómskych komunít	aktualizačné	1095/2013-KV	16
6.	Súčasti systematického plánovania rozvoja školy v kontexte tvorby inkluzívneho prostredia	inovačné	1438/2014-KV	10
7.	Kooperatívne učenie a vyučovanie v kontexte tvorby inkluzívneho prostredia školy	inovačné	1444/2014-KV	16
8.	Rozvoj kompetencií odborných zamestnancov v prevencii sociálno-patologických javov u žiakov z marginalizovaných rómskych komunít	aktualizačné	1411/2014-KV	27
9.	Profesijný rast a sebarozvoj	inovačné	1443/2014-KV	34
10.	Odborné poradenstvo v predprimárnom vzdelávaní detí z marginalizovaných rómskych komunít (MRK2)	aktualizačné	1442/2014-KV	44
Spolu:				258

Iné odborné aktivity ROCEPO v roku 2017 zahŕňali Odborné inštruktáže k NP ŠOV v rámci celej SR; Klub učiteľov nultých ročníkov a pedagogických asistentov zameraný na inklúziu; Metodický deň pre odborných zamestnancov v Martine – problematika žiakov zo SZP z rómskych komunít; pozorovania v školách zapojených do spolupráce so školou v UK (ZŠ Komenského, Sabinov, ZŠ Kudlovska, Humenné; Festival študentského remesla v Kežmarku; metodický deň pre učiteľov nultých ročníkov v Krásnohorskom Podhradí; stretnutie expertného tímu zameraného na komparáciu predošlých celonárodných prieskumov o postavení dieťaťa a žiaka zo SZP vo výchovno-vzdelávacom systéme SR Klub pedagogických asistentov; Klub učiteľov nultých ročníkov; Odborný seminár o pozitívnych skúsenostiach z praxe učiteľov pracujúcich s marginalizovanými rómskymi komunitami a ďalšie.

(Medzev) Príkladom individuálneho vkladu ku scitlivovaniu a odbornému rozvoju profesionálov prichádzajúcich do kontaktu s deťmi, je napr. aj zamestnanec Mestského úradu v Medzeve, ktorý v minulosti pracoval pre Medzinárodnú spoločnosť pre ľudské práva, a ktorý iniciatívne spoluvytvára podmienky pre koordináciu stretnutí primátorky mesta so žiakmi ZŠ, komunikuje o požiadavkách detí voči samospráve. V tomto smere prebehlo aj **interné školenie mestského úradu o senzibilizácii vedomia úradníkov smerom k svetu detí.**

Odborná príprava a skúšky na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov v zmysle Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 462/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie, **bolo celkovo preškolených 165 zamestnancov, ktorí získali osvedčenie.**

*2.13. Vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakaateľov prokuratúry, justičných čakaateľov a súdnych úradníkov pracujúcich s agendou detí

Spôsob plnenia: Odborné semináre ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa detí a jej aplikácie v praxi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/JA

Spolupracujúce subjekty: pedagogický zboru JA (incl. externí členovia pedagogického zboru JA schválení radou JA)

Indikátor: realizácia odborných seminárov podľa študijných ročných plánov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2014 – úloha zlúčená s 2.12.

*2.14. Zabezpečenie garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore

Spôsob plnenia: Príprava návrhu opatrení reflektujúcich na prijatie Všeobecného komentára Výboru OSN o vplyve podnikateľského sektora na práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2017 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2017 – neplní sa:

Proces rekonštrukcie Výboru pre deti a mládež bol v roku 2017 ukončený výberom nových členov a členiek výboru zastúpených v komore za mimovládne neziskové organizácie. Novým členom a členkám výboru započal časovo obmedzený mandát (5 rokov) plynúť v apríli 2017, problematika garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore však nebola v úvode činnosti výboru diskutovaná a z uvedeného dôvodu ani zaradená medzi priority riešené okruhy úloh. Zachovanie čiastkového cieľa pre ďalšie obdobie bude predmetom diskusie k príprave nového Národného akčného plánu pre deti na ďalšie obdobie.

2.15. Ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre posúdenie opatrení potrebných na zabezpečenie vykonávania a prípravu ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh na ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

*2.16. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MK SR, MZ SR, MZVEZ SR, ŠÚ SR, GP SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

Záverečné odporúčania Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii boli v roku 2017 prokuratúrou využité v legislatívnej oblasti, pri príprave zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinného od 1. januára 2018), vo vzťahu k postaveniu dieťaťa a jeho práv ako zvlášť zraniteľnej obete (maloletá osoba) v trestnom konaní.

V roku 2017 Generálna prokuratúra SR venovala **zvýšenú pozornosť trestným veciam súvisiacim s domácim násilím**, nakoľko vo vybraných trestných činoch vykonáva dohľadovú a previerkovú činnosť voči podriadeným prokuratúram. V súvislosti s prijímaním opatrení v tejto oblasti bolo aj **doplnené Zhodnotenie postupu orgánov činných v trestnom konaní pri trestnom stíhaní páchatelov zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona za rok 2015**. Získané údaje poskytli komplexný pohľad o jednotlivých štádiách procesného postupu pri odhaľovaní tejto trestnej činnosti a umožnili prijať adekvátne opatrenia na zlepšenie činnosti prokuratúry, najmä pokiaľ ide o **ochranu práv obetí trestných činov**.

Okrem Pedagogicko-organizačných pokynov na školský rok 2017/2018, kde úprava dotknutej problematiky zostala zachovaná v rozsahu uvedenom v odpočte za predchádzajúci kalendárny rok, škola alebo školské zariadenie podľa zákona č. 36/2005 Z. z., zákona č. 305/2005 Z. z. a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov sú povinné:

- predkladať súdu v lehotách ním určených správy o maloletom dieťati zamerané najmä na účinnosť súdom uloženého výchovného opatrenia vo vzťahu k dôvodu, pre ktorý bolo opatrenie uložené, s prípadným odporúčaním na zrušenie uloženého výchovného opatrenia, ak už splnilo svoj účel, s odporúčaním na opakované uloženie toho istého výchovného opatrenia, na uloženie iného vhodného výchovného opatrenia, alebo ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, aj s odporúčaním dočasnej úpravy jeho pomerov spôsobmi uvedenými v zákone č. 36/2005 Z. z.,
- poskytovať súčinnosť orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgánom ochrany) a zariadeniam zriadeným na výkon rozhodnutia súdu pri výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u detí,
- poskytovať bezplatne orgánu ochrany informácie na účely overenia úrovne starostlivosti o dieťa,
- poskytovať súčinnosť obciam a vyšším územným celkom pri plnení ich samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u detí uvedených v § 75 a 76 zákona č. 305/2005 Z. z.,
- spolupracovať podľa § 94 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z. s orgánmi ochrany pri hodnotení a riešení situácie dieťaťa alebo pomoci deťom, ktoré sú týrané, pohlavne zneužívané, zanedbávané alebo u ktorých sa to dôvodne predpokladá; ak súd povolil orgánu ochrany vstup do obydľia na účel preverenia informácie, že by dieťa mohlo byť vystavené ohrozeniu života, zdravia alebo neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, zamestnanec orgánu ochrany je oprávnený v sprievode policajta vstúpiť do obydľia a preveriť stav dieťaťa aj spolu s ústne alebo elektronicky vopred prizvaným zástupcom školy alebo školského zariadenia, v prípade ak tento môže napomôcť prevereniu stavu dieťaťa a súhlasí so svojou účasťou.

- Ak na základe informácií školy alebo školského zariadenia vznikne dôvodné podozrenie, že dieťa alebo žiak je týrané, zneužívané alebo ten, kto je povinný sa o dieťa osobne starať, túto povinnosť zanedbáva, škola alebo školské zariadenie oznámi tieto informácie podľa povahy a závažnosti orgánu činnému v trestnom konaní, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, alebo súdu.
- V súvislosti s nadobudnutím účinnosti novej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých, ustanovenie § 12 citovanej vyhlášky popisuje súčinnosť školy, školského zariadenia a zamestnávateľa v mieste výkonu praktického vyučovania. Riaditeľov uvedených inštitúcií požiada súd o súčinnosť spravidla 24 hodín pred výkonom rozhodnutia, ak možno dôvodne predpokladať, že dieťa sa má odňať v priestore školy, školského zariadenia alebo zamestnávateľa v mieste výkonu praktického vyučovania. Súčinnosťou riaditeľa sa rozumie poskytnutie informácie o priebehu výchovno-vzdelávacieho procesu v čase výkonu rozhodnutia, možnosti odňatia dieťaťa v takých priestoroch, aby priebeh výkonu rozhodnutia bol čo najviac šetrný a bol najmenšou ujmom pre dieťa, aby pri výkone neboli prítomné iné deti a ani ich zákonní zástupcovia. Na rozdiel od predchádzajúcej vyhlášky, v § 13 predmetnej vyhlášky sa ustanovuje povinnosť súdu o každom úkone v rámci výkonu rozhodnutia vrátane odňatia

dieťaťa spísať zápisnicu, v ktorej sa okrem iného uvádza miesto, čas a predmet konania, meno a priezvisko zamestnanca súdu, ktorý sa zúčastnil na úkone, meno a priezvisko prítomného účastníka konania a jeho zástupcu, mená a priezviská ďalších osôb (teda aj riaditeľa školy alebo školského zariadenia), ktoré sa na úkone zúčastňujú, a stručné, výstižné opísanie priebehu úkonu.

*2.17. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch (OPAC)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MO SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

Dňa 25. januára 2017 schválila vláda SR svojím uznesením č. 50 návrh na **pripojenie sa SR k Deklarácii o bezpečných školách**, politickému dokumentu, ktorý vznikol ako reakcia na negatívny vplyv ozbrojených konfliktov na vzdelávací proces. Pripojenie sa k Deklarácii vláde SR jednomyselne odporučil Výbor pre medzinárodné humanitárne právo ešte počas svojho v poradí 33. zasadnutia v októbri 2016. Dokument poskytuje krajinám príležitosť vyjadriť politickú podporu pre zlepšenie ochrany študentov, učiteľov, škôl a univerzít počas ozbrojeného konfliktu. Medzi tieto opatrenia patrí vyšetrovanie a stíhanie vojnových zločincov týkajúcich sa škôl, zlepšenie monitorovania a ohlasovania týchto útokov, urýchlené obnovenie prístupu ku vzdelaniu po útokoch na školy a používanie súboru pokynov na minimalizovanie zneužívania škôl a univerzít na vojenské účely, ako je ich premena na základne či kasárne. Neoddeliteľnou súčasťou Deklarácie sú **Usmernenia pre ochranu škôl a univerzít pred vojenským využitím počas ozbrojeného konfliktu**. Usmernenia sú príručkou zodpovedného postupu počas ozbrojeného konfliktu, ktoré nemajú vplyv na existujúce normy medzinárodného práva. Opierajú sa o existujúcu dobrú prax a ich cieľom je poskytnúť návod ako ďalej zmierniť vplyv ozbrojeného konfliktu na vzdelávanie a predovšetkým nevyužívať školy a univerzity ozbrojenými silami na podporu vojenského úsilia. Pripojením k deklarácii sa krajiny zaväzujú, ak to bude možné a vhodné, zahrnúť ich do svojich vnútroštátnych stratégií a operatívnych rámcov. Pripojenie sa k Deklarácii o bezpečných školách predstavuje jasný signál a zodpovedný krok smerom k presadzovaniu záujmu SR na ochrane vzdelávania počas ozbrojených konfliktov. Počas Konferencie o Bezpečných školách, ktorá sa uskutočnila v dňoch 28. až 29. marca 2017 v Buenos Aires, tak SR figurovala medzi krajinami, ktoré vyjadrili Deklarácii podporu. Deklaráciu doteraz formálne podporilo 72 krajín (vrátane SR). Svoju podporu vyjadrila aj Organizácia Spojených národov. Z členských štátov Európskej únie sa k Deklarácii prihlásilo Bulharsko, Česká republika, Fínsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

3. Občianske práva a slobody

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa realizácie občianskych práv a slobôd

Čiastkové ciele:

*3.1. Zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie. *Prehlbovanie vedomostí profesijných skupín, registrovaných cirkví a náboženských spoločností v oblasti medzináboženského dialógu*

Spôsob plnenia: Realizácia systematických vzdelávacích aktivít pre pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností s dôrazom na práva detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: cirkvi a náboženské spoločnosti

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít za rok, počet účastníkov/účastníčok za rok

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

MK SR aj v roku 2017 **pokračovalo v realizácii vzdelávacích seminárov pre registrované cirkvi a náboženské spoločnosti**. V rámci systematického a celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností MK SR v spolupráci s katedrou pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave zorganizovalo medzinárodnú vedeckú konferenciu *Migrácia: náboženstvá bez hraníc, európska a americká perspektíva* (5. mája 2017 v Trnave).

3.2. Prehodnotiť, či platná právna úprava zabezpečuje dostatočnú ochranu detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín

Spôsob plnenia: Úprava v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. v súvislosti s problematikou nebezpečných náboženských skupín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: sudcovia venujúci sa agende PaNC, MK SR

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená

*3.3. Zabezpečenie prístupu dieťaťa k informáciám z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov a tvorba zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho

Spôsob plnenia: Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny (MPS) zo zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR a MV SR, ktorá by efektívne kooperovala pri riešení problémov a systémovo zjednotila metodologické materiály týkajúce sa náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR

Indikátor: počet zasadnutí MPS za rok

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 sa uskutočnilo **jedno stretnutie pracovnej skupiny** (14. decembra 2017). Na rokovaní boli zhrnuté aktivity pracovnej skupiny za roky 2013 – 2017 a **prediskutovaný plán jej ďalšej činnosti** najmä v súvislosti s preventívno-vzdelávacími aktivitami na školách, ktoré vykonávajú neregistrované náboženské skupiny. Pracovná skupina **iniciovala vydanie preventívneho letáka pre deti**.

Policajní duchovní vikariátu Ordinariátu OS a OZ SR MV SR, tak ako v predchádzajúcich rokoch spolupracovali s KR PZ, OR PZ , OO PZ po celej SR. **Policajní duchovní spolupracujú so služobnými psychológmi a sú členmi tímu posttraumatickej intervenčnej starostlivosti**, kde sa spolupodieľajú na prekonávaní traumatizujúcej udalosti, ktorú prežilo dieťa (zneužívanie, strata rodinného príslušníka, fyzické násilie, inú závažnú udalosť vyvolávajúcu abnormálne reakcie dieťaťa).

Policajní duchovní organizujú každoročne aj niekoľko **letných táborov**, ktoré sú zamerané na oblasť prevencie kriminality a eticko - morálnych hodnôt a participovali na **mediálnych projektoch** v TV LUX, RTVS, TV JOJ, ktoré boli zamerané na prevenciu kriminality a problematiky patologických javov v rizikových skupinách.

4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Čiastkové ciele:

*4.1. Skvalitniť vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií

Spôsob plnenia: Zapojenie akreditovaných subjektov do sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií, zapojenie akreditovaných subjektov do programov s cieľom upraviť rodinné pomery v rodine ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: do 28. februára v bežnom roku

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty

Indikátor: Počet zapojených rodín/detí/rodičov do sociálnych programov a výchovných programov, počet zapojených rodín do úpravy rodinného prostredia

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Akreditované subjekty boli v rámci priorit v roku 2017 zapojené do 23 výchovných skupinových programov alebo sociálnych skupinových programov vykonávaných pre deti s problémovým správaním a s poruchami správania, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Programy bolo možné realizovať ambulantnou formou, celodennou formou alebo pobytovou formou, aj za účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa o dieťa osobne starajú. Do výchovných skupinových programov alebo sociálnych skupinových programov bolo zapojených 513 detí z 355-tich rodín, a 366 rodičov, resp. osôb, ktoré sa o dieťa starajú.

Ďalej boli akreditované subjekty zapojené do 24 programov zameraných na sanáciu rodinného prostredia dieťaťa a podporu obnovy rodinného prostredia, z ktorého bolo vyňaté na základe rozhodnutia súdu, s cieľom úpravy rodinných pomerov dieťaťa., do ktorých bolo zapojených 590 detí z 216-tich rodín, a 350 rodičov, resp. osôb, ktoré sa starajú o dieťa.

Opatrenia zamerané na zabezpečenie vykonávania odborných metód práce na prispôsobenie sa novej situácii v prirodzenom rodinnom prostredí a náhradnom rodinnom prostredí bolo prostredníctvom akreditovaných subjektov realizované na 28-mich úradoch PSVaR, zúčastnilo sa ich 522 detí a 538 rodičov, resp. osôb, ktoré sa osobne starajú o dieťa z 313-tich rodín.

Na účely výkonu výchovných opatrení boli schválené (s možnosťou zapojenia akreditovaných subjektov) 5 výchovných programov alebo sociálnych programov na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia pre deti, ktorým bolo uložené výchovné opatrenie (49 detí), s možnosťou účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa osobne starajú o dieťa (61 rodičov, 35 rodín)

*4.2. Navrhnuť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Spôsob plnenia: Vytvoríť pracovnú skupinu s cieľom splniť navrhovaný cieľ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, Asociácia resocializačných stredísk, Združenie zástupcov neštátnych detských domovov, OZ Úsmev ako dar, OZ Návrat, iné MVO

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2017 – splnená:

V novembri 2017 bol Národnej rade Slovenskej republiky doručený **návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Návrh zákona navrhol **zvýšenie dostupnosti rôznych foriem odbornej pomoci ohrozeným a rizikovým rodinám s deťmi** zameraných na podporu plnenia funkcií rodiny, pokračovanie v procese deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, s dôrazným akcentom na rozvoj odbornej pomoci zameranej na zotrvanie detí v starostlivosti ich rodičov resp. na návrat detí do starostlivosti ich rodičov, a podporiť dostupnosť odbornej pomoci rodinám a jednotlivcom ohrozeným drogovou a inou závislosťou. Návrh vychádzal zo **zmeny filozofie výkonu opatrení v zariadeniach**, ktorá je postavená na:

- zachovaní podstaty orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „orgán SPODaSK“) **s jasnou deliacou líniou medzi „kontrolou“ (orgán SPODaSK) a „pomocou“ (sieť pomoci a podpory mimo orgánu SPODaSK),**
- zmene filozofie zariadení, t. j. o.i. **prispôbení časti sociálnych služieb na podmienky sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** (ambulantné opatrenia SPODaSK pre deti, rodiny, plnoleté fyzické osoby; dobrovoľné pobytové opatrenia SPODaSK pre deti a rodiny; opatrenia krízovej intervencie - špecializovaný výkon dočasných opatrení atď.) - **dnešné detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská sa pretransformujú do nového typu zariadení – Centier pre deti a rodinu** s multifunkčným zameraním pri jednoznačnom zachovaní zásad, na ktorých je postavené zabezpečenie výkonu súdnych rozhodnutí v zariadeniach,
- **koncentrování zriaďovateľskej pôsobnosti do štátnej správy** s možnosťou (nie povinnosťou) zriaďovania pre samosprávu a tretí sektor (časť krízových stredísk by prešlo pod systém sociálnych služieb a tie, ktoré vykonávajú opatrenia SPODaSK, by sa majú možnosť rozhodnúť, či budú fungovať ako sociálne služby alebo ako nový typ zariadenia v SPODaSK; resocializačné strediská prejdú ako centrá všetky),
- **stanovenie a precizovanie personálnych, priestorových a iných podmienok výkonu opatrení v centrách,**
- **zmene financovania neštátnych akreditovaných centier** cez Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny a príslušný orgán SPODaSK, podľa potrieb jeho klientov vrátane výkonu ambulantných opatrení a dobrovoľných pobytov.

Ostatné navrhované zmeny mali za cieľ precizovanie oblastí, ktoré sa týkajú riešenia kritického financovania krízových stredísk a resocializačných stredísk v časti dobrovoľných pobytov. Na základe splnomocňovacieho ustanovenia návrhu zákona bol vypracovaný návrh vyhlášky MPSVR SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá upravuje niektoré podrobnosti jeho vykonávania. Oproti aktuálne platnej vyhláške bol **návrh novej vyhlášky rozsiahlejší a podrobnejší**, nakoľko okrem premietnutia zásadných zmien návrhu novely zákona boli do návrhu presunuté aj tie ustanovenia zákona, ktoré môžu a aj majú byť upravené vyhláškou (plánovanie, ustanovenie druhov špecializovaných skupín, náležitosti prípravy profesionálnych náhradných rodičov - PNR, náležitosti spisovej dokumentácie... rozsah, podrobnosti vedenia plánov (napr. plán sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou)⁸.

⁸ Návrh zákona bol schválený a je uverejnený v Zbierke zákonov pod číslom 61/2018. Medzičasom bola schválená aj Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej

*4.3. Zlepšiť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadení, sociálnych a výchovných programov a pod.) vykonávaných územnou samosprávou

Spôsob plnenia: Navrhnuť a zaviesť evidenciu výkonu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných územnou samosprávou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V nadväznosti na novelu zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (podrobnejšie pozri odpočet k čiastkovému cieľu 4.2) a rozsiahlosť súvisiacich zmien, **bude potrebné nanovo navrhnuť a zaviesť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** vykonávaných orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, územnou samosprávou a akreditovanými subjektmi.

*4.4. Venovanie patričnej pozornosti, zodpovedajúcej veku a úrovni, názorom detí umiestneným na základe rozhodnutia súdu do detského domova, špeciálneho výchovného zariadenia, krízového strediska, resocializačného strediska

Spôsob plnenia: Sledovať a vyhodnocovať aktívne zapojenie umiestneného dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu do všetkých aktivít, ktoré sa ho týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch zariadenia, profesionálnej rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, *detské domovy*, zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Indikátor: počet zapojených detí

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Nadalej sa uplatňujú postupy uvedené v odpočte za predchádzajúci kalendárny rok. Do praxe sa zaviedol ako efektívny model sociálnej práce **prípádová konferencia** alebo **stretnutie rodinného kruhu**, za aktívnej účasti dieťaťa a mladého dospelého s cieľom spolurozhodovania a plánovania budúcnosti, a to najmä v sanačnom procese a práci s rodinou, udržiavania kontaktov, a tiež v procese osamostatňovania sa mladého dospelého a plánovania budúcnosti po odchode zo zariadenia. Pri plánovaní sociálnej práce s rodinou dieťaťa sa prihliada na jeho túžby a predstavy vzhľadom k svojej rodine, či iným príbuzným a známym. Veľkú vážnosť má tiež názor dieťaťa na život a rozvoj jeho súrodencov a zároveň rozvoj a podpora súrodeneckých vzťahov detí. Dieťa spolurozhoduje o svojich voľno časových aktivitách, záujmoch a krúžkových činnostiach, dianí na skupine, nákupe osobných vecí, tvorbe jedálneho lístka, hospodárení s vreckovým, hospodárení s finančnou hotovosťou určenou na prevádzku skupiny v rámci rozvoja finančnej gramotnosti, nákupom osobného ošatenia, zúčastňuje sa na tvorbe pravidiel. Plánovanie svojej budúcnosti sa týka najmä oblastí ako výber školy, povolania a plánu osamostatňovania. **Počet zapojených detí v roku 2017 je cca 3 740.**

*4.5. Zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí, ktoré žijú v špeciálnych výchovných zariadeniach (diagnostických a reedukačných centrách a v liečebno-výchovných sanatóriách)

Spôsob plnenia: Výkon nezávislého monitoringu zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a prijímanie opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR, Štátna školská inšpekcia

Spoluzodpovední gestori: zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Kontrola - Štátna školská inšpekcia, Monitoring z hľadiska dodržiavania detských a ľudských práv - Štátna školská inšpekcia, SNSLP

Indikátor: Počet vykonaných nezávislých monitoringov zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Odpočet plnenia za rok 2017 – neplní sa:

ŠŠI úlohu v školskom roku 2016/2017 nerealizovala, o spoluprácu v danej oblasti nebolo preto požiadané ani SNSLP, ktoré nevykonalo žiadny monitoring zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počtu prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich. K dôvodom pozri tiež odpočet za rok 2016.

4.6. Podpora sociálnej inklúzie detí (podpory vzdelávania a starostlivosti v detstve)

Spôsob plnenia: Zavedenie príspevku na podporu výchovy a všestranného rozvoja dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením novou legislatívnou úpravou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: predškolské a školské zariadenia, úrady PSVR

Indikátor: počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 neboli pri poskytovaní príspevku na nezaopatrené dieťa v rámci pomoci v hmotnej núdzi vykonané legislatívne zmeny. Výška príspevku na nezaopatrené dieťa ostala nezmenená. V roku 2017 bol príspevok na nezaopatrené dieťa, ktoré plní povinnú školskú dochádzku, poskytovaný **v priemere pre 42 500 detí mesačne**. Dôvodom poklesu príjemcov tohto príspevku je **celkový pokles príjemcov pomoci v hmotnej núdzi**.

*4.7. Umožniť rodičom detí ohrozených sociálnym vylúčením zotrvať na trhu práce a nevynímať deti z prirodzeného rodinného prostredia.

Spôsob plnenia: Rozvoj domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovaných zariadení, resp. foriem tejto sociálnej služby; výška finančných prostriedkov poskytnutých z dotácie MPSVR SR na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou na účely poskytovania prepravnej služby a počet subjektov, ktorým bola na tento účel pridelená dotácia

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2017 **novo registrovaných 26 denných stacionárov** (s celkovou kapacitou 657 miest). V nadväznosti na údaje samosprávnych krajov a na základe údajov z centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb je počet novo vzniknutých zariadení nasledovne štruktúrovaný:

- 2 v Banskobystrickom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 32 miest,
- 1 v Bratislavskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 5 miest
- 2 v Žilinskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 20 miest,
- 1 v Trnavskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 10 miest,
- 9 v Košickom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 279 miest,
- 2 v Trenčianskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 31 miest,
- 2 v Nitrianskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 81 miest,
- 7 v Prešovskom samosprávnom kraji, s celkovou kapacitou 199 miest.

Nadalej platí, že podľa zákona o sociálnych službách sa sociálna služba v dennom stacionári poskytuje fyzickej osobe na základe rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu **bez ohľadu na vek**, z tohto dôvodu nie je možné uviesť presný počet kapacít pre deti. V roku 2017 bol novo-registrovaný jeden Domov sociálnych služieb v Trenčianskom samosprávnom kraji s kapacitou 20 miest a jedno Špecializované zariadenie v Nitrianskom samosprávnom kraji s kapacitou 20 miest.

MPSVR SR poskytlo v roku 2017 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona o sociálnych službách piatim subjektom v celkovej výške **112 000 €**.

MPSVR SR poskytlo v roku 2017 **dotáciu na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou 11 zariadeniam vo výške 141 000€**.

*4.8. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

<p>Spôsob plnenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vytvorenie nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny 2. Vytvorenie príručky o syndróme CAN 3. Zavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín <ol style="list-style-type: none"> a. Adaptačný program pre nové náhradné rodiny (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov) b. Program odbornej podpory náhradných rodín (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov) 4. Zapojenie rodinných asistentov do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately 5. Komplexná podpora profesionálnych rodín 6. Zvyšovanie odbornosti a prehlbovanie zručností zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a detských domovov
<p>Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne; 5. a 6. – 2014-2015 (v rámci harmonogramu Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti)</p> <p>Zodpovedný gestor: MPSVR SR</p> <p>Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR</p> <p>Spolupracujúce subjekty: úrady PSVR, územná samospráva, <i>detské domovy</i>, akreditované subjekty, Asociácia krízových stredísk (aktivita 2)</p> <p>Indikátor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodiny 2. Na prax orientovaná príručka, ktorá bude obsahovať informácie k rozpoznávaniu jednotlivých foriem syndrómu CAN, ich príznakom a následkom, k včasnej intervencii vrátane diagnostiky a indikácii špecializovanej účinnej pomoci a ochrany dieťaťa v rámci interdisciplinárnych kompetencií 3. Počet osôb (náhradných rodičov), ktorí sa zúčastnia Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodín 4. Personálna podpora oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately 5. <i>Vytvorenie 23 Centier podpory PR so 46 pracovnými miestami; Zvýšenie počtu profesionálnych rodičov</i> 6. <i>Počet osôb vyškolených v Národnom projekte Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti</i>

Odpočet plnenia za rok 2013 – ad 1. splnená, ad 2. splnená, ad 4. splnená

Odpočet plnenia za rok 2014 - ad 5. – splnená

Odpočet plnenia za rok 2015 – ad 3. – splnená, ad 6. – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

V rámci celého Slovenska bolo pri 23 detských domovoch vytvorených 23 **Centier podpory profesionálnych rodičov**, ktoré aktívne vykonávali svoju činnosť aj v roku 2017. Metodické postupy vypracované v dokumente **Model manažmentu sanácie rodiny a Príručka o syndróme CAN** naďalej aktívne využívajú pri svojej práci v záujme maloletých detí úrady PSVaR a aj detské domovy. Využívanie predmetných metodických postupov a ich aplikácia do praxe je pravidelnou súčasťou **metodických dní** organizovaných počas roka pre oddelenia SPODaSK na úradoch PSVaR. Na web stránke Ústredia PSVaR sú predmetné dokumenty prístupné ako odbornej, tak i laickej verejnosti. Pozícia rodinných asistentov na úradoch PSVaR ostala aj v roku 2017 zachovaná, ku koncu roka 2017 pôsobilo na svojich pracovných pozíciách v rámci všetkých úradov PSVR (vrátane ich detašovaných pracovísk) 108 rodinných asistentov.

4.9. Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím

Spôsob plnenia: Spracovanie návrhu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 12/2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, MS SR, MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, akreditované subjekty

Indikátor: každoročne vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich zo stratégie

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

Dňa 11. októbra 2017 vláda Slovenskej republiky schválila uznesením č. 474 **aktualizáciu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím**, ktorá si za svoje ciele kladie plnenie novo navrhovaných úloh v rámci svojich piatich strategických cieľov. Príprava aktualizácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím prebiehala od januára 2017 v spolupráci s určenými zástupcami zodpovedných rezortov, Generálnej prokuratúry SR a za aktívnej účasti zástupcov mimovládnych organizácií. V rámci ďalšej implementácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je kľúčové ďalej rozvíjať systém koordinácie ochrany detí pred násilím na národnej a miestnej úrovni s dôrazom na posilňovanie prevencie, kontinuálne podporovať systémové vzdelávanie zamestnancov dotknutých subjektov, ako aj informovanosť o problematike násillia na deťoch s dôrazom na propagáciu nástrojov pomoci, a budovať kapacity v oblasti podporných služieb pre detské obeť násillia. Dôležitými výzvami v rámci plnenia aktualizovanej stratégie je tiež zriadenie a prevádzkovanie národnej linky na pomoc detským obetiam násillia, zefektívnenie postupov včasnej identifikácie detských obetí násillia, ako aj príprava programov odborných postupov práce s páchatelmi násillia na deťoch a zriadenie nových vylsuhových miestností pre účely výkonu úkonov v trestnom konaní s maloletými poškodenými a zároveň zabezpečenie zodpovedajúcej kvalifikácie príslušníkov Policajného zboru pri týchto úkonoch. Pripravovať sa bude i samotná koncepcia ochrany a podpory detí v online prostredí reflektujúca aj na aktuálne trendy v Európe.

*4.10. Skvalitniť výkon krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách dieťaťa a rodiny

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách, vytvoriť a zaviesť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách a na orgánoch sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, akreditované subjekty

Indikátor: zavedená metodika

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Ústredie PSVR naďalej pravidelne zisťuje početnosť rodín a detí, u ktorých je identifikované ohrozenie detí v rodinách. Pozícia rodinných asistentov na úradoch PSVaR ostala aj v roku 2017 zachovaná, ku koncu roka 2017 pôsobilo na svojich pracovných pozíciách **v rámci všetkých úradov PSVR (vrátane ich detašovaných pracovísk) 108 rodinných asistentov.**

Model manažmentu sanácie rodiny a Príručka o syndróme CAN naďalej aktívne využívajú pri svojej práci v záujme maloletých detí úrady PSVaR a aj detské domovy. Využívanie predmetných metodických postupov a ich aplikácia do praxe je pravidelnou súčasťou metodických dní organizovaných počas roka pre oddelenia SPODaSK na úradoch PSVaR. K decembru 2017 **na úradoch PSVaR pôsobilo 61 plnohodnotných odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a 40 plnohodnotných odborných tímov pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti.**

*4.11. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb pre obeť domáceho násillia

Spôsob plnenia: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie sociálnych služieb pre obeť domáceho násillia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: *neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, územná samospráva, MVO*

Indikátor: počet existujúcich zariadení pomáhajúcich obetiam domáceho násillia (poradenské a ubytovacie služby); počet obetí, ktorým bola poskytnutá poradenská pomoc; počet obetí, ktorým bola poskytnutá pomoc formou núdzového ubytovania

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v evidencii 42 zariadení núdzového bývania s celkovou kapacitou 763 miest za rok 2017, z toho:

Banskobystrický samosprávny kraj – 7 zariadení s celkovou kapacitou 84 miest

(5 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Trnavský samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 125 miest

(4 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

Košický samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 154 miest

(5 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

Trenčiansky samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 140 miest

(2 neverejní poskytovatelia a 4 verejní poskytovatelia)

Prešovský samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 103 miest

(4 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Bratislavský samosprávny kraj – 4 zariadenia s celkovou kapacitou 63 miest

(2 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Nitriansky samosprávny kraj – 2 zariadenia s celkovou kapacitou 23 miest

(1 neverejný poskytovateľ a 1 verejný poskytovateľ)

Žilinský samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 71 miest

(3 neverejní poskytovatelia a 3 verejní poskytovatelia)

Celkový počet subjektov s platnou akreditáciou na odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo je 81, pričom v roku 2017 bola udelená akreditácia na uvedenú odbornú činnosť 14 subjektom.

4.12. Zvyšovať odbornú úroveň a inovatívne postupy poskytovania psychologickkej pomoci dieťaťu a jeho rodičom, v záujme predchádzania rozpadu rodiny, odlúčenia dieťaťa od rodičov a v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu najmä na dieťa, podporovať pracovné a personálne podmienky poskytovania poradensko-psychologickej pomoci rodine v rámci štátnej inštitúcie - úradu PSVR (v súlade s rodinnou politikou štátu.

Spôsob plnenia: Poskytovanie efektívnej a špecializovanej poradensko-psychologickej pomoci prostredníctvom RPPS rodičom a dieťaťu vrátane preventívneho programu odbornej pomoci rodine v rozvode (podľa vybraných štatistických ukazovateľov) so zameraním na prácu osobitne s deťmi a s dospelými.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne⁹

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: Úrady PSVR

Indikátor: kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie činnosti RPPS; dodržiavanie internej normy Ústredia PSVR č. 062/2012 – Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, metodických odporúčaní odboru PPS v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti a i.; pripravený a realizovaný program odbornej pomoci rodine v rozvode

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Psychológovia a odborní poradcovia RPPS poskytujú psychologické a odborné poradenstvo klientom podľa vlastného záujmu, resp. na základe odporúčania OSPODaSK, súdu alebo iných subjektov. Celkovo psychológovia a odborní poradcovia RPPS pracovali v personálnom obsadení 81 zamestnancov a poskytli v roku 2017 celkovo 80 268 poradenských konzultácií pre 21 038 klientov (9410 prípadov).

Z pohľadu riešenej problematiky: partnerská, manželská problematika: 1235 klientov, rodinná problematika: 4120 klientov, rozvodová problematika: 5909 klientov, náhradná rodinná starostlivosť vrátane realizovaných príprav: 5389 klientov, problematika profesionálnych rodín vrátane príprav: 122 klientov, problematika drogových a iných závislostí: 218 klientov, krízová intervencia: 61 klientov, V problematike uložených výchovných opatrení klientom – 2837 klientov.

Požiadavky na súčinnosť zo strany kolíznych opatrovníkov alebo okresných súdov vo veci porozvodovej starostlivosti rodičov o deti, majú stále rastúcu tendenciu. V roku 2017 bolo v riešení RPPS 6684 takýchto prípadov,

Metodické oddelenie OPPS zabezpečuje metodické vedenie a kontrolu vykonávania psychologickkej činnosti prostredníctvom:

- **metodické návštevy na pracoviskách RPPS:** uskutočnilo sa minimálne 25 metodických návštev na základe podnetov od klientov a aj na žiadosť psychológov a odborných poradcov RPPS. Realizované metodické návštevy boli zamerané na kvalitatívnu analýzu dodržiavania interných noriem, metodických usmernení a zákona č. 199/1994 Z. z. o psychologickkej činnosti a slovenskej komore psychológov a príslušných ustanovení týkajúcich sa výkonu psychologickkej činnosti na UPSVR RPPS podľa zákona č. 305/2005 Z. z. Pozornosť bola venovaná posúdeniu úrovne organizačného riadenia a zabezpečovania podmienok pre psychológov RPPS pre riadne vykonávanie odborných činností. Tieto aktivity nadriadených zamestnancov majú na niektorých úradoch podobu priameho ovplyvňovania a zasahovania do výkonu odborných činností psychológov.
- **metodické konzultácie:** metodické oddelenie realizovalo niekoľko desiatok metodických konzultácií zameraných na analýzu odborných postupov a metodických odporúčaní pre prácu na RPPS pri zohľadnení IN 062/2012 „Štandardy odborných činností...“
- **regionálne metodické dni:** svojím obsahom boli zamerané na skupinovú metodickú supervíziu aktuálnych prípadov

Metodické oddelenie PPS v priebehu roka 2017 v rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie

⁹ štatistické údaje sú dostupné až v období po 30. januári každoročne

náhradnej starostlivosti plnilo úlohy s tým spojené a zároveň poskytovalo metodickú podporu psychológom pôsobiacim v odborných tímoch na realizáciu výchovných opatrení a na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti.

Pri metodických návštevách metodici overovali, či a v akých intervenciách je **program Rodičia a rozvod** využívaný v poradensko-psychologickej praxi. Program je **pre psychológov a odborných poradcov RPPS odborne prínosný**. Spôsob a rozsah jeho využívania je individuálny - podľa indikácie klientov a najmä podľa materiálne technických možností pracovísk RPPS (IN 062/2012 „Štandardy odborných činností...“).

(BSK) Aj v roku 2017 BSK realizoval Sociálny program na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, do ktorého boli zapojené nasledovné neštátne subjekty: občianske združenie Detský fond Slovenskej republiky, občianske združenie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov a občianske združenie Poradenské Centrum Nádej (pred zmenou názvu Pomoc ohrozeným deťom). Subjektom zaradeným do Sociálneho programu na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze bol v roku 2017 poskytnutý finančný príspevok z rozpočtu BSK v celkovej výške 48.600,00 €.

4.13. Zmierniť dôsledky nepriaznivého často až patologického vplyvu na psycho-sociálny vývin detí v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách realizovaním preventívno-výchovných aktivít psychológmi RPPS ÚPSVaR pre deti a mládež zameraných na témy - zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu detí pred rôznymi formami násillia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania

Spôsob plnenia: Vytvorenie podmienok (priestorových, časových, materiálnych a personálnych) pre realizáciu preventívno-výchovných aktivít zameraných na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne¹⁰

Zodpovedný gestor: MPSVR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: podľa personálnych možností jednotlivých RPPS a po dohode so zástupcami cieľových skupín PVA (ZŠ, SŠ a pod)

Indikátor: Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vo vyhodnotení činnosti RPPS - PVA

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 pokračovali preventívne aktivity v RPPS podľa aktuálnych kapacitných možností, kvantitatívne na úrovni predchádzajúceho hodnotiaceho obdobia. **Špecialistov zameraných na prevenciu je v RPPS aktuálne 5 oproti plánovaným 8** podľa koncepcie drogových závislostí, ostatné RPPS pracujú väčšinou len s jedným kmeňovým psychológom a **preventívne aktivity ustupujú hlavne problematike rodinnej a rozvodovej**. Podľa dostupných informácií nedošlo oproti minulého hodnotiacemu obdobiu k zlepšeniu alebo zhoršeniu pracovných podmienok na jednotlivých RPPS, **dlhodobou je signalizácia nedostatočných priestorov** aj v zmysle Štandardov psychologickej činnosti pre skupinové a teda aj preventívne aktivity. Všetci zamestnanci RPPS prešli v roku 2017 vzdelávaním so zameraním na poskytovanie poradenstva pri podozrení na rodovo podmienené násillie alebo zneužívanie v rodinách (vrátane detí).

¹⁰ štatistické údaje sú dostupné až po 28. februári kalendárneho roka

*4.14. Zvyšovať odbornú úroveň poskytovaných psychologicko-poradenských služieb rodinám pred, počas a po rozvoze, rozchode partnerov.

Spôsob plnenia: Špecializované vzdelávanie psychológov a odborných poradcov RPPS a efektívne uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a odborných zručností v rámci psychologickkej pomoci a poradenstva rodine – manželom, rodičom detí a taktiež samotným deťom

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: minimálne dve vzdelávacie aktivity

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: Podľa jednotlivých vzdelávacích aktivít štátne a neštátne subjekty.

Indikátor: Hodnotenie vzdelávacích podujatí psychológmi RPPS a získaných zručností v práci s rodinou.

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 boli realizované **regionálne metodické dni** pre všetkých zamestnancov RPPS a psychológov prijatých v rámci národného projektu **v šesť až osemtyždňových intervaloch** vždy s vopred určenou témou vzdelávacieho charakteru odprednášanej internými zamestnancami alebo externistami a nadväzujúcou metodickou supervíziou. Z odborných tém vyberáme: „*Etika v práci psychológa*“, „*Príprava žiadateľov na NRS – diagnostická fáza*“, „*Možnosti projektívnych techník v RPPS*“, „*Psychologické poradenstvo v rámci uloženého výchovného opatrenia*“, „*Motivácia*“. V priebehu roka tiež pokračovala Poradenská propedeutika pre zamestnancov v zapracovaní, supervízia diagnostiky dospelých v procese prípravy NRS, skupinová supervízia, vzdelávanie so zameraním na poskytovanie poradenstva pri podozrení na rodovo podmienené násilie alebo zneužívanie v rodinách a odborný seminár s témou „*Právne aspekty psychologickkej činnosti*“.

4.15. Príprava návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností (tzv. podpora pozitívneho rodičovstva) v rámci preventívnych programov s následným prehodením zapracovania výsledných odporúčaní v rámci medziročných aktualizácií Národného akčného plánu pre deti

Spôsob plnenia: Vytvorenie skupiny odborníkov na tému **pozitívne rodičovstvo, organizovanie okrúhlych stolov a užších stretnutí odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, vypracovanie odporúčaní pre prax**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie PSVR, Koalícia pre deti, Liga ochrany detí

Indikátor: počet odborných diskusií a podujatí s reálnymi výsledkami odporúčacieho charakteru

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V januári 2017 NKS pre RPNnD organizovalo v spolupráci s OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze a OZ Návrat **okrúhly stôl na tému pozitívneho rodičovstva**, predmetom ktorého bola diskusia a úvahy o podpore rozvoja rodičovských zručností. V rámci strategického cieľa č. 3 aktualizovanej Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (aktualizácia stratégie bola prijatá uznesením vlády č. 474 dňa 11. októbra 2017), a síce „*predchádzania inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa*“ bola vymedzená úloha **pripraviť návrh aktivít zameraných na podporu pozitívneho rodičovstva**. Spolugestormi predmetnej úlohy budú Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstvo zdravotníctva SR. V rámci plnenia strategického cieľa vytvorenia národného koordinačného rámca pre riešenie násillia páchaného na deťoch a súvisiacej úlohy rozvíjať koordinačný mechanizmus ochrany detí pred násilím na miestnej a regionálnej úrovni bol v októbri 2017 schválený Národný projekt Podpora ochrany detí pred násilím zameraný na zefektívnenie systému ochrany detí pred násilím prostredníctvom nastavenia systémovej koordinácie subjektov participujúcich na úlohách súvisiacich s ochranou detí, ako aj na podporu realizácie opatrení v súvislosti s plnením stratégie na celonárodnej úrovni- koordinácia na miestnej úrovni zahŕňa aj aktivity zamerané na prevenciu. Kampaň na zvyšovania informovanosti o problematike ochrany detí pred násilím realizovaná Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násillia na deťoch v roku 2017 v rozhlasovej a on-line podobe nepriamo odkazuje i na tému potreby zvyšovania rodičovských zručností.

(BSK) Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK vytvárajú podmienky pre vzdelávanie a výchovu žiakov k manželstvu a rodičovstvu v súlade s učebnými osnovami výchovy k manželstvu a rodičovstvu určenými MŠVVŠ SR pre príslušné stupne vzdelávania. Táto sa realizuje v rámci vyučovania vo viacerých predmetoch ako napr.

náboženská a etická výchova, náuka o spoločnosti, biológia, ale aj v rámci mimoškolských aktivít - besedy, projekty a pod.

*4.16. Vyhodnotiť vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Spôsob plnenia: Výskumná úloha : Vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: IVPR

Indikátor: zrealizovaná výskumná úloha

Odpočet plnenia za rok 2017 – splnená:

Výskumná správa „Vyhodnotenie vývoja v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti“ prezentuje okrem vývoja základných štatistických ukazovateľov aj skúsenosti zainteresovaných aktérov s týmto inštitútom. Na základe zistených informácií **navrhuje viaceré odporúčania**. Okrem iného upozorňuje na potrebu uplatňovania inštitútu striedavej osobnej starostlivosti popri riadnom integrovaní a konzistentnom uplatňovaní princípu najlepšieho záujmu dieťaťa, pričom najlepší záujem dieťaťa tu musí byť prvoradým hľadiskom. **Expertíza poukázala na vhodnosť inštitútu len pri bezkonfliktných vzťahoch rodičov**, pri spoločnej dohode. Inštitút striedavej osobnej starostlivosti sa rozhodne neodporúča v prípadoch s prítomnosťou domáceho násillia. S ohľadom na viaceré problémy v jeho uplatňovaní v praxi **sa odporúča jeho kontinuálne monitorovanie a hodnotenie**, najmä z hľadiska vplyvu na práva dieťaťa.

4.17. Zlepšovať aplikačnú prax v oblasti ochrany práv detí v súdnych konaniach

Spôsob plnenia: Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiach v oblasti ochrany práv detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty, profesijné združenia a iné reprezentatívne združenia

Indikátor: počet stretnutí

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 sa v Inštitúte vzdelávania v Omšeni uskutočnili **dve pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu P**, ktoré realizovalo MS SR v spolupráci so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar (v januári a v novembri). V júni 2017 Asociácia rodinných sudcov zorganizovala v Inštitúte vzdelávania v Omšeni **pracovné stretnutie Asociácie rodinných sudcov k Civilnému sporovému poriadku a Civilnému mimosporovému poriadku**.

4.18. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, sudcovia venujúci sa agende PaNc

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

*4.19. Zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: predloženie návrhu Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie návrhu nového Občianskeho zákonníka

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Komisia pre rekodifikáciu súkromného práva pokračuje v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka. Úloha je stále v procese priebežného plnenia.

*4.20. Spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť priedačky vrátane vecí starostlivosti súdu o maloletých. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi.

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho súdneho poriadku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia:

predloženie do legislatívneho procesu návrhu Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku do konca roka 2013; predloženie návrhu paragrafového znenia návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku do legislatívneho procesu v priebehu roka 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku, vypracovanie návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

4.21. Zhromaždiť poznatky o problémoch súdnej praxe vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a následne riešiť v kontexte pripravovanej novelizácie zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine

Spôsob plnenia: Pracovné stretnutie sudcov v Inštitúte vzdelávania v Omšeni s cieľom diskutovať o podnetoch k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Inštitút vzdelávania v Omšeni, sudcovia venujúci sa agende PaNC

Indikátor: zorganizovanie pracovného stretnutia so sudcami v Inštitúte vzdelávania v Omšeni –zhromaždenie a zapracovanie podnetov k návrhu novely zákona o rodine

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*4.22. Podpora rozvoja vybraných opatrení SPODaSK s cieľom predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny a s cieľom sanácie rodiny

Spôsob plnenia: Rozšírenie implementácie Inovatívneho modelu sanácie rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: počet rodinných asistentov pôsobiach na úradoch PSVR (cieľový stav: 125 osôb); počet odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a úloh s nimi spojených v pôsobnosti úradov PSVR (cieľový stav: 79, t.j. 158 osôb); počet vytvorených programov výchovných opatrení (výchovný program, sociálny program, program sociálneho poradenstva a psychologického poradenstva)

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v roku 2017 pôsobilo na svojich pracovných pozíciách v rámci všetkých úradov PSVR (vrátane ich detašovaných pracovísk) k 31. decembru 2017 spolu **108 rodinných asistentov**. V priebehu roka 2017 sa na úradoch PSVaR postupne etablovali sociálni pracovníci a psychológovia v rámci odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení. Oblasťou ich pôsobenia bola intenzívna práca s rodinami, v ktorých bolo dieťaťu uložené niektoré z výchovných opatrení (podľa zákona č. 36/2005 Z. z. alebo zákona č. 305/2005 Z. z.). Pri ich práci im je prínosný Súbor programov výchovných opatrení, vytvorený v rámci národného projektu. K 31. decembru 2017 na úradoch PSVaR pôsobilo **v rámci odborných tímov 70 sociálnych pracovníkov a 65 psychológov**, ktorých obsahovou náplňou bola realizácia výchovného programu, sociálneho programu, sociálne poradenstvo alebo iné odborné poradenstvo. K 31. decembru 2017 na úradoch PSVaR pôsobilo **61 plnohodnotných odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení**.

*4.23. Podpora práce s rodinou

Spôsob plnenia: Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program odbornej podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť, súčasťou ktorého bude aj inovovaný a aktualizovaný program prípravy pre náhradnú rodinnú starostlivosť; počet odborných tímov pre náhradnú rodinnú starostlivosť (cieľový stav: 46 odborných tímov, t.j. 92 zamestnancov)

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V priebehu roka 2017 odborné tímy pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti (v zložení 1 sociálny pracovník a 1 psychológ) pôsobili v náhradných rodinách za účelom realizácie najmä poradenstva (individuálneho i skupinového), ako i sprevádzania náhradných rodičov v záujme podpory a pomoci im aj deťom v náhradnom rodinnom prostredí. Kvalitným vykonávaním svojej práce prispievali k sledovaniu náhradnej rodinnej starostlivosti a možností rodičov prevziať osobnú starostlivosť o dieťa. K 31. decembru 2017 pracovalo **v odborných tímoch pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti 42 sociálnych pracovníkov a 42 psychológov**. Na úradoch PSVaR k 31. decembru 2017 pôsobilo 40 plnohodnotných odborných tímov na realizáciu podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť. Počet náhradných rodín, s ktorými pracovali, sa v roku 2017 **zvýšil o 71 náhradných rodín** (v roku 2016 to bolo 481 náhradných rodín).

Zapojenie odborných tímov pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti do systému sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **je vnímané pozitívne**. Vo väčšine prípadov odborné tímy na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti pracujú s náhradnými rodinami, v ktorých sa objavujú problémy vo vzťahovej oblasti, či už ide o vzťahy medzi náhradnými a biologickými rodičmi, medzigeneračné problémy, problémy v správaní dieťaťa, komunikačné problémy a pod. Ako pozitívum sa javí práca s náhradnými rodinami hneď po zverení

dieťaťa do náhradnej starostlivosti a podpora rodine na prispôsobenie sa novej situácii, zvládanie počiatočných problémov pri adaptácii dieťaťa v rodine, zvládanie úlohy/role náhradného rodiča a pod.

*4.24. Podpora pestúnskej starostlivosti

Spôsob plnenia: Vytvorenie a pilotné overenie programu podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl.

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Program podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti je **v príprave**, v roku 2017 bola odoslaná požiadavka na realizáciu verejného obstarávania.

*4.25. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach

Spôsob plnenia:

1. **Implementácia a inovácia programov a aktivít zameraných na prácu s dieťaťom a jeho rodinou.**
2. **Zvyšovanie kompetencií a zručností, kvalitatívne posilnenie kapacít v zariadeniach SPODaSK.**
3. **Tvorba a implementácia programov pre prácu s deťmi umiestnenými v zariadeniach SPODaSK na základe výchovného opatrenia.**
4. **Aktualizácia a implementácia transformačných plánov zariadení SPODaSK.**
5. **Podpora osvetvy, informačných kampaní a výmeny skúseností s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o transformácii a deinštitucionalizácii.**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2016 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: 66 štátnych detských domovov, 23 neštátnych detských domovov, 18 krízových stredísk (u niektorých KS je zriaďovateľom samosprávny kraj)

Indikátor:

1. Počet novovytvorených pracovných miest v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Príručky o transkulturnom prístupe do všetkých zariadení SPODaSK;
2. Počet vzdelávacích aktivít pre zamestnancov zariadení SPODaSK zameraných na prácu s dieťaťom a s jeho rodinou;
3. Vytvorenie a inovácia programov výchovných opatrení, ktoré budú realizované v zariadeniach SPODaSK v závislosti od potrieb dieťaťa a jeho rodiny; Vytvorenie a inovácia programu podpory a rozvoja rodičovských zručností v podmienkach zariadení SPODaSK;
4. Aktualizácia a implementácia transformačných (DEI) plánov zariadení SPODaSK;
5. Propagácia procesu transformácie a DEI, príklady dobrej praxe, propagácia profesionálneho rodičovstva; Výmena skúseností v oblasti DEI náhradnej starostlivosti so zahraničnými partnermi v rámci EÚ.

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 prebiehali stretnutia projektového a riadiaceho tímu k príprave žiadosti o nenávratný finančný príspevok, k príprave rozpočtu a prebiehala komunikácia s partnermi NP. V decembri 2017 **bolo vyhlásené vyzvanie o predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok** k Národnému projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach.

5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa zdravia a zdravého vývoja

Čiastkové ciele:

5.1. Integrovať deti so zdravotným postihnutím do života spoločnosti

Spôsob plnenia: Rozvoj všetkých podporných nástrojov s cieľom integrácie detí so zdravotným postihnutím do spoločnosti, s cieľom zabezpečiť prístup k všetkým druhom služieb a bezbariérovej prepravy do inštitúcií, najmä vzdelávacích a kultúrnych

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovanej prepravnej služby; počet detí, ktorým bol poskytnutý iný podporný nástroj

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Dňa 1. januára 2017 nadobudla účinnosť novela zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Medzi najvýznamnejšie zmeny patrí **zvýšenie základnej výšky peňažného príspevku na opatrovanie** pre poberateľov v produktívnom veku a zároveň **zvýšenie hranice ochrany príjmu**, v dôsledku čoho došlo k zvýšeniu výšky tohto peňažného príspevku. Táto pozitívna zmena sa týka aj osôb, ktoré opatrujú deti s ťažkým zdravotným postihnutím.

V roku 2017 boli sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia kompenzované formou peňažných príspevkov u 10 648 detí priemerne mesačne. V rámci peňažného príspevku na opatrovanie vykonávalo priemerne mesačne 5317 osôb opatrovanie detí, priemerný mesačný počet opatrovaných detí bol 5.438. V záujme podpory mobility detí, ktoré sú v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia odkázané na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, štát poskytol 537 deťom peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla a 17 deťom peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla. Za uvedeným účelom boli poskytované aj opakované peňažné príspevky, a to 23 deťom priemerne mesačne peňažný príspevok na prepravu a 4420 deťom priemerne mesačne peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Z pohľadu samosprávnych krajov bola v roku 2017 **novovo registrovaná prepravná služba:**

- 2 poskytovatelia v Banskobystrickom samosprávnom kraji
- 3 poskytovatelia v Prešovskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Trnavskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Košickom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Trenčianskom samosprávnom kraji

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytlo v roku 2017 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov piatim subjektom v celkovej výške 112 000€.

Optimálny vývoj dieťaťa so zdravotným postihnutím sa naďalej zabezpečuje aj prostredníctvom poskytovania **sociálnej služby včasnej intervencie**. Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb sa táto služba poskytuje na 59 miestach, pričom v roku 2017 bolo registrovaných 6 nových subjektov poskytujúcich službu včasnej intervencie.

- Banskobystrický samosprávny kraj - 1 neverejný poskytovateľ / ambulatná forma poskytovania sociálnej služby
- Trenčiansky samosprávny kraj 2 verejní poskytovatelia / ambulatná a terénna forma poskytovania služby ; 2 neverejní poskytovatelia / ambulatná a terénna forma poskytovania sociálnej služby
- Žilinský samosprávny kraj – 1 neverejný poskytovateľ / ambulatná forma poskytovania sociálnej služby

(TSK) V roku 2017 boli na území Trnavského samosprávneho kraja zaregistrované 2 prepravné služby (obec Vydrany a mesto Hlohovec) a nebola zaregistrovaná služba včasnej intervencie, avšak jej poskytovanie bolo zabezpečené prostredníctvom jedného poskytovateľa registrovaného BSK.

5.2. Podporiť prevenciu vrodeného zdravotného postihnutia u detí

Spôsob plnenia: Včasnou diagnostikou odchýlok psychomotorického vývinu detí umožniť efektívne vyrovnávanie nerovností v zdraví, v učení a v správaní v dospelosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl.

Zodpovedný gestor: MZ SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: DFNSP Bratislava, VÚDPaP

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci kreovania východísk pre využitie v praxi bol v roku 2017 skriningový nástroj včasnej identifikácie oneskoreného alebo rizikového vývinu dieťaťa postúpený pre pilotný projekt pediatrov, ktorí poskytujú všeobecnú ambulatnú zdravotnú starostlivosť. **Implementácia sa plánuje legislatívnym návrhom „Štandardné preventívne, diagnostické a terapeutické postupy v špecializačnom odbore pediatria“.**

*5.3. Udržať vysokú úroveň zaočkovanosti detskej populácie

Spôsob plnenia: Prevencia prenosných ochorení imunizáciou detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestor: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast

Indikátor: Štatistické údaje Národného centra zdravotníckych informácií

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Celoslovenské výsledky zaočkovanosti k 31. augustu 2017 v rámci pravidelného povinného očkovania detí prekročili hranicu 95 % s výnimkou základného očkovania proti osýpkam, mumpsu a ružienke (MMR) - ročník narodenia 2015, kde celoslovenská zaočkovanosť dosiahla 94,8 %. Celoslovenská zaočkovanosť v rámci povinného očkovania sa pohybovala na úrovni 94,8 % až 98,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím zaočkovanosť pri niektorých druhoch pravidelného povinného očkovania klesla, pri iných stúpala. Pokles úrovne zaočkovanosti je najmä dôsledkom odmietania povinného očkovania detí zo strany rodičov.

Nakoľko očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení význam očkovania je Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky kontinuálne zdôrazňovaný prostredníctvom webových stránok, informačných materiálov, médií. Na podporu očkovania sa každoročne uskutočňujú **aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa**, do ktorého sa zapája pravidelne aj Slovenská republika. Rovnako tomu bolo aj v roku 2017. Na jeho realizácii participujú regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a Úrad verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. V rámci **Poradní očkovaní**, ktoré sú zriadené na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaní, očkovaní – povinnom, odporúčanom. Cieľom je zvýšenie informovanosti rodičov o očkovaní a očkovaní preventabilných ochoreniach. Rovnako pediatri sa snažia vysvetľovať rodičom význam povinného očkovania ako aj riziko, ktoré hrozí dieťaťu v prípade, že nebude očkované.

5.4. Podporiť ochranu zdravia dieťaťa

Spôsob plnenia: Úpravy národnej legislatívy na ochranu detí v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ambulancnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti

Indikátor: Existencia nových alebo novelizovaných legislatívnych predpisov

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.5. Posilniť oblasť duševného zdravia adolescentov informovanosťou a odstraňovaním bariér vo vzťahu k žiakom s poruchami správania sa

Spôsob plnenia: Interaktívne stretnutia odborníkov a žiakov stredných škôl o duševných poruchách, o práci psychológov a psychiatrov, o včasnom rozpoznaní duševnej poruchy a poruchy správania, o tom ako sa lieči duševná porucha a porucha správania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestor: vybraní špecialisti v odbore psychológia a psychiatria

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ústavnej a ambulancnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie

Indikátor: Správa o plnení a dosiahnutých výsledkoch

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*5.6. Zlepšiť zdravotné uvedomenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl

Spôsob plnenia: Informačné a vzdelávacie kampane, prednášky, edukačné materiály a projekty na podporu zdravého životného štýlu orientované primárne do školského prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestor: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR (poskytnutie súhlasu s aktivitami), MDV SR, MVO

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Predbežné hodnotenie programu „Školské ovocie“ na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia detí a rodičov uskutočnené v roku 2016 potvrdilo pozitívny vplyv na podporu racionálnej výživy detí a preukázalo zvýšenú konzumáciu ovocia a zeleniny deťmi. **Od 1. augusta 2017 sa dva súčasné programy - školský program pre ovocie a zeleninu a školský program pre mlieko spojili** do jedného právneho rámca pod názvom „**Školský program na šk.r. 2017/2018-2022/2023**“. Nové pravidlá sú zamerané na vyššiu efektívnosť, cielenejšiu podporu a posilnenie vzdelávacieho rozmeru. Nový právny rámec stanovuje školský program pre ovocie, zeleninu a mlieko, ktorého cieľom je trvalé zvyšovanie podielu týchto výrobkov v strave detí v období kedy sa formujú ich návyky.

MŠVVŠ SR v Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2017/2018 v časti **1.5.10. Zdravý životný štýl** uvádza odporúčania na realizáciu školských programov podpory zdravia, zdravého životného štýlu a výchovy ku zdraviu.

- V súlade s Európskym politickým rámcom Zdravie 2020 sa odporúča školám venovať pozornosť výchove k zdraviu v zmysle holistického prístupu k zdraviu a zdravému životnému štýlu .
- Školám a školským zariadeniam sa odporúča: a) aktívne zapájať deti a žiakov do aktivít a programov, ktoré podporujú výchovu ku zdraviu a zdravý životný štýl, 21 b) realizovať aktivity a programy na podporu telesného a duševného zdravia, c) zvýšiť zapojenie detí a žiakov do pohybových aktivít, rozšíriť vyučovanie telesnej a športovej výchovy v ŠkVP, d) podľa možností školy vytvoriť podmienky na

vyučovanie voliteľného predmetu výchova k zdraviu, e) venovať v školách zvýšenú pozornosť prevencii užívania alkoholu a tabaku a odvykaniu od nich, f) informovať žiakov o škodlivých a vedľajších účinkoch nelegálnych a dopingových látok.

- Školám a školským zariadeniam sa odporúča aktívne zapájať do Európskeho týždňa športu, iniciatívy Európskej komisie na podporu športu a pohybovej aktivity v celej Európskej únii. Informácie o Európskom týždni športu sú dostupné na www.tyzdensportu.sk.
- Školy môžu využiť informácie, metodiky a príklady dobrej praxe na www.bezpre.sk, www.statpedu.sk. Odporúča sa využívať aj metodiky Európskej siete škôl podporujúcich zdravie na www.schools-for-health.eu.
- Odporúča sa umožniť športovcom spájať prostredníctvom prispôbených programov športovú činnosť so vzdelávaním formou individuálnych študijných plánov, doplnkovou prípravou a flexibilitou v plánovaní ich hodnotenia.
- Odporúča sa taxatívne vymedziť v školskom poriadku opatrenia pre prevenciu a zamedzenie šírenia legálnych a nelegálnych drog v školách. Navrhované opatrenia prediskutovať so žiakmi a zákonnými zástupcami žiakov školy.
- Odporúča sa prevenciu drogových závislostí a prevenciu rizikového správania detí a žiakov realizovať ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu pod gesciou regionálneho centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „CPPPaP“).
- Odporúča sa vedeniu školy, učiteľovi – koordinátorovi prevencie a triednemu učiteľovi priebežne informovať zákonných zástupcov o preventívnych aktivitách školy, ako aj o možnostiach odbornej pomoci, ktorú poskytujú CPPPaP.
- Pri realizácii preventívnych aktivít a programov sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť ich efektívnosti. Jednorazové aktivity, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie nie sú efektívne stratégie v danej oblasti.
- V súlade s Národným programom prevencie HIV/AIDS sa odporúča zapojenie do celoslovenskej školskej kampane Červené stužky – www.cervenestuzky.sk.

V rámci výzvy na podávanie žiadostí o financovanie **rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2017“** komisia pre výber a hodnotenie rozvojových projektov následne navrhla 20 projektov základných, stredných a špeciálnych škôl ako realizátorov aktivít v oblasti podpory zdravia a bezpečnosti v školách v zmysle priorit výzvy v celkovej výške finančnej podpory 35 000 €. Prioritné témy schválené na rok 2017 boli totožné s predchádzajúcim rokom.

V priebehu kalendárneho roka podporovalo MDV SR zdravý životný štýl detí prostredníctvom rôznych aktivít: organizovanie a spoluorganizovanie osvetových, vzdelávacích a propagačných podujatí pripravovaných pre deti a mládež so športovým charakterom a obsahovým zameraním najmä na dôležitosť dodržiavania pravidiel cestnej premávky, nebezpečenstvá v cestnej premávke spojené s požívaním alkoholických nápojov a poskytovanie prvej pomoci (Na bicykli bezpečne 2017, Divínsky Boyard 2017); bezodplatnou distribúciou reflexných a propagačných materiálov materským a základným školám na Slovensku; podporou dopravnej výchovy a zvyšovaním povedomia detí pre využitie bicykla ako zdravého a ekologického dopravného prostriedku pri dochádzaní do školy v rámci **2. ročníka kampane „Do školy na bicykli 2017“**.

V rámci významných Dní vyhlásených na prevenciu ochorení a podporu zdravia boli v rámci rezortu zdravotníctva realizované edukačné aktivity v súvislosti napr. so **„Svetovým dňom ústneho zdravia“**, cieľovou skupinou boli žiaci materských škôl a základných škôl. Boli zorganizované ukážky a praktický nácvik správnej ústnej hygieny, napr. prostredníctvom interaktívnych hier, bábky, besied a pod. pre MŠ - deti, učiteľky, rodičov. Súčasťou aktivít bola aj edukácia o správnej výžive, jednak v súvislosti so zubným kazom, taktiež všeobecne v súvislosti so zdravým životným štýlom - pre žiakov ZŠ. V súvislosti so **„Svetovým dňom diabetu“** boli zabezpečené edukačné aktivity aj u študentov stredných škôl a gymnázií so zameraním na zdravý životný štýl v súvislosti s prevenciou diabetes mellitus 2. typu.

V roku 2017 Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky poskytol odbornú garanciu a participáciu v hodnotiacej komisii v rámci V. ročníka súťažného projektu „Hovorme o jedle“ v gescii Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory a Centra rozvoja znalostí o potravinách. Zapojilo celkovo 474 základných škôl. Cieľom súťaže bolo vyvolávať a podporovať spoluprácu a aktívnu účasť školy pri vzdelávaní detí a mládeže o potravinách a dobrých stravovacích návykoch ako súčasť zdravého životného štýlu, o úlohu

potravín pri ochrane zdravia a ich význame pre tvorbu a ochranu životného prostredia, regionálny rozvoj a zamestnanosť. Hlavnou cieľovou skupinou boli deti a učitelia základných škôl so sídlom v Slovenskej republike.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v školskom roku 2016/2017 participoval ako odborný partner na prvom ročníku projektu „Viem, čo zjem“, Global Programme Nutrition Education Nestlé Healthy Kids. Hlavným cieľom projektu bolo motivovať žiakov základných škôl vo veku 9 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Realizácia samotného projektu pozostávala z prednášok a dobrovoľných súťaží. Do projektu bolo v školskom roku 2016/2017 zapojených celkovo 100 škôl, pričom celkovo sa prednášky „Prevencia nesprávneho stravovania“ zúčastnilo 8550 detí. Okrem uvedeného prebehla na školách povinná prednáška na tému „Vyvážená strava“.

(BSK a MŠVVŠ SR) Aj v roku 2017 sa žiaci základných a stredných škôl BSK zapojili do **Európskeho týždňa športu (ETŠ)**. Tretí ročník celoeurópskej aktivity Európsky týždeň športu sa v roku 2017 konal od 23. do 30. septembra. V Bratislavskom samosprávnom kraji sa do tohto podujatia zapojilo celkom 17.436 žiakov. V zmysle VZN BSK č. 6/2012 o poskytovaní dotácií bolo v roku 2017 podporených 154 športových a mládežníckych organizácií venujúcich sa deťom a mládeži v celkovej sume 529.070,00 €. V rámci Európy sa do ETŠ zapojilo 32 krajín. Slovensko prispelo organizáciou 598 podujatí vo viac než 360 mestách/obciach a zašportovalo si 155 000 detí a dospelých. Na podporu ETŠ prebiehali športové aktivity už od 1. septembra do 15. októbra 2017. V danom období sa na 890 akciách zúčastnil rekordný počet účastníkov, vyše 279 000. Podpora zdravého životného štýlu sa realizuje aj prostredníctvom zariadení školského stravovania. V zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je 21 **školských jedální**, ktoré sú súčasťou stredných škôl. Vedúci zamestnanci školského stravovania sa zúčastňujú metodických školení zameraných na zdravý životný štýl a získané poznatky uplatňujú na svojich pracoviskách. Taktiež sa zapájajú do rôznych aktivít a projektov ako napr. „Zdravie na tanieri“, „Hovoríme o jedle“.

(Mesto Prešov a MŠVVŠ SR) **Mestská polícia v Prešove** má zriadené **Kontaktné miesto pomoci deťom**. Mestská polícia v Prešove realizuje projekt **Meskáčik pomáha**, ktorý je zameraný na bezpečnosť detí, mládeže a seniorov, ochranu ich života, zdravia a majetku, prevenciu kriminality, elimináciu páchania negatívnych konaní, pomoc pedagogickým pracovníkom v školských a predškolských zariadeniach pri odhaľovaní latentných negatívnych konaní, (napr. šikanovanie), eliminovanie narastajúceho celospoločenského problému s konzumáciou alkoholických nápojov a iných návykových látok osobami maloletými a mladistvými, kriminality mládeže, dopravnú prevenciu pre deti predškolských zariadení a žiakov I. stupňa ZŠ. V roku 2017 mesto Prešov pokračovalo v rámci výkonu terénnej sociálnej práce a komunitnej práce v spolupráci so zdravotnou asistentkou pôsobiaceou v komunite v rámci projektu Zdravé komunity, kde sa pokračuje v realizácii osvetovej činnosti a vo vzdelávacích aktivitách za účelom zlepšenia zdravotného povedomia detí, mládeže a dospelých populácie a podpory zdravého životného štýlu.

5.7. Získať údaje o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov

Spôsob plnenia: Vypracovanie národného profilu Slovenskej republiky v oblasti úmyselných a neúmyselných úrazov detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MŠVVŠ SR, MVO (poskytnutie existujúcich údajov)

Indikátor: publikovaný národný profil

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.8. Chrániť deti a mládež pred novými psychoaktívnymi látkami

Spôsob plnenia: Príprava legislatívnej normy na zabránenie predaju nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované podľa medzinárodných dohôd, konvencií a legislatívy EÚ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: kvalitatívny: existencia legislatívneho predpisu

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

Monitorovanie v rámci plnenia ustanovení zákona č. 139/1998 o Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v zmysle novely č. 40/2013 Z. z., toto pokračuje jednak sledovaním legislatívnych úprav zákona, ale aj výskytom nových nebezpečných psychoaktívnych látok. V roku 2017 sa uvedený zákon v Slovenskej republike zákonom č. 288/2017 Z. z. z 19. októbra 2017 (účinným od 1.12.2017) **novelizoval v ustanovení o zaraďovaní látok do zoznamu rizikových látok (§16a, body (2) a (3)).** Vzhľadom na nedostatočné kapacity, ktoré by umožnili dôkladné skúmanie vlastností nových psychoaktívnych látok, najmä z hľadiska ich vplyvu na ľudské zdravie, **prístupilo sa k predĺženiu obdobia, počas ktorého sú nové psychoaktívne látky zaraďované do zoznamu rizikových látok z troch rokov na šesť rokov.** Rozšíril sa tiež okruh osôb, ktoré môžu manipulovať s psychoaktívnymi látkami aj o zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže a upravili podmienky získania oprávnenia na nakladanie s týmito látkami. Do zoznamu kontrolovaných látok **bolo novelou zaradených dvanásť nových látok.**

Zároveň Slovenská republika, v rámci medzinárodného systému včasného varovania pred novými psychoaktívnymi látkami, ktorý v rámci Európy koordinuje Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) spoločne s Europolom, poskytla informácie o výskyte nových psychoaktívnych látok zo skupiny fentanylov (syntetické opioidy), konkrétne ohľadom prípadov výskytu carfentanylu, methoxyacylfentanylu a cyclopropylfentanylu.

5.9. Zabezpečiť monitorovanie problematiky užívania drog u detí a mládeže a poskytovať relevantné informácie s cieľom formulovať opatrenia

Spôsob plnenia: Podpora a realizácia štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, najmä štandardizovaných a medzinárodne porovnateľných

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Organizácie podieľajúce sa na realizácii štúdií

Indikátor: dostupnosť údajov k 5 kľúčovým ukazovateľom EMCDDA

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V období roku 2017 Národné monitorovacie centrum pre drogy (ďalej len „NMCD“) pokračovalo v štandardizovaných prieskumoch užívania psychoaktívnych látok, ktoré boli zamerané na deti a mládež, ako aj v následných štúdiách – hĺbkových analýzach údajov získaných v týchto prieskumoch.

1) Hĺbková analýza Klobucký (2017)¹¹

Analýza bola orientovaná na vekovú skupinu 15 - 24 ročnej mládeže, vychádzajúc z dát populačných prieskumov NMCD GPS 2010 a 2015, porovnávala vývoj názorov na drogovú problematiku. Medzi základné zistenia v oblasti vnímanej rozšírenosti drog, ktoré platili už pri výskume v roku 2010, patrí skutočnosť, že výrazná väčšina populácie si myslí, že situácia v oblasti užívania drog sa zhoršuje. Drogy pritom nikdy nikto neponúkol 70,7% populácie a tento podiel je i z dlhodobejšieho hľadiska (dáta od roku 2000 - pomerne stabilný) s veľmi miernym poklesom oproti predchádzajúcemu výskumu. Najčastejším miestom, kde sa drogy ponúkajú sú kluby, diskotéky, krčmy, bary a pod. Verejnosť najviac akceptuje užívanie legálnych drog ako sú alkohol a tabak. Medzi nelegálnymi drogami je najviac akceptovaná marihuana, pričom akceptácia jej príležitostného užívania v porovnaní s výskumom z roku 2010 výrazne narastá medzi mladými ľuďmi vo veku 15 - 24 rokov.

Pokiaľ ide o vnímanú dostupnosť až polovica (50,5%) mladých respondentov vo veku 15 - 24 rokov by vedelo ľahko zohnať marihuanu do 24 hodín. Je však zaujímavé, že rozličné drogy pre mladých ľudí nie sú podľa očakávania regionálne najdostupnejšie v Bratislavskom kraji, ale skôr v Nitrianskom, Banskobystrickom či

¹¹ http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=activeweb&page=WebPage&s=vyvoj_verejnej_mienk

Trnavskom kraji. Pri posudzovaní rizikovosti rozličných drog sa ukazuje, že respondenti za menej rizikové vo všeobecnosti pokladajú legálne drogy ako nikotín a alkohol. 30,6% mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov pokladá za malé alebo len mierne riziko príležitostné fajčenie marihuany, alebo hašiša.

V populácii narastá podpora legalizácie užívania marihuany (momentálne je na úrovni 11,5%), pričom tento trend je najvýraznejší medzi mladými ľuďmi (vek 15 - 24 rokov), kde takéto opatrenie podporuje až skoro štvrtina (24,4%) respondentov (v Bratislave je to až 45,3% mladých respondentov). Verejnosť síce dlhodobo pokladá za najúčinnnejšie opatrenia pri riešení drogovej problematiky prísne protidrogové zákony, avšak z dlhodobého hľadiska výrazne klesá trend podpory reštriktívnym opatreniam drogovej politiky (prísne protidrogové zákony, aktivity polície) a naopak stúpa podpora prevencie a zdravotnej starostlivosti – vo vekovej skupine 15 - 24 ide o takmer identický podiel – prísne zákony 41,8% a prevenciu 43 %. Znepokojujúci je ďalší trend ktorý naznačuje, že **od roku 2004 dlhodobo klesá podpora poskytovania injekčných striekačiek a ihiel drogovu závislým ľuďom**, čo môže do budúcnosti ohroziť toto opatrenie harm reduction.

2. Nociar, A., Luha, J. (2017)

Všetky doterajšie vlny školského prieskumu Tabak-alkohol-drogy (od roku 1994 v štvorročných intervaloch predchádza pilotná štúdia, v ktorej sa zisťuje platnosť novonasadených (aktuálne otázok na kyberšikanovanie), prípadne modifikovaných otázok a ich opodstatnenosť pre nasadenie do zisťovania na veľkej národnej vzorke (prieskum TAD 2018 – cca 10 000 respondentov). Pilotnú štúdiu podporilo NMCD z grantových prostriedkov, rovnako ako bude majoritne spolufinancovať aj riadny prieskum v roku 2018. Základné otázky na užívanie psychoaktívnych ostávajú rovnaké, takže umožňujú sledovať dlhodobé trendy. Výsledky pilotnej štúdie uskutočnenej na vzorke 726 respondentov vo veku 15-19 rokov zo 16 škôl, po dvoch z každého kraja SR (34,7% chlapcov, dievčat 65,3%). Výsledky sú indikatívne, môžu však poslúžiť ako užitočný odhad očakávaných trendov v budúcom reprezentatívnom prieskume je zverejnený na www.infodrogy.sk.

Zdá sa, že naznačený trend v dátach z pilotnej štúdie ide v smere celkového poklesu užívania tak legálnych, ako aj nelegálnych drog a tento trend veľmi pravdepodobne bude pokračovať aj v dátach z reprezentatívneho súboru školskej mládeže od 15 do 19 rokov na jar roku 2018. Vo vnútri tohto celkového trendu pokračuje ďalší, a to veľmi nepriaznivý vývoj, kde sa už definitívne potvrdzuje zmena v rámci pohlaví – **dievčatá sa čoraz viac vyrovnávajú chlapcom, predovšetkým vo fajčení tabaku, kde ich prekonal vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Taktiež však je tento trend badať aj pri alkohole**, kde napriek celkovému poklesu sú dievčatá vyššie od chlapcov, alebo sa im rovnajú, v troch zo štyroch sledovaných parametrov.

Údaje z uvedených dlhodobých prieskumov, ktoré realizovalo NMCD reflektujú trend stabilizácie, resp. niekde i poklesu užívania niektorých psychoaktívnych látok, napriek tomu sú vo vekovej skupine 15-19 rokov (a 15-24 rokov) vysoké. S výnimkou prieskumu TAD 2014¹³ sa nepodarilo preukázať zvýšenie vekovej hranice prvého kontaktu s psychoaktívnou látkou (alkohol, nikotín) drogou, ktorá oscillovala do roku 2006 okolo 10 rokov veku; údaje z roku 2014 zaznamenali posun pri nikotíne o 1 rok, pri alkohole o pol roka (s výnimkou piva). Zvýšenie dolnej hranice prvého kontaktu s drogou u detí a mládeže a je pritom jednou z hlavných úloh európskej a slovenskej protidrogovej stratégie.

Následné analýzy dát z prieskumov tiež potvrdili, že mladí ľudia v rámci všeobecnej a školskej populácie sú rizikovou skupinou samou o sebe, ktorá si vyžaduje osobitné preventívne intervencie/programy takmer na úrovni selektívnej (selektívny faktor je vek a pohlavie). V rámci tejto vulnerabilnej skupiny je možné identifikovať ďalšie rizikové faktory¹⁴, ktoré u experimentujúcich užívateľov s rôznymi druhmi psychoaktívnych látok (legálne, nelegálne, tzv. nové psychoaktívne látky), môžu uľahčiť a upevniť takýto návyk.

² <http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=Library&page=Document&DocumentID=1379>

¹³ Nociar, A. (2014) Záverečná správa z prieskumu TAD u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov v roku 2014
<http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=Library&page=Document&DocumentID=1129>

¹⁴ Napr. špecifické tzv. rekreačné prostredia - V roku 2017 NMCD organizovalo aj zber dát v rekreačnom prostredí, na 4 veľkých slovenských hudobných open-air festivaloch. Spracované výsledky boli predstavené odbornej verejnosti na AT konferencii v Bojniciach na jeseň v roku 2017.

Pri nelegálnych drogách nie je samotné užívanie tým problémom, ktorý by mal zvlášť akcelerovať – pri väčšine drog ide podľa prieskumov o stabilizáciu – problémom ale je, že súčasný v spoločnosti forsírovaný benevolentný postoj k užívaniu drog, hlavne marihuany, vedie k zreteľnej prodrogovej zmene vnímania hlavne jej užívania a bagatelizovania jej rizík. Svedčí pre to naozaj nebývalý nárast takýchto pro-legalizačných postojov u mládeže, celkovo o dvadsať percent (Nociar, A., Luha, J. (2017).

5.10. Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov na ochranu detí a mládeže v strategických dokumentoch a prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi ich presadzovanie, vrátane kontroly ich plnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: ciele národnej protidrogovej stratégie v oblasti detí a mládeže

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

Aktualizácia za rok 2017:

V júli 2017 Rada Európskej únie schválila **Akčný plán Európskej únie na boj proti drogám na obdobie rokov 2017 – 2020** (ďalej len „akčný plán EÚ“). V nadväznosti na uvedené priority obsiahnuté v akčnom pláne EÚ a na základe spolupráce MZ SR a dotknutých rezortov a subjektov bol vypracovaný Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020.

Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020 je výsledkom činnosti Pracovnej skupiny pre tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky (ďalej len „pracovná skupina“), ktorú vedie Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR. Členmi uvedenej pracovnej skupiny sú zástupcovia dotknutých rezortov ako aj zástupcovia občianskej spoločnosti. **Delimitáciou protidrogovej problematiky z Úradu vlády Slovenskej republiky na MZ SR prešla do kompetencie MZ SR aj dotačná podpora** a finančné prostriedky štátneho rozpočtu, účelovo viazané na podporu protidrogových aktivít. V roku 2017 rezort zdravotníctva vyčlenil finančné prostriedky na podporu protidrogových aktivít vo výške 537 764,00 eur. V rámci uvedeného boli v roku 2017 **poskytnuté dotácie na podporu protidrogových aktivít pre cieľovú skupinu detí a mládež v celkovej výške 217 783,00 eur**. Predmetom aktivít boli športové podujatia, dokumentárne filmy, odborné semináre, divadelné predstavenia, súťaže atď.

5.11. Koordinovať opatrenia podpory duševného zdravia na národnej úrovni.

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov podpory duševného zdravia detí a mládeže v programoch zdravia a ich presadzovanie prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 -2015

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestor: Rada duševného zdravia

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie.

Indikátor: Plán úloh Národného programu duševného zdravia na roky 2014-2015.

Odpočet plnenia za rok 2015 - splnená

6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politík na zabezpečenie/posilnenie prístupu k vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín

Čiastkové ciele:

6.1. Podrobne sa oboznámiť s princípmi a ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa. Prehĺbiť vedomosti a zručnosti detí a žiakov v oblasti poznania princípov a ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa a skvalitniť prípravu učiteľov; zlepšiť uplatnenie práva detí v škole slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s fungovaním školy, ktoré sa ich dotýkajú a venovať primeranú pozornosť názorom detí (vrátane účasti na rozhodovaní o nich a riešení rovesníckych problémov)

Spôsob plnenia: Inovácia Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3A – inovácia vzdelávacích štandardov týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: školské roky 2013/2014 až 2016/2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠPÚ

Spolupracujúce subjekty: Ústredné predmetové komisie pri ŠPÚ, pracovné skupiny na úpravu vzdelávacích programov pre všetky druhy škôl pri ŠPÚ, Vedecká rada ŠPÚ, profesijné organizácie a združenia

Indikátor: implementácia inovovaných vzdelávacích štandardov v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a stredných škôl SR a ich praktická realizácia.

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

ŠPÚ zaradil do plánu hlavných úloh na rok 2017 **aktivity orientované na ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním**, napríklad tvorbou metodických námetov/inšpirácií pre učiteľov ako pracovať s deťmi s uvedenou témou a ich zverejnením na webovom sídle ŠPÚ. V auguste 2017 ŠPÚ vydalo k inovovanému Štátnemu vzdelávaciemu programu pre materské školy, **Metodické odporúčania** k tvorbe školského vzdelávacieho programu, **Metodický list** na osvojovanie štátneho – slovenského jazyka v materských školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín, **Metodiky a Metodickú podporu** k plánovaniu výchovno-vzdelávacej činnosti, ktoré sú dostupné na webovej stránke ústavu. ŠPÚ vypracovalo **aktualizácie štandardov voliteľného predmetu mladý záchranár**, ktorý je určený pre základné školy. V spolupráci s odborníkmi z relevantných rezortov, ktorí pripravili odborné podklady, posudzovali ich z hľadiska pedagogicko-metodického tak, aby reflektovali potreby/požiadavky škôl. Po zapracovaní pripomienok, teda odborných a metodických návrhov zmien a doplnení budú štandardy sprístupnené pre školy, ktoré majú záujem zaviesť tento voliteľný predmet do svojho ŠkVP. K plneniu tejto úlohy prispel ŠPU aj posudzovaním kvality/správnosti a uvádzaním do praxe nových učebných textov; v roku 2017 to bola učebná pomôcka s témou prvej pomoci pre žiakov 2.a 3 ročníka ZŠ pod názvom *Kamil a psík zdravotník*.

6.2. Zabezpečiť pravidelnú školskú dochádzku. Znížiť počet žiakov, ktorí školu nedokončia

Spôsob plnenia: Sledovať uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov a už ustanovené opatrenia a podporu pravidelnej školskej dochádzky. Zlepšovať efektívnu spoluprácu škôl (riaditeľov škôl) a príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri oznamovaní žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín, vrátane spätnej väzby riaditeľom škôl - riešenia problému neospravedlnených vyučovacích hodín príslušným orgánom štátnej správy a obcou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestor: príslušné orgány štátnej správy, územná samospráva, zriaďovatelia, školy

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia

Indikátor: zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakmi a zníženie záškoláctva – zníženie počtu neospravedlnených vymeškaných hodín; zvýšenie počtu uplatnených opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Základné školy

V školskom roku 2016/2017 ŠŠI v priebehu komplexných inšpekcií v 108 základných školách (ZŠ) monitorovala opatrenia prijaté školami na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky žiakov a zníženie záškoláctva. Kontrolované ZŠ mali vypracované školské poriadky, boli zverejnené na verejne prístupnom mieste a s ich obsahom boli žiaci a ich zákonní zástupcovia oboznámení. **V 10% subjektov obsah školských poriadkov nebol v súlade s ustanoveniami školského zákona**, nie vždy dôsledne upravené podrobnosti o výkone práv a povinností žiakov a ich zákonných zástupcov (s dôrazom na školskú dochádzku žiakov), podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi (eliminovanie záškoláctva). V prevažnej väčšine kontrolovaných škôl triednymi učiteľmi v kooperácii s výchovnými poradcami a s koordinátormi prevencie pravidelne monitorovali školskú dochádzku žiakov. Formou osobných pohovorov ich motivovali k zodpovednému prístupu k pravidelnej školskej dochádzke. V prípade mimoriadneho zhoršenia prospechu, správania alebo dochádzky žiakov takmer všetky školy (okrem 4 ZŠ) informovali zákonných zástupcov bezodkladne preukázateľným spôsobom. **Pri skvalitňovaní spolupráce a vzťahov medzi školou a zákonnými zástupcami prispievali svojou aktívnou prácou asistenti učiteľov, zamestnanci komunitných centier i miestni sociálni terénni pracovníci obcí, ktorí navštevovali rodiny priamo v osadách.** ZŠ pri riešení záškoláctva spolupracovali s príslušnými oddeleniami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a s oddeleniami Policajného zboru. Nepravidelnú dochádzku žiakov vykazovali najmä v tých školách, v ktorých vzdelávali vyšší počet žiakov z MRK. Najčastejšími dôvodmi vymeškania vyučovania boli údajné zdravotné problémy (prevažne absentoval doklad o lekárskom vyšetrení alebo lekár pre deti a dorast vystavoval ospravedlnenia bez závažných dôvodov aj spätne); rodinné dôvody (starostlivosť o mladších súrodencov); nezáujem rodičov posielat' žiaka na vyučovanie v čase poberania sociálnych dávok, nedostatok oblečenia v zimnom období); záškoláctvo. Pri udeľovaní výchovných opatrení postupovali školy podľa interných predpisov stanovených v školských poriadkoch. **V 13 % škôl boli sankcie za neospravedlnené vymeškание hodín alebo nevhodného správania sa žiakov málo účinné.**

Povinnú školskú dochádzku v kontrolovaných školách ukončilo v inom ako 9. ročníku v predchádzajúcom školskom roku 146 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Rozhodnutia o povolení vzdelávania v školách mimo územia SR v školskom roku 2016/2017 vydali riaditelia škôl 154 žiakom, z nich 37 žiakom z MRK. Problémy súvisiace s osobitným spôsobom plnenia školskej dochádzky sa každoročne opakovali, zákonní zástupcovia žiaka si nespĺnili povinnosti stanovené zákonom (neoznámene riaditeľovi kmeňovej školy odchod do zahraničia; nepodanie žiadosti o osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky; v stanovenej lehote neoznámene názvu a adresy školy, ktorú žiak v zahraničí navštevuje; nepodanie žiadostí o vykonanie komisionálnej skúšky).

Stredné odborné školy

16 SOŠ, v ktorých bola vykonaná v školskom roku 2016/2017 komplexná inšpekcia, prijalo opatrenia na zabezpečenie pravidelnej školskej dochádzky. Opatrenia boli súčasťou školských poriadkov a takmer vo všetkých školách boli dostupné žiakom aj rodičom v tlačenej alebo elektronickej forme na webových sídlach škôl. Nepravidelná školská dochádzka má aj priamy vplyv na úspešnosť žiakov vo vzdelávaní, z tohto dôvodu ŠŠI venovala zvýšenú pozornosť opatreniam, ktoré škola prijímala na podporu menej úspešných žiakov. Napriek deklarovaniu niektorých škôl (87,5 %), že prijaté opatrenia na zaistenie povinnej školskej dochádzky a podporu menej úspešných žiakov, boli dostatočné, **ŠŠI na základe zistení konštatovala ich nízku efektívnosť.** Túto skutočnosť potvrdzovali údaje o počtoch menej úspešných žiakov, pričom jeden z významných faktorov neúspešnosti v štúdiu bola nepravidelná dochádzka žiakov do školy. Niektoré kontrolované subjekty (12,5 %) uviedli, že by bolo potrebné z ich strany vyvinúť väčšiu aktivitu spojenú s efektívnejšími metódami na zabezpečenie pravidelnej dochádzky žiakov do školy, ktoré by mohli pomôcť eliminovať aj neúspech žiakov vo vzdelávaní.

Gymnázia

Plnenie pravidelnej školskej dochádzky a opatrenia na jej zabezpečenie boli okrem iných sledovaných oblastí predmetom zisťovaní komplexných inšpekcií v šk. roku 2016/2017 na 14 gymnáziách. Všetky školy do školských poriadkov zapracovali opatrenia, ktoré mali zamedziť nepravidelnú dochádzku či bezdôvodnú absenciu z výchovnovzdelávacieho procesu a žiakov s nimi preukázateľne oboznámili. Na zasadnutiach triednych aktív gymnáziá poskytli informácie o stanovených zásadách aj zákonným zástupcom žiakov, Školské poriadky zverejnili na svojich webových sídlach resp. nástenkách vo vnútorných priestoroch. Zistenia ŠŠI potvrdili, že školy v prípade nepravidelnej dochádzky do školy bezodkladne s uvedenou skutočnosťou oboznámili zákonných zástupcov.

6.3. Uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom

Spôsob plnenia: Podpora vzniku a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v škole

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: školy, zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia (Monitoring z hľadiska dodržiavania ľudských práv)

Indikátor: počet a suma podporených projektov a zvýšenie počtu efektívne fungujúcich žiackych školských rád

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Základné školy

V školskom roku 2016/2017 súčasťou inšpekcií v 108 ZŠ bolo aj plnenie úlohy zameranej na **sledovanie procesov významne ovplyvňujúcich výchovu žiakov k demokratickému občianstvu**. Dôležité zistenia súvisiace s ustanovením a činnosťou žiackych školských rád (ŽSR) sa získavali administrovaním dotazníkov v plno organizovaných ZŠ. Cieľovú skupinu tvorili žiaci 6., 7., 8. ročníka nižšieho stredného vzdelávania a v subjektoch, v ktorých zriadili žiacky samosprávny orgán, aj členovia žiackej školskej rady, prípadne žiackeho parlamentu. **ŽSR a niekde žiacke parlamenty boli zriadené v 58 % plno organizovaných škôl.**

Viacerí vedúci pedagogický zamestnanci v snahe zmeniť negatívne postoje žiakov k škole, zlepšiť vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi navzájom umožňovali žiakom participovať na rozhodovacích procesoch, vyjadrovať sa k podstatným otázkam, návrhom a opatreniam v oblasti výchovy a vzdelávania, podieľať sa na tvorbe školského poriadku, zastupovať žiakov vo vzťahu k vedúcim pedagogickým zamestnancom, predkladať im svoje stanoviská a návrhy. Napriek tomu, **vedúci pedagogický zamestnanci 44 % subjektov ustanovenie žiackeho samosprávneho orgánu nepodporovali**, neumožnili žiakom participovať na samosprávnej demokracii v škole, neumožnili sa im vyjadrovať k podstatným otázkam, návrhom, a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania, či spolupodieľať sa na tvorbe školského poriadku. Žiaci z MRK a SZP nemali v ustanovených ŽSR zväčša zastúpenie, aktívne pracovali v žiackej rade len v 2 subjektoch.

Viac ako tretina členov žiackej rady nespolpracovala s koordinátorom prevencie a takmer polovica nevedela, kto funkciu koordinátora v ich škole vykonáva. Na otázku, či mali vytvorenú možnosť zúčastňovať sa zasadnutí výchovnej komisie spolu s pedagógmi školy a zastupovať žiakov pri riešení ich výchovných problémov, odpovedalo 34% respondentov záporne, 46 % nemalo vedomosť o tom, že by sa niekto z členov takýchto zasadnutí zúčastňoval. Len 20 % zástupcov ŽSR uviedlo, že sa zasadnutí výchovnej komisie zúčastňujú a riešia prevažne závažné výchovné priestupky spolužiakov – fajčenie, nevhodné správanie, hádky, bitky, či útek žiaka zo školy. Výchovní poradcovia a koordinátori prevencie v 37 % škôl nevenovali dostatočnú pozornosť spolupráci s členmi ŽSR.

Stredné odborné školy

V rámci 16 vykonaných komplexných inšpekcií v školskom roku 2016/2017 sa monitorovala aj činnosť ŽSR. Formou dotazníka, prostredníctvom rozhovorov s členmi ŽSR a tiež s vedúcimi pedagogickými zamestnancami zisťovala ŠŠI ich podiel a vplyv na demokratickom riadení škôl. Zriadené ŽSR (ustanovené neboli v 3 SOŠ+ v 1

subjekte síce bola ustanovená, ale nefunkčná) mali vypracované štatúty, ich činnosť sa zameriavala najmä na organizovanie a manažovanie športových mimo vyučovacích aktivít v rámci školy, tradičných spoločenských a kultúrnych školských podujatí, zapájali sa aj do rôznych charitatívnych projektov, čo v konečnom dôsledku malo neraz pozitívny vplyv na školskú klímu, na upevňovanie vzťahov medzi žiakmi navzájom, medzi žiakmi a pedagógmi. V dotazníku zadanom členom ŽŠR 17 % uviedlo, že do školského poriadku boli komplexne zapracované ich námety a pripomienky, 59 % pripustilo čiastočné zapracovanie ich podnetov a 23 % uviedlo, že ich námety neboli vôbec akceptované. Zaangažovanosť ŽŠR do riešenia výchovných problémov spolu s učiteľmi potvrdilo len 7 (10) % jej členov. Pri riešení problémov súvisiacich so šikanovaním spolupracovalo s koordinátorom prevencie 49 % opýtaných členov, ďalších 26 % však nemalo vedomosť, kto bol v škole určený ako koordinátor prevencie.

Gymnázia

Ustanovenie ŽŠR, ich činnosť a možnosť podieľať sa na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa žiakov pri fungovaní školy priamo dotýkajú sledovala ŠŠI v šk. roku 2016/2017 počas komplexných inšpekcií vykonaných na 14 Gymnáciách. Vedúci pedagogickí zamestnanci akceptovali názory a spolupracovali so ŽŠR 13 škôl, na ktorých boli ustanovené v rôznom rozsahu. Približne tretina škôl návrhy, podnety a pripomienky členov ŽŠR do školského poriadku zapracovala, na polovici gymnázií boli zapracované čiastočne. **Gymnázia nevyužívali v plnej miere potenciál spolupráce riadiacich zamestnancov a členov ŽŠR pri riešení výchovných problémov študentov**, o čom svedčí len 5,7 % kladných odpovedí respondentov na otázku o ich prizývaní a súčinnosti v tejto oblasti a rovnako 62,9 % odpovedí „neviem“ na uvedenú otázku. 35,7 % členov ŽŠR nevedelo, kto z pedagógov vykonáva funkciu koordinátora prevencie, pretože **ŽŠR sa vo svojej činnosti zameriavala predovšetkým na organizovanie rôznorodých školských podujatí – 72,1 %**. Na riešení otázok v oblasti šikanovania spolupracovali ŽŠR s koordinátorom prevencie na 35,7 % škôl.

6.4. Podpora demokracie na pôde školy

Spôsob plnenia: Vzdelávanie pre koordinátorov žiackych školských rád

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 -2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: Metodicko-pedagogické centrum (Košice), IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: počet absolventov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže realizoval v regiónoch Slovenska **vzdelávania pre členov žiackych školských rád**, súčasťou ktorých bolo aj nadobudnutie kompetencií v efektívnej komunikácii s vedením školy a učiteľským zborom. IUVENTA pripravila **prieskum o žiackych školských radoch**, ktorého cieľom je zistiť aktuálny stav fungovania žiackych školských rád na Slovensku a možností vzdelávania pre ich členov. Výsledky prieskumu sa využijú na zavedenie opatrení na zvýšenie kvality práce s mládežou v oblasti participácie na školách.

Rada mládeže Žilinského kraja v rámci podporeného projektu Rady mládeže Žilinského kraja č. HLAS - 2017/1/OO1/D s názvom "Mládežnícky hlas a jeho presadzovanie v Žilinskom kraji" realizovali akreditované nadstavbové školenia pre už skúsených členov ŽŠR aj na základných školách "Líder žiackej školskej rady". Rada mládeže Trenčianskeho kraja v rámci podporeného projektu Rady mládeže Trenčianskeho kraja č. HLAS - 2017/1/005/D s názvom "Bez teba to nejde" sa realizoval **tréning pre mladých lídrov**, ktorí následne viedli rovesníckym princípom **workshopy na školách** na témy participácie, pričom cieľom bolo motivovať mladých k naštartovaniu alebo založeniu ŽŠR a parlamentov na základných školách. Rada mládeže Prešovského kraja realizovala projekt č. HLAS - 2017/1/003/D. V rámci neho bola realizovaná séria odborných seminárov pre členov a koordinátorov žiackych školských rád zameraná aj na efektívnu komunikáciu, advokáciu, argumentáciu v dialógu mladých s vedením školy a pedagógmi a tiež **konferencia o Participácii mládeže na úrovni školy**. Realizovala sa tiež **séria odborných seminárov** pre členov a koordinátorov žiackych školských rád základných škôl v PSK a **systematická podpora vzniku nových ŽŠR na ZŠ** v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Prešove. V rámci podporeného projektu sa uskutočnili **stretnutia expertných pracovných skupín k tvorbe akčného plánu na tému Participácia** vychádzajúceho z prijatej Stratégie PSK pre mládež na roky 2015 - 2020. V rámci akčného plánu sa počíta s účasťou samosprávneho kraja

na financovaní práce so ŽŠR na území PSK. BBSK podporuje vzdelávanie koordinátorov ŽŠR prostredníctvom CVC – JUNIOR formou **seminárov, prednášok** a pod. Cieľom stretnutí je poskytnúť začínajúcim ale aj koordinátorom, ktorí sú vo funkcii dlhšie metodickú pomoc, poskytnúť informácie o agende ŽŠR a možnostiach na škole, základných dokumentoch, o úlohách koordinátora. Zároveň umožniť vzájomnú výmenu skúseností a poskytnúť metodické rady v prípade riešenia problémov. Trenčianska rada mládeže zorganizovala pre žiacke školské samosprávy a mládežnícke parlamenty **okružle stoly** v Trenčíne a Novom Meste nad Váhom, na ktorých sa podporovalo partnerstvo a rešpektujúca komunikácia reálneho hlasu mladých vo všetkých oblastiach života školy. Mladí ľudia boli prizvaní do diskusie, aby vyjadrovali svoje názory a pokúsili sa o riešenia. Partnermi v Trenčíne bola Pedagogická a sociálna akadémia a v Novom Meste nad Váhom a Gymnázium sv. Jozefa. V ostatných strediskách pôsobnosti má Trenčianska rada mládeže záujem podporiť vznik žiackych školských samospráv a mládežníckych parlamentov v roku 2018.

Mládežnícka organizácia NODAM v spolupráci s Gymnázium sv. Jozefa v Novom Meste nad Váhom pripravila **animátorské kurzy** – do konca roku 2017 sa uskutočnili tri – v Košiciach a v Kline. Počet animátorov, ktorí dostali certifikát na prácu s deťmi bolo 45. Na kurzoch prednášali lektori: pedagógovia, špeciálni pedagógovia, psychologovia a sociológovia, ktorí **pripravovali mladých ľudí na konkrétne pôsobenie medzi deťmi a mladými ľuďmi**. Informačno-vzdelávacie stretnutia animátorov a víkendové stretnutia zamerané na osobnostný rozvoj vo všetkých 12 strediskách na Slovensku: Bašovce, Beckov, Bobrov, Holíč, Klin, Košice, Nitra, Nové Mesto nad Váhom, Piešťany, Trenčín, Vranov nad Topľou a Zubrohlava. Pravidelne 1-krát mesačne sa uskutočňovali informačno-vzdelávacie stretnutia animátorov, na ktorých komunikovali pracovníci s mládežou s animátormi, ktorými sú študenti stredných a vysokých škôl venujúci sa dobrovoľníckej práci v združení NODAM. Počet aktívne zapojených animátorov v združení je približne 60. Víkendové stretnutia zamerané na o osobnostný rozvoj pre členov a vedúcich základných zložiek bolo za doterajšie obdobie 15 a počet zúčastnených mladých ľudí bol približne 180. Fotodokumentácia z týchto aktivít sa zverejňuje na webovej stránke združenia www.nodam.sk a pred ich uskutočnením pozvánkami, plagátmi a informačnými letákmi.

OD Fénix v roku 2017 pokračoval v **podpore a rozvoji Detských rád prostredníctvom vzdelávacích aktivít** – „Prevažne vážne“, „Idem do toho“. Detské/mládežnícke rady realizovali v roku 2017 v školách svoje **malé ambasádorské projekty**. Projekty sa zameriavali na aktivity v školách, spoluprácu s obecnými/mestskými úradmi. Cieľom rozvoja projektov Detských/mládežníckych rád bolo aktivizovať deti a mladých ľudí, ukázať im príležitosti a možnosti, ako majú možnosť byť aktívni vo svojom okolí a využiť priestor na prevzatie zodpovednosti. Deti a mladí ľudia sa učili ako komunikovať a prezentovať svoje požiadavky a nápady vo svojom okolí. **Prioritou v oblasti participácie je rozvoj zručností.**

OZ Strom života v rámci **regrantového programu poskytuje svojim klubom dotácie na zveľaďovanie verejného priestoru**, v ktorom kluby pôsobia / fungujú / žijú. Väčšina klubov pôsobí pri základných školách po celom Slovensku, pričom **tvorba projektu si vyžaduje participatívny prístup medzi školou a mladými ľuďmi**. Tí definujú svoje potreby, podieľajú sa na brainstormingu riešení a zároveň sa podieľajú aj na realizácii projektu. V roku 2017 bolo podporených 9 takýchto projektov. Strom života ponúka pedagógom pripravujúcim **participatívny projekt akreditované školenie – Dizajn verejného miesta**. Školenie sa realizuje vždy približne mesiac pred termínom uzávierky prijímania projektov.

DO Záhorácky Fénix má pravidelnú a systematickú spoluprácu so ZŠ, SŠ a ich učiteľmi. Organizuje spoločné športové, kultúrne a protidrogové aktivity. V rámci "Európskeho týždňa boja proti drogám" sa zapojilo približne 83 % základných kolektívov. Spolupráca so ZŠ a SŠ je na vysokej kvalitatívnej úrovni. Záhorácky Fénix sa v rámci svojich možností podieľa na finančnom zabezpečovaní neformálneho vzdelávania, zameriava sa najmä na podporu školských rád. Spolupracuje so ZŠ pri organizovaní besied a diskusií zo života školy, o živote v škole s rešpektovaním hlasu mladých. Darí sa nám napr. 1. ZŠ Senica, ZŠ Borský Jur, ZŠ Malacky, ZŠ Borský Mikuláš, za účasti riaditeľov daných škôl. Zrealizovaných bolo 15 **diskusných stretnutí** a aktivít v rámci grantovej schémy SLUZBY-2017/1/008/D -projekt "Diskutujme spoločne" organizácie Informačné centrum mladých Topoľčany. Systém pravidelných diskusných stretnutí medzi zainteresovanými skupinami mladých ľudí vo veku od 15 do 30 rokov, nezamestnanou mládežou a dôležitými dospelými so zámerom spoločnej tvorby opatrení "šitých na mieru" podľa potrieb mládeže v 4 okresoch Nitrianskeho kraja. Podporený projekt SLUZBY-2017/1/018/D "Nebojím sa politikov! - Mládež a samospráva".

Informačné centrum mladých Partizánske realizovalo projekt, ktorého cieľom bolo umožniť **stretnutia tvorcov politik a mládeže** a zabezpečiť zber informácií o reálnych potrebách mladých ľudí žijúcich v 5 okresoch TSK.

A tiež prostredníctvom online nástrojov zozbierať údaje o potrebách mladých, ktorí svoj voľný čas trávia najmä na vidieku, v jednotlivých okresoch regiónu (geograficky znevýhodnení). V rámci projektu boli mladí ľudia motivovaní k založeniu vlastného mládežníckeho parlamentu a ponúkať príklad dobrej praxe realizáciou spoločných prezentačných stretnutí s aktívnymi členmi fungujúceho MPM v Partizánskom.

6.5. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže

Spôsob plnenia: Zabezpečenie systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory aktivít detí a mládeže mimo procesu formálneho vzdelávania a vo voľnom čase

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO, CVČ

Indikátor: počet a suma podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 sa pokračovalo v poskytovaní dotácií v rámci Programov pre mládež Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na roky 2014 – 2020 (ďalej iba Programy pre mládež). V roku 2017 boli vyhlásené výzvy na nasledovné programy:

- Program „PRIORITY mládežníckej politiky“,
- Program „PODPORA mládežníckych organizácií“,
- Program „HLAS mladých“,
- Program „SLUŽBY pre mladých“,
- Program „KOMUNITA mladých“,
- Program „DŮKAZY“.

Podrobný prehľad prijatých žiadostí, podporených projektov a celkovej finančnej podpory pre jednotlivé programy za rok **2017** je uvedený v tabuľke:

Programy	Počet prijatých žiadostí	Počet podporených projektov	Celková finančná podpora
Program PODPORA	19	19	1 656 418,00 €
Program PRIORITY 1	1	1	30 000,00 €
Program PRIORITY 2	16	8	79 694,00 €
Program PRIORITY 3	19	7	70 754,00 €
Program HLAS	13	7	146 760,00 €
Program SLUŽBY	20	14	254 853,00 €
Program KOMUNITA 1	3	3	23 860, 00 €
Program KOMUNITA 2	7	5	35 139,00 €
Program DŮKAZY 1	3	2	19 960,00 €
Program DŮKAZY 2	1	1	18 100,00 €
Spolu:	102	67	2 335 538,00 €

6.6. Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasti tvorby a realizácie mládežníckej politiky

Spôsob plnenia: Štruktúrovaný dialóg a pravidelné konzultácie s mládežou zamerané na rôzne oblasti ich života (vrátane voľného času, aktivít rôzneho zamerania, a od.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: RMS, ZIPCeM, SV pre UNICEF

Indikátor: počet konzultačných nástrojov; počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií; počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Rok 2017 bol obdobím, keď sa končil V. a začínal sa VI. cyklus Štruktúrovaného dialógu. V týchto intenciách pracovala aj Národná pracovná skupina pre Štruktúrovaný dialóg (ďalej len NPS) a jej členovia. Hlavnými aktivitami bolo hodnotenie V. cyklu a jeho priebehu, príprava na VI. cyklus a realizácia pilotného projektu Panel mladých. Súčasťou vyhodnocovania V. cyklu bolo okrem iného vytvorenie príručky „Structured dialogue toolbox“ v spolupráci s holandskou radou mládeže, ktorá využívala skúsenosti získané v predchádzajúcich obdobiach.

V letných mesiacoch prebehol výber slovenských delegátov na konferenciu mladých v Talline. Novým oproti predchádzajúcim cyklom bolo otvorenie výberového procesu pre všetkých záujemcov a ich selekcia na základe životopisov, motivačných listov a hlasovania členov NPS. Najväčšou zmenou bolo zavedenie projektu Panel mladých a jeho pilotná realizácia. **Cieľom projektu bolo vytvorenie nástroja, ktorý bude reprezentatívne mapovať názory, potreby a preferencie mladých ľudí na Slovensku.** Projekt bol financovaný z programu PRIORITY 1 Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Prieskum bol realizovaný ako pilotný na gymnáziách a stredných odborných školách v rámci celej SR v mesiaci jún 2017. Veľkosť vzorky N=1731, z toho 1031 dotazníkov bolo vyplňaných v papierovej forme (tzv. papier/ceruzka), ďalších 700 dotazníkov bolo distribuovaných v tzv. online forme (Google formulár). Obom skupinám respondentov boli predložené rovnaké batérie otázok. Zber dát na školách zabezpečovali učitelia.

Hlavné závery Panelu mladých:

- Atmosféru na školách hodnotili respondenti prevažne pozitívne. Vyzdvihovali predovšetkým také skutočnosti, ako napr. že je to miesto, kde stretávajú kamarátov, cítia sa tam bezpečne. K pozitívnej atmosfére prispieva aj skutočnosť, že školy sú dobre materiálne vybavené. Väčšina respondentov sa zhoduje v tom, že škola zároveň podporuje individuálne schopnosti a zručnosti, vládne tam atmosféra spolupráce, a vedeniu školy na študentoch záleží. Vyslovene rada však chodí do školy len polovica respondentov.
- Aj učitelia získali v prieskume skôr pozitívne hodnotenie. Vďaka učiteľom sú hodiny zábavné, učitelia vedia vysvetliť veci, ktorým študenti nerozumejú. Väčšina učiteľov je medzi študentmi obľúbená, študenti pri učiteľoch môžu vyjadriť svoj názor, a zároveň sú pre študentov dôveryhodní. Superlatívy sa vzťahujú hlavne k samotnému vzdelávaciemu procesu. Menej pozitívne vychádza hodnotenie kapacít učiteľov, pokiaľ ide o pomoc pri riešení osobných problémov študentov.
- Vyučovacie hodiny sú väčšinou „sólo akciou“ učiteľov. Najčastejšie uvádzanou charakteristikou vyučovacích hodín je, že študenti kladú učiteľovi otázky a občas vyjadrujú svoj názor. Len menej ako tretina učiteľov skutočne podporuje diskusiu so študentmi a názory študentov berie vážne. Na druhej strane štvrtina respondentov hovorí o tom, že počas vyučovacích hodín nie sú zapájaní vôbec.
- Významnou oblasťou, kde sa môžu študenti zapájať, je okrem vyučovania rozhodovanie o chode školy. Nástrojom na to je účasť v samosprávnych orgánoch školy, ako sú žiacke školské rady, členstvo v radách školy apod. Len štvrtina respondentov uvádza, že študenti sa skutočne podieľajú na rozhodovaní o chode školy. Naopak prevažná väčšina respondentov konštatuje existenciu školskej rady, v ktorej majú zastúpenie žiaci, ich vplyv na chod školy je ale malý.
- Oblasťou, kde sa môžu študenti okrem vyučovania a riadenia školy ešte zapájať, sú rôzne podujatia, mimoškolské aktivity apod. Takmer štyri desatiny respondentov organizujú aktivity mimo vyučovania.

Zároveň sa zdá, že ak sa tak aj deje, je to väčšinou na podnet učiteľov a vedenia školy. Približne desatina respondentov konštatovala, že študenti v tejto oblasti neorganizujú nič.

- Približne štvrtina študentov, deklarovala, že sa nejakým spôsobom zapájajú do „participatívnych aktivít“ v rámci školského prostredia. Medzi hlavné dôvody zapájania patrí možnosť získať nové zručnosti a skúsenosti, možnosť lepšieho uplatnenia v budúcnosti, ale aj samotný fakt, že „ma to baví“.

Jedným z hlavných cieľov vzniku Panelu mladých bolo **vytvorenie permanentného nástroja, ktorý dokáže konzultovať mladých a ich názory**. Vlastnou témou pilotného kola bola atmosféra na školách. Prvé riadne kolo Panelu mladých sa bude realizovať počas VI. cyklu Štruktúrovaného dialógu s tým istým súborom otázok. Samotný VI. cyklus sa realizoval od konca októbra 2017 a bude pokračovať v roku 2018. Mládežnícka konferencia v Talline sformulovala hlavné témy cyklu, ktoré následne riadiaci výbor sformuloval do konkrétnych otázok a vypracoval štandardizovaný formulár pre online prieskum. Samotné konzultácie sa realizujú od 15. Novembra 2017 do 15. februára 2018. Do konzultácií sa zapájajú nielen členovia NPS, ale čo najväčší okruh organizácií, aby boli pokryté najrôznejšie skupiny mladých ľudí.

V roku 2017 pokračovali konzultačné stretnutia s rómskou mládežou, ktoré zabezpečuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pod názvom „**Dielne budúcnosti**“. Cieľom Dielní budúcnosti je mapovanie potrieb a očakávaní mladých ľudí v oblasti mládežníckej politiky a komunikácia týchto zistení tvorcom politik. Mladí rómski lídri zorganizovali v roku 2017 spolu 15 dielní budúcnosti v rôznych lokalitách Slovenska s účasťou viac ako 224 mladých ľudí. Najviac požiadaviek smerovalo k odstráneniu segregácie v školstve, podpore zamestnanosti mladých ľudí, podpore aktívneho trávenia voľného času a i. Na týchto konzultačných stretnutiach mladí ľudia sami definovali potrebu byť aktívne zapojení do tvorby politik, do prípravy opatrení, ktoré ovplyvnia najmä ich život v budúcnosti. Národné stretnutie s tvorcami politik sa uskutočnilo v apríli 2017, kde boli požiadavky a názory mladých ľudí tlmočené.

Na základe tejto požiadavky **splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity vytvoril poradný orgán splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pre oblasť mládeže**. V roku 2017 bola vyhlásená výzva¹⁵ na nominácie do poradného orgánu, v rámci ktorej bolo nominovaných 24 zástupcov rómskej mládeže, z ktorých splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity vymenoval 7 členov poradného orgánu. Cieľom poradného orgánu je podporiť aktívny a participatívny prístup k integrácii prostredníctvom zmysluplného zapojenia mladých Rómov a Rómiiek do tvorby, vykonávania, monitorovania, preskúmania a vykazovania opatrení zameraných na Rómov.

Medzi úlohy poradného orgánu patrí najmä:

- a) prerokovávať a posudzovať návrhy, odporúčania a materiály splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, najmä tie, ktoré sa dotýkajú mládeže a pripravovať stanoviská k týmto návrhom pre splnomocnenca vlády,
- b) spracúvať pre splnomocnenca vlády návrhy stanovísk a uznesení k legislatívnym zámerom, návrhom zákonov, všeobecne záväzným právnym predpisom a interným právnym predpisom, ako aj k vládny, rezortným a ďalším opatreniam nelegislatívnej povahy, ktoré môžu mať dosah na úroveň podpory rómskej mládeže,
- c) zhromažďovať názory zainteresovaných strán, najmä rómskej mládeže na miestnej úrovni, na pokrok v integrácii Rómov a na pretrvávajúce výzvy,
- d) navrhovať opatrenia na posilňovanie postavenia mladých Rómov a Rómiiek presadzovaním mechanizmov participatívnej tvorby politik, aby mali konkrétne slovo v politických oblastiach, ktoré ich priamo ovplyvňujú,
- e) navrhovať a opatrenia na riešenie situácie mladých Rómov a Rómiiek vo všeobecných politikách v oblasti mládeže alebo v cielených opatreniach,
- f) navrhovať splnomocnencovi vlády možnosti podpory aktivít zameraných na rómsku mládež v rámci poskytovania dotácií na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity.
- g) podporovať aktívnu participáciu rómskej mládeže na programoch a opatreniach zameraných na mládež

¹⁵ http://www.minv.sk/?spravy_rk&sprava=urad-splnomocnenca-vlady-sr-pre-romske-komunity-vyzyva-na-nominacie-clenov-do-poradneho-organu-pre-oblast-mladeze

- h) napomáhať začleňovaniu rómskej mládeže do mainstreamovej politiky voči mládeži /RMS + výbory kampane proti nenávisti na internete a národná pracovná skupina pre štruktúrovaný dialóg + iné existujúce výbory alebo pracovné skupiny v rámci sektora mládeže
- i) zabezpečovať prenos informácií medzi jednotlivými stakeholdermi na národnej a lokálnej úrovni

*6.7. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám

Spôsob plnenia:

- 1. Projektová podpora poskytovania a skvalitňovania informačných a poradenských služieb pre mládež**
- 2. Revidovanie Koncepcie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. 2014-2017, 2. 2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: 1. počet a suma podporených projektov, 2. schválený dokument

Odpočet plnenia za rok 2017 – 1. plní sa, 2. plní sa:

Ad 1. **Program SLUŽBY podporil v roku 2017 spolu 14 projektov** v celkovej sume 254 853,00 Eur z toho 7 podporených projektov budú realizovať organizácie pôsobiace v oblasti informačných služieb pre mladých. Účelom výzvy bolo naďalej prispievať k naplneniu cieľov Koncepcie rozvoja informačných a poradenských činností pre mládež ale aj prijatej Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020.

Konkrétnejšie, ZIPCeM v roku 2017 realizoval 3 projekty podporené z programu Erasmus+, KA3 - Podpora dialógu mladých ľudí a tvorcov politik:

1. **„Zmeň seba – zmeníš svet“** pre cieľovú skupinu mladých ľudí 15 – 22 rokov a realizačným obdobím projektu január 2016 až marec 2017.
2. **Projekt „Hovorme viac“** – participácia mládeže a medzirezortná spolupráca pri napĺňaní cieľov Stratégie pre mládež SR na roky 2014 – 2020. Projekt má výrazne medzirezortný charakter. Na jeho realizácii sa zúčastňujú zástupcovia jednotlivých rezortov, zástupcovia mládežníckych organizácií tretieho sektora, mladí ľudia, aktívni v daných oblastiach. Cieľom projektu je definovať aktuálne odporúčania, konkrétne a adresné, vedúce k napĺňaniu cieľov vo zvolených oblastiach a spolu s účastníkmi navrhnuť odporúčania pre efektívne fungovanie Medzirezortnej pracovnej skupiny pre tvorbu štátnej politiky mládeže. Všetky odporúčania boli prezentované a odovzdané Odboru mládeže MŠVVaŠ SR. Ich implementácia na národnej úrovni je možná len z ich pozície.
3. **Projekt: „Participácia nie je cudzie slovo“**, je adresovaný mladým ľuďom. Hlavnými projektovými aktivitami sú školenia pre mladých ľudí, podporujúcich vznik dialógu mladých a tvorcov politik, Štartér – školenie pre Ambasádorov štruktúrovaného dialógu, akreditované MŠVVaŠ SR, diskusné stretnutia „Vyjadri sa“, zamerané na podporu dialógu mladých ľudí, ktoré boli usporiadané na podnet ambasádorov, jednoduché stretnutia monitorujúce dopad predošlých aktivít, zameraných na podporu dialógu mladých ľudí a tvorcov politik v období január 2017 – marec 2018. Súčasťou každej aktivity je predstavenie štruktúrovaného dialógu a jeho významu aj pre lokálnu úroveň.

Ad. 2. V rámci dotačnej schémy MŠVVŠ SR Programy pre mládež na roky 2014-2020 **bol zrevidovaný program Služby pre mladých – poskytovanie informačno-poradenských služieb pre mladých**. Pre rok 2018 bol pripravený nový systém registrácie organizácií na najbližšie 3 roky a nový spôsob napĺňania kritérií základného a vyššieho štandardu činnosti pre podporené organizácie.

*6.8. Zvyšovať dostupnosť informácií v oblasti kultúry pre deti a mládež

Spôsob plnenia:

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť a čítanie s porozumením

a), b) vyradené z plnenia

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním aktivít v oblasti dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu (napr. postupové súťaže a prehliadky z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby)

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním literárnych súťaží

2. V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, xenofóbia; prevencia všetkých foriem násilia a intolerancie, a pod.)

3. Rozvíjať vzťah detí a mládeže ku kultúre, umeniu a kreativite realizovaním umeleckých a edukačných aktivít zameraných na výchovu k umeniu a výchovu umením.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

Indikátor: realizované aktivity

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR pokračovali v realizácii tradičných podujatí. MK SR zároveň pokračovalo v podpore projektov prostredníctvom svojho dotačného systému (pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 2.5.). Podujatia realizované príspevkovými a rozpočtovými organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR sa uskutočnili rovnako ako v predchádzajúcich rokoch – ide predovšetkým o postupové súťaže a prehliadky, ktoré vyhlasuje a odborne garantuje Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) v oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby.

Ad 1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť a čítanie s porozumením

Výskumy, prognózy a skúsenosti zo zahraničia jednoznačne potvrdzujú, že čítanie nie je iba jednou z mnohých kultúrnych činností, ale podmieňuje všetky ostatné, je konkrétnym nástrojom ekonomického rastu krajiny, výrazne vplyva na ekonomický a demokratický rozvoj spoločnosti a ovplyvňuje aj celkový stav zamestnanosti. Ekonomické hľadisko je v priamej úmere s kultúrnym a psychosociálnym významom čítania s porozumením. Slovensko sa v rámci EÚ nachádza na nižších priečkach. Spoločnosť sa prudko mení na vedomostnú a porozumenie rôznych typov textov je pre jednotlivcov kľúčové, preto nízka úroveň čitateľskej gramotnosti nebude stačiť ani pri najnižšie kvalifikovaných pracovných miestach. Vláda SR schválila na svojom zasadnutí 29. novembra 2017 materiál **Koncepcia rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy** s cieľom zriadenia **Centra literatúry pre deti a mládež a podpory čítania**, ktorý vypracovalo MK SR na základe plnenia úlohy č. 3 z Akčného plánu na roky 2015 – 2017 k Stratégii rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. Zriadením centra prispeje ministerstvo kultúry k eliminovaniu kritického stavu v oblasti čítania ako zručnosti a procesu spoločenského vnímania hodnoty čítania. Rezort kultúry využije tie nástroje, ktoré sú kultúre prirodzené a môžu situáciu zmeniť. V rámci dostupných možností a za aktívnej spolupráce odborníkov z oblasti literatúry pre deti a mládež sa vytvoria vhodné podmienky na zlepšovanie dlhodobého pretrvávajúceho stavu. Centrum sa sústreďí na odbornú, konzultačnú a metodickú oblasť, na rozvíjanie umeleckých a kreatívnych aktivít zameraných na podporu čítania a systematicky bude pracovať na prieniku potreby čítania pre cieľovú skupinu detí, prednostne predškolského veku, mladšieho a staršieho školského veku. Bude pracovať s profesionálnym umením, ktoré je určené deťom a mládeži.

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním aktivít v oblasti dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu (napr. postupové súťaže a prehliadky z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby)

NOC vyhlasuje, odborne garantuje a spoluorganizuje celoštátne postupové súťaže a prehliadky o. i. aj v oblasti neprofesionálneho divadla, detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu, a to najmä:

- **Zlatá priadka:** celoštátna súťaž súborov a sólistov divadla hraného deťmi (celoštátne kolo sa konalo 23. – 27. mája 2017 v Šali);
- **Divadlo a deti:** celoštátna súťaž a prehliadka súborov a sólistov, ktorá vytvára priestor na zhodnocovanie tvorby dospelých a mládežníckych kolektívov a jednotlivcov hrajúcich pre deti, ktorí vo svojej inscenačnej praxi reflektujú zákonitosti divadla a dramatickej hry pre deti (celoštátne kolo sa konalo 31. mája – 2. júna 2017 v Rimavskej Sobote);
- **Hviezdoslavov Kubín:** celoštátna postupová súťaž a prehliadka umeleckého prednesu poézie a prózy, v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie – systém súťaže aktivizuje deti na celom Slovensku už od školských lavíc a vedie ich k interpretácii literatúry, tvorivej práci s textom a jeho scénickému spracovaniu, a tiež ku kultivovaniu jazyka a reči a praktickému uplatňovaniu spisovnej jazykovej normy (celoštátne kolo sa konalo 21. – 24. júna v Dolnom Kubíne); najväčší podiel na kvalitnej umeleckej príprave detí majú základné umelecké školy, ich dramatické a literárno-dramatické odbory.

Divadelný ústav (ďalej len „DÚ“) pripravuje pre deti a mládež od 9 do 18 rokov **dielne kreatívneho písania**, spolu 4 dielne v rámci Slovenska. Cieľom je vzdelávanie mládeže v oblasti písania dramatických textov, prehĺbenie ich vzťahu k divadlu a podporu neformálneho, kreatívneho vzdelávania. Projekt je určený pre žiakov základných a stredných škôl. DÚ aj v roku 2017 organizoval **Mliečne zuby** – 8. sériu laboratória podpory autorskej a pôvodnej tvorby mladých začínajúcich autorov, ktorá nadväzuje na výsledky projektu z predošlých rokov. Ambíciou organizátorov je produkčne a dramaturgicky podporovať realizovanie a vznik pôvodných autorských projektov budúcich profesionálnych divadelných tvorcov, vytvoriť priestor a primerané podmienky pre prvé inscenačné pokusy mladých tvorcov, ktorí sa snažia zapojiť do profesionálneho divadelného prostredia. V roku 2017 sa uskutočnil 13. ročník festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy **Nová dráma/New Drama 2017** (máj 2017), ktorý sa opäť sústredil na aktívne zapojenie mladých ľudí do festivalu. Súčasťou podujatia sú okrem divadelných predstavení aj rôzne prednášky, workshopy a semináre. V rámci festivalu pracovala **medzinárodná študentská porota** zložená zo študentov dramatického umenia z Bratislavy, Prahy, Belehradu a Banskej Bystrice.

Činohra Slovenského národného divadla (ďalej len „SND“) nadviazala v roku 2017 na svoje doterajšie aktivity – prácu s mládežou a jej vzťahom k dramatickému textu realizáciou **dielní tvorivého písania**. Uskutočňujú sa **raz týždenne počas celého roka**. Účastníci sa v praxi zoznámali s tvorbou dramatického textu, situáciou a so žánrom, rozvíjali a inovovali jednotlivé motívy, dopĺňali a ozvlášťňovali prostriedky, učili sa pracovať so žánrom, poéziou, obraznosťou aj konfliktom v dramatickom texte. Dielňa intenzívne fungovala aj počas medzinárodného festivalu Eurokontext.sk, v rámci ktorého účastníci pracovali na konkrétnych zadaniach súvisiacich s textom hry Stretnutie. Ich práce budú prezentované v Modrom salóne v júni 2018.

Opera SND realizuje niekoľko projektov priamo určených pre deti a mládež. Ide o **moderované prezentácie operných diel** s názvami Nepredajme nevestu, Figaro sem, Figaro tam, O čarovnej flaute a iných kúzloch a Z opery do opery, v rámci ktorých sa deťom a mládeži interaktívnou formou sprostredkujú informácie o špecifikách opernej hudobno-dramatickej tvorby.

Všetky divadlá v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR pravidelne prinášajú detskému a mládežníckemu divákovi tituly slovenskej i svetovej proveniencie, ktoré rozvíjajú vzťah detí a mládeže ku kultúre a umeniu, pričom pôsobia i preventívne vo vzťahu k negatívnym spoločenským javom. Morálny étos spravidla víťazí nad zlom, jednotlivé inscenácie sú volené tak, aby ich libretá niesli hlbšie posolstvo, resp. boli dobre mierenou kritikou spoločnosti. Stotožnenie sa s charaktermi postáv môže jednotlivcom pomôcť a zľahčiť riešenie každodenných situácií a neuchyľovať sa k návykovým látkam. Predstavenia nesú humanistické posolstvo – mladý divák nemá možnosť pozeráť sa na prvoplánové násilie a jeho zľahčovanie.

Literárne informačné centrum (ďalej len „LIC“) v rámci časopisu Slniečko spolupracuje s neziskovou organizáciou Osmijanko pri príprave, realizácii a hodnotení celoslovenského čitateľského projektu **Čítame s Osmijankom, pridaj sa aj ty!** Počas roka 2017 sa uskutočnilo 9 podujatí s Osmijankom (literárne workshopy, interaktívne výstavy, autorské besedy, verejné čítania a pod.) LIC spolupracuje a podieľa sa prostredníctvom časopisu Slniečko na viacerých celoslovenských literárnych súťažiach v literárnej tvorbe žiakov základných a stredných škôl (napr. Škultétyho rečňovanky vo Veľkom Krtíši, Luknárova Ivanka v Ivanke pre Dunaji a i.).

Časopis Slniečko je spoluzakladateľom celoslovenskej súťaže v prednese slovenských povestí **Šaliansky Matko Jozefa Cígera Hronského** v Šali.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici usporiadala pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl súťaž v prednese poézie a krátkych divadelných predstavení v cudzích jazykoch **Jazykový kvet 2017** (9. marca a 7. apríla 2017) a súťaž v umeleckom prednese poézie a prózy a literárnu súťaž vlastnej tvorby Kováčova Bystrica (30. marca 2017). Knižnica tiež realizovala **súťaž študentov v rétorike** pod názvom Slovo, čo um i srdce posilní (6. novembra 2017) a **dramatickú výchovu v materských školách** Bábkarský salón na cestách (máj – jún 2017).

BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti v roku 2017 zrealizovala **Open-air festival čítania**, ktorého spoluorganizátormi boli Mestská časť Bratislava-Staré Mesto, Slovenská sekcia Medzinárodnej únie pre detskú knihu (SKBBY) v BIBIANE, OZ Fanfáry, NOC, knižnice, školy, občianske združenia a iniciatívy venujúce sa čítaniu detí. Súčasťou programu boli atraktívne formy čítania, vystúpenia hercov, spisovateľov, ilustrátorov, happeningové aktivity, tvorivé dielne zamerané na čítanie, vymýšľanie a prácu s knihami, obrazmi a slovom, poradne čítania a recitovania, divadelné vystúpenia z príbehov detských kníh, nezvyčajné formy dramatizovaného čítania, krátke bábkové predstavenia, čitateľské hádanky. V programe vystúpili aj víťazi Hviezdoslavovho Kubína. V rámci BIB 2017 sa uskutočnili aj **tvorivé dielne pre deti od 8 mesiacov do 3 rokov** nazvané Rukavička, ktoré boli zamerané na prvý kontakt s knihou v útlom veku. Pre staršie deti boli pripravené workshopy Z 2D na 3D (maľovanie vlastných ilustrácií a tvorba priestorových objektov na základe prečítaných príbehov) a animačné dielne (tvorba krátkych animovaných filmov).

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním literárnych súťaží

MK SR spolu s MŠVVŠ SR, Maticou slovenskou, Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, Spolkom slovenských spisovateľov, Slovenským pedagogickým nakladateľstvom – Mladé letá, s. r. o., Štátnym pedagogickým ústavom, Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Vydavateľstvom Matice slovenskej každoročne vyhlasuje celoslovenskú literárnu súťaž s medzinárodnou účasťou **Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko**, ktorá podporuje rozvíjanie literárnej gramotnosti u detí, vytváranie pozitívneho vzťahu k svojej materinskej reči a jazyku a kultivovanie slovenského jazyka a reči. Táto literárna súťaž zároveň naplňuje čiastkové ciele Stratégie rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. Slávnostné vyhlásenie výsledkov jubilejného 25. ročníka súťaže sa uskutočnilo 2. júna 2017 v Nových Zámkoch. Cieľom súťaže je podchytiť, rozvíjať a prehĺbiť záujem detí a mládeže o slovenčinu a Slovensko, o významných dejateľov Slovenska a svojho kraja, o miestne spoločenské a kultúrne problémy a nárečia formou slohových úloh, pokusov o umelecké vyjadrenie myšlienok v podobe prozaických žánrov a básní. Každoročne je vypísaných niekoľko hlavných tém súťaže – 25. ročník sa niesol v znamení 200. výročia narodenia Jozefa Miloslava Hurbana, 225. výročia narodenia Antona Bernoláka, 205. výročia narodenia Sama Chalupku, 200. výročia narodenia Andreja Radlinského, 170. výročie narodenia Svetozára Hurbana Vajanského, 160. výročia narodenia Terézie Vansovej, 150. výročie narodenia Boženy Slančíkovej Timravy, 110. výročie narodenia Dobroslava Chrobáka, 90. výročie narodenia Miroslava Válka a výročí ďalších významných osobností, ako aj 150. výročia založenia druhého slovenského evanjelického gymnázia v Martine. Do celoštátneho kola súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko sa v školskom roku 2016/2017 zapojilo celkom 105 škôl z celého Slovenska, z ktorých prišlo 450 literárnych prác. Žiaci zo zahraničia (Srbsko, Chorvátsko, Maďarsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Cyprus a USA) poslali 136 súťažných prác. Víťazné práce boli publikované v zborníku, ktorý zostavilo a vydalo MK SR.

Divadelný ústav realizoval 8. ročník súťaže dramatických textov pre deti a mládež **Dramaticky mladí**. Súťaž má za cieľ podnietiť v najmladšej generácii záujem o dramatické písanie a divadlo. Podujatie bolo súčasťou Junior dňa 13. ročníku festivalu Dotyky a spojenia v Martine. Súčasťou programu bola prezentácia dielní z Bratislavy, Žiliny a Banskej Bystrice.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici usporiadala **workshop HAIKU** – workshopy tvorivého písania haiku a tvorbe a prednese vlastných haiku básní (marec 2017) a workshopy tvorivého písania **Vypíš sa s nami** (október – november 2017).

NOC v roku 2017 odborne garantovalo a realizovalo súťaž pre deti od 13 do 15 rokov **Hodžov novinový článok 2017** a literárnu súťaž pre mladých autorov od 15 rokov **Literárny Zvolen 2017**.

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici (ďalej len „MSNP“) usporiadalo literárno-výtvarnú súťaž **Cesty za poznaním minulosti**, ktorej 7. ročník sa konal pod záštitou prezidenta SR. Pamätník Lidice v spolupráci so Vzdelávacím centrom MSNP usporiadal medzinárodnú vedomostno-literárnu súťaž **Lidice pro 21. století** (október a december 2017), ktorej cieľom je prispieť k uchovaniu pamiatky na občanov obce Lidice, ktorí boli zavraždení nacistami v roku 1942, a k prehĺbovaniu znalostí najmladšej generácie o historických udalostiach vzťahujúcich sa k druhej svetovej vojne a k nacistickým totalitným režimom 20. storočia.

Ad 2. V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, xenofóbia; prevencia všetkých foriem násilia a intolerancie, a pod.)

NOC odborne, organizačne a lektorsky zabezpečilo sériu **9 edukačných aktivít zameraných na vybrané témy sociálnej prevencie** s cieľom zvýšiť informovanosť a senzibilizovať cieľovú skupinu detí (žiakov vybraných základných škôl). Skupinové edukačné aktivity sa realizovali formou zážitkovej pedagogiky a boli tematicky zamerané na prevenciu obchodovania s ľuďmi, prevenciu násilia na školách (šikanovanie) a na možnosti pomoci deťom v prípadoch šikanovania, na duševné zdravie a prevenciu nelátkových návykových chorôb. Podujatia sa uskutočnili v júni 2017 v priestoroch multifunkčného centra V-klub. Aktivity v rozsahu dvoch vyučovacích hodín prispôbené vekovej kategórii detí stredného a staršieho školského veku viedli odborní lektori so skúsenosťami z práce s touto cieľovou skupinou (počet účastníkov: 52). V novembri 2017 sa uskutočnilo **ďalších 12 skupinových edukačných podujatí** pre túto cieľovú skupinu, zameraných na témy prevencie násilia v škole a možnosti pomoci deťom v prípadoch šikanovania, prevencie nelátkových návykových chorôb – nelátkových závislostí, **závislosti od vzťahov a nebezpečných spoločenstiev**, ako aj na **témy legálnych drog a spôsoby, ako ich odmietnuť**. Pertraktovala sa aj problematika **extrémizmu a xenofóbie a prevencia kriminality** (počet účastníkov: 71).

V rámci **metodickej pomoci a spolupráce** s regionálnymi kultúrno-osvetovými zariadeniami NOC koordináčne, organizačne a priamou lektorskou aktivitou zabezpečilo **edukačné podujatia**, ktoré sa realizovali formou interaktívnych hier a aktivít v regiónoch SR:

- V Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici (7. apríl 2017) sa uskutočnilo vzdelávacie podujatie na tému **Internet – riziká a ohrozenia pre cieľovú skupinu detí** pre žiakov základnej školy.
- V Záhorskom osvetovom stredisku v Senici (9. máj 2017) NOC participovalo na 4 edukačných podujatiach pre cieľovú skupinu žiakov staršieho školského veku. Interaktívna práca v skupinách prezentovala témy ako **riziká a ohrozenia internetu, nelátkové návykové choroby, pitie alkoholu a jeho špecifiká u dievčat, násilie v škole a jeho prevencia**.
- V Regionálnom osvetovom stredisku v Komárne (21. september 2017) NOC prostredníctvom manažérky kultúry pre sociálnu prevenciu a v spolupráci s externou lektorkou pripravilo 3 interaktívne podujatia edukačného charakteru pre deti stredného a staršieho školského veku k vybraným témam sociálnej prevencie: **legálne a ilegálne drogy, pitie alkoholu a jeho riziká u dievčat, nástrahy a riziká internetu**.

NOC v roku 2017 vydalo **dve čísla odborného časopisu Sociálna prevencia**¹⁶. Prvé číslo vyšlo s podtitulom *Súčasná rodina a nežiaduce sociálne a sociálno-patologické javy*, druhé s podtitulom *Zdravie, zdravý životný štýl a nežiaduce sociálne a sociálno-patologické javy*. Odborný časopis vo svojom obsahovom zameraní reflektoval aj problematiku prevencie zameranej na cieľovú skupinu rodiny a maloletých detí.

NOC v roku 2017 zrealizovalo **dva odborné semináre** pre riadiacich a metodických pracovníkov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti pod názvom *Prevencia vybraných sociálno-patologických javov* (16. – 17. marca v Zámutove a 12. – 13. Októbra v Trenčíne).

NOC sa prostredníctvom manažérky kultúry pre sociálnu prevenciu zúčastnilo na 26. ročníku medzinárodnej vedeckej konferencie Dieťa v ohrození (30. novembra 2017 a 1. decembra 2017) na tému Podpora duševného zdravia detí – nové výzvy a vízie, kde sa zapojila do pracovných workshopov s cieľom akcentovať danú tematiku v činnosti organizácie v roku 2018.

¹⁶ Odborný časopis Sociálna prevencia je dostupný v elektronickej forme na webovom sídle NOC na adrese <http://www.nocka.sk/vzdelavacia-cinnost/socialna-prevencia/odborny-casopis>.

Univerzitná knižnica v Bratislave v spolupráci s Gymnázium Jána Papánka v Bratislave zorganizovala **informačno-vzdelávacie podujatie pre študentov** *Bezpečnosť mladých ľudí v súčasnom svete*, ktorý bol venovaný aktuálnej problematike bezpečnostných rizík a hrozieb (najmä kybernetická a finančná bezpečnosť).

Štátna vedecká knižnica v Prešove zrealizovala v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Prešove a OZ Trojlístok **besedu** *Domov bez násilia*, pripravila viacero **výstav** pri príležitosti medzinárodných dní v súvislosti s témou ľudských práv a výstavu *STOP drogám a násiliu – Tvoja správna voľba*. Knižnica zorganizovala **prednášku pre deti a mládež z komunitného centra spojenú s premietaním filmu** Baromariben/Veľká vojna pod názvom *Rómovia a holokaust*.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici usporiadala pre študentov stredných škôl podujatie *Posledná žena z 1. transportu* – premietanie filmu s diskusiou s 1. tajomníkom nemeckého veľvyslanectva v SR (23. mája 2017).

MSNP aj v roku 2017 realizovalo kontinuálne **akreditované vzdelávanie pre pedagógov** – akreditované vzdelávanie pre učiteľov dejepisu, etickej výchovy, náuky o spoločnosti a občianskej náuky Etnické čistky, genocídy, rasová intolerancia v dejinách a akreditované vzdelávanie pre učiteľov dejepisu Odboj a Slovenské národné povstanie v rokoch 1939 – 1945 na Slovensku. Múzeum zároveň realizovalo prednášky a vzdelávacie programy a organizovalo súťaže pre deti a mládež zamerané na rozvoj literárnej gramotnosti, ktoré v rámci mimoškolskej činnosti upevňujú nadobudnuté vedomosti a napomáhajú spoznávanie negatívnych javov v spoločnosti (najmä antisemitizmus, extrémizmus, xenofóbia) z historického hľadiska, napr. prednášky spojené s premietaním filmov z archívu múzea a prehliadkou stálej expozície, putovné výstavy (Slovenské národné povstanie, Heydrichiáda a Návraty lidických detí).

SND prostredníctvom časopisu Portál SND a bulletinov k inscenáciám, ktoré sa zaoberajú problematikou sociálno-patologických javov v spoločnosti ponúka obsiahle štúdie s ohľadom na konkrétnu tému i historický kontext (napr. Láskavé Bohyne, Polnočná omša, Zo života ľudstva, Leni, Slovo Váľkovo, Tichý bič, Rodáci, Elity). Bulletiný sú zložené z odborných a náučných štúdií, dopĺňa ich aj samotný text hry.

Činohra SND úspešne uviedla projekt **Divadlo proti extrémizmu**. Prvú inscenáciu s názvom **Natálka** uviedla na 23 školách na Slovensku (Bratislava, Hlohovec, Bátovce, Púchov, Námestovo, Dolný Kubín, Spišská Nová Ves, Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Košice). Po každej inscenácii nasledovala diskusia s tvorcami a historikmi i občianskymi aktivistami na tému extrémizmu a jeho prejavov v spoločnosti.

Činohra SND spolupracovala aj s OZ Living Memory na projekte **V totalite môžeš svoje šance stratiť, v občianskej spoločnosti nie**. Herci Činohry SND sa spolu s historikmi zúčastňovali prednášok a diskusií na stredných školách Bratislavského samosprávneho kraja a diskutovali o totalite fašizmu, nacizmu a komunizmu, ale i o neslobode a slobode. V roku 2017 pribudla do repertoáru Činohry SND inscenácia hry Ľubomíra Feldeka Nepolepšený svätec o živote lekára, jedného z výrazných predstaviteľov katolíckeho disentu Silvestra Krčméryho. Zaoberá sa obdobím komunizmu, praktikami ŠTB, aj osobným svedectvom vzbury jednotlivca a formou odporu voči totalite. Ďalšou inscenáciou, ktorá vznikla na telo herca v roku 2017 je Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu, ktorá mapuje obdobie normalizácie na pôdoryse života zakázanej speváčky Marty Kubišovej. Každú inscenáciu dopĺňa aj obsiahly vzdelávací materiál.

Produkcia Opery SND pre deti a mládež sa zameriava na tematizované projekty s cieľom upozorniť na dôsledky kriminality, sociálnej intolerancie a rôznych foriem násilia. V tejto oblasti realizuje moderované predstavenia. Cez optiku pedagogickej interpretácie týchto diel sa v nich obsiahnuté etické posolstvá stávajú zrozumiteľným a apelatívnym prostriedkom výchovy v oblasti sociálnej prevencie a prevencie násilia.

Štátna opera Banská Bystrica sa zaoberá témou rasovej neznášanlivosti v tanečnej inscenácii D. Dinkovej **Gypsy roots čili Cigánske korenie**, ktorá prenáša divákov do sveta majoritnej spoločnosti a sveta rómskej komunity. Prienikom medzi týmito svetmi sú dvaja zaľúbení mladí ľudia. Titul patril k najstarším titulom, ktoré boli na repertoári divadla – na konci roka 2017 sa odohrala jeho derniéra. Veľmi dobrú návštevnosť zaznamenáva i ďalšie, nové autorské dielo D. Dinkovej **Nemé tváre/Výkriky do ticha**, ktoré sa venuje problematike šikanovania a jeho otvoreným i skrytým formám v spoločnosti. Hovorí zároveň o medzigeneračnom rešpekte, o hodnotách priateľstva, solidarity aj o potrebe komunikácie. Obe inscenácie sú vytvorené takými výrazovými

prostriedkami, ktoré sú blízke mladým ľuďom – sú veľmi komunikatívne a vykresľujú vážne spoločenské problémy v ich reálnej podobe.

Divadlo Nová scéna v roku 2017 v rámci programu sociálnej prevencie a zvyšovania informovanosti detí a mládeže o negatívnych sociálno–patologických javoch v spoločnosti zrealizovalo v rámci projektu Mladá Nová scéna uvedenie inscenácie hry Simona Stephensa **PUNK ROCK**. Hra má výrazný sociálno–kritický akcent a apeluje na tolerantnosť, ľudskosť a empatickosť v správaní sa dnešných mladých ľudí. Ide o príbeh zo školského prostredia, zaoberajúci sa zložitým obdobím mladého človeka a jeho prechodom do sveta dospelých. Inscenácia sa zaoberá témami násilia, intolerancie, šikanovania a krutosti. K inscenácii vznikla samostatná **webová stránka**¹⁷ a **profily na sociálnych sieťach**. Prostredníctvom nich študenti aj pedagógovia interaktívne diskutujú o hre a jej témach. Divadlo tento projekt realizovalo v tesnej spolupráci so špeciálnymi pedagógmi a odbornými pracovníkmi z Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia páchaného na deťoch pri MPSVR SR – s nimi organizuje a vedie aj **neformálne diskusie po skončení každého predstavenia** za prítomnosti tvorcov inscenácie a psychológov. Nenásilnou formou sa v nich riešia okruhy predkladané samotnou inscenáciou; mladí diváci sa dozvedajú o škodlivosti takéhoto správania sa a dozvedajú sa o spôsoboch ich predchádzania alebo možnosti informovať zodpovedné osoby alebo pracovníkov krízových centier. K predstaveniu vznikol aj **špeciálny metodický list**, ktorý sa zasiela do škôl. Študenti tak majú možnosť oboznámiť sa s problematikou omnoho skôr a pod príslušným odborným vedením, alebo sa ňou zaoberať aj niekoľko dní po skončení predstavenia: v škole, na hodinách, kam za nimi prichádzajú zaangažovaní odborníci v príslušnej problematike. Predstavenie sa hralo aj počas Európskeho dňa na ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním. Informácia o podujatí spojenom s tvorivými dielňami a diskusiou o tejto problematike sa dostala aj na webové stránky a do materiálov Rady Európy.

LIC sa v rubrikách Etická výchova a Deti v zelenom časopisu Slniečko venuje aktuálnym témam a navodzuje diskusiu pre pedagógov a deti k problematike prevencie negatívnych spoločenských javov a literárnou formou naznačuje východiská a možné riešenia rôznych modelových situácií.

Slovenský filmový ústav je partnerom **Festivalu slobody**, ktorý organizuje Ústav pamäti národa, festivalu dokumentárnych filmov **Jeden svet** a **Filmového festivalu inakosti**. Súčasťou uvedených festivalov sú aj prednášky, výstavy a semináre, ktoré pertraktovaná problematika (ne)dodržiavania ľudských práv na Slovensku aj vo svete.

Ad 3. Rozvíjať vzťah detí a mládeže ku kultúre, umeniu a kreativite realizovaním umeleckých a edukačných aktivít zameraných na výchovu k umeniu a výchovu umením.

NOC uskutočnilo umelecké a edukačné aktivity v rámci festivalov **Folklórny festival Východná 2017** a **Scénická žatva 2017**. Taktiež sa podieľalo na príprave a realizácii rozborových seminárov, workshopov, výstav a pod. v rámci postupových súťaží a prehliadok záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby (celoštátna postupová súťaž a prehliadka detských folklórnych súborov **Pod Likavským hradom 2017**; celoštátna postupová súťaž a prehliadka detských speváckych zborov **Mládež spieva 2017**; celoštátna postupová súťaž a prehliadka amatérskej filmovej tvorby **CINEAMA 2017**; celoštátna postupová súťaž a výstava amatérskej fotografickej tvorby **AMFO 2017**; celoštátna postupová súťaž a výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby **Výtvarné spektrum 2017**; celoštátna postupová súťaž a prehliadka sólistov tanečníkov v ľudovom tanci **Šaffova ostroha 2017**; celoštátna postupová súťaž a prehliadka neprofesionálnej inštrumentálnej hudby **Divertimento musicale 2017**). NOC realizovalo aj ďalšie edukačné aktivity primárne orientované na cieľovú skupinu detí a mládeže: Muzičky, Malí tanečníci, Primášikovia, Kokavské etnodielne nielen pre študentov, FILMWORKSHOP, FOTOWORKSHOP, Divadelné inkubátory. NOC je tiež vydavateľom časopisov **Javisko** a **Národná osveta**, v ktorých bolo v roku 2017 publikovaných viacero článkov z oblasti záujmovej umeleckej činnosti, neprofesionálnej umeleckej tvorby a vzdelávania vo vzťahu k cieľovej skupine detí a mládeže.

Slovenská národná knižnica prostredníctvom Literárneho múzea a Slovanského múzea A. S. Puškina realizovala podujatia pre školskú mládež, ktorých cieľom je zvyšovanie čitateľskej gramotnosti hravou interpretačnou formou, napr. podujatie pre deti z materských škôl a žiakov prvého stupňa základných škôl **Máme radi**

¹⁷ <http://www.punkrock.sk/>

rozprávky. A čo vy? a program **Nudí vás slovenčina? Nemusí...** pre študentov stredných škôl. Knižnica tiež pripravila 6 vyučovacích hodín v Slovanskom múzeu A. S. Puškina.

Univerzitná knižnica v Bratislave realizovala pre stredné školy komentované prehliadky výstavy Cesty Vincenta Šikulu (6. decembra 2016 – 3. marca 2017). Knižnica taktiež usporiadala dva koncerty pre Konzervatórium v Bratislave (Slovenská vokálna budúcnosť, Felix Mendelssohn-Bartholdy a jeho nemeckí súčasníci), na ktorých vystúpilo viac ako 50 študentov spolu so svojimi pedagógmi. V rámci Informačno-dokumentačného centra UNESCO sa v roku 2017 uskutočnili tri exkurzie pridružených škôl UNESCO spojené s premietaním filmov z Ekotopfilmu (11. septembra 2017, počet účastníkov: 81) a jedna exkurzia študentov Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (17. októbra 2017).

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala počas celého roka 2017 **praktické tvorivé dramatické hodiny** pre deti z materských škôl a žiakov základných škôl v expozícii Bábkarský salón, pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl **špecializované vyučovacie hodiny a exkurzie** v expozícii Múzeum – domov múz a **interaktívne prehliadky** v expozícii Ľudové hudobné nástroje na Slovensku. Knižnica v roku 2017 realizovala aj interaktívnu výstavu **Veda v hračkách**. Knižnica tiež usporiadala **Tréningy pamäti** – ukázkové hodiny pre žiakov a študentov zamerané na krátkodobú, dlhodobú pamäť, precvičovanie zmyslov a predstavenie mnemotechník.

Slovenská národná galéria realizovala v sledovanom období animačný cyklus pre deti od 1 do 4 rokov a ich rodičov pod názvom Malé divy, cyklus tvorivého čítania BookObrazy pre deti od 4 rokov, **vzdelávacie cykly pre materské, základné a stredné školy**, výtvarný vzdelávací cyklus Výtvarka pre deti do 10 rokov, vzdelávací cyklus pre deti od 14 do 17 rokov Hľadanie strateného času a **medzinárodnú umeleckú súťaž pre stredné školy** Máš umelecké črevo? Galéria v rámci svojich expozícií pripravila aj interaktívne zóny a samoobslužné pracovné listy pre deti a mládež.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ďalej len „ÚĽUV“) realizovalo v roku 2017 program **Škola remesiel** v troch Regionálnych centrách remesiel (Bratislava, Banská Bystrica, Košice), ktorý formou krátkodobých i dlhodobých kurzov umožňuje deťom a mládeži zoznámiť sa s tradičnými výrobnými technikami v šiestich remeselníckych dielňach (v roku 2017 absolvovalo 58 kurzov 326 účastníkov). Program **Prázdniny s remeslom**, týždenný denný prázdninový tábor s výučbou v dielňach počas jarných a letných prázdnin, absolvovalo v roku 2017 577 detí v 19 týždenných turnusoch. V sledovanom období sa uskutočnilo aj 29 tvorivých dielní mimo priestorov ÚĽUV (počet zúčastnených detí: 1 113). **Tvorivé dielne pre školy** absolvovalo v sledovanom období 5 231 žiakov základných škôl a študentov stredných i vysokých škôl. Medzi zásadné podujatia ÚĽUV organizované pre deti a mládež patria súťaže **V krajine remesiel** (pre deti do 15 rokov) a **Kruhy na vode** (pre študentov od 15 rokov). Do 6. ročníka súťaže V krajine remesiel sa v roku 2017 prihlásilo 216 prác v šiestich súťažných témach a dvoch vekových kategóriách (8 – 11 rokov: 100 prác; 12 – 15 rokov: 116 prác). V roku 2017 bol zároveň vyhlásený 10. ročník súťaže Kruhy na vode (vyhodnotenie a výstava sa uskutočnia v roku 2018). V roku 2017 zavŕšilo Vydavateľstvo ÚĽUV vydávanie pracovných zošitov **Huncút v regiónoch** (edícia ÚĽUV deťom), ktoré vychádzali od roku 2012. V rámci tohto projektu bola vydaná séria edukačných materiálov z oblasti remesiel a tradičnej ľudovej kultúry pre deti od 6 do 10 rokov. Séria pracovných zošitov pokrýva všetkých 17 regiónov Slovenska.

Slovenský ľudový umelecký kolektív v roku 2017 realizoval viacero podujatí pre deti a mládež, napr. 5 uvedení predstavenia **Gašparko** (účasť: 1 119 detí), Deň detí, **tvorivé tanečné dielne**, predstavenie tradičného bábkového divadla v rámci projektu Folk Expo Slovakia – Nová platforma pre folklórny priemysel (jún 2017).

SND realizuje množstvo podujatí pre detského diváka (napr. inscenácia Dubovského Veľkej doktorskej rozprávky) a počas celej divadelnej sezóny pozýva na predstavenia vybrané cieľové skupiny detí. Balet SND aj v roku 2017 realizoval **Baletnú prípravku**.

Divadlo Nová scéna v záujme rozvoja vzťahu detí a mládeže ku kultúre, umeniu a kreativite organizuje nielen aktivity v rámci projektov **Nová scénička** a **Mladá Nová scéna**, ale pravidelne uvádza tituly vyhradené pre deti a mládež. Predstavenia sa hrajú v doobedňajších a poobedňajších hodinách.

Hudobné centrum organizuje rôznorodé koncertné aktivity zamerané na cieľovú skupinu deti a mládež. V roku 2017 sa **novozriadené oddelenie výchovno-vzdelávacích aktivít** venovalo organizačným činnostiam, najmä činnosti Slovenského mládežníckeho orchestra, koncertom v rámci Fóra mladých talentov, výchovným koncertom pre školopovinnú mládež s celoslovenskou pôsobnosťou, Cene Ľudovíta Rajtera (cena mládež

osobnosti slovenskej hudobnej kultúry s vekovým ohraničením pre koncertných umelcov do 30 rokov a dirigentov do 35 rokov). **Slovenský mládežnícky orchester** (ďalej len „SMO“) v prvom roku svojej existencie (2017) absolvoval niekoľko významných aktivít venovaných zvyšovaniu interpretačnej úrovne mladých orchestrálnych hudobníkov. V máji 2017 sa Hudobné centrum ako organizátor projektu SMO stalo členom Európskej federácie národných mládežníckych orchestrov (European Federation of National Youth Orchestras – EFNYO). Činnosť SMO je na Slovensku ojedinelou aktivitou, ktorá mladým študentom hudobných odborov stredných a vysokých stupňov hudobného školstva, poskytuje jedinečnú možnosť orchestrálnej praxe pod vedením skúsených orchestrálnych a komorných hudobníkov i dirigentov. **Fórum mladých talentov** pozostáva zo spolupráce Hudobného centra s mladými talentovanými umelcami, ktorých štart do profesionálnej kariéry podporuje najmä dvoma spôsobmi – prípravou a finančnou participáciou na účinkovaní mladých umelcov na medzinárodných interpretačných súťažiach a následnou organizáciou koncertných podujatí pre týchto umelcov v rámci koncertných pódii na celom Slovensku. V roku 2017 bolo týmto spôsobom podporených 8 sólistov a 3 komorné súbory. Hudobné centrum v tejto súvislosti zrealizovalo 19 koncertov. Hudobné centrum v roku 2017 organizovalo **výchovné koncerty pre deti a mládež** (245 koncertov, ktorých sa zúčastnilo cca 17 500 detí).

Slovenská filharmónia už niekoľko rokov úspešne organizuje koncerty, ktoré sú určené pre deti a mládež. Koncerty sú preto koncipované tak, aby boli pre mladého poslucháča zaujímavé, aby mali mladí ľudia možnosť zmysluplne vyplniť svoj čas a v neposlednom rade, aby sa zoznámili s vážnou hudbou a hudobným umením už od útleho veku. Koncerty pre deti a mládež sú rozdelené do niekoľkých koncertných cyklov zohľadňujúcich vekové hľadisko (napr. Hudobná akadémia pre materské školy a Ľudský hlas – spoznávanie hudby prostredníctvom vnemov, básničiek rytmizovaní a hier, Hudobná akadémia pre žiakov základných škôl a študentov osemročných gymnázií s premietaním animovaných videí). V rámci koncertu Rozprávkové bytosti v hudbe bola detskému publiku priblížená história harfy, Hudba v Bratislave priblížila hudobných skladateľov, ktorí žili, pôsobili, tvorili a tvoria v Bratislave, Hudobná prechádzka storočiami ponúkla prehľad hudobných období a štýlov od baroka po súčasnosť a projekt Raper Vivaldi prináša spojenie vážnej hudby a rapu. Rodinné koncerty pre rodiny s deťmi sa konajú vždy v sobotu popoludní. Slovenská filharmónia a Slovenský komorný orchester sú v ostatných rokoch súčasťou Detskej Univerzity Komenského so zámerom vzdelávať deti hudobne a kultúrne. Program Ako vzniká hudba alebo komponujeme na želanie počas dvoch hodín zoznámil mladých študentov s tým, ako sa historický vývoj spoločnosti odrážal v umení, a prečo umenie vôbec vzniklo.

Štátna filharmónia Košice pripravila v roku 2017 projekty pre žiakov základných a stredných škôl Nesmrteľnosť v hudbe, ktorý hľadal odpovede na otázky, prečo sa o niektorých hudobníkoch hovorí dodnes a prečo iní upadli do zabudnutia, no i o tom, v čom tkvie tajomstvo dobrej hudby. Mladým poslucháčom sú určené aj verejné generálky; uskutočnili sa aj koncerty, ktoré sa už niekoľko rokov pripravujú v spolupráci s košickým konzervatóriom a VŠMU v Bratislave. Na týchto koncertoch sú študenti hlavnými návštevníkmi i účinkujúcimi. V druhom polroku 2017 sa konalo 7 koncertov pre základné a stredné školy. V rámci Roku reformácie bol koncert pre študentov Evanjelického gymnázia v Košiciach a v decembri 6 Vianočných koncertov pre deti a mládež.

Štátny komorný orchester Žilina venuje veľkú pozornosť výchove detského publika. Vytvoril koncertné cykly špeciálne určené deťom, pri tvorbe ktorých spolupracuje so ZUŠ, ZŠ, osemročnými gymnáziami, materskými školami, Azylovým centrom LÚČ pre matky s deťmi, Krajským osvetovým strediskom v Žiline, Autistickým centrom v Žiline, detskými domovmi, ústavmi sociálnej starostlivosti pre mládež v žilinskom regióne a pod. Orchester využíva aj nové technológie, videoprojekciu, elektronické médiá aj nové formy práce s publikom. Dovedna sa v roku 2017 uskutočnilo 20 koncertov pre deti. V rámci Nedeľného matiné pre deti a rodičov sa odohralo 6 koncertov pre deti od 4 do 12 rokov. Koncerty majú vlastné scenáre, zapájajú detské publikum do akcií na pódiu, súčasťou sú hudobné kvízy, výtvarná súťaž, tombola. Koncertov sa zúčastňujú aj deti z detských domovov v okolí Žiliny (Rajec – Šuja, Lipovec, Klokočov, Bytča, Necpaly), z Krízového centra LÚČ pre matky s deťmi v Žiline, Špeciálnej základnej školy J. Vojsaššáka. Pre materské školy, základné školy a špeciálne základné školy sa uskutočnilo 6 výchovných koncertov a 8 koncertov Cyklu M.

Umelecký súbor Lúčnica v Dome umenia v Piešťanoch organizoval počas celého roka podujatia pre deti a mládež (napr. divadelné predstavenia, filmové projekcie, koncerty, výstavy, scénické čítanie, vystúpenia žiakov základných umeleckých škôl a detských folklórnych súborov).

V Kine Lumière Slovenského filmového ústavu sa v roku 2017 uskutočnilo viac než 180 projekcií pre deti a mládež (vrátane organizovaných filmových projekcií pre základné a stredné školy). Pre žiakov 1. stupňa

základných škôl (vrátane špecializovaných škôl) realizuje Slovenský filmový ústav edukačné aktivity, ktoré zabezpečujú vzdelávanie v oblasti audiovizuálnej gramotnosti. Kino Lumière od roku 2014 spoluorganizuje vzdelávací program **Filmový kabinet deťom**, aktivitu, počas ktorej sa stretávajú deti a pedagógovia, aby si spoločne pozreli pásmo slovenských animovaných filmov. Pásmo, ktoré zostavila Asociácia slovenských filmových klubov v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom a slovenskými animátormi, má približne 40 minút a je sprevádzané pútavou prednáškou. Deti majú výnimočnú príležitosť chytiť do ruky a poobzerať si rôzne rekvizity a animátorské pomôcky. V interaktívnom a názornom dialógu s tvorcami sa zoznámia s rôznymi technológiami animácie a technickými pomôckami. Pre pedagógov je zasa vypracovaný Metodický materiál, ktorý slúži ako vzdelávacia pomôcka pre ich ďalšiu prácu s deťmi.

Slovenská ústredná hviezdareň v roku 2017 realizovala pravidelné podujatia pre deti a mládež – celoslovenskú výtvarnú súťaž pre deti predškolského a školského veku **Vesmír očami detí**, celoslovenskú vedomostnú súťaž pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl **Čo vieš o hviezdach** a medzinárodný filmový festival **Astrofilm 2017**.

(BSK) Univerzitná knižnica v Bratislave v roku 2017 v spolupráci so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc a s OZ Osmijanko usporiadala **dve vzdelávacie podujatia pre detských knihovníkov**: odborný seminár s workshopmi Aby deti radi čítali (16. júla 2017, počet účastníkov: 50) a seminár s workshopmi pre knihovníkov a pedagógov Literatúra na vlastnej koži (25. októbra 2017, počet účastníkov: 60). BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti na 26. Ročníku medzinárodnej súťažnej prehliadky originálov ilustrácií kníh pre deti a mládež *Bienále ilustrácií Bratislava 2017* (ďalej len „BIB 2017“) prezentoval knižnú ilustračnú produkciu pre deti zo 49 krajín sveta. Súčasťou tohto svetoznámeho podujatia bolo množstvo sprievodných podujatí úzko spätých s kvalitnou literatúrou pre deti. BIBANA, Slovenská sekcia IBBY a Ústav slovenskej literatúry SAV pripravili tesne pred otvorením BIB 2017 s medzinárodným IBBY INŠTITÚTOM BRATISLAVA **dve konferencie pre širokú i odbornú verejnosť** zamerané na rozvoj kultúry čítania v rámci programu *Knižné hody*. Konferencia *Nakukni poza obrázok, čo vidíš?* bola venovaná obrázkovým knihám, osobitosti ich čítania, práci s nimi a kultúrnym rozdielom vizualizácie príbehov. Konferencia *Pod si čítať v knižke aj v živote!* s podtitulom *Čítanie a vývin dieťaťa* bola zameraná na problematiku čítania. Čítanie je zaujímavý a zložitý proces, ktorý závažným spôsobom ovplyvňuje ľudský život a jeho prežívanie. Odborníci sa zaoberali procesmi spojenými s čítaním a jeho súvisom s vývinom dieťaťa. V centre záujmu však boli aj také **otázky ako pohyb, vnímanie zvukov a hudby alebo rôzne sociálne aktivity**, ktoré môžu u dieťaťa stimulovať schopnosť vnímať a porozumieť počúvanému alebo čítanému textu a pomôžu dieťaťu prenášať zažitú skúsenosť do vlastného životného priestoru.

*6.9. Chrániť a rozvíjať kultúrne práva detí zo znevýhodneného prostredia, odstraňovať informačné, mentálne i fyzické bariéry v prístupe takýchto detí ku kultúre, prispievať k zmysluplnému tráveniu ich voľného času prostredníctvom kultúrnych mechanizmov s cieľom podporiť utváranie harmonickej osobnosti, ktorá prispieva k tvorbe a udržateľnosti blahobytného a tolerantného spoločenstva

Spôsob plnenia:

1. Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať dostupnosť kultúry pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.) a vytvárať podmienky pre rozvoj ich tvorivosti a umeleckého talentu s cieľom predchádzať diskriminácii a podporiť proces ich sociálneho začlenenia

2. Prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR realizovať umelecké, kultúrne a edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.)

3. Podporovať prístup detí a mládeže ku kultúre

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, MVO, územná samospráva

Indikátor: 1. a 2. *podporené projekty, realizované aktivity*; 3. *suma prerozdelená v rámci dotačného programu Kultúrne poukazy, počet inštitúcií poskytujúcich pravidelný bezplatný vstup*

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Ad 1.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva bol aj v roku 2017 prioritne nastavený na podporu znevýhodnených skupín detí a mládeže – deti a mládež so zdravotným postihnutím (29 projektov/112 000 €), deti a mládež z marginalizovaných rómskych komunít (12 projektov/51 400 €), deti a mládež ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (11 projektov/53 100 €).

Ad 2.

NOC s cieľom participovať na odstraňovaní bariér v prístupe k informáciám a senzibilizovať cieľovú skupinu detí so zdravotným znevýhodnením realizovalo **3 edukačné aktivity k vybraným témam sociálnej prevencie** špeciálne určené pre žiakov s intelektovým znevýhodnením. Skupinové stretnutia prispôbené úrovni detí (disproporcía medzi fyzickým a mentálnym vekom – ľahký a stredný stupeň mentálnej retardácie) boli realizované v priestoroch multifunkčného centra V-klub v rozsahu dvoch vyučovacích hodín. Vzdelávanie viedli lektori, ktorí majú skúsenosti z práce s touto cieľovou skupinou. Témami boli nelátkové závislosti, ich hrozby, legálne drogy a spôsoby, ako ich odmietnuť. Podujatia boli pripravené pre 32 účastníkov. NOC sa podieľalo na realizácii **výtvarno-literárnej súťaže** pre žiakov základných škôl, základných umeleckých škôl, detí z detských domovov, centier voľného času a komunitných centier *Coloriskeri Luma 2017*. Zároveň v multifunkčnom centre V-klub pripravilo podujatia V rytme VOTUMu (**koncert mladých ľudí so špecifickými potrebami** zo Združenia VOTUM) a Piesne môjho srdca – Maroš Bango a Viera Kotvasová spievajú vianočné piesne pre potešenie nevidiacich.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči pokračovala v zabezpečovaní **pravidelného nákupu literatúry** pre deti a mládež rôznych žánrov. V roku 2017 bol fond knižnice rozšírený o 142 knižničných jednotiek v Braillovom písme a o 549 knižničných jednotiek vo zvukovom vyhotovení (na CD vo formáte .mp3) pre deti a mládež. V roku 2017 knižnica zorganizovala **15 kolektívnych kultúrno-výchovných podujatí pre deti a mládež so zdravotným postihnutím**, napr. besedy so spisovateľmi, workshop Spoločná tvorba hmatových obrázkov, hodiny literatúry a pod. V rámci Rozprávkovej noci s Andersenom sa s nevidiacimi deťmi stretol zástupca Štátnej ochrany prírody – Národného parku Slovenský raj, vďaka ktorému mohli deti hmatom spoznávať preparované zvieratá, vetvičky, semená stromov a počúvať hlasy zvierat prostredníctvom pripravených nahrávok. Knižnica v roku 2017 podieľala na 10. ročníku **detského čitateľského maratónu Čítajme si**, ktorý organizuje Linka detskej istoty (účasť: 40 zrakovo a inak zdravotne postihnutých detí).

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala umelecké, kultúrne a edukačné podujatia pre deti zo znevýhodneného prostredia (napr. deti z rôznych sociálnych zariadení a rodiny s handicapovanými deťmi) v expozíciách Bábkarský salón, Múzeum – domov múz a Ľudové hudobné nástroje na Slovensku.

Štátna vedecká knižnica v Prešove organizovala v roku 2017 viacero projektov zameraných na kultúru rómskej národnostnej menšiny a pre deti z komunitných centier, napr. audioprezentáciu a autorské čítanie knihy Jak jsem chodila do školy, hudobné pásmo Žánre a presahy rómskej hudby, premietanie rozprávky divadla Romathan Kto je na svete najkrajší. Kultúrnym programom a besedou so spisovateľmi si knižnica spolu s deťmi a mladými ľuďmi z komunitných centier pripomenula aj Svetový deň rómskeho jazyka.

Slovenský ľudový umelecký kolektív a Nadácia Milana Šimečku pripravili v rámci Dňa tanca a pohybu jednodňový program pre účastníkov a účastníčky denného detského tábora Cesta okolo sveta, ktorý organizovalo OZ Mareena. Do projektu sa zapojilo 15 detí z Bratislavy, medzi ktorými boli 4 deti z afganských rodín žijúcich momentálne s medzinárodnou ochranou v hlavnom meste. Lektorský tím bol zložený z dvoch lektoriek z Nadácie Milana Šimečku a štyroch zamestnancov SĽUK-u. Súčasťou programu boli napr. aj **Svetové hry v parku** (detské pohybové hry z rôznych krajín). Zmyslom celého detského tábora bolo stretávanie a spoznávanie sa detí s rôznym kultúrnym pozadím v tom najširšom zmysle slova a hľadanie kultúrnych stôp v jednotlivých aktivitách. Deň tanca a pohybu sprostredkoval účastníckam a účastníkom tábora jednu z inštitucionálnych možností, ako pracovať s kultúrnym dedičstvom.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby realizovalo tvorivé dielne pre Detskú fakultnú nemocnicu v Banskej Bystrici.

DÚ v rámci Štúdia **12 spolupracuje s umeleckými zoskupeniami, ktoré tvoria umelci patriaci k znevýhodneným skupinám**. Ich produkcie sú určené skôr dospelším divákovi. V rámci línie venovanej

znevýhodneným občanom ponúklo Štúdio 12 v ostatnom období svoj priestor na reprízy projektu **Vzťahovačky Divadla Zrakáč** (nevidiaci a slabozrakí), ako aj pre niekoľko projektov divadla **Tiché iskry** (nepočujúci). Išlo o produkcie Smer Florida, Večný tulák, Respektíve. V roku 2017 to bolo spolu 13 predstavení venovaných znevýhodneným skupinám spoločnosti, predovšetkým mladým ľuďom. Okrem toho Divadelný ústav na predstavenie Štúdia 12 organizovaného v rámci cyklu Mliečne zuby **Zo špajzy na intrák** pozval špeciálne skupinu hendikepovaných študentov zo Strednej odbornej školy pre žiakov s telesným postihnutím na Mokrohájskej ulici.

SND v rámci Modrého salóna a jeho inscenácií poézie intenzívne navštevovali deti a žiaci so zdravotným postihnutím z rôznych škôl v Bratislave. Bezbariérový prístup a najmä finančná i umelecká dostupnosť jednotlivých inscenácií umožňuje široký výber i početnú návštevnosť detí zo znevýhodneného prostredia.

Činohra SND spolupracovala aj s neziskovou organizáciou Plamienok. **V detskom hospici Plamienok pripravili deti inscenáciu**, ktorá spracovávala tému straty blízkeho, vyrovnávanie sa s traumatickou udalosťou. Inscenácia pod dohľadom lektorky dramaturgie SND Miriam Kičiňovej a režisérky a terapeutky Lucie Kráľovičovej a tanečnej terapeutky Lucie Šuplatovej vznikala rovnako na pôde Modrého salónu i v Plamienku. Pre verejnosť divadlo organizovalo 2 verejné podujatia v Modrom salóne. Inscenácia Cesta do krajiny, kde nám niekto chýba mala aj živý prenos. Bolo to jednak umelecké dielo, ale aj dôležitá terapeutická pomoc pri práci s deťmi po strate blízkeho príbuzného.

Balet SND už piaty rok spolupracuje s OZ Nádej pre život, ktoré pomáha **deťom s onkologickými ochoreniami a deťom s mentálnym a fyzickým postihnutím**, ktoré v predvianočnom čase pozývame do historickej budovy SND na predstavenie Luskáčika. Novou aktivitou Baletu SND v roku 2017 bola spolupráca s Ukrajinsko-slovenskou iniciatívou. Prvým podujatím bola **návšteva skupiny ukrajinských detí z Ukrajiny, ktorí stratili rodičov vo vojnovom konflikte na Ukrajine**, pre ktoré bol pripravený kultúrny program, prehliadka divadla a spoločné hry s deťmi z Baletnej prípravky. V tomto projekte chce SND pokračovať aj v nasledujúcom období.

LIC od septembra 2017 v rámci časopisu Slniečko publikuje komiks zo života súčasných detí Zlatý zub, v ktorom je prezentovaná rómska problematika a téma národnostnej tolerancie. Veľa rómskych detí sa aktivizuje prostredníctvom výtvarných súťaží a uverejňovaní ich obrázkov v časopise Slniečko. Súčasťou podujatí sú putovné výstavy Jedno Slniečko za všetky Hviezdy a Nový východ Slniečka a výstava výtvarných návrhov mladých ilustrátorov VŠVU Slniečko a slniečka. Deti zo znevýhodneného prostredia dostávajú bezplatne výtlačky zo získanej remitendy časopisu Slniečko a aktuálne informácie o hodnotných knihách pre deti.

Štátna opera Banská Bystrica uplatňuje zľavnené vstupné pre vybrané skupiny divákov, ktoré sú upravené tak, aby podujatia boli ešte dostupnejšie najmä pre slabšie príjmové skupiny a osoby so zdravotným postihnutím. Osobám ZŤP sa poskytuje zľava až do výšky 90 % na vybrané druhy predstavení. Špeciálne zľavy – vstupné vo výške 1,- € sa poskytuje mentálne postihnutým občanom z Domova sociálnej starostlivosti KOMPA v Banskej Bystrici, Detskému krízovému centru v Banskej Bystrici a Detskému domovu v Banskej Bystrici.

Slovenská filharmónia pravidelne organizuje *Koncert bez bariér*, ktorý pripravuje Slovenský komorný orchester a jeho umelecký vedúci Ewald Danel. V roku 2017 sa koncert uskutočnil po šiestykrát, hneď na úvod 69. koncertnej sezóny (21. októbra 2017).

Slovenský filmový ústav v rámci svojej činnosti realizuje podporné aktivity pre skupiny pracujúce s deťmi zo znevýhodneného prostredia. V roku 2017 sa v jeho priestoroch uskutočnila prednáška pre odbornú verejnosť a rodičov z cyklu **Rovnosť príležitostí detí so špeciálnymi potrebami v prístupe k vzdelaniu**.

Ad 3.

MK SR vytvorilo priestor na podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry **prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií aj pre marginalizované skupiny – bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu v mesiaci, napr. v roku 2012 poskytovala takýto druh služieb len Slovenská národná galéria. V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum. Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). V súčasnosti je možnosť navštíviť bezplatne 37 kultúrnych objektov v správe uvedených inštitúcií na Slovensku.

V roku 2017 prerozdeleno MK SR 2 297 997 € v rámci dotačného programu **Kultúrne poukazy**, ktorého cieľmi sú najmä podpora prístupu detí a mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže.

6.10. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády). Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom

**Spôsob plnenia: Portál pre mládež Európskej únie (slovenská mutácia) a EURODESK Slovensko
www.Eurodesk.sk**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: počet návštevníkov stránky, počet poskytnutých konzultácií, počet sprievodných aktivít zameraných na skvalitnenie informácií pre mládež

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Eurodesk dal v roku 2017 do tlače propagačný materiál s informáciami a návodom, ako postupovať pri príprave mládežníckej výmeny v programe E+. Cieľom propagačného materiálu s názvom Hviezda Európy je získať odporúčania, ako naplánovať projekt, ako sa naň pripraviť, uskutočniť ho a ako požiadať Národnú agentúru o finančné prostriedky. Eurodesk počas roka 2017 úzko spolupracoval s Národnou agentúrou (ďalej len „NA“) programu Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu na podporných informačných aktivitách programu Erasmus+. Webová stránka Eurodesku je naďalej vedená pod oficiálnou stránkou IUVENTY – Inštitútu mládeže. V pracovnom pláne na rok 2018 je jednou z úloh Eurodesku vytvoriť novú webovú databázu eurodesk.sk, ktorá by zodpovedala štandardom EK. Európsky mládežnícky informačný portál je naďalej miestom, kde sa nachádza centrum informácií pre mladých ľudí.

Eurodesk sa pravidelne zúčastňuje pracovných stretnutí štruktúrovaného dialógu, ktoré organizuje RmS – Rada mládeže Slovenska, kde je súčasťou Národnej pracovnej skupiny. Cieľom je zvýšenie záujmu mladých ľudí o aktívnu účasť v tvorbe miestnych, regionálnych aj európskych politík voči mládeži.

Aktivity Eurodesku za rok 2017:

- informačno-poradenské služby pre mladých ľudí a pracovníkov s mládežou;
- propagačné a reprezentačné aktivity programu EÚ Erasmus + pre oblasť mládeže a športu;
- komunikácia a propagácia jednotlivých aktivít multiplikátorov a regionálnych koordinátorov;
- zabezpečenie administrácie Európskeho portálu pre mládež;
- uskutočnenie prezentácie o Eurodesk-u, mládežníckych výmenách a EDS - oslovených približne 80 žiakov stredných škôl.

Festival Pohoda, 6. 7 – 9.7. 2017

V spolupráci so Zastúpením EK na SR členovia NA E+ a národný koordinátor Eurodesk-u zúčastnili najväčšieho hudobného festivalu na Slovensku. Počas 4 dní zo stanoviska umiestneného v stane EK organizovali rôzne druhy aktivít, šírili informácie o programe E+ a súťažili o propagačné materiály E+. Počas festivalu sa zároveň organizovalo množstvo diskusií na tému: budúcnosť mladých ľudí v Európe, čo zabezpečilo veľké množstvo účastníkov cieľovej vekovej skupiny, a teda aj potenciálnych účastníkov mobilít programu Erasmus+.

Festival Europe Under The Castle / Európa pod hradom, 12. 8. 2017

Eurodesk v spolupráci s regionálnymi koordinátormi sa zúčastnil prvého festivalu svojho druhu, ktorý zorganizovala dobrovoľníčka počas svojej Európskej dobrovoľníckej služby. Cieľom bolo šíriť myšlienky zdieľania európskych hodnôt medzi ľuďmi a solidaritu, ktoré sa sprostredkujú aj cez program Erasmus+ mládež a šport. festival sa uskutočnil v Spišskom Podhradí a regionálni koordinátori mali počas celého dňa možnosť prezentovať účastníkom možnosti mobilít programu Erasmus+.

Šváby v akcii, 26. 8 -27.8. 2017

Počas športovej akcie na Prešovskom sídlisku Šváby boli v spolupráci s regionálnym koordinátorom odprezentované aj možnosti mobilít programu Erasmus+. Vďaka tomuto podujatiu sa tak podporili aj dobrovoľnícke aktivity v športe, ktoré spolu so sociálnym začlenením, rovnakými príležitosťami a informovanosťou o dôležitosti zdraviu prospešných pohybových aktivít, sú jedným z kľúčových bodov NA pre mládež a šport.

Trh dobrovoľníctva v Starej tržnici a 22. 9. 2017 Veľtrh organizácií pracovníkov s mládežou, 16. 9. 2017

Eurodesk v spolupráci s regionálnymi koordinátormi a pracovníkmi NA E+ sa zúčastnil týchto aktivít s cieľom udržania dobrých partnerstiev na regionálnej úrovni a zároveň aby zvýšil povedomie mládeži o mobilitách programu Erasmus+ a relevantných príležitostiach propagujúcich participáciu mladých ľudí.

Time to Move

Mesiac október je venovaný jednej z hlavných propagačných kampaní Eurodesku s názvom **Time2Move**. V rámci aktivít Eurodesku v tomto mesiaci, bola propagovaná aj táto kampaň, ktorej cieľom je propagovať medzinárodné mobility a vzdelávacie možnosti predovšetkým v zahraničí.

Študentský veľtrh AKADÉMIA & VAPAC, 10. – 12. 10. 2017

Veľtrh ponúkol unikátny priestor pre študentov stredných škôl, budúcich maturantov, ale aj pre mladých ľudí, ktorí sa rozhodujú o svojej budúcnosti. IUVENTA sa počas všetkých dní veľtrhu zúčastnila a prezentovala jednotlivé odbory v zastúpení pracovníkov NA E+ a Eurodesku.

„Iuventa – neformálne k úspechu mladých“, 13. 10. 2017

Podujatie pripravila IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže v rámci sprievodného programu Týždňa celoživotného učenia (9.–15.10.2017), ktorého tretí ročník organizuje AIVD - Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v Slovenskej republike. Cieľom podujatia bolo do podpory vzdelávania detí a študentov zapojiť v čo najväčšej miere školy a pedagógov a poskytnúť cenné informácie o úspešných projektoch programu Erasmus+ a jednotlivých odboroch IUVENTY. Eurodesk tam prezentoval možnosti mobilít a kampaň Time2move.

Info dni o programe Erasmus+ v spolupráci so SAAIC, 24. – 27. 10. 2017

Eurodesk Slovensko sa v spolupráci s Národnou agentúrou pre vzdelávanie a odbornú prípravu zúčastnilo na Informačných dňoch v Bratislave, Žiline a Košiciach. Cieľom bolo informovať organizácie o možnostiach pre mladých ľudí.

Info dni v spolupráci s Europe Direct/Zastúpenie EK na SR, 6. 11. a 9. 11. 2017

V rámci podujatia sme spolu so 7 ďalšími partnermi Eurodesk v spolupráci s pracovníkmi NA E+ informovali stredoškôlkov z Trnavského kraja o možnostiach v zahraničí.

Školenie multiplikátorov kampane Rady Európy "Bez nenávisti", 16. – 19. 11. 2017

Školenie zorganizoval Inštitút neformálneho vzdelávania v spolupráci s Odborom Mládeže Rady Európy. Pozval mládežníckych lídrov a pracovníkov s mládežou na akreditované školenie multiplikátorov kampane Rady Európy "Bez nenávisti". V rámci školenia Eurodesk viedol workshop o svojej činnosti a prezentoval Eurodesk ako jeden z kanálov šírenia informácií o kampani.

Zmení ma pobyt v zahraničí? Diskusia v spolupráci s Euroguidance/SAAIC, 20. 11. 2017

Diskusia, ako spôsobu zatraktívnenia zahraničnej mobility v očiach študentov/absolventov a rovnako ako platforma, v rámci ktorej by sa dalo diskutovať o tom, ako pobyt v zahraničí (štúdium, stáž, dobrovoľníctvo) môže prispieť k osobnostnému rozvoju človeka, sa zúčastnil ako príklad dobrej praxe Eurodesk koordinátor. Zároveň mal priestor na prezentáciu činnosti Eurodesku a spolu s koordinátorom Európskej dobrovoľníckej služby prezentoval neformálnu časť programu E+.

Školenie Annual - každoročné stretnutie dobrovoľníkov, 1. – 3. 12. 2017

V rámci programu Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu dnes bol Eurodesk súčasťou výročného stretnutia bývalých dobrovoľníkov Európskej dobrovoľníckej služby, známe aj pod názvom Annual EVS Event 2017 počas, na ktorých dobrovoľníci zhodnotili svoje skúsenosti, nadobudnuté kompetencie a naučili sa, ako ich čo najefektívnejšie využiť v pracovnom aj osobnom živote.

6.11. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti antidiskriminačnej legislatívy, oboznámenie s pojmami šikanovanie, druhmi priamej a nepriamej diskriminácie

Spôsob plnenia: Priblížiť problematiku diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania takým jazykom, ktorému budú mladí ľudia rozumieť a zároveň budú poučení ako v ktorej konkrétnej situácii postupovať a aké právne prostriedky je možné využiť v záujme nápravy a odstránenie diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania, prostredníctvom vzdelávacích školení lektormi špecializovanými v danej oblasti.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: SNSĽP

Indikátor: počet poskytnutých vzdelávacích školení prostredníctvom profesionálnych lektorov z oblastí špecializovaných na oblasť antidiskriminačnej legislatívy, počet účastníkov vzdelávaní, počet návštevníkov webovej stránky

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 SNSĽP pokračovalo v realizácii vzdelávacích aktivít na prvom aj druhom stupni základných škôl a na stredných školách. Školy mali na výber **sedem štandardných tém** (Ľudské práva, Nediskriminácia, Rodová rovnosť, Holokaust, Práva dieťaťa a Extrémizmus, Kyberšikana). Mnohé školy prejavujú záujem aj o viac tém počas jedného školského roka a s mnohými školami Stredisko spolupracuje už niekoľko rokov pri realizácii vzdelávacích aktivít. V roku 2017, Stredisko začalo spolupracovať s múzeom Holokaustu v Seredi pri príprave spoločných vzdelávacích aktivít a pripravovalo ich koncept. V roku 2017 Stredisko realizovalo na 26 základných školách 61 podujatí pre 1438 žiakov a žiačok. Na 19 stredných školách Stredisko realizovalo 64 podujatí pre 1848 študentov a študentiek.

59 podujatí na základných školách bolo s trvaním 90 minút, 2 aktivity v trvaní 3 vyučovacích hodín, 55 podujatí na stredných školách v trvaní 90 minút a 9 podujatí v trvaní 3 vyučovacích hodín.

Téme extrémizmu sa venovalo na 44 podujatiach, k téme ľudských práv bolo realizovaných 26 podujatí, k nediskriminácii 7 podujatí, k holokaustu 5 podujatí, k právam dieťaťa 10 podujatí, ku kyberšikane 23 podujatí, k rodovej rovnosti 3 podujatia, k iným témam (obchodovanie s ľuďmi) bolo venovaných 7 podujatí. Stredisko v roku 2017 zaradilo do svojej ponuky vzdelávania tému kyberšikany, ktorá sa stala medzi základnými a strednými školami veľmi obľúbenou a potrebnou, vzhľadom k skutočnosti, že veľké množstvo objednaných podujatí si školy rezervovali na rok 2018.

Na základe spolupráce Strediska a Špeciálnej základnej školy v Krompachoch sa v roku 2017 uskutočnili dve podujatia na tému Kyberšikana na účelom prevencie pred následkami kyberšikany a jej riešení. Okrem toho Stredisko uskutočnilo dve podujatia v Košiciach a v Bratislave pre Slovenskú lekársku komoru a na tému: „**Ľudské práva patria aj deťom, resp. porušovanie ľudských práv v školách a kolektívnych zariadeniach**“ pre pediatrov. Pri týchto podujatiach Stredisko nerealizovalo vzdelávanie priamo pre deti, ale vzhľadom k práci pediatrov a zachovávanie najlepšieho záujmu deti zo strany Strediska, je potrebné venovať pozornosť tomuto podujatiu, nakoľko získané informácie a praktické rady budú v konečnom dôsledku využité pri práci pediatrov s deťmi.

V tabuľke je uvedené porovnanie počtu vzdelávacích podujatí pre deti a mládež zo základných a stredných škôl, realizovaných SNSĽP v rokoch 2014-2016. Uvedené sú aj témy, ktoré priamo nekorešpondujú s oblasťami definovanými úlohou 6.11.

Prehľad počtu vzdelávacích podujatí SNSĽP pre deti mládež podľa tém v rokoch 2014-2017

Podujatia pre žiakov a žiačky ZŠ a SŠ podľa tém	Podujatia 2017	Podujatia 2016	Podujatia 2015	Podujatia 2014
Ľudské práva	26	17	22	5
Nediskriminácia	7	16	20	22
Rodová rovnosť	3	7	7	3
Holokaust	5	10	10	15
Práva dieťaťa	10	10	9	3
Rasizmus - extrémizmus	44	43	20	6
Mobbing	0	0	0	0

Iné	7	1	5	0
Kombi	0	1	0	0
Kyberšikana, šikana	23	-	-	-
Podujatia celkom	125	105	93	54

V tabuľke je uvedené porovnanie počtu účastníkov a účastníčok vzdelávacích podujatí pre deti a mládež zo základných a stredných škôl, realizovaných SNSĽP v rokoch 2014-2017.

Prehľad počtu účastníkov a účastníčok na vzdelávacích podujatiach SNSĽP pre deti mládež podľa tém v rokoch 2014-2017

podujatia pre žiakov a žiačky ZŠ a SŠ podľa tém	Účastníci / účastníčky 2017	Účastníci / účastníčky 2016	Účastníci / účastníčky 2015	Účastníci / účastníčky 2014
Ľudské práva	630	520	457	110
Nediskriminácia	211	406	463	550
Rodová rovnosť	108	123	214	71
Holokaust	153	267	197	301
Práva dieťaťa	231	205	198	70
Rasizmus - extrémizmus	1205	1383	525	207
Mobbing	0	0	0	0
Iné	152	14	80	0
Kombi	0	19	0	0
Kyberšikana	641	-	-	-
Účasť celkom	3350	2937	2134	1309

Nad rámec kontextu zadania úlohy 6.11 (antidiskriminačná legislatíva, diskriminácia, šikana) sa aj v roku 2017 realizovalo vzdelávanie zamerané na tému obchodovanie s ľuďmi. Počas roka Stredisko realizovalo 7 takýchto podujatí pre celkom 152 žiakov a žiačok základných a stredných škôl. V roku 2017 Stredisko realizovalo vzdelávanie k téme obchodovaniu s ľuďmi na JOB EXPO NITRA 2017, pre žiakov a žiačky stredných škôl v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky.

Aktivity pre deti a mládež Stredisko v roku 2017 realizovalo vo všetkých krajoch SR, najviac v Bratislavskom kraji (40 pre celkom 1019 účastníkov a účastníčok), potom v Trenčianskom kraji (24 podujatí pre 687), Nitrianskom (18 pre 620), Trnavskom (24 pre 520), Žilinskom kraji (9 pre 281). Najmenej podujatí bolo realizovaných na školách Prešovského kraja (7 pre 142), Košického (2 pre 41) a napokon Banskobystrického kraja (1 podujatie pre 21 žiakov a žiačok).

V roku 2017 Stredisko realizovalo vzdelávacie podujatia na 26 (z toho 14 nových) základných školách a 19 stredných školách (z toho 11 nových). Za ostatné 3 roky Stredisko spolupracuje s 54 základnými školami a s 54 strednými školami. Vďaka nadviazanej spolupráci v roku 2017 sa v priestoroch ZŠ Orešie v Pezinku uskutočnila vzdelávacia aktivita pre žiakov a žiačky 1-4. ročníka na tému ľudských práv interaktívnou formou a 5 podujatí a v priestoroch Regionálneho osvetového strediska v Nových Zámkoch. Stredisko realizovalo časť vzdelávacieho podujatia s názvom FUTURE GENERATION EUROPE v priestoroch STU v Bratislave pre žiakov a žiačky stredných škôl na tému extrémizmus v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami.

Na pravidelnej báze, resp. po každom podujatí Stredisko úspešnosť školení nemonitoruje. Z praktického hľadiska to zaberá veľa času, čo je neprípustné pri 90 – 135 minútových podujatiach. Dotazníky spätnej väzby sa však aplikujú vždy pri uvádzaní nových tém, v rámci pilotných podujatí a následne sporadicky. Na spokojnosť, záujem, pochopenie témy zo strany žiakov a žiačok sa Stredisko následne pýta pedagogického personálu, vedenia škôl. Pravidelná dlhoročná spolupráca a každoročný prírastok nových škôl je nepriamym dôkazom úspešnosti, resp. spokojnosti. V prípade dospelých cieľových skupín zväčša spätňoväzobný dotazník administruje subjekt, ktorý si vzdelávanie objednáva. S obsahom hodnotenia je lektorský tím SNSĽP priebežne oboznamovaný. Súčasťou vzdelávacích aktivít je aj zber dotazníkov, ktorý Stredisko realizuje. V roku 2017 bol realizovaný výskum k téme Xenofóbia, rasizmus a rovnako aj dotazník zameraný na problematiku Šikany

a kyberšikany pre žiakov a žiačky druhého stupňa základných škôl a stredných škôl, ktorého zber bude pokračovať aj v roku 2018.

Napr. v roku 2018 bude do ponuky vzdelávacích aktivít Strediska opäť zaradená téma Obchodovanie s ľuďmi pre žiakov a žiačky základných a stredných škôl a tému Rovnosti v odmeňovaní pre žiakov a žiačky stredných škôl. Počas prvých školení si lektori Strediska budú mapovať spätnú väzbu, na základe ktorej následne budú cizelovať obsah a formu podujatia tak, aby zabezpečili jej štandardnú kvalitu. Tému Kyberšikana Stredisko zaraďuje do ponuky pre základné a stredné školy na základe priameho dopytu zo strany viacerých škôl, ako aj účastníkov a účastníčok zo strany detí a mládeže. Doposiaľ sa téme Kyberšikany a šikany medzi deťmi, resp. mládežou Stredisko venovalo v rámci osobitného vzdelávania len príležitostne. Dôvodom je predovšetkým vysoká časová náročnosť v prípadoch, keď v kolektíve detí k šikane skutočne dochádza a nevyhnutnosť následnej psychologickkej intervencie v rámci kolektívu. Stredisko v rámci vzdelávania zaznamenalo veľké množstvo prípadov týkajúcich sa kyberšikany a šikany na školách nielen medzi žiakmi a žiačkami navzájom, ale aj prípady žiakov voči pedagogickým zamestnancom. Dopyt po riešení kyberšikany nielen prevenciou, ale aj priamym riešením prípadov s vedením škôl Stredisko vykonalo vo viacerých prípadoch svojimi zamestnancami.

V roku 2017 Stredisko realizovalo aj 5. ročník súťaže „Moje ľudské práva“ v písaní esejí, do ktorej sa mohli zapojiť študenti a študentky právnických fakúlt v Slovenskej republike, ktorí mali možnosť písať esej na tému: **„Ako korupcia škodí ľudským právam ?“** Do súťaže sa mohli zapojiť v období od 22. marca do 30. apríla 2017. Cieľom celoslovenskej súťaže bolo šírenie osvedy v oblasti ľudských práv, podporovanie záujmu študentov o všeobecnú problematiku dodržiavania ľudských práv, nediskriminácie a ako korupcia vplýva na problematiku ľudských práv.

Do súťaže esejí sa v roku 2017 zapojili dve študentky z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Vyhodnotenie prihlásených esejí uskutočnili odborní zamestnanci Strediska, boli udelené dve prvé miesta.

Stredisko v roku 2017 vyhlásilo tiež 5. ročník umeleckej súťaže „*Moje ľudské práva*“, do ktorej sa mohli prihlásiť žiaci a žiačky základných škôl a žiaci a žiačky základných umeleckých škôl z celého Slovenska. Do súťaže sa mohli súťažiaci zapojiť do 22. mája 2017. Téma bola: **„Úlohy členov mojej rodiny.“** Do súťaže sa v roku 2017 zapojilo 19 základných škôl s 50 výkresmi. Víťazi súťaže boli vyhodnotení v 2 kategóriách, žiaci 1. stupňa a žiaci 2. stupňa.

7. Osobitné ochranné opatrenia

Strategický cieľ: Zabezpečiť všestrannú realizáciu práv detí v krízových situáciách, v situáciách čiastočného či úplného obmedzenia osobnej slobody, v situáciách všetkých druhov migrácie a pobytu detí cudzincov na území štátu

Čiastkové ciele:

7.1. Zohľadnenie potrieb detí cudzincov v rámci pripravovanej politiky integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Spôsob plnenia: Prijatie osobitných opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Indikátor: počet opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*7.2. Vzdelávanie a ochrana detí žiadateľov o udelenie azylu

Spôsob plnenia: Dohliadať na vzdelávanie a ochranu ľudských práv maloletých žiadateľov o udelenie azylu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia, MVO

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 sa počet maloletých žiadateľov o azyl v SR mierne zvýšil. MÚ MV SR eviduje 28 maloletých žiadateľov o udelenie azylu z čoho 11 je MBS. V prípade ak ide o žiadateľa povinného plniť povinnú školskú dochádzku je tento v zmysle §23 ods. 3 písm. f) zákona č. 480/2002 Z. z. o azyloch v znení neskorších predpisov povinný zúčastňovať sa na kurze slovenského jazyka, čím sa zabezpečí jeho úspešná adaptácia do školského prostredia a úspešné plnenie povinnej školskej dochádzky. V azylových zariadeniach MÚ MV SR je v rámci projektu financovaného z AMIF realizovaného Slovenskou humanitnou stranou v partnerstve s obcou Rovné pod názvom „Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II“ zabezpečovaná výučba slovenského jazyka, artterapia, muzikoterapia, tvorivé dielne, športové aktivity, návšteva kultúrnych podujatí. Do konca roku 2017 MÚ MV SR evidoval celkom 17 maloletých žiadateľov o azyl, ktorí prišli v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných. Z tohto počtu boli do vzdelávacieho procesu zapojené len jedno dievča a dvaja chlapci z Ukrajiny z pobytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi (ZŠ Nenince). Čo sa týka rozdielu v počte zaregistrovaných detí pri vstupe do azylovej procedúry a počtom detí, ktoré navštevujú ZŠ, ten je daný skutočnosťou, že rodiny azylantov s deťmi odchádzajú zo SR, alebo je azylové konanie ukončené ešte predtým ako bolo možné deti úspešne prihlásiť do vyučovacieho procesu, teda pred uplynutím troch mesiacov od požiadania o udelenie azylu. V rámci projektu presídlenia asýrskych kresťanov z Iraku „Nové Ninive“, ktorý realizuje občianske združenie „Pokoj a dobro“ v Nitrianskom samosprávnom kraji je po odchode niekoľkých ďalších rodín v roku 2017 zaradených do vzdelávacieho procesu v materských školách 8 detí, na základných školách 14 detí, na stredných školách 8 detí a na vysokých školách 2 deti.

Prehľad návštevnosti ZŠ deťmi v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi

	ZŠ 1. Stupeň	ZŠ 2. Stupeň	Dievčatá	Chlapci	Celkom detí
2011	6	7	6	7	13
2012	5	7	8	4	12
2013	3	6	5	4	9
2014	2	3	2	3	5

2015	0	2	2	0	2
2016	2	1	1	2	3
2017	2	1	1	2	3

Zdroj: MÚ MV SR

7.3. Zameriť sa na vyhľadávanie rodičov, osôb zodpovedných za výchovu alebo iných príbuzných s cieľom spojiť sa s rodinou pre maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Zapájať do procesu vyhľadávania Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a iné subjekty, sledovať vývoj v danej oblasti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, MV SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenský červený kríž, MVO

Indikátor: Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou (Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Orgán SPOD a SK sa podieľa na vyhľadávaní rodičov alebo iných členov rodiny MBS za účelom ich zlúčenia, pričom spolupracuje s MV SR a so zastupiteľským úradom krajiny, v ktorej má MBS obvyklý pobyt, alebo navrhuje zastupiteľskému úradu krajiny, v ktorej nemá MBS obvyklý pobyt a v ktorej sa nachádza jeho rodič alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, ich zlúčenie a oznamuje opatrenie prijaté v záujme tohto zlúčenia. Pri všetkých úkonoch sa rešpektuje najlepší záujem dieťaťa a jeho názor pri prijímaní každého rozhodnutia, ktoré sa ho týka, primerane veku a rozumovej vyspelosti. Pritom každému MBS zabezpečuje na jeho žiadosť právne poradenstvo a zabezpečuje maloletému bez sprievodu právnu pomoc a v prípade prejavenej vôle a záujmu MBS spolupracuje s príslušnými orgánmi a inštitúciami pri zabezpečovaní návratu maloletého bez sprievodu do krajiny pôvodu alebo pri vycestovaní maloletého bez sprievodu do tretej krajiny.

V roku 2017 bolo **umiestnených 38 MBS** do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu - Detského domova pre maloletých bez sprievodu DLAŇ Medzilaborce. Z uvedeného počtu 11 MBS požiadalo o azyl. Dvomi MBS bol udelený azyl (napriek tejto skutočnosti neoprávnene opustili zariadenie) a jednému MBS bola udelená doplnková ochrana. Celkovo v r. 2017 **neoprávnene opustilo zariadenie 23 MBS**. V roku 2017 bola starostlivosť poskytovaná najmä MBS z Vietnamu (10 MBS) Afganistanu (7 MBS), Iraku (6 MBS) Bangladéšu (5 MBS) a Sýrie (2 MBS). V DeD Medzilaborce bolo taktiež umiestnených 7 maloletých z Českej republiky a jedno dievča z Maďarska, ktorí boli premiestnení do domovskej krajiny.

V uvedenom roku **bolo zabezpečené zlúčenie s rodinou v tretej krajine pre 3 MBS** (zlúčenie s bratom v Nemecku, s matkou v Nemecku a zlúčenie s bratom v Taliansku). V štádiu realizácie je zlúčenie s rodinou u dvoch MBS.

7.4. Ochrana detí v procese konania o medzinárodnú ochranu

Spôsob plnenia: V procese azylového konania venovať zvýšenú pozornosť ochrane maloletých bez sprievodu – žiadateľov o medzinárodnú ochranu, s cieľom zjednotiť umiestňovanie maloletých bez sprievodu a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: v súlade s Legislatívnym plánom vlády SR

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR, legislatívna úprava zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

Z celkového počtu 28 maloletých bez sprievodu, v roku 2017 **požiadalo MÚ MV SR o udelenie azylu 12 MBS.** Išlo o dve dievčatá z Vietnamu, jedno z Iraku a troch chlapcov z Bangladéša, dvoch z Afganistanu, dvoch z Pakistanu, jedného z Iraku a jedného zo Sýrie. Všetci zistení MBS sú odovzdávaní podľa zákona č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do starostlivosti príslušnému zariadeniu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVR SR.

7.5. Presadzovanie uplatňovania pracovnoprávných predpisov pri práci detí

Spôsob plnenia: Kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne - každoročne

Zodpovedný gestor: Národný inšpektorát práce / inšpektoráty práce

Indikátor: počet identifikovaných prípadov; správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci výkonov inšpekcie práce bolo v roku 2017 zo strany inšpektorátov práce kontrolované aj dodržiavanie zákonných ustanovení pri zamestnávaní mladistvých a fyzických osôb, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku. Pri každom výkone inšpekcie práce bola vykonávaná aj kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. V roku 2017 bolo v rámci výkonov kontrol zo strany inšpektorátov práce skontrolovaných 79 mladistvých a fyzických osôb, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku. Z toho bolo **zistených 16 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých bez založeného pracovnoprávneho vzťahu a 3 prípady nelegálneho zamestnávania mladistvých, ktorých zamestnávateľ si nesplnil povinnosť prihlásiť tieto osoby riadne a včas do registra Sociálnej poisťovne.** V 2 prípadoch išlo o nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, pričom neboli splnené podmienky na ich zamestnávanie podľa osobitného predpisu.

Zo strany inšpektorátov práce **nebol v roku 2017 vydaný žiaden zákaz práce fyzickej osoby mladšej ako 18 rokov veku, ktorá neskončila povinnú školskú dochádzku.**

Porušenia zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce pri výkone inšpekcie práce

Porušenie ustanovenia zákona č. 311/2001 Z. z.	Počet zistených prípadov 2013	Počet zistených prípadov 2014	Počet zistených prípadov 2015	Počet zistených prípadov 2016	Počet zistených prípadov 2017
§ 11 ods. 2	2	0	1	1	2
§ 41 ods. 3	1	0	0	0	0
§ 41 ods. 4	1	0	0	0	0
§ 47 ods. 2	11	11	38	26	22
§ 91 ods. 1	42	26	28	22	35
§ 92 ods. 1	60	29	47	46	51
§ 174 ods. 1	0	0	1	0	3
§ 176 ods. 1	1	0	0	0	0
§ 223 ods. 2	28	49	73	73	71
§ 224 ods. 3	2	0	0	0	0
§ 227	7	8	13	15	11
§ 228	42	47	51	54	39

V roku 2017 bolo zo strany inšpektorátov práce udelených 17 súhlasov s výkonom ľahkých prác fyzických osôb vo veku do 15 rokov alebo fyzických osôb starších ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky. Ide o ľahké práce, ktoré svojím charakterom a rozsahom neohrozujú ich zdravie, bezpečnosť, ich ďalší vývoj alebo školskú dochádzku, a to pri účinkovaní alebo spoluúčinkovaní na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach, športových podujatiach a reklamných činnostiach. V porovnaní s odpočtami plnenia

Národného akčného plánu pre deti z predchádzajúcich rokov **má porušovanie právnych predpisov upravujúcich pracovné podmienky mladistvých zo strany zamestnávateľov klesajúcu tendenciu.**

7.6. Precizovať právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (vrátane detí) z právno-teoretického hľadiska a v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe

Spôsob plnenia: Upraviť definíciu pojmu „ujma na zdraví“ s cieľom eliminovať interpretačné nedostatky; zosúladiť ustanovenie § 4, pojednávajúce o oprávnených osobách, so súvisiacimi ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov; explicitne ustanoviť, že osoby poškodené trestnými činmi násilného násillia a sexuálneho zneužívania majú nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne nárok na vyplatenie psychickej ujmy na zdraví. Z dôvodu nejednoznačného výkladu novelizovať ustanovenia zákona týkajúce sa výpočtu odškodnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Indikátor: legislatívna úprava v zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*7.7. Ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním Slovenskou republikou na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, GP SR

Indikátor: ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

Aktualizácia za rok 2017:

V roku 2017 boli Generálnou prokuratúrou SR spracované podklady pre zodpovedanie **dotazníka tematicky zameraného na sexuálne vykorisťovanie a sexuálne zneužívanie detí prostredníctvom informačno-komunikačných technológií** v súvislosti s požiadavkami Výboru zmluvných strán Dohovoru rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (tzv. Lanzarotský výbor) **v rámci 2. monitorovacieho kola implementácií Dohovoru**. Poznatky pre spracovanie dotazníka boli získané z trestných vecí týkajúcich sa detskej pornografie. Cieľom dotazníka bolo vyhodnotenie širšieho množstva informácií potrebných pre efektívnu implementáciu záväzkov zmluvných strán vyplývajúcich z Dohovoru. Závery získané na základe spracovaných podkladov pre dotazník boli v roku 2017 **využívané aj pre účely trestného konania**, a to pre usmernenie prokurátorov špecialistov vo vzťahu k poškodeným deťom v trestnom konaní.

*7.8. Preventívne opatrenia a podpora informovanosti k problematike obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi, informovanosť verejnosti a vykonávanie príslušných preventívnych opatrení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

Indikátor: analýzy a štatistiky Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Pracovníci IC MV SR *ad hoc* prednášajú na školách, ako aj deťom umiestneným v detských domovoch, ktoré tvoria rizikóvu skupinu s ohľadom na obchodovanie s ľuďmi. V záujme informovania verejnosti sa zúčastňujú stretnutí v najrôznejších formátoch (konferencia, workshop, panelová diskusia a okrúhly stôl, raňajky s novinármi). IC MV SR sa naďalej angažuje aj v preventívnych aktivitách zameraných na boj proti obchodovaniu s ľuďmi formou prednášok študentom stredných škôl k základným poznatkom o obchodovaní s ľuďmi, inštitucionálnemu zabezpečeniu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike, identifikácii obetí a zabezpečeniu programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, nakoľko práve mladí ľudia končiaci strednú školu sú cieľovou skupinou, ktorá má záujem vycestovať do zahraničia za prácou. Študentom bol okrem odborného výkladu prezentovaný aj **dokumentárny film** zachytávajúci svedecké výpovede obetí obchodovania s ľuďmi a každému bola poskytnutá **brožúrka „Bez informácií sa stávaš otrokom“** s užitočnými informáciami o obchodovaní s ľuďmi, programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi a kontaktnými údajmi na linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a mimovládne organizácie a veľvyslanectva SR v zahraničí. Na základe spolupráce s organizátormi podujatia sa zástupcovia IC MV SR zúčastnili akcie JobExpo 2017 v Nitre. V rámci prednášok boli študenti v jednoduchej reči informovaní o probléme obchodovania s ľuďmi a boli distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnymi radami. V rámci pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, boli uskutočnené prednášky pre študentov na viacerých školách Bratislavského, Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja. MV SR zabezpečuje prevádzku Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818, prostredníctvom ktorej môže široká verejnosť získať bezplatne informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. Zároveň táto linka slúži aj ako nástroj konzultácie s potenciálnymi obeťmi obchodovania s ľuďmi, resp. ich blízkymi a príbuznými. Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi je súčasťou každoročného vyhodnotenia **Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi**¹⁸ a zároveň slúži ako preventívny nástroj prostredníctvom informovania širokej verejnosti.

*7.9. Funkčná identifikácia detských obetí obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Odhaľovať a identifikovať detské obeť obchodovania s ľuďmi a maloletých cudzincov ako obeť obchodovania s ľuďmi na základe špecifického postupu, ktorý je potrebné uplatňovať v prípade detských obetí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci rozvoja referenčného mechanizmu MV SR prostredníctvom IC MV SR **realizovalo školenia a pokračovalo v adekvátnom a systematickom odbornom vzdelávaní** všetkých profesijných skupín v súlade s Národným programom boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018¹⁹. Účelom bolo prehĺbiť poznatky a budovanie kapacít v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a rozvíjať referenčný mechanizmus tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátna pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi pracovníci a zamestnanci detských domovov, resocializačných, diagnostických a reedukačných centier. Cieľom týchto školení je budovanie kapacít na včasnú identifikáciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi, pretože deti z detských domovov sú jednou z najzraniteľnejších skupín a môžu sa stať terčom pre obchodníkov. Prítomným bola interaktívnou formou priblížená problematika obchodovania s ľuďmi a poskytnuté praktické informácie zamerané na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj kroky, ako postupovať v prípade zistenia akýchkoľvek informácií súvisiacich s trestným činom obchodovania s ľuďmi. Dozvedeli sa takisto o možnostiach prevencie a aktivitách, prostredníctvom ktorých môžu oboznámiť mladých ľudí o tom, ako môžu minimalizovať riziká a nástrahy.

¹⁸ dostupné na http://www.minv.sk/?program_podpory_a_ochrany_obeti

¹⁹ dostupný na <http://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality>

V druhom polroku 2017 boli realizované školenia pre zamestnancov Národných inšpektorátov práce a takisto zamestnancov Univerzitných nemocníc a zamestnancov operačných stredísk záchranných zdravotných služieb. V priebehu mesiaca december sa uskutočnili školenia aj pre operatívnych pracovníkov NJBPNM ÚHCP P PZ a preventistov P PZ.

V spolupráci s MO SR bola problematika obchodovania s ľuďmi aj v roku 2017 zaradená do pravidelného cyklu **prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia** a zároveň bolo v priestoroch výcvikovej jednotky vojenských misií v Martine **vyškolených 14 nových školiteľov** z radov príslušníkov ozbrojených síl, čo pomôže rozšíriť okruh kapacít v oblasti obchodovania s ľuďmi medzi vojakmi vysielanými na zahraničné misie do krajín ako Cyprus, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Afganistan či na Golanské výšiny.

Vzhľadom na to, že táto problematika je súčasťou komplexného programu školení v rámci predvýjazdovej prípravy MZVEZ SR, MV SR v spolupráci s lektormi Slovenskej katolíckej charity (SKCH) uskutočnili v roku 2017 naväzujúce **školenia pre vybraných zamestnancov rezortu v súvislosti s ich vysielaním a pôsobením na konzulárnych úsekoch zastupiteľských úradov SR v zahraničí.**

Postupy akým spôsobom je možné identifikovať a referovať obeť obchodovania s ľuďmi sú uvedené v Národnom referenčnom mechanizme. Identifikovať potenciálnu obeť môže akýkoľvek subjekt pochádzajúci z prostredia štátnych orgánov, medzinárodných či mimovládnych organizácií, ako aj zo zahraničia. Iniciovať identifikáciu obeť môžu príslušníci rôznych služieb Policajného zboru, prokuratúry, zamestnanci MÚ MV SR, zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotnícki zamestnanci, zamestnanci MŠVVŠ SR, terénni sociálni pracovníci, zamestnanci konzulárnych úradov SR v zahraničí, mimovládne a medzinárodné organizácie pôsobiace na Slovensku alebo v zahraničí, ako aj samotná obeť, resp. jej rodinní príslušníci prostredníctvom Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 (+421 800 800 818).

Odhaľovanie a vyšetrovanie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi patrí do vecnej pôsobnosti NJBPNM ÚHCP P PZ. V priebehu roku 2017 bolo vyšetrovatelmi začaté trestné stíhanie pre zločin obchodovania s ľuďmi v 8 prípadoch, v ktorých **bolo identifikovaných spolu 11 detských obetí vo veku 11-17 rokov**. 9 z týchto detských obetí bolo sexuálne vykorisťovaných, 1 obeť bola zneužívaná na nútené žobranie a nútenú prácu a 1 obeť bola predaná za účelom núteného sobáša.

Tabuľka prípadov obchodovania s ľuďmi za rok 2017

Prípady v ktorých bolo začaté trestné stíhanie	Prípady v ktorých bolo vznesené obvinenie	Obeť	Typ vykorisťovania obetí	Obvinení	Krajina vykorisťovania obetí	Typ vykorisťovania v začatých prípadoch
37	18	muž 20 žena 53 (z toho 11 mladistvé)	sexuálne 34 žobranie 15 pracovné 14 nútený sobáš 5 sexuálne + nútený sobáš 3 nútené páchanie trestnej činnosti 3 neznámy typ 1	muž 49 žena 22	Veľká Británia 22 Nemecko 18 Slovensko 16 Dánsko 7 Rakúsko 7 Švajčiarsko 2 Belgicko 1 Írsko 1 Poľsko 1	sexuálne 20 žobranie 6 pracovné 5 nútený sobáš 2 pracovné + sexuálne 1 pracovné + sexuálne + žobranie 1 žobranie + sexuálne + nútené páchanie trestnej činnosti 1 neznámy typ 1

Zdroj: Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ

7.10. Sledovanie vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi

Spôsob plnenia: Na základe analytických výstupov, medzinárodných konferencií a správ zostavovaných pomocnými agentúrami EÚ (EUROPOL, FRONTEX) a univerzálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ako aj regionálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Radou Európy

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR

Spolupracujúce subjekty: úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ MV SR, MPSVR SR

Indikátor: Aktívna účasť na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s deťmi, predkladanie správ z týchto podujatí organizovaných k problematike obchodovania s deťmi

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

MS SR zastupuje Slovenskú republiku v Európskej sieti pre práva obetí (European Network on Victims' Rights – ENVR) a zúčastňuje sa pravidelne prostredníctvom svojho zástupcu (zo sekcie medzinárodného práva) aktivít a podujatí konaných v ENRV, vrátane účasti na plánovanom podujatí ENRV (Brusel, 17. januára 2018) týkajúcom sa **sexuálneho vykorisťovania detí migrantov**, ktoré v súčasnosti tvoria značnú časť obetí obchodovania s deťmi na účely sexuálneho vykorisťovania.

Podľa článku 38, odseku 5 Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi bol v rámci druhého kola hodnotenia plnenia Dohovoru zo strany Slovenskej republiky vypracovaný skupinou expertov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi (tzv. GRETA) návrh správy, ktorý bol Slovenskej republike zaslaný na pripomienkovanie. Na 17. zasadnutí dňa 30. novembra 2015, Výbor schválil druhú správu GRETA s ohľadom na prijatie odporúčaní pre Slovenskú republiku. Vláda SR bola vyzvaná, aby **informovala Výbor zmluvných strán o opatreniach prijatých na implementáciu odporúčaní do 13. novembra 2017**. Predmetné plnenia s odpočtom všetkých zainteresovaných subjektov boli Výboru zmluvných strán zaslané v termíne. V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa aj v roku 2017 pracovníci IC MV SR zúčastnili na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí, najmä na konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi:

február 2017 - „Budovanie spolupráce pri referovaní v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi“ v spolupráci s Britskou ambasádou;

február 2017 - pracovné stretnutie so zástupcami zastupiteľstva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku a predstaviteľom z Národnej kriminálnej agentúry UK k príprave správy Veľkej Británie k obchodovaniu s ľuďmi;

jún 2017 – zasadnutie Národných spravodajcov alebo obdobného mechanizmu v Bruseli, aktívna účasť na zasadnutí – komunikácia s Európskou koordinátorkou pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi;

jún 2017 - pracovné stretnutie so zástupcami zastupiteľstva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku ako aj zástupcami Home Office Veľkej Británie a Severného Írska;

jún 2017 – účasť na Stretnutí národných koordinátorov a Národných spravodajcov alebo obdobných mechanizmov OBSE vo Viedni;

september 2017 – pracovné stretnutie so zástupcom mimovládnej organizácie Men Via z Rakúska za účelom účasti na konferencii OBSE vo Viedni;

október 2017 – účasť na Konzultačnom stretnutí k „Ochraňovanie obetí obchodovania s ľuďmi v Európskej únii“, Vilnius, Litva;

október 2017 – účasť na konferencii OBSE „Obchodovanie s ľuďmi v konfliktoch a krízových situáciách“, Viedeň, Rakúsko;

november 2017 – účasť na konferencii a workshope „Prevencia obchodovania s ľuďmi v obchodných reťazcoch, vládne opatrenia“, Ženeva, Švajčiarsko;

december 2017 – zasadnutie Národných spravodajcov alebo obdobného mechanizmu v Bruseli, aktívna účasť na zasadnutí – komunikácia s Európskou koordinátorkou pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Poznatky, správy a výstupy z jednotlivých podujatí a konferencií boli prezentované počas školiacich aktivít organizovaných pracovníkmi IC MV SR, ako aj použité za účelom prípravy preventívnych materiálov.

V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa v roku 2017 zástupcovia NJBPNM ÚHCP P PZ zúčastnili na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR, ale aj v zahraničí, najmä na konferenciách a školeniach, ktoré sa programovo zaoberali obchodovaním s ľuďmi a to nasledovne:

- **v roku 2017** bola zabezpečená aktívna účasť na šiestich stretnutiach v rámci pracovnej skupiny EMPACT (multidisciplinárna platforma na boj proti organizovanému zločinu), prioritou obchodovanie s ľuďmi. Zasadnutia skupiny EMPACT sú organizované na Europole v Haagu (Holandsko), pričom témami stretnutí bol boj proti hrozbám organizovaného zločinu, EMPACT akčné dni pre oblasť sociálnych médií, ako nástroja pre nelegálnu migráciu a obchodovanie s ľuďmi, schvaľovanie MASP (Multi Annual Strategic Plan) a OAP (Operational Action Plan) na nadchádzajúce obdobie, finančné vyšetrovanie v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi a spolupráca s inšpektormi práce v súvislosti s pracovným vykorisťovaním;
- **vo februári 2017** sa NJBPNM zúčastnila na workshope ohľadom boja proti obchodovaniu s ľuďmi vo Viedni organizovanom Veľvyslanectvom Veľkej Británie;
- **v apríli 2017** sa NJBPNM zúčastnila Konferencie OBSE vo Viedni „Obchodovanie s deťmi a najlepšie záujmy detí“;
- **v máji 2017** sa zástupcovia NJBPNM zúčastnili na týždennom špecializovanom kurze International Law Enforcement Academy (ILEA) – obchodovanie s ľuďmi v Budapešti;
- **v novembri 2017** sa príslušníci ÚHCP P PZ zúčastnili na kurze k problematike obchodovania s ľuďmi ktorý usporiadalo Veľvyslanectvo USA v SR.

NUE úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ, tak ako v predchádzajúcich rokoch, priebežne zabezpečovala výmenu operatívnych a strategických informácií v oblasti obchodovania s ľuďmi, detskej pornografie a inej trestnej činnosti páchanej na deťoch a mládeži. Národná ústredňa Europol tiež zabezpečovala výmenu informácií v rámci operácie „Dragon“ koordinovanej agentúrou Europol, kde sa Slovenská republika zapojila do spoločných akčných dní zameraných na obchodovanie s ľuďmi a inú závažnú medzinárodnú organizovanú trestnú činnosť.

7.11. Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám formou odoberania dennej tlače a časopisov, sledovaním televízneho vysielania, prístupu k väzenskej knižnici. Formou besied, prednášok, kvízov, športových podujatí a súťaží zabezpečiť všestranný harmonický rozvoj osobnosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaci správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Mladistvým väzneným osobám bol umožnený prístup k informáciám formou možnosti odoberania dennej tlače, časopisov a kníh, sledovaním televízneho vysielania a počúvaním rozhlasového vysielania. Kultúrno-osvetová činnosť bola v ústavoch organizovaná a realizovaná najmä v oblastiach: osvetová činnosť, záujmová a športová činnosť, využívanie väzenskej knižnice, kultúrne, vzdelávacie a zábavné podujatia a ďalšie akcie prispievajúce k zvyšovaniu kultúrnej úrovne obvinených a odsúdených. V ústavoch boli spracovávané ponukové listy kultúrno-osvetových činností, z ktorých si mohli mladiství obvinení a odsúdení vybrať aktivitu, ktorú by chceli vykonávať.

Osvetová činnosť ako jeden z najúčinnějších prostriedkov prehľbovania výchovy a vzdelávania mladistvých väznených osôb zabezpečuje obvineným a odsúdeným všeobecný prehľad a poznatky z kultúry, spoločenského života, zdravotvedy, práva, psychológie či iných oblastí, prostredníctvom prednášok, besied, kvízov, vzdelávacích videofilmov. V ústavoch sú zriadené väzenské knižnice. Knižničný fond tvorí populárno-náučná literatúra, detská literatúra, beletria a iná literatúra, ktorý je mladistvým sprístupnený prostredníctvom katalógu knižničných jednotiek. **Pri väzenských knižniciach je zriadená čítareň, ktorá je vybavená počítačovou jednotkou** pre účely sprístupnenia elektronických dokumentov, najmä všeobecne záväzných právnych predpisov. Pri skladbe knižničného fondu sa prihliada na jeho vyváženosť tak, aby väzenská knižnica poskytovala mladistvým čitateľom čo najväčšiu možnosť zvyšovania ich kultúrnej a vzdelanostnej úrovne.

Nakoľko vo väzenskom prostredí absentuje dostatočný prísun podnetov – sociálnych, citových, sensorických, ústavy zboru sa usilujú u mladistvých prekonať a eliminovať tento nedostatok sociálnych a citových podnetov rozvíjaním a upevňovaním výchovných vplyvov, a to formou rôznych **prednášok, besied, osvetových a záujmových aktivít, rôznych kvízov a športových aktivít** a mnohých ďalších kultúrnych podujatí. Napr. v ústave Banská Bystrica sa vystriedalo viacero osobností, ako napr. beseda s poslancom NR SR Jánom Mičovským, s Marekom Bolfom (hráč na kalimbe), vystúpenie Divadla pri Kolkárni, koncert speváčky Gitany, beseda s Dominikom Hrbatým a Ibrahimom Maigom, koncert skupiny Kmeťoband, beseda s Dominikou Cibulkovou. V ústave Ilava prijali pozvanie významné slovenské osobnosti, ako napríklad, spisovateľ, dramatik, prozaik a politik Ing. Jozef Banáš, kresťanská roková skupina F6 a roková skupina Fuera Fondo. Celkovo bolo zrealizovaných štrnásť koncertov, šesť prednášok na tému drogy a jedna prednáška na tému „Osobný bankrot“. Asociácia Slovenských filmových klubov, v rámci spolupráce a osvetu pre obvinených už dlhodobo poskytuje filmy z ich produkcie. Obvinení tak majú možnosť pozrieť si filmy rôzneho žánru, ako napr. Nespoznaný, Chod do pekla, Baba z ľadu a pod. V roku 2017 bolo premietnutých pätnásť filmov. Veľký úspech zožala aj súťaž „Ilava má talent“, kde vystupovali odsúdení s vlastným programom.

Mladiství obvinení **v ústave Košice** sa zúčastnili prehliadky výstavy fotografií a autorskej knihy Leny Jakubčákovej a niekoľkých koncertov hudobných skupín, organizovaných pre obvinených a odsúdených v ústave. Taktiež sa zúčastňujú projektu „Átrium“, ktorý je zameraný na estetizáciu, skrášlenie átria v ústave. Ma dva základné ciele. Prvým je estetizácia, skrášlenie prostredia átria ústavu. Druhým cieľom je vytvorenie pracovných návykov a zapojenie mladistvých obvinených do aktivít, ktoré zmiernia negatívny dopad väzenského prostredia na osobnosť mladistvého obvineného. V rámci tohto projektu mladiství obvinení vykonávajú rôzne „záhradnícke“ práce, upravujú vytvorenú skalku, strihajú vysadené kry, presádzajú kvety.

Ústav Sučany má vytvorené podmienky na rôznorodú činnosť záujmových krúžkov, ktoré sú obľúbenou súčasťou kultúrno-osvetovej činnosti odsúdených. V roku 2017 boli vytvorené záujmové krúžky u mladistvých odsúdených: športovo-kombinovaný (1), futbalový (1), záhradkársky (1), krúžok šikovných rúk (1). Hudobný krúžok (1) má celoustavnú pôsobnosť, preto sú v ňom zaradení odsúdení mladiství a aj odsúdení z minimálneho stupňa stráženia. V rámci kultúrno-osvetovej činnosti boli realizované celoustavné podujatia k významným tradíciám roku. Zvykoslovím, oživovaním ľudových tradícií v ústave boli mladiství vedení k zachovávaniu zvykov našich predkov, k úcte k ľudovej kultúre a jej tradíciám, k posilňovaniu regionálneho, etnického a národného povedomia. Tvorba zvykoslovných predmetov rozvíjala ich technické myslenie, estetické cítenie a manuálne zručnosti. Boli to tradície Vinšovanie Troch kráľov, Fašiangy, Marec - mesiac knihy, Apríl – mesiac lesov, Tradície stavania mája, Svätajánskych ohňov, Veľkonočné sviatky, Sviatok všetkých svätých, Výroba adventných vencov, Sviatky svätého Mikuláša a Vianočné sviatky a pod. Odsúdeným bolo vysvetľované zvykoslovie, pôvod a vznik tradície a boli realizované rôzne praktické činnosti ako výroba fašiangových masiek, písanie Valentínok, maľovanie kraslíc, pletenie korbáčov, výroba šarkanov. V aktivitách a práci s mladistvými odsúdenými sa pozornosť sústredila aj na súčasné trendy vo vzdelávaní detí a mládeže, ako je multikultúrna výchova a predchádzanie všetkým formám diskriminácie, intolerancii a rasizmu v oblasti problematiky migrácie a to v rámci kurzov na doplnenie vzdelania.

Odsúdení sa zúčastnili **celoustavných kvízov**: Zdravý životný štýl mladistvých, Marec - mesiac knihy, Voda-základ života, Poznáte Slovensko?, O svetových oceánoch, Veľkonočné zvyky a tradície, O prírode, zemepisný kvíz, Čo vieš o svojom srdci, Stravuješ sa správne?, Ústava SR, Prvá pomoc, Finančná gramotnosť, Symboly Vianoc, Vianočné zvyky a tradície. Taktiež sa zúčastnili celoustavnej súťaže v riešení hádaniek, križoviek a hlavolamov. Mladiství sa zúčastnili celoustavných aktivít „Najkrajšia vianočná výzdoba“, „Najkrajšia fašiangová maska“, „Najkrajšia veľkonočná výzdoba“, „Výroba šarkanov“, „Figúrky z gaštanov“.

V rámci **medzinárodného dňa Rómov** mali možnosť sledovať videoprojekciu „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“ a projekciu protidopingového dokumentu TRUE PLAY pri príležitosti **medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog**. V tomto období boli realizované aj celoustavné aktivity v spolupráci s inými oddeleniami ústavu: **prednáška** na tému „Následky násilia medzi odsúdenými a prevencia proti jeho páchaniu“ a cyklus prednášok so zdravotníckou tematikou s názvom „Podpora schopnosti spolupracovať pri ochrane a podpore zdravia v podmienkach výkonu trestu“. Zaujímavé témy sa preberali aj v rámci prednášky spojenej s besedou so sociálnou pracovníčkou Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Martin. Vo februári nezisková organizácia „Slovensko bez drog“ zrealizovala pre mladistvých odsúdených prednášku na rôzne témy z oblasti drogovej problematiky. V tomto mesiaci spestril nedeľné popoludnie aj koncert hudobnej skupiny „180 stupňov“, ktorý bol umocnený nadštandardnou účasťou odsúdených.

V rámci **celoustavných športových aktivít** sa uskutočnili turnaje mladistvých vo futbale, v stolnom tenise, stolnom futbale, v pretláčaní rúk a v nohejbale. Zo spoločenských hier sú medzi všetkými kategóriami odsúdených obľúbené hry Dáma, šachy, „Človeče, nehnevaj sa“ a žolíky. Zápasy a športové súťaže sa odohrali na ihrisku, v prípade nepriaznivého počasia v telocvični ústavu a takisto v športových miestnostiach na oddieloch. Celoustavný päťboj v silových disciplínach mladistvých sa odohrával v mene hesla „Športom proti drogám“ v naturálnej posilovni na ihrisku športového areálu. Uskutočnil sa 10. ročník minifutbalového turnaja o „Pohár väzenského kaplána“, ktorého sa zúčastnilo družstvo zo SOŠ sv. J. Robotníka v Žiline a družstvo mladistvých z ústavu. Počas Veľkonočných sviatkov od 14. do 17. apríla sa aj tento rok uskutočnilo veľa aktivít, či už duchovných alebo športových, odsúdeným bolo vysvetľované zvykoslovie, pôvod a vznik tradícií a realizované rôzne praktické činnosti ako maľovanie kraslíc, pletenie korbáčov a výzdoba oddielov pri tejto príležitosti. K najobľúbenejším podujatiam v rámci kultúrno-osvetovej činnosti už tradične patria **Letné hry mladistvých**, ktorých aj tohtoročný 41. ročník bol prezentáciou výsledkov celoročnej záujmovej a vzdelávacej činnosti odsúdených mladistvých. Počas letného obdobia sa konal aj **koncert** rómskej skupiny F6. V mesiaci októbri bola vyhlásená **celoustavná súťaž v tvorivosti mladistvých** vo výrobe šarkanov a gaštanov, ktoré boli následne inštalované na oddieloch a v priestoroch vestibulu ústavu. V novembri sa uskutočnil koncert gospelovej skupiny „Lamačské chvály“. Šiesti odsúdení mladiství z bezdrogovej zóny sa v rámci posilňovania pozitívnej motivácie plnenia programu zaobchádzania zúčastnili **vychádzky mimo ústavu** v sprievode pedagogičky oddielu a ústavného kaplána. Bola to zaujímavá exkurzia, ktorá vznikla ako výsledok dlhodobej a aktívnej spolupráce medzi SOŠ sv. J. Robotníka v Žiline a ústavom. Jeden mladistvý odsúdený sa v rámci protidrogovej a protikriminálnej prevencie zúčastnil **besedy pre žiakov** 8. a 9. ročníka na ZŠ v Sučanoch. Dňa 7. decembra 2017 sa traja odsúdení mladiství, ktorí boli v detstve umiestnení v detských domovoch alebo reedukačných centrách, zúčastnili spolu s personálom na 35. ročníku **benefičného koncertu** „Úsmev ako dar“ pre deti z detských domovov v Bratislave – Inchebe. V predvianočnom období sa uskutoční vianočný koncert orchestra farnosti sv. dona Bosca. Ukončením kultúrno-osvetovej činnosti mladistvých bude Vianočný program – Recitačné pásmo zvykoslovných tradícií a kolied, ktorým sa predstaví skupina mladistvých v rámci preberania Betlehémskeho svetla od miestnych skautov počas Štedrého dňa. A ako každoročne na „Štefana“ sa uskutoční aj 41. ročník **Zimných hier mladistvých**.

7.12. Umožnenie prístupu k duchovnej službe v prípade záujmu zo strany väznených mladistvých

Spôsob plnenia: Poskytovanie väzneným mladistvým osobám duchovnej služby a prístup k aktivitám organizovaných cirkvami, náboženskými spoločnosťami, nadáciami a charitatívnymi organizáciami

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: náboženské spoločnosti, dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaci správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V priebehu roka 2017 boli mladistvým väzneným osobám poskytované možnosti využívania duchovnej služby, pastoračnej služby a účasť na aktivitách organizovaných registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami v SR. Cieľom a poslaním duchovnej služby bol rozvoj duchovných hodnôt a uspokojovanie náboženských potrieb mladistvých obvinených a odsúdených v rámci možností ústavov. Na realizáciu

duchovnej činnosti sú v ústavoch vyčlenené a vybavené miestnosti – kaplnky. Podľa možnosti jednotlivých ústavov sú bohoslužby vysielané prostredníctvom ústavného rozhlasu do priestorov ciel a izieb, kde sú umiestnení obvinení a odsúdení. Náboženská literatúra, brožúra cirkvi a náboženskej spoločnosti sa vhodným spôsobom umiestňuje a sprístupňuje v priestoroch určených pre poskytovanie duchovnej služby. Duchovná služba sa poskytovala individuálne alebo skupinovo formou biblických hodín, prípravy na sviatosti cirkvi, vysluhovania sviatostí, vyučovania náboženstva, duchovných a pastoračných rozhovorov, katechézy, sledovaním DVD s náboženskou tematikou, hudobných posedení, zabezpečovaním a poskytovaním náboženskej literatúry. Napr. v ústave Sučany sa hodnotené obdobie nieslo v znamení Roka sv. Martina. Mladiství mali možnosť zapožičať si knihy z farskej knižnice a taktiež im boli poskytované katolícke periodiká: Katolícke noviny, Misie, Slovo medzi nami, Posol, Rodina Nepoškvrnenej, Apoštol, Don Bosco. V ústave Ilava majú mladiství možnosť zúčastniť sa bohoslužieb, skupinových foriem prác zameraných na kresťanskú morálku, spolunažívanie a výklad Svätého Písma. V ústave Žilina sa na poskytovaní duchovnej činnosti podieľali aj Sestry Matky Terezy a Sestry Panny Márie Útechy.

Generálna prokuratúra SR v súlade so svojimi oprávneniami upravenými v § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a Príkaze generálneho prokurátora SR por. č. 9/2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu ochrannej výchovy, ústavnej starostlivosti a v miestach výkonu ochranných opatrení nariadených súdom v znení Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 7/2016, **v tejto oblasti nezistila žiadne porušovanie práv väznených mladistvých osôb.**

7.13. Stabilizácia a rozvoj osobnosti mladistvých obvinených a odsúdených

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru eliminovať prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami kontrolovať stopy po prípadnom fyzickom násilí. V prípade zistenia poskytovať mladistvým väzneným osobám komplexnú odbornú pomoc, ak boli pred uväznením vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, vrátane telesného trestania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Pri prijatí mladistvého do výkonu väzby, resp. výkonu trestu sa vykonáva zdravotná prehliadka, kde zdravotnícky personál okrem iného kontroluje aj prípadné stopy po fyzickom násilí.

Personálom jednotlivých ústavov sú systematicky a pravidelne vykonávané kontroly ciel, v ktorých sú mladiství obvinení umiestnení. S mladistvými obvinenými sú realizované preventívne rozhovory na tému ponižovanie ľudskej dôstojnosti, prostredníctvom ktorých je zisťované, či nie je na nich páchané neoprávnené násilie. V prípade zistenia porušenia alebo hrozbu porušenia práva mladistvého obvineného/odsúdeného, alebo ak obvinený/odsúdený taký prípad oznámi, sú personálom vykonané nevyhnutné opatrenia na zabránenie takého konania. V prípade, že si psychický stav mladistvého vyžaduje odbornú pomoc psychológa má možnosť o uvedené psychologické služby požiadať, prípadne sú realizované podnetom zo strany personálu a obvinený s jej poskytnutím súhlasí. Taktiež v prípade nepriaznivej životnej situácie má možnosť požiadať o sociálne poradenstvo. **V roku 2017 nebola zo strany mladistvých obvinených/odsúdených podaná žiadna sťažnosť smerujúca k ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu zo strany príslušníkov zboru.** Zároveň, ani Generálnou prokuratúrou SR neboli v priebehu roka 2017 zistené také prípady, kde by u mladistvých väznených osôb boli zistené znaky neľudského, ponižujúceho, krutého prejavu zaobchádzania alebo trestania. O umiestnení týchto osôb v ústave na výkon väzby a v ústave na výkon trestu odňatia slobody bolo v priebehu roka 2017 vždy ústavom informovaný prokurátor vykonávajúci dozor nad dodržiavaním zákonnosti v ústave. Opodstatnenosť umiestnenia preskúmaval riaditeľ ústavu ako aj prokurátor vykonávajúci v ústave dozor nad dodržiavaním zákonnosti najmenej raz za tri mesiace.

7.14. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti pri zaobchádzaní s mladistvými väznenými osobami a zohľadňovanie ich potrieb pri umiestňovaní

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. Udržiavať, podporovať a rozvíjať vzťahy s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu. Počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“) umiestňovať mladistvého s dospelým len v tom prípade, ak je to je v jeho vlastnom záujme. Umiestňovať mladistvých odsúdených v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, v inom ústave ak je to v záujme účelnejšieho plnenia programu zaobchádzania a ak je to v záujme mladistvého

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 Generálnou prokuratúrou SR **neboli zistené prípady porušovania práv väznených mladistvých osôb v oblasti nerešpektovania ich ľudskej dôstojnosti**. Prokurátori vykonávajúci dozor nad dodržiavaním zákonnosti v ústave venovali zvýšenú pozornosť umiestňovaniu mladistvých väznených osôb spoločne s dospelými väznenými osobami.

7.15. Vieť mladistvých obvinených a odsúdených k samostatnosti, zodpovednosti a k riešeniu vzniknutých situácií, v ktorých sa svojím pričinením ocitli

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ho zastupuje v inej právnej veci, umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na odosielanie korešpondencie. Predložiť návrh novely zákona o výkone väzby a novely zákona o výkone trestu odňatia slobody, podľa ktorej budú mladiství obvinení a odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere; legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Pri zaobchádzaní s mladistvými obvinenými a odsúdenými postupovali v roku 2017 ústavy zboru v súlade so zákonom o výkone väzby a zákonom o výkone trestu. Kontrolná činnosť nadriadených bola zameraná o. i. aj na umiestňovanie mladistvých obvinených a odsúdených a ustanovenie opatrovníka osobám mladším ako 18 rokov. Predmetnú kontrolnú činnosť vykonáva aj odbor výkonu väzby a výkonu trestu Generálneho riaditeľstva zboru. **Počas kontrolnej činnosti v jednotlivých ústavoch zboru neboli zistené nedostatky.**

7.16. Plnením povinnej školskej dochádzky a inými formami vzdelávania pripraviť mladistvé väznené osoby na reintegráciu do spoločnosti

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám plnenie povinnej školskej dochádzky ako i doplnenie vzdelania na úrovni stredného odborného vzdelania resp. úplného stredného odborného vzdelania. Pri príprave mladistvého na budúce povolanie spolupracovať s rodičmi alebo zákonným zástupcom mladistvého, v súčinnosti s orgánom štátnej správy, obcou alebo samosprávnym krajom. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými uplatňovať metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení väznenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestor: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: každoročná hodnotiaci správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Zbor každoročne v termíne do 30. septembra príslušného roka zasiela prehľad o počte obvinených a odsúdených, na ktorých sa vzťahuje plnenie povinnej školskej dochádzky alebo iného vzdelávania (ďalej len „žiaci“), umiestnených v ústavoch na výkon väzby a ústavoch na výkon trestu odňatia slobody na Odbor financovania regionálneho školstva Ministerstva školstva Slovenskej republiky. V tabuľke je uvedený prehľad žiakov, pre ktorých bolo v roku 2016/2017 zabezpečené vzdelávanie s údajmi školy alebo školského zariadenia, ktoré vzdelávanie zabezpečilo.

Tabuľka – zabezpečenie vzdelávania mladistvým obvineným a odsúdeným

Počty obvinených a odsúdených, pre ktorých zbor v roku 2017 zabezpečoval v spolupráci so školami alebo školskými zariadeniami povinnú školskú dochádzku alebo iné stupne vzdelania				
Ústav	počet obvinených	počet odsúdených	školské zariadenie	adresa
Banská Bystrica	3	0	Špeciálna základná škola	Ďumbierska 15, Banská Bystrica
Ilava	1	0	Základná škola	Ilava
	1	0	Stredná odborná škola	Pruské 294, 018 52
Košice	1	0	Základná škola	Gemerská 2 040 01 Košice
	8	0	Spojená škola	Vojenská 13 040 01 Košice
	1	0	Odborné učilište Veľké Leváre	Továrenská, Veľké Leváre, 908 73
Leopoldov	1	0	Základná škola Leopoldov	Námestie sv. Ignáca 9
Nitra	1	0	Spojená škola	Mudroňová , 949 01 Nitra
	1	0	Špeciálna základná škola	Jesenského 13,Šurany
Sučany	0	3	Základná škola a Špeciálna trieda Základnej školy SNP	Partizánska 13, Sučany
	0	0	Stredná odborná škola	Komenského 1049/23, Turany
	0	7	Odborné učilište	Stavbárska 11, Martin
	0	10	Stredná odborná škola sv. J. Robotníka	Ul. Saleziánska 18, Žilina
	0	12	Spojená škola Martin	Červenej armády 25, Martin

Žilina	1	0	Stredná odborná škola obchodu a služieb	Nábrežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza
	1	0	Stredná odborná škola stavebná	Tulipánova 2, Žilina
spolu	20	32		
celkom	52			

V školskom roku 2017/2018 je v ústave Sučany do ďalšieho vzdelávania zaradených 17 mladistvých odsúdených a povinnú školskú dochádzku si plnia traja mladiství odsúdení.

7.17. Pri zaobchádzaní dbať na dodržiavanie všetkých práv detí obvinených z trestnej činnosti

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou zabezpečiť plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 **nebol zo strany mladistvých obvinených podaný žiadny podnet na preverenie** zabezpečenia plnenia všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Zo strany GP SR neboli zaznamenané žiadne podania a žiadosti mladistvých obvinených o pohovor s prokurátorom vykonávajúcim dozor nad zákonnosťou výkonu väzby. Previerkovou činnosťou prokuratúry bolo zistené, že ústavy na výkon väzby dbali na dôsledné dodržiavanie ustanovení zákonných práv obvinených. **Prokurátori poverení výkonom dozoru nad zákonnosťou výkonu väzby** v priebehu roka 2017 vykonávali pravidelné previerky podľa Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 7/2010 o postupe prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu väzby, Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 8/2010 o postupe prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v celách policajného zaistenia, ako aj podľa § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a podľa Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 9/2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu ochranného výchovy, ústavnej starostlivosti a v miestach výkonu ochranných opatrení nariadených súdom v znení Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 7/2016. **Vo svojej činnosti boli iniciatívni, nespoliehali sa len na žiadosti o pohovor**, dbajúc na dodržiavanie práv a zákonom chránených záujmov maloletých a mladistvých osôb.

7.18. Umožnenie prístupu k rozhovoru s prokurátorom, ktorý vykonáva dozor v ústave a funkcionári ústavu

Spôsob plnenia: Väzným mladistvým osobám umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na ich žiadosti, podnety alebo sťažnosti, ktorá je určená prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor alebo kontrolu v ústave. V prípade požiadania umožniť väzným osobám rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom a s osobami a zástupcami orgánov v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V hodnotenom období **14 mladistvých obvinených a odsúdených podalo žiadosť o pohovor s funkcionárom ústavu**. V roku 2017 **nebola podaná žiadna sťažnosť** zo strany mladistvých obvinených a odsúdených.

Tabuľka - prehľad o počte žiadostí o pohovor mladistvými a ich vybavenie

Ústav	Počet žiadostí	Adresát žiadosti	Dôvod	Vybavenie žiadosti
Košice	1	vedúci oddelenia výkonu väzby	premiestnenie na inú celu	žiadosti bolo vyhovené
	1	sociálny pracovník	informácia o úmrtí matky	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	sociálny pracovník	poskytnutie adresy obecného úradu	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	sociálny pracovník	poskytnutie kontaktu na detský domov	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	sociálny pracovník	zasielanie peňazí z detského domova	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	sociálny pracovník	poskytnutie kontaktu na riaditeľku detského domova	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	sociálny pracovník	žiadosť o telefonický kontakt na reedukačné centrum	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
Nitra	1	riaditeľ ústavu	umiestnenie na celu s iným obvineným	žiadosti bolo vyhovené
	1	riaditeľ ústavu	umiestnenie do oddielu so zmierneným režimom	obvinenému boli vysvetlené zákonné podmienky umiestňovania
	1	riaditeľ ústavu	disciplinárne previnenie	obvinenému boli vysvetlené zákonné možnosti
Sučany	1	riaditeľ ústavu	zotrvanie mladistvého odsúdeného po dovŕšení 18 roku života v ústave	odsúdenému boli poskytnuté informácie
	1	riaditeľ ústavu	výkon uloženej ústavnej ochrannnej liečby	odsúdenému bol vysvetlený spôsob výkonu ochrannnej liečby
	1	riaditeľ ústavu	možnosti podmieneného prepustenia	odsúdenému bola vysvetlená problematika inštitútu podmieneného prepustenia
	1	riaditeľ ústavu	disciplinárne previnenie	odsúdenému boli vysvetlené zákonné možnosti

V roku 2017 Generálna prokuratúra SR sledovala v rámci previerkovej činnosti aj dodržiavanie práv mladistvých väznených osôb v súvislosti s podávaním žiadostí formou ich uloženia do uzamykateľnej schránky, ktorých obsah kontrolujú výlučne prokurátori. V tomto smere **neboli zaznamenané písomné ani osobné žiadosti väznených mladistvých osôb.**

7.19. Prehľbovať v rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru teoretické znalosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, z interných predpisov zboru a oboznamovať s osobitosťami zaobchádzania so špecifickou skupinou väznených osôb, v rámci učebných osnov a vzdelávania príslušníkov zboru venovať dostatočný priestor problematike zaobchádzania s väznenými osobami.

Spôsob plnenia: V rámci odborného vzdelávania zameraného na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania v Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže v Nitre zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov zboru zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 bolo vo vzdelávacích aktivitách zameraných na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania (základného a špecializovaného odborného vzdelania) v Inštitúte vzdelávania zboru v Nitre **vyškolených 407 príslušníkov zboru** (tabuľka č.19).

Tabuľka – policajné vzdelanie

Vzdelávacia aktivita		Počet vyškolených	Spolu
Odborné vzdelávanie príslušníkov zboru	ZOV*	207	407
	ŠOV**	200	
spolu		407	

* základné odborné vzdelanie, ** špecializované odborné vzdelanie

V rámci základného odborného vzdelávania je **vzdelávanie zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými** zahrnuté v predmete *Penológia* v nasledovných témach:

Tabuľka – základné odborné vzdelávanie

Por. č.	Názov témy	Počet vyuč. hodín
1.	Právna úprava väzby, dôvody väzby	1
2.	Základné zásady výkonu väzby, obmedzenie základných práv a slobôd, miesto výkonu väzby, orgán zabezpečujúci výkon väzby	1
3.	Prijímanie obvineného do výkonu väzby, umiestňovanie obvineného do cely, premiestňovanie obvineného, predvedenie obvineného, vybavenie cely	2
4.	Zaobchádzanie s obvinenými – účel zaobchádzania, zabezpečenie práv obvinených	7
5.	Základné povinnosti a zákazy, preukaz obvineného, zaraďovanie do práce, povinnosti obvineného zaraďeného do práce	2
6.	Účasť orgánov a organizácií na aktivitách realizovaných vo výkone väzby	1
7.	Diferencovaný výkon väzby. Výkon väzby mladistvých. Výkon väzby žien, cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti	2
8.	Disciplinárne odmeny, výkon disciplinárnych odmien u obvinených. Disciplinárne tresty, zásady ukladania disciplinárnych trestov obvineným. Trovy výkonu väzby. Prepustenie z výkonu väzby	3
9.	Úmrtie obvineného	1
10.	Riešenie žiadostí a sťažností obvinených	1
11.	Exkurzia do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Nitra	2
12.	Seminárne cvičenie k problematike výkonu väzby	2
13.	Právna úprava výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „VTOS“), účel VTOS, základné zásady	2

	VTOS	
14.	Cieľ, obsah a význam ústavného poriadku pre odsúdených	1
15.	Režim, režimová činnosť a jej význam v penitenciárnej praxi	1
16.	Prijímanie odsúdených do VTOS	2
17.	Zaobchádzanie s odsúdenými – vymedzenie pojmu, účel, program a prostriedky zaobchádzania	3
18.	Zaobchádzanie s odsúdenými s cieľom znížiť riziko sebapoškodenia. Použitie odbremeňovacieho pohovoru	3
19.	Umiestňovanie a premiestňovanie odsúdených vo VTOS, zmena spôsobu výkonu trestu. Nástupný oddiel a činnosť s odsúdenými na nástupnom oddiele.	1
20.	Základné sociálne práva odsúdených	2
21.	Ostatné práva odsúdených	5
22.	Základné povinnosti a zákazy odsúdených	2
23.	Disciplinárne odmeny, disciplinárne tresty a disciplinárna právomoc vo VTOS.	4
24.	Vonkajšia diferenciacia a vnútorná diferenciacia vo VTOS	6
25.	Špecializovaný výkon trestu	4
26.	VTOS žien	1
27.	VTOS mladistvých, cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti	1
28.	Duchovná služba v podmienkach zboru	1
29.	Zamestnávanie odsúdených, druhy pracovísk, odmeňovanie odsúdených	1
30.	Realizácia sociálnej práce v podmienkach penitenciárnej praxe	1
31.	Podmienečné prepustenie, opustenie ústavu, prerušenie výkonu trestu, upustenie od výkonu zvyšku trestu	2
32.	Prepustenie z VTOS, postup pri prepúšťaní odsúdeného z VTOS	1
33.	Seminárne cvičenie k problematike VTOS	2

V rámci špecializovaného odborného vzdelávania je **vzdelávanie zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými** zahrnuté v predmete *Odborná príprava* v nasledovných témach:

Tabuľka – špecializované odborné vzdelávanie

Por. č.	Názov témy	Počet vyuč. hodín
1.	Zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými v súvislosti so vznikom mimoriadnych udalostí sebapoškodenia a samovraždy – rizikové skupiny, charakteristika rizikových skupín a zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými v jednotlivých rizikových skupinách	2
2.	Realizácia individuálnych a skupinových foriem zaobchádzania Samospráva odsúdených	2
3.	Penitenciárna pedagogika – pojem, predmet, ciele a metódy	1
4.	Penitenciárna psychológia a penitenciárna diagnostika Psychologická činnosť v zbore	1

Aj v roku 2017 Generálne riaditeľstvo zboru zorganizovalo **vzdelávanie, metodické zamestnania, pracovné stretnutia a medzinárodný seminár** pre príslušníkov zboru zamerané na:

- výcvik v poskytovaní krízovej intervencie, ktorý bol garantovaný a lektorsky vedený psychológmi a certifikovanými lektormi z rezortu MO SR – výcviku sa zúčastnilo 30 príslušníkov,
- supervízne stretnutie účastníkov výcviku v poskytovaní krízovej intervencie v počte 30 príslušníkov,
- zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými, stretnutia sa zúčastnilo 63 príslušníkov,
- pracovné stretnutie sociálnych pracovníkov zboru a sociálnych kurátorov pre plnoleté fyzické osoby úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v počte 80 účastníkov,
- medzinárodný odborný seminár - Posilňovanie ľudskoprávných hodnôt a postojov – prevencia šírenia myšlienok diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných prejavov intolerancie vo väzniciach.

Zbor mal svoje zastúpenie aj na **medzinárodných vedeckých podujatiach** napr.:

- január 2017 na medzinárodnom workshope v Bruseli „Radikalizácia vo väzniciach“, ktorý organizovala Európska organizácia väzenských a nápravných služieb - EuroPris,
- november 2017 na siedmom plenárnom zasadnutí Rady pre penologickú spoluprácu (PC – CP) v Štrasburgu, predmetom rokovania bola finalizácia dokumentov - odporúčania týkajúce sa restoratívnej justície v trestných veciach a odporúčania týkajúce sa detí väznených rodičov,
- november 2017 v Prahe na medzinárodnom odbornom seminári „Zaměstnání jako faktor desistence“, ktorého hlavnou myšlienkou bol vplyv zamestnania na dlhodobé zdržanie sa kriminálneho správania po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Uvedený seminár organizoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Prahe,
- november 2017 v Košiciach na I. ročníku celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou s názvom KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA - Perspektívy vývoja európskeho trestného práva. Organizátorom bola Právnická fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

7.20. Zabezpečenie dodržiavania záruk primeraného použitia donucovacích prostriedkov

Spôsob plnenia: V rámci kontrolnej činnosti sa osobitne zamerať na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobe mladšej ako 18 rokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: odbor poriadkovej polície PPZ MV SR

Spolupracujúce subjekty: odbor kontroly PPZ MV SR

Indikátor: výstupy z kontrolnej činnosti vykonaných na útvaroch v pôsobnosti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V rámci výkonu kontrolnej činnosti na útvaroch patriace pod krajské riaditeľstvá Policajného zboru zameranej na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov voči osobám mladším ako 18 rokov, **neboli zistené žiadne nedostatky** a v prípadoch použitia donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov boli všetky donucovacie prostriedky nadriadenými **vyhodnotené ako oprávnené, použité v súlade so zákonom a pri ich použití nedošlo ku zraneniu osôb.**

7.21. Zvýšenie znalostí v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Spôsob plnenia: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava, Stredná odborná škola Policajného zboru Košice, Stredná odborná škola Policajného zboru Pezinok, Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Indikátor: školské vzdelávacie programy

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 **neprišlo na stredných odborných školách Policajného zboru k zmene alebo doplneniu školských vzdelávacích programov v oblasti práv dieťaťa a prístupu k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním.** Výučba v oblasti problematiky ľudských práv prebieha v súlade so schválenými školskými vzdelávacími programami rovnako ako v roku 2016. Predmetná úloha sa priebežne plnení podľa školských vzdelávacích programov stredných odborných škôl Policajného zboru schválených akreditačnou komisiou MV SR pre policajné vzdelávanie, ktoré vychádzajú zo štátnych vzdelávacích programov.

Katedra trestného práva A PZ v zmysle aktuálnych trestných kódexov vo vzťahu k prístupu k dieťaťu, v súvislosti s trestným konaním v roku 2017, pokračovala vo vzdelávaní obdobným spôsobom ako v predchádzajúcich rokoch. Je však namieste skonštatovať, že do budúceho roku od účinnosti zákona

č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čiže od 1. januára 2018 sa upravuje postavenie poškodeného, ktorý je v zmysle tohto zákona považovaný za obzvlášť zraniteľnú obeť (čiže aj dieťa). Uvedené skutočnosti bude v nasledujúcich rokoch katedra trestného práva zapájať do pedagogického procesu a prispôsobovať obsah učebných osnov nielen vo vzťahu k posudzovaniu postavenia tohto poškodeného, ale aj vo vzťahu k realizácii výsluchu tejto osoby, na čo sa vzťahuje osobitný postup vymedzený od účinnosti právnej úpravy v § 134 a § 135 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Katedra kriminológie A PZ spolupracuje aj s občianskym združením „eSlovensko“, ktorého preventívne projekty sú zamerané na deti a mládež ako osoby najviac ohrozené nástrahami virtuálneho sveta. Konkrétnymi projektmi katedry sú napríklad: Ovce.sk, Nehejtuj.sk, či Kyberšikanovanie.sk, ktorého krst bol vo februári 2015 zrealizovaný v priestoroch A PZ. Členovia katedry spolupracujú s občianskym združením aj na úrovni prednáškovej a poradenskej a takisto vykonávajú prednáškovú činnosť v rámci vybraných stredných a základných škôl.

Študenti bakalárskeho stupňa štúdia sú v rámci predmetu Kriminológia oboznámení s problematikou práv dieťaťa a prístupu k dieťaťu predovšetkým v rámci témy „Osobnosť obete kriminality (Viktimológia)“ – napríklad v časti venovanej sekundárnej viktimácii, ktorej zdrojom môže byť aj orgán činný v trestnom konaní, pričom vylučujúc uvedené by mohli zabezpečiť napríklad fungujúce „špeciálne výsluchové miestnosti“. V téme „Kriminalita mládeže a proti mládeži“ sú študenti oboznamovaní s časťou obsahu dohovoru a právami premietnutými do zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a do zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, so zameraním na ochranu dieťaťa pred negatívnymi javmi v spoločnosti. Značná časť pozornosti je venovaná deťom, ako (potenciálnym) obetiam ale aj páchatelom kriminality v téme „Prevencia kriminality“ – poukázané je na aktuálne preventívne projekty a programy fungujúce predovšetkým v podmienkach Slovenskej republiky. Určitá pozornosť je dieťaťu, jeho právam a povinnostiam venovaná aj v rámci iných špecifických tém, ako napríklad „Drogy a kriminalita“, „Mravnostná kriminalita“, „Organizovaná kriminalita“ či „Násilná kriminalita“.

Pozornosť študentov magisterského stupňa štúdia v rámci predmetu Kriminológia je upriamená na deti ako obeť kriminality, a to v rámci tém „Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch“ (ako špecifických kategóriách osôb vzhľadom na vek). Študenti sú informovaní predovšetkým o právach dieťaťa v súvislosti s „Dohovorom o právach dieťaťa“ a v rámci podmienok Slovenskej republiky nepochybne aj o „Národnom akčnom pláne pre deti“. Dieťa je vzhľadom na vek veľmi zraniteľné, kedy môže byť postavené do role potenciálnej obete či obete. Uvedené špecifikum (dieťa verzus kriminalita) je spomenuté napríklad aj v témach „Masmédia a kriminalita“, „Počítačová kriminalita“, „Kriminalita v doprave“, „Alkoholizmus a kriminalita“ či „Patologické hráčstvo“.

Katedra spoločenských vied A PZ v rámci výučby jednotlivých spoločenskovedných predmetov, najmä psychológie, sociálnej komunikácie a profesijnej etiky, do vybraných prednášok a seminárov zakomponovala aktuálne sociálno-psychologické a etické otázky týkajúce sa zvýšenia znalostí príslušníkov Policajného zboru v oblasti práv a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. V rámci zvyšovania kvalifikácie v danej oblasti absolvovali dve odborné asistentky špecializovaný kurz zameraný na výsluch detského svedka na Strednej Policajnej škole Holešov v Českej republike.

Katedra vyšetrovania A PZ v rámci akademickej výučby študentov denného a diaľkového štúdia, ako aj v systéme špecializovaného policajného štúdia realizovala úlohy obsiahnuté v Národnom akčnom pláne pre deti na roky 2013-2017 v rámci prednášok a seminárov k metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím páchaným na deťoch a ženách, k metodike vyšetrovania trestného činu sexuálneho zneužívania, výroby a rozširovania detskej pornografie, ako aj k metodike vyšetrovania trestného činu obchodovania s deťmi.

V roku 2017 na SOŠ PZ Pezinok, SOŠ PZ Bratislava a SOŠ PZ Košice neprišlo k zmene alebo doplneniu školského vzdelávacieho programu základná policajná príprava so zameraním na oblasť práv dieťaťa a prístup k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. Výučba oblasti problematiky ľudských práv prebieha v súlade so chváleným školským vzdelávacím programom rovnako ako v roku 2016.

7.22. Predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch

Spôsob plnenia: Realizovať osvedčené preventívne projekty a aktivity Policajného zboru, vytvárať nové preventívne projekty a aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta PZ MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: krajské a okresné riaditeľstvá Policajného zboru, školy a špeciálne výchovné zariadenia

Indikátor: počet realizovaných projektov a aktivít, počet detí zapojených do projektov a aktivít

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Policajný zbor priebežne vykonával preventívne a vzdelávacie aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a v reedukačných zariadeniach **formou prednášok i besied**. Prednáškami na tému trestnoprávnej zodpovednosti, policajti objasnili základné pojmy z trestného práva a tým prispeli k zvýšeniu právneho vedomia. Dôraz kládli najmä na následky protiprávneho konania a na odporúčania ako riešiť problém agresora, či obeť. **Týchto aktivít sa uskutočnilo najmenej 1300 a zúčastnilo sa na nich viac ako 34000 detí a mládeže.** Policajní preventisti realizovali i **aktivity zamerané na bezpečné používanie internetu a kyberšikanovanie**. V rámci tejto aktivity sa uskutočnilo **viac ako 750 stretnutí s účasťou takmer 10000 detí**. V období pred začiatkom letných prázdnin i počas nich vykonávali **aktivity zacielené na bezpečnosť detí počas prázdnin**.

Príslušníci Policajného zboru zaradení na úseku prevencie naďalej realizovali **celoslovenské preventívne projekty**. V hodnotenom období pokračoval na základných školách projekt „*Správaj sa normálne*“, na ktorom sa zúčastnilo 1866 žiakov, „*Oliho príbeh*“, do ktorého sa zapojilo 8158 detí i projekt „*Póla radí deťom*“ s účasťou 7224 detí. V druhom štvrtroku 2017 bol **prvý krát realizovaný nový celoslovenský preventívny projekt „Detská policajná akadémia“**, ktorý je určený pre žiakov 5. – 7. ročníka základných škôl. Primárnou úlohou projektu je prevencia kriminality a sekundárnou je predchádzanie inej protispoločenskej činnosti a sociálno-patologickým javom. Čiastkové ciele projektu sú rozpracované v piatich témach: 1. *Zoznámte sa s našou políciou*, 2. *Bezpečne na internete*, 3. *Každý je iný*, 4. *Na ceste nie si sám!*, 5. *Stop násiliu*. Do projektu sa zatiaľ zapojilo 49 škôl s počtom 1664 detí.

Dňa 18. októbra 2017 pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi bola v sále Domu kultúry v Liptovskom Mikuláši predstavená takmer 600 študentom stredných škôl **zážitková konferencia "Nestaň sa novodobým otrokom!"**. V roku 2017 to bol už tretí ročník tohto podujatia v rámci cyklu „Maratón boja proti obchodovaniu s ľuďmi“. Všetkým študentom boli rozdane „anjelské pasy“. Akcia prebehla v hodinovom pásme zloženom z rockových pesničiek, scénických výjavov foriem obchodovania s ľuďmi a sprievodného slova riaditeľa odboru prevencie kriminality. Ide o živú a atraktívnu formu šírenia najdôležitejších informácií o tejto problematike (prostitúcia, nútené žobranie, práce či sobáše). Na podujatí sa spolupodieľali Mesto Liptovský Mikuláš v zastúpení primátora Jána Blcháča, štátny tajomník MV SR, Národný koordinátor pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi Rudolf Urbanovič a nezisková organizácia BSOS.

Projekt občianskeho združenia „Integrácia svieti pre všetky deti rovnako“ podporený z Výzvy č. VIII KMV SR 2017 je kultúrno-spoločenské podujatie pre najzraniteľnejšiu skupinu detí a mládeže, kde v rámci inovatívnych koncertov sa zážitkovou formou informuje na tému „Ako sa nestať obeťou kriminality“ a zároveň sa sprostredkujú informácie, kde hľadať pomoc v prípade potreby. Cieľovou skupinou boli deti a mládež (cca 3500) z celej Slovenskej republiky.

Odbor prevencie kriminality K MV SR zorganizoval v roku 2017 **interaktívne koncerty** s názvom „Generácia XYZ“ vo všetkých krajských mestách Slovenskej republiky pre viac ako 4 000 študentov.

Preventívne prednášky o obchodovaní s ľuďmi pracovníci IC MV SR vykonávali *ad hoc*, informácie o prednáškach študentom, v detských domovoch resp. reedukačných centrách neboli realizované ako preventívne projekty a aktivity Policajného zboru.

Policajti oddelení komunikácie a prevencie KR PZ a vnútorných odborov OR PZ realizovali v hodnotenom období preventívne projekty a aktivity zamerané na predchádzanie trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch. **Pokračovali v realizácii osvedčených celoslovenských preventívnych projektov:**

1. **„Oliho príbeh“** (zameraný na predchádzanie a zároveň zníženie nehodových udalostí v obvode železničných dráh, poukázanie na možné nebezpečenstvo pri pohybe v blízkosti železničných staníc, železničných tratí, koľajísk a železničných priecestí), 104 aktivít/2483 detí.
2. **„Póla radí deťom“** (učí deti bezpečne sa správať v rizikových situáciách, pripravuje ich k zodpovednosti za svoje zdravie, správanie a svoj majetok, formou primeranou veku, má zvyšovať ich právne a sociálne vedomie) projekt určený pre deti posledných ročníkov materských škôl a prvých ročníkov základných škôl, 117 aktivít/3443 detí,
3. **„Doprava v kocke“** (učí deti bezpečne sa správať v rizikových situáciách v cestnej premávke a pri jazde na bicykli), projekt určený pre deti MŠ a ZŠ, 27 aktivít/3101 detí,
4. **„Tvoja správna voľba“** (učí deti ako sa správať, aby sa nestali obeťami drogovu závislých osôb a dealerov drog, snaží sa eliminovať trestnú činnosť pod vplyvom návykových látok a poukazovať na škodlivosť ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu), projekt určený pre deti 3. a 4. ročníkov ZŠ, 110 aktivít/2006 detí,
5. **„Detská policajná akadémia“** (zameraný na predchádzanie kriminality a nežiaducich spoločenských aktivít detí ZŠ) projekt je zameraný pre žiakov 6. a 7. Ročníka ZŠ, 74 aktivít/11295 detí,
6. **„Rizika na železnici“** (zameraný na skutočné riziká, ktoré vznikajú na železničných tratiach a v ich blízkom okolí, prezentované formou DVD filmu na stredných školách a u žiakov základných škôl 2. stupňa), 1 SOU, 1 ZŠ /6 tried/124 žiakov,
7. **„Bezpečne na železnici“** (realizovaný formou besied škôlkárom za pomoci ilustrovanej knihy a detského desaťdielného animovano-dokumentárneho seriálu Želková škôlka - skutočné riziká, ktoré vznikajú na železničných tratiach a v ich blízkom okolí), 4 aktivity v MŠ/133 detí.

Preventisti PZ na celom území SR realizovali v roku 2017 vlastné preventívne aktivity prevažne v materských, základných a stredných školách. Cieľom všetkých realizovaných preventívnych aktivít bolo zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže, prevencia viktimizácie, poskytovanie rád a odporúčaní. Na preventívnych aktivitách bola v roku 2017 nasledovná účasť detí a mládeže:

- **Internet, sociálne siete, nelátkové závislosti** (predchádzanie a znížovanie páchania internetovej, kriminality, kyberšikanovanie, ochrana osobných údajov, používanie mobilného telefónu) – 213 aktivít/7534 detí,
- **Drogy, alkohol** (páchanie trestnej činnosti súvisiacej s drogami, páchanej pod vplyvom drog a iných psychotropných látok) – 321 aktivít/8040 detí,
- **Obchodovanie s ľuďmi** (riziká práce v zahraničí, nútená práca, sexuálne zneužívanie, nútená prostitúcia, možnosti pomoci v zahraničí) - 76 aktivít/2733 detí,
- **Dopravná výchova** (základné pravidlá cestnej premávky, predchádzanie nehodovosti v cestnej premávke, zvýšenie bezpečnosti nemotorových účastníkov cestnej premávky) – 664 aktivít/24044 detí,
- **Pyrotechnika** (zásady používania výrobkov zábavnej pyrotechniky, možné dôsledky neodbornej manipulácie s nimi) – 11 aktivít/245 detí,
- **Prevencia viktimizácie a zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže** (trestnoprávna zodpovednosť, ozrejenie pojmu trestný čin a priestupok, eliminácia rizikového správania) – 429 aktivít/19951 detí,
- **Šikanovanie, násilie** (poukazovanie na fenomén šikanovania a jeho následky, pomoc obetiam šikanovania, prevencia v oblasti násilnej trestnej činnosti, domáce násilie) – 49 aktivít/2391 detí,

- **Stratené a odídené deti** (upozornenie na závažnosť témy stratených a odídených detí, správania sa v krízovej situácii, rozprávka o Snehulienke a siedmych trpaslíkoch) – 41 aktivít/642 detí,
- **Extrémizmus** (pojmy rasizmus, extrémizmus, diskriminácia, predsudky..., trestné činy extrémizmu) – 36 aktivít/1555 detí,
- **Úlohy polície, tiesňové linky** (činnosť a úlohy polície, služby PZ, tiesňové linky, ukážky činnosti) – 14 aktivít/3182 detí,
- **Bezpečne na prázdniny** (informácie o rizikách a nástrahách, s ktorými sa deti môžu stretnúť počas prázdnin, informácie o riešení situácií, zásady bezpečného správania) – 4 aktivity/100 detí,
- **Bezpečne na železničných priecestiach** (upozornenie žiakov a širokej verejnosti na dôležitosť jedinečných identifikačných čísiel umiestnených na jednotlivých železničných priecestiach v prípade dopravnej nehody, poškodenia a nefunkčnosti železničného priecestia) aktivity sa zúčastnili 4 žiaci 9-tého ročníka ZŠ Ľubochňa spoločne s hliadkou železničnej polície, kde rozdávali širokej verejnosti v cestnej doprave letáky „Každé železničné priecestie má svoje jedinečné identifikačné číslo!“, odovzdaných 38 letákov vodičom motorových vozidiel a 2 letáky cyklistom,
- **Preventívne aktivity zamerané na prezentáciu polície** (naučiť deti zodpovednému prístupu k sebe samému, bezpečnému správaniu na ceste ako aj na ulici, na detských ihriskách a samozrejme aj doma, vedľajším cieľom je spopularizovať prácu polície) - 13 aktivít/774 detí,
- **Stop násiliu** (eliminácia násilia, realizácia úloh vyplývajúcich z Národnému akčnému plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014-2019) – 3 aktivity/256 študentov.

Preventisti počas hodnoteného obdobia vykonávali na začiatku a konci školského roka aktivity na priechodoch pre chodcov, počas ktorých upozorňovali deti a mládež aj prostredníctvom propagačného materiálu na dopravnú bezpečnosť. Propagačný materiál bol aj počas preventívnych aktivít v školských zariadeniach odovzdávaný zúčastneným, ako aj zodpovedným školským pracovníkom, ktorí ich následne sprístupňovali pre všetkých žiakov, či študentov. Počas letných prázdnin boli vykonávané preventívne aktivity, zamerané na prevenciu viktimizácie detí a mládeže (letné detské tábory, kúpaliská, detské domovy, centrá voľného času). V priebehu rokov 2013-2017 **mali preventívne aktivity za útvary KR PZ, ktoré boli zamerané na deti a mládež, mierne stúpajúcu tendenciu**. Školy majú o tieto aktivity vrátane prednášok, besied a ukážok práce útvarmi PZ veľký záujem vyplývajúci najmä z potreby informovania žiakov o možných trestno-právnych dôsledkoch ich činov.

*7.23. Monitoring trestnej činnosti páchanej deťmi a na deťoch

Spôsob plnenia: Sledovanie údajov zobrazujúcich osobitné štatistické ukazovatele všetkých druhov trestnej činnosti páchanej na mládeži a štatistických údajov, týkajúcich sa všetkých druhov trestných činov páchaných mládežou ako dôležitého ukazovateľa pre potreby prijatia príslušných opatrení na ochranu detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: Úrad kriminálnej polície PPZ MV SR, *odbor správy informačných systémov polície P PZ*

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Počet zistených trestných činov (Ublíženie na zdraví) spáchaných na mládeži (§ 127 ods. 1 TZ) bol v roku 2017:

- Úmyselné ublíženie na zdraví – 145
- Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti (pracovný úraz) – 3
- Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti ostatné – 68

Štatistika kriminality páchanej na mládeži v Slovenskej republike za rok 2017:

Druh kriminality	Počet TČ	Objasnené TČ	Deti do 6 r.	Deti 7 – 13 r.	Mládež 14 – 18 r.	Celkom osôb
Násilná	513	353	24	99	305	428
Mravnostná	609	452	14	216	379	609
Krádeže	131	42	2	22	107	131

Zostávajúca kriminalita	79	37	37	14	28	79
Spolu	1332	884	77	351	819	1247

Štatistika kriminality páchanej mládežou v Slovenskej republike za roky 2013- 2017:

Rok	Počet trestných činov páchaných mládežou		Počet stíhaných, vyšetrovaných osôb	
	Maloletí páchatelia	Mladiství páchatelia	Maloletí	Mladiství
2013	783	3615	956	3607
2014	726	3262	914	3216
2015	694	2763	832	2792
2016	678	2448	861	2554
2017	687	2403	889	2514

Štatistika za hodnotené obdobie vykazuje **pokles trestnej činnosti páchanej mládežou**.

7.24. Riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízovej situácie

Spôsob plnenia: Prednostné riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízových situácií poskytovaním psychologickéj podpory s využitím centier sústredeného sociálneho zabezpečenia a riešenie ich právnych nárokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: počet vyriešených prípadov detí po vzniku krízovej situácie z celkového počtu riešených prípadov

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

V roku 2017 vykonalo MPSVR SR dvojstupňové taktické cvičenie s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave, Revúcej a Brezne, Ústredím Sociálnej poisťovne a jej pobočkou v Rožňave, kde po vyhlásení núdzového stavu boli aktivizované Centrá sústredeného sociálneho zabezpečenia, v rámci ktorého úrady práce a pobočka sociálnej poisťovne komplexne riešili simulované potreby osirelých detí a to v Rožňave v počte 45, v Revúcej 25 a v Brezne v počte 19. **Celkom bolo vyriešených 89 prípadov detí.**

V hodnotenom období bolo vykonaných celkom 5 taktických cvičení, ktorých sa zúčastnilo 15 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a 3 pobočky Sociálnej poisťovne. **Cvičenia preukázali pripravenosť** a schopnosť organizácii v pôsobnosti ministerstva ako aj Sociálnej poisťovne rýchlo a komplexne riešiť potreby detí v prípade vzniku krízových situácií.

7.25. Skvalitniť starostlivosť o maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Pracovná skupina odborníkov s cieľom prehodnotiť metódy a postupy zisťovania veku, navrhnúť riešenia. Organizovanie pracovných stretnutí a užších stretnutí odborníkov na tému ochrana maloletých bez sprievodu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl. (priebežne)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MV SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVAR

Spolupracujúce subjekty: MVO, odborníci z praxe

Indikátor: vytvorená pracovná skupina, počet odborných diskusií a podujatí s výstupmi návrhov riešení

Odpočet plnenia za rok 2017 – plní sa:

Pracovná skupina odborníkov za účelom prehodnotenia metód a postupov zisťovania veku a návrhov riešení bola pod vedením MPSVR SR sfunkčnená v roku 2014, pričom v úvode svojej činnosti čerpala z výstupov spracovaných mimovládnu neziskovou organizáciou Liga za ľudské práva v publikácii „*Dieťa alebo dospelý? – Ochrana práv cudzincov v konaniach o určenie veku a v konaniach o zaistení*“²⁰ a materiálov Európskeho azylového podporného úradu EASO zameraných na problematiku zraniteľných skupín (najmä určovanie veku maloletých a vyhľadávanie členov rodiny „*Určovanie veku v EU*“).

Organizované boli taktiež **medzirezortné pracovné stretnutia**, najmä so zástupcami UHCP, Migračného úradu MV SR, UNHCR, IOM a iných mimovládnych organizácií zamerané na zabezpečenie súčinnosti pri vykonávaní opatrení pre maloletých bez sprievodu od identifikácie MBS až po poskytovanie starostlivosti v Detskom domove pre MBS Dľaň Medzilaborce (napr. dňa 22. marca 2017 a 7. septembra 2017).

Vo vlastnej pôsobnosti Ústredia PSVaR bolo naďalej v rámci **regionálnych a celoslovenských pracovných stretnutí** zabezpečované usmerňovanie zamestnancov orgánov SPODaSK v oblasti sociálnej práce s maloletými bez sprievodu (ďalej len „MBS“), a to najmä v rámci metodických dní na jednotlivých úradoch PSVR, ako aj vzdelávacími podujatiami zameranými o.i. aj na problematiku MBS. V tejto súvislosti bolo v r. 2017 zrealizovaných napr. päť dvojdných workshopov pre takmer 150 „novoprijatých“ zamestnancov oddelení SPODaSK, ktorým boli prezentované základné postupy a princípy práce v oblasti výkonu agendy sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, vrátane poskytovania pomoci a zabezpečovania starostlivosti o MBS. O aktuálnych otázkach spolupráce orgánov SPODaSK pri zabezpečovaní medzinárodnej spolupráce a starostlivosti o MBS boli informovaní vedúci oddelení SPODaSK na pracovnej porade, ktorá sa uskutočnila v dňoch 11. - 12. 12. 2017 v Tatranskej Štrbe.

V rámci **medzinárodnej spolupráce** sa zástupcovia Ústredia PSVaR zúčastnili v dňoch 17. až 18. mája 2017 a v dňoch 24. - 25. 10. 2017 na medzinárodných konferenciách „Participačné práva detí“ a „Zjišťování názoru dítěte“, organizovaných Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně v rámci projektu „Práva a participace dítěte v agendách Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí“, ktoré bola zamerané na ochranu a zabezpečovanie práv a právom chránených záujmov detí, vrátane maloletých bez sprievodu, ako i na rokovanie európskeho fóra pre práva detí, ktoré organizovala Agentúra EÚ pre základné ľudské práva /FRA/ v dňoch 27. jún – 28. jún 2017 v Bruseli pod názvom „Práva dieťaťa v kontexte migračnej krízy“. Zamestnanci orgánov SPODaSK, DeD pre MBS Medzilaborce sa o.i. zúčastnili napr. **vzdelávacieho seminára o migrácii „Napĺňanie potrieb nútených migrantov v 21. storočí“**, ktoré organizovalo IOM v Bratislave v dňoch **3. - 5. júla 2017**.

²⁰ http://www.old.hrl.sk/sites/default/files/publications/hrl_dieta_alebo_dospely.pdf

Zoznam použitých skratiek (abecedne):

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu
AMV - Aktivizujúce metódy vo výchove
AVP – Aktualizačné, inovačné programy
BSK – Bratislavský samosprávny kraj
CPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CPT - Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
CVČ - centrá voľného času
DC – diagnostické centrá
DeD - detský domov
DI - deinštitucionalizácia
DFNsP - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou
dozorujúci prokurátor - prokurátor vykonávajúci dozor podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
DVO - dočasné vyrovnávacie opatrenia
EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja
EK - Európska komisia
EMCDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction/Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti
ESF – Európsky sociálny fond
ESPAD – European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs/ Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách
ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistík
EÚ - Európska únia
EU SILC 2013 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia
GP SR - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GR ZVJS - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IC MV SR - Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICM – Informačné centrum mladých
IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVPP – individuálny vzdelávací program
IVPR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA - Justičná akadémia
KMV – kancelária ministra vnútra
KEÚ PZ - Kriminalistický a expertízny ústav PZ
LGBTI osoby - lesby, geovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby
LVS – liečebno-výchovné sanatóriá
MBS – maloletí bez sprievodu
MDV SR - Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MMSR – model manažmentu sanácie rodiny
MO SR - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPC – metodicko-pedagogické centrum
MPS - medzirezortná pracovná skupina
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK - marginalizované rómske komunity
MS SR - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO - mimovládne organizácie
MÚ – Migračný úrad
MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZVEZ SR - Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
 MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
 NMCD – Národné monitorovacie centrum pre drogy
 NOC - Národné osvetové centrum
 NP – Národný projekt
 NP DEI - Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“
 NPJ (NAKA) - Národná protikorupčná jednotka (Národná kriminálna agentúra)
 NP PKR - Národný projekt „Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov“
 NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
 NSK – Nitriansky samosprávny kraj
 OSN - Organizácia spojených národov
 OZ - občianske združenie
 PVA - preventívno-výchovné aktivity
 PaNc - občianskoprávne veci starostlivosti o maloletých, o ktorých rozhoduje senát, zapísané v zozname vecí
 PaNc (výchova, výživa, osvojenie, atď.)
 PPZ MV SR - Prezídium Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
 PS RVLPNMRR - Pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 PS FREMP - Pracovná skupina pre základné práva, občianstvo a voľný pohyb osôb
 PPS – Pedagogicko-psychologické poradenstvo
 P PZ – Prezídium policajného zboru
 PZ MV SR - Policajný zbor Ministerstva vnútra SR
 RMS - Rada mládeže Slovenska
 RC – reedukačné centrá
 RO – riadiaci orgán
 RPPS - referáty poradensko-psychologických služieb
 RTVS - Rozhlas a televízia Slovenska
 RÚVZ - regionálny úrad verejného zdravotníctva
 RVLPNMRR - Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 SČK - Slovenský červený kríž
 SK8 - Združenie samosprávnych krajov
 SNSLP - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
 SPODaSK - sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
 SŠ - stredná škola
 SV pre UNICEF - Slovenský výbor pre UNICEF
 syndróm CAN - syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
 ŠkVP – školský vzdelávací program
 ŠPÚ - Štátny pedagogický ústav
 ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky
 ŠVZ – Špeciálne výchovné zariadenia
 ŠZŠ – špeciálna základná škola
 TTSK – Trnavský samosprávny kraj
 TSK – Trenčiansky samosprávny kraj
 ÚHCP PPZ MV SR - Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
 UNHCR – Úrad vysokého komisára pre utečencov
 UNICEF - Detský fond Organizácie spojených národov
 ÚMS - Únia miest Slovenska
 ÚPPVII – Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
 úrady PSVR - úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
 Ústredie PSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
 ÚSVMŠ - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport
 ÚSVNM - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
 ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
 ÚSVROS - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti
 ÚVTOS – Ústav na výkon trestu odňatia slobody
 ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky
 ÚVZ SR - Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

územná samospráva - obce, vyššie územné celky
VOP - Verejný ochranca práv
VP – vzdelávacie poukazy
VŠ - vysoká škola
VÚDPaP - Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO - Svetová zdravotnícka organizácia
ZIPCeM - Združenie informačných a poradenských centier mládeže
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ - základná škola
ŽSK – Žilinský samosprávny kraj
ŽŠR – žiacke školské rady